

Ministerie van Klimaat
en Groene Groei

Toelichting bij de Energieregeling

Consultatieversie d.d. 4 juni 2025

Inhoudsopgave

Leeswijzer	4
I. ALGEMEEN	5
1. Context, opbouw concept Energieregeling en toelichting proces.....	5
1.1 Context en opbouw: gedelegeerde regelgeving bij de Energiewet en het Energiebesluit	5
1.2 Toelichting op het voorbereidingsproces	8
2. Overzicht kernonderdelen Energieregeling	10
2.1 Introductie	10
2.2 Algemene bepalingen (hoofdstuk 1 Energieregeling)	10
2.3 Energiemarkten (hoofdstuk 2 Energieregeling).....	10
2.4 Beheer van systemen (hoofdstuk 3 Energieregeling).....	20
2.5 Uitvoering, toezicht en handhaving (hoofdstuk 4 Energieregeling)	40
2.6 Slotbepalingen en intrekking en wijziging van ministeriële regelingen	44
3. Gevolgen van de Energieregeling.....	45
3.1 Gevolgen voor burgers, bedrijven en instellingen.....	45
3.2 Gevolgen voor de overheid	45
3.3 Gevolgen voor de verwerking van persoonsgegevens.....	47
4. Uitkomsten publieke consultatie	51
5. Omgang met uitgevoerde toetsen en ontvangen adviezen	51
Bijlage A - gegevensbeschermingseffectbeoordeling inzake 'balanceren'	52
II. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING	56
Hoofdstuk 1: Algemene bepalingen.....	56
Hoofdstuk 2: Energiemarkt.....	56
Afdeling 2.1 Contractuele verhouding tussen eindafnemer en leverancier of actieve afnemer en marktdelnemer die aggregeert.....	56
Afdeling 2.2 Vergunning leveranciers.....	67
Afdeling 2.3 Leveranciersmodel	73
Afdeling 2.4 Voorkomen beëindiging levering en maatregelen leveringszekerheid	74
Afdeling 2.5 Erkenning (sub-)meetverantwoordelijke partij	79
Hoofdstuk 3: Beheer van elektriciteits- en gassystemen	79
Afdeling 3.1 Aanwijzing en inrichting systeembeheerders.....	79
Afdeling 3.2 Bescherming vitale processen transmissie- en distributiesysteembeheerder.....	79
Afdeling 3.3 Taken transmissie- en distributiesysteembeheerder inzake beheer en ontwikkeling.....	85
Afdeling 3.4 Taken transmissie- en distributiesysteembeheerder inzake aansluiten en transporteren	88
Afdeling 3.5 Taken transmissie- en distributiesysteembeheerder inzake balanceren	91
Afdeling 3.6 Bijzondere taken transmissiesysteembeheerder voor gas	93
Afdeling 3.7 Verplichtingen transmissie- en distributiesysteembeheerder inzake kwaliteitsborging, calamiteiten en voorvallen.....	94
Afdeling 3.8 Tarieven en voorwaarden transmissie- en distributiesysteembeheerders	96

Afdeling 3.9 Tarieven en voorwaarden bijzondere systeembeheerders	97
Afdeling 3.10 Verplichtingen transmissie- en distributiesysteembeheerders t.a.v. overeenkomsten	97
Afdeling 3.11 Kredietwaardigheid en boekhoudverplichting systeembeheerders	97
Afdeling 3.12 Overige taken en verplichtingen systeembeheerders.....	99
Afdeling 3.13 Ontheffingen nieuwe systemen	100
Afdeling 3.14 Schadevergoeding transmissiesysteem voor elektriciteit op zee.....	100
Hoofdstuk 4: Uitvoering, toezicht en handhaving	102
Afdeling 4.1 Uitvoering en toezicht door de Autoriteit Consument en Markt en afdeling 4.2 Uitvoering en toezicht door Onze Minister	102
Afdeling 4.3 Bestuurlijke boete	104
Afdeling 4.4 Verstrekken gegevens markttoezicht levering	104
Afdeling 4.5 Overige bepalingen	104
Hoofdstuk 5: Slotbepalingen	107
III. TRANSPONERINGSTABELLEN.....	108
1. Transponeringstabel wetsartikelen Tweede Kamer / Eerste Kamer.....	108
2. Transponeringstabellen ministeriële regelingen onder Gaswet en Elektriciteitswet 1998	109

Leeswijzer

1. Dit document bevat de toelichting op de (conceptversie van de) Energieregeling, de ministeriële regeling onder de Energiewet en het Energiebesluit. De Energieregeling zelf is in een apart document opgenomen. De documenten vallen onder de verantwoordelijkheid van het ministerie van Klimaat en Groene Groei (hierna ook: KGG).
2. Bij het opstellen van de Energieregeling en deze toelichting is uitgegaan van de Energiewet zoals deze begin 2025 in het Staatsblad is gepubliceerd.¹ Ten aanzien van het Energiebesluit is de uitwerking gebaseerd op de ontwerpversie die in maart 2025 voor de voorhang naar de Eerste Kamer en de Tweede Kamer is gestuurd.²
3. Deze versie van de Energieregeling en toelichting is bedoeld voor de internetconsultatie. De internetconsultatie is een belangrijke stap bij de voorbereiding van wet- en regelgeving. In dit licht heeft de consultatie twee doelen: (1) betrokken stakeholders inzicht bieden in de stand van zaken qua ontwikkeling van de beoogde artikelen en (2) hen gelegenheid te bieden om inhoudelijk te reageren op de conceptartikelen, zodat het voorstel waar nodig verder verbeterd en aangescherpt kan worden. Ten aanzien van de internetconsultatie zijn de volgende punten relevant:
 - a) Scope – De scope betreft de consultatie van de Energieregeling, niet van de Energiewet of het Energiebesluit. Dit betekent dat enkel de uitwerking van de verschillende delegatiegrondslagen binnen de scope van de internetconsultatie valt. De tekst van de Energiewet zelf is als het ware ‘exogeen’ en kan enkel via aparte wetstrajecten worden aangepast. Ook de tekst van het Energiebesluit moet als ‘exogeen’ worden beschouwd, al is deze nog niet formeel vastgesteld. *NB: opmerkingen over (eventuele fouten in) het Energiebesluit kunnen natuurlijk worden gemaakt; het is niet gegarandeerd dat KGG hier ook wat mee doet.*
 - b) Opbouw en notatie artikelen – Het Energiebesluit is voor een groot deel opgebouwd in de chronologische volgorde waarin de delegatiegrondslagen voorkomen in de Energiewet en het Energiebesluit, maar er zijn uitzonderingen hierop. Om te verduidelijken om welke delegatiegrondslag het gaat is er voor gekozen om de originele grondslagen ook te vermelden in het artikelnummer. Ter illustratie: ‘*Besluit 2.1.2 Artikel 1*’ ziet op de uitwerking van de delegatiegrondslag in het tweede lid van artikel 2.1 Energiebesluit. Idem voor ‘*Wet*’, wat verwijst naar de Energiewet.
 - c) Consultatiereacties – Stakeholders worden uitgenodigd om richting KGG te reageren en hun zienswijze op de Energieregeling te geven. Enkele aandachtspunten hierbij:
 - Reacties graag zoveel mogelijk per afzonderlijke delegatiegrondslag / artikel en dit ook duidelijk vermelden;
 - Het helpt bij de verwerking als onderscheid wordt gemaakt tussen reacties die zien op (i) het doel of inhoud van een artikel of (ii) meer tekstuele fouten, missende woorden, niet-kloppende verwijzingen, etc. Ook het overzichtelijk nummeren van afzonderlijke opmerkingen helpt bij de verwerking.
 - d) Openbaarmaking – Reacties op de internetconsultatie worden, als de respondent daarvoor kiest, openbaar gemaakt. Goed om hier bij het opstellen van de reactie, bijvoorbeeld ten aanzien van het noemen van personen of bedrijven, rekening mee te houden.

¹ Staatsblad 23 januari 2025: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2025-12.html>

² Brief Energiebesluit d.d. 5 maart 2025: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2025/03/05/voorhangbrief-tk-energiebesluit>.

I. ALGEMEEN

1. Context, opbouw concept Energieregeling en toelichting proces

1.1 Context en opbouw: gedelegeerde regelgeving bij de Energiewet en het Energiebesluit

Dit document bevat de toelichting op de voorschriften die zijn opgenomen in de regeling houdende regels over energiemarkten en energiesystemen (hierna ook: de regeling of de Energieregeling). Dit betreft de uitwerking op het niveau van de ministeriële regeling van de verschillende grondslagen in zowel de Energiewet als het Energiebesluit.

De Energiewet en het Energiebesluit

Toelichting op de wetsbehandeling

In juni 2023 heeft de toenmalige Minister voor Klimaat en Energie namens het kabinet het wetsvoorstel voor de Energiewet toegezonden aan de Tweede Kamer voor verdere behandeling.^{3,4} Na twee technische briefings (september 2023 en maart 2024) en de schriftelijke beantwoording van de vragen in het verslag^{5,6} volgden twee wetgevingsoverleggen (8 en 15 april 2024) en de plenaire behandeling (23 mei 2024). In deze periode is ook vier maal een nota van wijziging ingediend.⁷ Uiteindelijk heeft de Tweede Kamer op 4 juni 2024 gestemd over de ingediende amendementen, moties en het wetsvoorstel zelf; het wetsvoorstel is met 141 van de 150 stemmen aangenomen. De Eerste Kamer is het behandelingstraject gestart met een technische briefing op 25 juni 2024. Na twee schriftelijke vragenrondes⁸ en een plenair debat (3 december 2024), heeft de Eerste Kamer het wetsvoorstel op 10 december 2024 met 70 van de 75 stemmen aangenomen. Nadien is de Energiewet gepubliceerd in het Staatsblad⁹, terwijl tevens bij Koninklijk Besluit de datum van inwerkingtreding is bepaald op 1 januari 2026.¹⁰

Vanaf de beëdiging van het kabinet Schoof op 2 juli 2024, ligt de verantwoordelijkheid voor de Energiewet bij de Minister van Klimaat en Groene Groei (hierna ook: de Minister). Deze Minister is belast met de behartiging van aangelegenheden op het terrein van klimaat en groene groei voor zover deze voor 2 juli 2024 waren opgedragen aan de Minister van Economische Zaken en Klimaat (wat het geval was voor de Energiewet).¹¹

Doel van de Energiewet en samenhang met andere wetstrajecten

Het doel van de Energiewet is om een toegankelijk, geactualiseerd en toekomstgericht ordeningskader te bieden voor het transport en de levering van zowel elektriciteit als gas. Daarmee is de Energiewet een van de belangrijkste regelgevende instrumenten voor de Minister om invulling te geven aan enkele van zijn beleidsverantwoordelijkheden, namelijk het stimuleren van (1) goed werkende nationale en Europese energiemarkten met een adequate infrastructuur en bijbehorende wetgeving en (2) de transitie naar een schone, betrouwbare, veilige en betaalbare energievoorziening.¹² De voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998 vormden eerder belangrijke onderdelen van het regulerend kader, maar deze zijn nu geïntegreerd in de Energiewet en vervallen.

³ De parlementaire stukken voor de Energiewet zijn te vinden onder Kamerstuknummer '36378'; dit betreft onder andere het wetsvoorstel (Kamerstukken II 2022/23, 36378, nr. 2) en de memorie van toelichting (Kamerstukken II 2022/23, 36378, nr. 3).

⁴ De indiening is vergezeld gegaan van een Kamerbrief d.d. 9 juni 2023, zie: Kamerstukken II 2022/23, 36378, nr. 5.

⁵ Kamerstukken II 2023/24, 36378, nr. 7.

⁶ Kamerstukken II 2023/24, 36378, nr. 10.

⁷ Kamerstukken II 2023/24, 36378, respectievelijk nr. 11, 13, 41 en 44.

⁸ Kamerstukken I 2024/25, 36378, E en G.

⁹ Staatsblad 23 januari 2025: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2025-12.html>

¹⁰ Staatsblad 21 feb 2025: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2025-12.html>

¹¹ Besluit van 2 juli 2024, nr. 2024001707, houdende instelling van een Ministerie van Klimaat en Groene Groei.

¹² Kamerstukken II 2022/23, 36200 XIII, nr. 2; zie beleidsartikel 4 ('Een doelmatige energievoorziening en beperking van de klimaatverandering'). Deze beleidsdoelen zijn in de begroting van 2017 en daarna vrijwel gelijk geformuleerd. Zie ook hoofdstuk 1 van de memorie van toelichting (zie voetnoot **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**).

Met de vervanging van de Gaswet en Elektriciteitswet 1998 in de Energiewet zijn ook een andere ontwikkelingen meegenomen. Concreet gaat het om het volgende:

- Dit betreft ten eerste de implementatie van een pakket aan richtlijnen en verordeningen voor elektriciteit¹³, waarbij met name Richtlijn 2019/944 (hierna ook: de Elektriciteitsrichtlijn¹⁴) en Verordening 2019/943 (hierna ook: de Elektriciteitsverordening¹⁵) van belang zijn.
- Ten tweede vormt de Energiewet ook de (her-) implementatie van andere Europese regelgeving op het gebied van elektriciteit en gas. Het gaat dan met name om de Gasrichtlijn en Gasverordening, zie toelichting hierna. Verder herimplementeert de Energiewet onderdelen van bijvoorbeeld Richtlijn 2018/2001 (hierna ook: de Richtlijn hernieuwbare energie).¹⁶
- Tot slot omvat de Energiewet de uitvoering van enkele onderdelen van het in juni 2019 gesloten Klimaatakkoord, alsmede verschillende moties en toezeggingen aan de Tweede Kamer.¹⁷

In december 2023 is er op Europees niveau een politiek akkoord bereikt over twee belangrijke wetgevingspakketten die relevant zijn voor de Energiewet en het Energiebesluit. Publicatie vond eind juni 2024 (EMD-pakket) en half juli 2024 (Decarbonisatiepakket) plaats, dus kort na instemming van de Tweede Kamer met het wetsvoorstel voor de Energiewet. Voor de implementatie van deze pakketten zijn aparte wetgevingstrajecten opgestart, die op termijn de Energiewet en de onderliggende regelgeving weer zullen wijzigen.

Het EMD-pakket - Het eerste wijzigingspakket betreft de herziening van de '*Electricity Market Design*' (hierna ook: het EMD-pakket). Hierin zijn wijzigingen opgenomen van onder andere de Elektriciteitsrichtlijn (wijziging via Richtlijn 2024/1711¹⁸) en de Elektriciteitsverordening (wijziging via Richtlijn 2024/1747¹⁹). Voor de implementatie van nieuwe voorschriften is in 2024 een apart implementatietraject opgestart, deze zal op termijn de Energiewet of het Energiebesluit weer gaan wijzigen.²⁰ Waar noodzakelijk of passend, is bij de uitwerking van deze Energieregeling reeds geanticipeerd op deze nieuwe voorschriften.

Het Decarbonisatiepakket – In het '*Hydrogen and gas market decarbonisation package*' (hierna: Decarbonisatiepakket) is een nieuwe Gasrichtlijn en Gasverordening opgenomen op het vlak van gas en waterstof. Om verwarring te voorkomen, wordt in deze toelichting telkens verwezen naar de oude of nieuwe versie; immers: de voormalige Gaswet was nog primair gebaseerd op de oude Gasrichtlijn en Gasverordening. Concreet gaat het om Richtlijn 2024/1788²¹ (hierna ook: nieuwe Gasrichtlijn) die Richtlijn 2009/73²² (hierna ook: oude Gasrichtlijn) vervangt, alsmede om Verordening 2024/1789²³ (hierna ook: nieuwe Gasverordening) die Verordening 715/2009²⁴ (hierna ook: oude

¹³ Europese Commissie, 'Clean energy for all Europeans Package', gepubliceerd op 29 juli 2019.

¹⁴ Richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU (PB 2019, L 158).

¹⁵ Verordening (EU) 2019/943 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende de interne markt voor elektriciteit (herschikking van verordening 714/2009) (PbEU 2019, L 158).

¹⁶ Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen.

¹⁷ Voor meer details zie ook de Kamerbrief d.d. 9 juni 2023 (zie voetnoot **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**).

¹⁸ Richtlijn (EU) 2024/1711 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 tot wijziging van de Richtlijnen (EU) 2018/2001 en (EU) 2019/944 inzake het verbeteren van de opzet van de elektriciteitsmarkt van de Unie.

¹⁹ Verordening (EU) 2024/1747 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 tot wijziging van de Verordeningen (EU) 2019/942 en (EU) 2019/943 wat betreft het verbeteren van de opzet van de elektriciteitsmarkt van de Unie.

²⁰ Wetsvoorstel ter implementatie van het EU Electricity Market Design-pakket; de internetconsultatie is uitgevoerd in de periode van 8 november 2024 tot en met 5 december 2024.

²¹ Richtlijn (EU) 2024/1788 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markten voor hernieuwbaar gas, aardgas en waterstof, tot wijziging van Richtlijn (EU) 2023/1791 en tot intrekking van Richtlijn 2009/73/EG (herschikking).

²² Richtlijn 2009/73/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor aardgas en tot intrekking van Richtlijn 2003/55/EG.

²³ Verordening (EU) 2024/1788 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 inzake de interne markten voor hernieuwbaar gas, aardgas en waterstof, tot wijziging van de Verordeningen (EU) nr. 1227/2011, (EU) 2017/1938, (EU) 2019/942 en (EU) 2022/869 en Besluit (EU) 2017/684, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 715/2009 (herschikking).

²⁴ Verordening (EU) 715/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende de voorwaarden voor de toegang tot aardgastransmissienetten en tot intrekking van Verordening 1775/2005 (PbEU 2009, L 211).

Gasverordening) vervangt. Ook voor de implementatie van dit nieuwe pakket geldt dat in 2024 een apart implementatietraject is gestart, die de Energiewet weer gaat wijzigen. In de uitwerking van dit Energiebesluit is op onderdelen reeds geanticipeerd op deze nieuwe voorschriften; indien van toepassing wordt hier expliciet naar verwezen.

Het Energiebesluit: de algemene maatregel van bestuur onder de Energiewet

De Energiewet bevat enkele tientallen delegatiegrondslagen voor de uitwerking van nadere regels bij of krachtens algemene maatregel van bestuur (hierna ook: AMvB). Onder de voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998 was sprake van 23 individuele AMvB's, die in 11 gevallen voorschriften bevatten voor zowel gas als elektriciteit. **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden..** In de voorbereiding voor de uitwerking van de AMvB-grondslagen onder de Energiewet is besloten om alle voorschriften op te nemen in één AMvB, namelijk het Besluit houdende regels over energiemarkten en energiesystemen oftewel het Energiebesluit. Het ontwerp voor het Energiebesluit is in maart 2025 voor voorhang naar de Eerste en Tweede kamer gezonden²⁵, op korte termijn volgt de adviesaanvraag bij de Raad van State. Ook het Energiebesluit zal op 1 januari 2026 in werking treden.

De Energieregeling

Zowel de Energiewet als het Energiebesluit bevatten een groot aantal delegatiegrondslagen voor het uitwerken van nadere voorschriften op het niveau van een ministeriële regeling. Waar onder het regime van de voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998 nog sprake was van een veelvoud aan besluiten en regelingen, is in de context van de Energiewet gestreefd naar het zoveel mogelijk bundelen hiervan. Dit heeft geleid tot één AMvB (het genoemde Energiebesluit) en ook voor de Energieregeling is de wens zo veel mogelijk te bundelen. Belangrijke voordelen van deze keuze zijn dat alle relevante AMvB-voorschriften straks op één plek terug te vinden zijn en dat gewerkt wordt met één uniform en duidelijk begrippenkader. Dit alles draagt bij aan de toegankelijkheid en kwaliteit van de wetgeving.

De Energieregeling zal echter niet de enige regeling onder de Energiewet zijn. Voor zover het in de Energiewet en het Energiebesluit gaat om grondslagen in zien op de onderwerpen 'meetinrichtingen en metingen' of 'gegevensbeheer en -uitwisseling' worden aparte ministeriële regelingen voorzien, dit vanwege de hoge mate aan (technische) details.

De opbouw van de Energieregeling volgt, uitzonderingen daargelaten, op hoofdlijnen de hoofdstukindeling van de Energiewet en het Energiebesluit en de chronologische volgorde waarin delegatiegrondslagen daarin zijn opgenomen. De Energieregeling kent de volgende opbouw:

- Algemene bepalingen (hoofdstuk 1) – Naast de begrippen die reeds zijn opgenomen in de Energiewet en het Energiebesluit, bevat de Energieregeling een aantal additionele begripsbepalingen. In sommige gevallen komen deze voort uit de gedelegeerde regelgeving onder de voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998, maar zijn ze waar nodig geactualiseerd.
- Energiemarkten (hoofdstuk 2) – Dit hoofdstuk bevat de nadere regels die samenhangen met het functioneren van de energiemarkt. De belangrijkste onderwerpen betreffen de voorschriften inzake contractuele verhoudingen en de leveringsvergunning, waarbij wordt voortgebouwd op bestaande voorschriften onder de voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998.
- Beheer van elektriciteits- en gassystemen (hoofdstuk 3) – Verreweg de meeste delegatiegrondslagen in de Energieregeling hangen samen met het beheer van de energiesystemen voor elektriciteit en gas. De nadere regels beslaan een breed pakket aan onderwerpen, variërend van voorschriften op het vlak van de investeringsplannen en bescherming van vitale processen tot voorschriften rondom de enkelvoudige storingsreserves en boekhoudkundige verplichtingen van systeembeheerders. Veel bestond reeds onder de voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998, maar de Energieregeling bevat ook diverse nieuwe of in sterke mate herziene voorschriften (zie hoofdstuk 2 van deze toelichting).

²⁵ Brief Energiebesluit d.d. 5 maart 2025: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2025/03/05/voorhangbrief-tk-energiebesluit>.

- Uitvoering, toezicht en handhaving (hoofdstuk 4) – Dit hoofdstuk bevat de nadere regels die met name samenhangen met het toezicht in de Energiewet en het Energiebesluit. Verreweg de meeste van deze regels bestonden reeds onder de voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998 en zijn op onderdelen geactualiseerd of aangevuld.

Er moet hierbij op gewezen worden dat het in april 2024 aangenomen wetsvoorstel 'Wijziging van de Gaswet en Mijnbouwwet in verband met de beëindiging van de gaswinning uit het Groningenveld'²⁶ artikel 3.66 in de Energiewet aanpast. Dit heeft ook relevantie voor de Energieregeling; zie verder de toelichting hierover onder punt 14 in hoofdstuk 2 van deze toelichting.

Voortbouwen op voorschriften uit regime voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998

Voor de Energieregeling geldt, net als voor de Energiewet en het Energiebesluit, dat voor een zeer groot deel wordt voortgebouwd op de voorschriften uit de voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998. Als onderdeel van het gehele voorbereidingsproces voor zowel de Energiewet, het Energiebesluit en ook de Energieregeling is kritisch gekeken naar zowel (i) de inhoud van deze voormalige voorschriften (*zijn deze nog actueel en noodzakelijk?*) als (ii) het niveau waarop deze voorschriften zijn vastgelegd (*hoort dit op het niveau van wet, AMvB of ministeriële regeling?*). Vanuit het perspectief van de Energieregeling zijn grofweg drie categorieën zichtbaar:

- Ten eerste; in verreweg de meeste gevallen zijn voorschriften opgenomen die reeds bestonden onder de voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998 en die in (licht) geactualiseerde vorm terugkeren in de Energieregeling. In sommige gevallen gaat het om voorschriften die opgenomen waren in de technische ACM-codes onder de voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998.
- Ten tweede zijn voorschriften opgenomen die ofwel nog niet als zodanig bestonden onder de voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998, ofwel die (sterk) zijn aangepast ten opzichte van de huidige situatie. Zo zijn de voorschriften inzake de bescherming van de vitale infrastructuur nieuw, terwijl bijvoorbeeld de eisen aan de vergunning voor leveren op kleine aansluitingen nieuwe elementen bevat.
- Tot slot zijn er voorschriften die vervallen, met name omdat ze niet meer actueel en noodzakelijk zijn. In vrijwel elke regeling onder de voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998 zijn hiervan wel enkele voorschriften te vinden.

Hoofdstuk 2 van deze toelichting omschrijft in meer detail welke voorschriften neutraal of licht geactualiseerd zijn overgenomen, alsmede welke voorschriften nieuw of sterk gewijzigd zijn.

1.2 Toelichting op het voorbereidingsproces

Het voorbereidingsproces voor de Energieregeling kan onderverdeeld worden in verschillende fases. Deze worden hierna kort toegelicht.

Initiële voorbereidende fase

De Energieregeling is grotendeels voorbereid in de periode nadat de Eerste Kamer instemde met de Energiewet, dus grofweg de periode januari tot en met mei 2025. Deze periode viel deels samen met de herziening van het Energiebesluit naar aanleiding van de verschillende ontvangen wetgevingsadviezen en resultaten van de toetsing op de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid. Uitgegaan is van de versie van het Energiebesluit die in maart 2025 voor voorhang naar de Eerste en Tweede kamer is gezonden.²⁷

In deze eerste voorbereidende fase is ook gesproken met verschillende betrokken partijen, zoals de transmissiesysteembeheerders (hierna ook: TSB's), de distributiesysteembeheerders (hierna ook: DSB's), energieleveranciers, meetverantwoordelijke partijen en diverse vertegenwoordigende partijen uit de sector (Netbeheer Nederland, Energie Nederland, MFFBAS, etc.). Tevens is gesproken met toezichthouders zoals de Autoriteit Consument en Markt (hierna ook: de ACM), de Rijksinspectie

²⁶ Wet van 17 april 2024, houdende wijziging van de Gaswet en Mijnbouwwet in verband met de beëindiging van de gaswinning uit het Groningenveld (Stb. 2024, 95).

²⁷ Brief Energiebesluit d.d. 5 maart 2025: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2025/03/05/voorhangbrief-tk-energiebesluit>.

Digitale Infrastructuur (hierna ook: de RDI) en het Staatstoezicht op de Mijnen (hierna ook: het SodM), teneinde hun kennis en expertise reeds in een vroeg stadium te betrekken.

Internetconsultatie en verwerking reacties van betrokken partijen (PM)

PM. In Hoofdstuk 4 van deze toelichting wordt op een later moment in meer detail beschreven hoe is omgegaan met de consultatiereacties.

Onderzoek naar de te verwachten gevolgen van de Energieregeling

In lijn met de 'Aanwijzingen voor de Regelgeving'²⁸ (zie met name aanwijzing 4.43) is aandacht gegeven aan de mogelijke gevolgen van de voorgenomen regelgeving. Dit sluit ook aan op het Beleidskompas²⁹ van het Kenniscentrum voor beleid en regelgeving (KCBR) van het ministerie van Justitie en Veiligheid. In hoofdstuk 2 is voor elke van de kernonderdelen een eerste kwalitatieve inschatting gegeven van de te verwachten effecten als gevolg van de Energieregeling. Voor een meer gedetailleerde en waar mogelijk kwantitatieve analyse start begin juni 2025 een apart onderzoek, uitgevoerd door een extern onderzoeksbureau. In dit onderzoek zal specifiek aandacht worden gegeven aan de regeldrukeffecten, alsmede effecten ten aanzien van het doenvermogen en het functioneren van de markt.

Box: onderzoek 'Ex-ante effectenanalyse Energieregeling'

Toelichting

In de voorbereiding en verantwoording van beleid en wet- en regelgeving dienen effecten vooraf in kaart te worden gebracht. In deze opdracht gaat het concreet om het in kaart brengen van de effecten die, gelet op de grondslagen vanuit de Energiewet en het Energiebesluit, samenhangen met de Energieregeling.

Gelet op het karakter van de Energieregeling (nl. de concrete uitwerking van specifieke delegatiegrondslagen) zijn in beginsel geen andere effecten te verwachten dan op het niveau van de Energiewet en het Energiebesluit zelf. Zo zullen 'markteffecten' vooral optreden door keuzes en voorschriften in de Energiewet en niet direct op het niveau van de Energieregeling. Tegelijkertijd geldt dat de Energieregeling wel weer gedetailleerde keuzes en voorschriften bevat die (naar verwachting) vooral effect hebben op de regeldruk voor bedrijven. Gelet hierop maakt de onderzoeksoopdracht het volgende onderscheid:

1. Effecten qua regeldruk, met name voor (i) bedrijven en instellingen, maar (ii) waar relevant ook voor burgers;
2. Waar relevant: overige effecten, bijvoorbeeld (i) effecten voor de markt, (ii) effecten voor het doenvermogen van burgers, (iii) innovatie-effecten, etc.

Het onderzoek dient aan het einde van de zomerperiode gereed te zijn, zodat de bevindingen nog tijdig kunnen worden gewogen en eventueel verwerkt, alvorens de Energieregeling in het najaar van 2025 wordt vastgesteld.

Belangrijk om te vermelden is dat eerder op het niveau van de Energiewet en het Energiebesluit soortgelijke ex-ante effectentoetsen zijn uitgevoerd, in beide gevallen door Sira Consulting.^{30, 31} De effecten als gevolg van de Energieregeling hangen hier logischerwijs mee samen.

²⁸ Circulaire van de Minister-president, 'Aanwijzingen voor de regelgeving', geldend vanaf 1 januari 2018.

²⁹ Ministerie van Justitie, het 'Beleidskompas'. Dit betrof voorheen het 'Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving'.

³⁰ Sira Consulting, 'Bedrijfseffectentoets Energiewet', 17 februari 2021.

³¹ Sira Consulting 'Ex-ante effectentoets Energiebesluit', 11 juni 2024.

2. Overzicht kernonderdelen Energieregeling

2.1 Introductie

Dit hoofdstuk geeft, aan de hand van de verschillende hoofdstukken of paragrafen in de Energieregeling, een overzicht van de kernonderdelen. Hierbij wordt onderscheid gemaakt naar 27 kernonderdelen, die hierna worden besproken. In de toelichting wordt telkens aangegeven in welke mate de voorschriften de overzetting vormen vanuit het regime onder de voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998 of dat dit nieuw beleid is. Daarnaast gaat de toelichting in op de vraag of voorschriften hun oorsprong vinden in (nieuwe) Europese wet- en regelgeving of dat het vooral gaat om nationaal beleid; een combinatie van deze twee is ook mogelijk.

2.2 Algemene bepalingen (hoofdstuk 1 Energieregeling)

In het eerste hoofdstuk van de Energieregeling zijn de begripsbepalingen, alsmede enkele bepalingen met een meer generieke strekking hebben. Het gaat concreet om:

- 1. Nadere aanduiding van bijzondere typen grote aansluitingen

1. Nadere aanduiding van bijzondere typen grote aansluitingen

Artikel 1.3 van de Energiewet is een beleidsneutrale omzetting van artikel 1, tweede en derde lid, van de Elektriciteitswet 1998. Dit artikel regelt de classificatie van bepaalde bijzondere aansluitingen als (eindafnemers met een) grote aansluiting. Het tweede lid bepaalt dat aansluitingen van organisaties met veel verspreide kleine aansluitingen worden beschouwd als één grote aansluiting, mits aan bepaalde voorwaarden is voldaan. Gelet op het tweede lid in artikel 1.3 Energiewet is (opnieuw) vastgelegd welke activiteiten hier onder vallen, zoals het beheren van de openbare verlichting of verkeersregelinstallaties, dan wel activiteiten rondom riolering, bemaling, waterzuivering of transport en distributie van water.

Overzetting Gaswet en Elektriciteitswet 1998; ex-ante inschatting effecten Energieregeling

Dit betreft een beleidsneutrale omzetting van artikel 1, tweede lid, van de Elektriciteitswet 1998; de verwachting is dat hier geen bijzondere effecten optreden. Er is geen directe relatie met de Elektriciteitsrichtlijn of Gasrichtlijn, dit betreffen eerdere nationale keuzes.

2.3 Energiemarkten (hoofdstuk 2 Energieregeling)

Het tweede hoofdstuk van de Energieregeling bevat de nadere uitwerking van voorschriften zoals deze hoofdzakelijk zijn opgenomen in hoofdstuk 2 van de Energiewet en hoofdstuk 2 van het Energiebesluit. Deze beide hoofdstukken bevatten voorschriften die gelden voor de verschillende marktactiviteiten die worden uitgevoerd. Hierbij is voortgebouwd op het regime onder de voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998 en zowel de Europese regelgeving (Gasrichtlijn en Elektriciteitsrichtlijn) als nationale beleid spelen hier een grote rol. In de Energieregeling komen de volgende kernonderdelen aan bod:

- 2. De contractuele verhouding tussen eindafnemer en leverancier of actieve afnemer en marktdeelnemer die aggregeert;
- 3. De eisen aan de leveringsvergunning (bij kleine aansluitingen);
- 4. Voorkomen van beëindiging levering en maatregelen leveringszekerheid;
- 5. Leveranciersmodel: faciliteren aansluit- en transportovereenkomst en innen tarieven
- 6. Erkenning (sub-)meetverantwoordelijke partij;

2. De contractuele verhouding tussen eindafnemer en leverancier of actieve afnemer en marktdeelnemer die aggregeert

Afdeling 2.2 van de Energiewet bevat voorschriften over de contractuele verhouding tussen leveranciers en (verschillende typen) eindafnemers; zie met name artikel 2.5 tot en met 2.16 Energiewet. Hierbij gaat het om zowel reguliere leveringsovereenkomsten als leveringsovereenkomsten inzake peer-to-peer handel. Soortgelijke voorschriften zijn opgenomen in afdeling 2.3 van de Energiewet, maar dan voor de verschillende typen aggregatieovereenkomsten (zie artikel 2.34 tot en met 2.41). Deze voorschriften worden sterk gedreven door de Elektriciteitsrichtlijn en Gasrichtlijn. Een groot deel van deze Europese bepalingen waren

reedsonderdeel van de oude Elektriciteitsrichtlijn en de oude Gasrichtlijn en zijn eerder geïmplementeerd onder het regime van voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998. In de Energiewet is hierop voortgebouwd.

Herimplementatie EU-voorschriften; overzetting regime voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998

De Energieregeling bouwt, net als de Energiewet en het Energiebesluit, voort op hetgeen reeds geregeld was onder het regime van voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998. Het gaat dan met name om de overzetting van grote delen van (i) het voormalige Besluit factuur, verbruiks- en indicatief kostenoverzicht energie en (ii) de voormalige Regeling afnemers en monitoring Elektriciteitswet 1998 en Gaswet. Zoals gezegd betreft dit voor een groot deel de herimplementatie van de Elektriciteitsrichtlijn (artikel 18 en bijlage I) en de Gasrichtlijn (artikel 16 en bijlage I), waarbij een deel ook reeds is vastgelegd in het Energiebesluit (o.a. voorschriften over de inhoud van de leveringsovereenkomst). Voor de Energieregeling gaat het concreet om:

- **Factureren en informeren** – Voortzetting van de voorschriften met betrekking tot het verstrekken van facturen, factureringsinformatie en informatie over energiebronnen door de leverancier aan zijn eindafnemers (artikel 2.7 Energiewet);
- **Klachtenprocedure** – Voortzetting van de bestaande regels rondom de door de leverancier in te stellen (interne) klachtenprocedure; op grond van de Energiewet (artikel 2.8) is het bereik nu wel uitgebreid tot alle eindafnemers;
- **Afhandeling eindafrekening en overstap** – Onder het regime van voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998 bestonden hier reeds regels over, welke beleidsneutraal zijn overgenomen.

Nieuwe elementen: implementatie Elektriciteitsrichtlijn en Gasrichtlijn en nationaal beleid

Ten opzichte van het regime van voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998 bevat de Energieregeling (in navolging van de Energiewet en het Energiebesluit) diverse nieuwe elementen. Deze nieuwe elementen zijn vooral gedreven door de aanpassing en uitbreiding van de Elektriciteitsrichtlijn en de Gasrichtlijn ten opzichte van de voorgaande richtlijnen uit 2009. Concreet gaat het om:

- Maximering van de hoogte van de waarborgsom;
- Aanpassing en uitbreiding van factuurinformatie op de factuur;
- Hoogte van de opzegvergoeding;

Daarnaast zijn de contractuele voorschriften verbreed naar de aggregatieovereenkomsten en zijn ook voorschriften opgenomen voor het overstappen naar een andere BRP; beide ter implementatie van de Elektriciteitsrichtlijn.

Maximering van de waarborgsom - Daarnaast is er een toevoeging die primair gedreven wordt door het nationale beleid, namelijk de maximering van de hoogte van de waarborgsom die de leverancier voorafgaand aan het sluiten van een leveringsovereenkomst kan vragen aan een huishoudelijke eindafnemer of micro-onderneming wanneer eerder sprake is geweest van betalingsproblematiek. De aanleiding van deze aanvulling waren de faillissementen die tijdens de energiecrisis plaatsvonden, waarbij de waarborgsom onderdeel werd van de faillissementsboedel en klanten dit bedrag vaak kwijt waren. Over de hoogte van de waarborgsom staat in de Energieregeling dat deze redelijk en passend moet zijn en, in lijn met de memorie van toelichting bij de Energiewet, ten hoogste een derde van de hoogte van de verwachte jaarafrekening bedraagt. Door deze maximering wordt gestreefd naar een balans in enerzijds het afdekken van een bedrijfsrisico voor de leverancier (betalingsproblemen bij de afnemer) en anderzijds de proportionaliteit van de hoogte van het bedrag dat een afnemer tijdelijk ter beschikking moet stellen.

Aanpassing en uitbreiding van de factuurinformatie op de factuur - De factuurinformatie bestaat uit vele onderdelen die voor controlebaarheid en inzicht op de energierekening moeten zorgen. Tegelijkertijd kan de energierekening voor consumenten ingewikkeld zijn. In gesprekken met maatschappelijke organisaties kwam naar voren dat consumenten behoefte hebben aan een duidelijk overzicht bij hun energierekening. Middels het verplicht stellen van een samenvattend voorblad wordt het voor consumenten eenvoudiger om in één overzicht duidelijk te hebben hoeveel energie ze hebben afgenomen en wat de kosten hiervan zijn. De begrijpelijkheid van de energierekening gaat

niet alleen over welke informatie op welke plek in de factuur moet komen. De factuur moet in duidelijke en begrijpelijke taal opgesteld worden. Ten tijde van een complexe energietransitie is dit nog belangrijker. De factuur in duidelijke en begrijpelijke taal houdt in dat leveranciers als uitgangspunt gebruik maken van taal op een B1-niveau. Op deze manier is de factuur voor consumenten toegankelijk en beter te begrijpen. Het is ook belangrijk dat consumenten weten welke rechten zij hebben als consument. Om die reden wordt naast de verwijzing van naar de Geschillencommissie ook een verwijzing naar de Consuwijzer van de ACM onderdeel van de factuur. Verder wordt 'verbruiks- en indicatief kostenoverzicht' aangepast naar 'verbruikskostenoverzicht'. Deze aanpassing van de naam sluit beter aan bij het doel, namelijk consumenten informeren over hun maandelijkse verbruik en de daaruit volgende kosten. Tot slot worden ter implementatie van de Elektriciteitsrichtlijn een aantal kleine wijzigingen gedaan. Voor een uitgebreidere toelichting hierop wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting.

Hoogte van de opzegvergoeding - Ten aanzien van de hoogte van de opzegvergoeding geldt dat de Beleidsregel Redelijke opzegvergoedingen vergunninghouders 2023 van de ACM in de basis beleidsneutraal is overgenomen met enkele aanpassingen, naar aanleiding van aanbevelingen van de ACM hierover, ten behoeve van betere begrijpelijkheid en transparantie voor huishoudelijke eindafnemers en micro-ondernemingen die voortijdig hun leveringsovereenkomst opzeggen met vaste tarieven. Deze betere begrijpelijkheid en transparantie is op drie manieren geborgd:

1. Scherpere afbakening van hoe de leverancier de keuze maakt voor het referentieproduct naar looptijd, product en herkomst van de elektriciteit of gas;
2. Scherpere afbakening van hoe het resterende verbruik berekend moet worden. Indien een eindafnemer beschikt over een meetinrichting waarvan de communicatiefunctie wordt gebruikt, gebruikt een leverancier bij de berekening van de resterende hoeveelheid het standaard jaarverbruik, de standaard jaarafname en de standaard jaarinvoeding;
3. De 'voorlopige opzegvergoeding' is komen te vervallen en de eindafnemer ontvangt onverwijld, nadat de leverancier de mededeling ontvangt van opzeggen of overstappen, de definitieve hoogte van de opzegvergoeding die voor twee maanden vaststaat.

Ex-ante inschatting effecten Energieregeling

Als gevolg van de hierboven beschreven nieuwe onderdelen zullen er ook effecten optreden ten opzichte van het huidige referentiealternatief. Hierna wordt voor de verschillende onderdelen aangegeven welke effecten worden verwacht.

Maximering van de hoogte van de waarborgsom - De gekozen maximering van de hoogte van de waarborgsom is een vermindering ten opzichte van de hoogte van de maximale waarborgsom volgens de huidige sectorale regels hierover. In deze regels, te weten de Algemene Voorwaarden van Energie-Nederland, wordt de waarborgsom gemaximeerd op zesmaal het maandbedrag dat de klant vermoedelijk betaalt voor elektriciteit en/of gas. Aanvullend wordt in de Energieregeling geregeld dat de waarborgsom redelijk en passend moet zijn, waardoor onder bepaalde omstandigheden een verlaging van de waarborgsom passend is. Dit is dus ten voordele van klanten die te maken krijgen met het moeten betalen van een waarborgsom en draagt bij aan de bescherming van deze klantgroep. Voor de energieleveranciers geldt dat de gekozen maximering van de waarborgsom, redelijk en passend en ten hoogste een derde van de hoogte van de verwachte jaarrekening, zou moeten aansluiten op de periode die over het algemeen nodig is voor de energieleverancier om vast te stellen dat een klant definitief niet aan zijn betalingsverplichtingen kan voldoen – en geen betalingsregeling kan of wil afspreken – en de leverancier de leveringsovereenkomst kan beëindigen op grond van een betalingsachterstand.

Factuurinformatie - De aanpassingen en uitbreiding van de factuurinformatie op de factuur zien vooral op de begrijpelijkheid van de energierekening. Dit houdt in dat energieleveranciers extra informatie aan de factuur zullen moeten toevoegen. Dit vereist een eenmalige aanpassing van de factuur. Dit kan leiden tot eenmalige extra regeldruk. Voor consumenten leiden de aanpassingen tot een betere borging van de toegankelijkheid en begrijpelijkheid van de energierekening.

Hoogte van de opzegvergoeding - De aanpassingen ten aanzien van het berekenen van de hoogte van opzegvergoeding zorgen voor betere begrijpelijkheid en transparantie voor huishoudelijke eindafnemers en micro-ondernemingen. Het wordt beter navolgbaar hoe de hoogte van hun opzegvergoeding berekend wordt bij voortijdig opzeggen van hun leveringsovereenkomst met vaste tarieven. Voor energieleveranciers geldt dat zij mogelijk een aanpassing moeten doen in hun systemen om de hoogte van de opzegvergoeding te berekenen. Dit kan leiden tot eenmalige extra regeldruk.

3. De eisen aan de leveringsvergunning (bij kleine aansluitingen)

Voor leveranciers die leveren aan, of faciliteren in peer-to-peer handel ten behoeve van, eindafnemers met een kleine aansluiting geldt een specifiek vergunningenregime. Dit is geregeld in paragraaf 2.2.4 van de Energiewet, meer concreet artikel 2.17 tot en met 2.26 Energiewet. Het gaat dan om de voorwaarden die voor een (potentiële) vergunninghouder gelden, bijvoorbeeld qua organisatorische, financiële en technische kwaliteiten en deskundigheid (artikel 2.18 Energiewet, alsmede 2.10 Energiebesluit). Dit vergunningenregime bestond reeds onder de voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998 en heeft een nationale oorsprong.

Overzetting regime voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998 (nationaal beleid)

De Energieregeling bouwt voor een belangrijk deel voort op de voorschriften onder het regime van voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998, meer concreet (i) het voormalige Besluit vergunning levering elektriciteit aan kleinverbruikers en (ii) het voormalige Besluit vergunning levering gas aan kleinverbruikers (hierna gezamenlijk aangeduid als de (voormalige) Besluiten leveringsvergunningen).

Onder de voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998 bestond reeds een vergunningregime³². Dit regime wordt in deze regeling gehandhaafd en op enkele punten aangescherpt. In artikel 2 van de Besluiten leveringsvergunningen werd uitwerking gegeven aan de criteria voor vergunningverlening, te weten het aantoonbaar beschikken over de benodigde organisatorische, financiële en technische kwaliteiten. Het wettelijke criterium van betrouwbare levering in de Elektriciteitswet 1998 en Gaswet was niet verder uitgewerkt in lagere regelgeving. De ACM gaf in haar Beleidsregel betrouwbare levering van elektriciteit of gas en continuïteit van energieleveranciers³³ inzicht in de manier waarop zij de werkwijze van de vergunninghoudende leveranciers beoordeelt en welke informatie zij in dat kader van de leveranciers verwacht (artikel 3 Besluiten leveringsvergunningen). Daarnaast gaf de Minister in de Beleidsregel beoordeling financiële kwaliteiten van leveranciers van elektriciteit of gas aan kleinverbruikers³⁴ aan, aan de hand waarvan de financiële kwaliteiten van de houder of aanvrager van een vergunning moesten worden beoordeeld.

Een vergunning als bedoeld in artikel 2.17, eerste lid, van de wet, wordt op aanvraag verleend door de ACM. De aanvrager dient hierbij aan te tonen dat hij voldoet en zal blijven voldoen aan de eisen die bij of krachtens de Energiewet worden gesteld aan een vergunning. Hiertoe dient de aanvrager verschillende documenten bij de ACM aan te leveren. De ACM beoordeelt vervolgens of de aanvrager voldoet aan de bij wet gestelde eisen. Indien dat het geval is, wordt een vergunning verleend (artikel 2.18, derde lid, van de wet). Wanneer dat niet het geval is, wordt een vergunning niet verleend. In Wet 2.18 artikel 5 van onderhavige ministeriële regeling worden nadere regels gesteld aan de aanvraag van een vergunning. Inhoudelijk komt dit artikel grotendeels overeen met de eisen in artikel 2 van de (voormalige) Besluiten leveringsvergunningen. Dit artikel schrijft voor welke volgende documenten en informatie moeten worden aangeleverd bij een aanvraag. Opgemerkt zij dat een leverancier ook dient te voldoen aan overige relevante wet- en regelgeving.

De vergunningseisen gelden niet alleen als voorwaarde om een vergunning te verkrijgen, maar ook nadat een vergunning is verleend. Een houder van een vergunning moet derhalve kunnen aantonen dat hij blijvend voldoet aan de vergunningsvereisten. Voor de continuïteit van levering van

³² Artikel 95d, eerste lid, onder a, van de Elektriciteitswet 1998, en artikel 45, eerste lid onder a, van de Gaswet.

³³ ACM, 'Besluit van de ACM tot vaststelling van de Beleidsregel betrouwbare levering van elektriciteit of gas en continuïteit van energieleveranciers', d.d. 29 september 2022.

³⁴ ACM, 'Beleidsregel beoordeling financiële kwaliteiten van leveranciers van elektriciteit of gas aan kleinverbruikers'.

elektriciteit en gas is het tevens van belang dat wijzigingen en risico's zo spoedig mogelijk aan de ACM worden doorgegeven. Ingevolge artikel 2.10, vierde lid van het Energiebesluit is de leverancier daarom verplicht om (binnen twee weken) melding te doen van alle wijzigingen die relevant zijn voor (het voldoen aan) de vergunningseisen. Voor enkele wijzigingen (zoals een bestuurswissel of een naamswijziging van een vergunninghouder, zie nota van toelichting bij het Energiebesluit artikel 2.10, vierde lid) geldt dat de leverancier dit een maand voorafgaand aan de wijziging bij de ACM moet melden. Dit geldt voor wijzigingen in gegevens en documenten die de leverancier bij aanvraag heeft verstrekt, maar ook voor overige (aanvullende) gegevens en documenten omtrent de huidige en verwachte organisatorische, financiële en technische kwaliteiten alsmede de deskundigheid van de leverancier. Tenslotte wordt opgemerkt dat op grond van artikel 6.3, eerste en twee lid, van de wet, de leverancier ook, voorafgaand aan de wijziging, iedere wijziging van zeggenschap in een LNG-systeem en productie-installatie moet melden aan Onze Minister. Het ligt voor de hand dat de ACM hier ook van op de hoogte wordt gesteld. Hiermee wordt geborgd dat de ACM over de meest actuele informatie beschikt en daarmee kan beoordelen of een leverancier (blijvend) voldoet aan de vergunningseisen.

Nieuwe elementen (nationaal beleid)

Bij uitwerking van de Energiewet is besloten om de vergunningsvereisten onder het vergunningregime nader uit te werken in een ministeriële regeling. In beginsel is bij het omzetten van de huidige wet- en regelgeving naar de Energiewet en onderliggende regelgeving zo veel als mogelijk aangesloten bij de huidige praktijk van vergunningverlening en doorlopend toezicht. Inhoudelijk komen de in de artikelen van deze ministeriële regeling opgenomen eisen grotendeels overeen met de eisen in artikel 3 de Besluiten leveringsvergunningen en de artikelen 3 tot en met 5, 7 en 8 van de Beleidsregel betrouwbare levering van elektriciteit of gas en continuïteit van energieleveranciers ACM. Er worden ook enkele nieuwe elementen onder de Energiewet uitgewerkt in deze ministeriële regeling.

Onafhankelijke risicomanager - Zo is in de Energiewet toegevoegd dat een leverancier moet kunnen aantonen dat hij over voldoende deskundigheid bezit (artikel 2.18, eerste lid). Dit wordt in het Energiebesluit nader uitgewerkt (artikel 2.10, eerste lid, onderdeel d) in de verplichting voor een leverancier om te beschikken over een onafhankelijke risicomanager die verantwoordelijk is voor de beheersing van risico's voor de financiële positie van de leverancier. In Wet 2.18 artikel 4 van deze ministeriële regeling wordt nader toegelicht welke eisen aan deze risicomanager worden gesteld. Bij uitwerking van deze eis is aangesloten op een reeds bestaande eis in de Beleidsregel betrouwbare levering van elektriciteit of gas en continuïteit van energieleveranciers ACM.

Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) - Een ander nieuw element dat in de Energiewet toegevoegd wordt en in deze ministeriële regeling uitgewerkt wordt is de verplichting voor leveranciers om bij aanvraag voor een vergunning een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) aan te leveren. In deze regeling wordt uitgewerkt welke documenten een leverancier hiervoor moet overleggen bij aanvraag van een vergunning en, indien nodig, bij het doorlopend toezicht. Samen met de ACM wordt daarbij nog onderzocht welke mogelijkheden er zijn om de uitvoerbaarheid van het toetsen van een vergelijkbare buitenlandse verklaring te vergroten, omdat het lastig kan zijn om in de praktijk te beoordelen of deze verklaring in voldoende mate vergelijkbaar is met de VOG.

Toepassing Wet Bibob - Ook krijgt de ACM de bevoegdheid om de Wet Bibob toe te passen op de vergunningverlening aan leveranciers en in het doorlopend toezicht van vergunninghouders. Met deze instrumenten krijgt de ACM meer informatie om te kunnen oordelen over de integriteit en betrouwbaarheid van een (toekomstige) energieleverancier.

Uitzondering voor energiegemeenschappen - Nieuw onder de Energiewet is ook dat er een uitzondering op deze vergunningplicht (artikel 2.17 van de wet) wordt gemaakt voor energiegemeenschappen met minder dan 500 leden. Zoals in de memorie van toelichting bij de Energiewet is te lezen, wordt de invloed en zeggenschap van de individuele leden kleiner en komt de energiegemeenschap op meer afstand van de leden of de aandeelhouders te staan wanneer dit aantal wordt overschreden. Na overleg met energieleveranciers en energiegemeenschappen is

besloten om dit aantal op 500 eindafnemers met een kleine aansluiting te stellen. Dit sluit ook aan bij het aantal eindafnemers met een kleine aansluiting die gevestigd zijn in gebieden aan de Nederlandse landsgrens waaraan een buiten Nederland gevestigde leverancier zonder vergunning elektriciteit of gas mag leveren (artikel 2.17, tweede lid, onder f van de wet).

Een vergunninghouder kan gebruik maken van een tussenpersoon die namens hem handelt. Hieronder worden verstaan alle partijen die voor een vergunninghoudende energieleverancier klanten werven en waarmee de vergunninghoudende energieleverancier samenwerkt om energie te leveren. Artikel 2.18 lid 6 van de wet biedt de optie om extra eisen aan deze tussenpersonen te stellen in een ministeriële regeling. Omdat de vergunninghouder verantwoordelijk is voor naleving van de vergunningsvereisten, ook wanneer deze gebruik maakt van intermediairs (ook wel wederverkopers genoemd) is er geen uitwerking gegeven aan artikel 2.18 lid 6 van de wet.

Ex-ante inschatting effecten Energieregeling

De vergunningseisen in deze ministeriële regeling sluiten grotendeels aan op de huidige praktijk, waarbij de ACM via haar beleidsregel de leveranciers beoordeelt. De (aangescherpte) eisen kunnen voor extra regeldruk voor een vergunninghoudende leverancier leiden, maar zorgen er ook voor dat de leveranciers (financieel) weerbaarder zijn³⁵ in het geval van prijsschommelingen zoals bijvoorbeeld in 2021 tijdens de prijzen crisis. Beter en ook voortschrijdend inzicht in de (financiële) situatie en risico's bij de leveranciers maakt tijdig ingrijpen mogelijk. Ook wordt hiermee de kans op een faillissement verkleind. Hiermee is de eindafnemer met een kleine aansluiting beter beschermd en wordt een betrouwbare levering van elektriciteit en/of gas geborgd.

Voor een inschatting van de gevolgen voor de verwerking van persoonsgegevens wordt verwezen naar hoofdstuk 3 van deze toelichting.

4. Voorkomen van beëindiging levering en maatregelen leveringszekerheid

Artikel 2.26 van het de Energiewet bepaalt dat een vergunninghouder preventieve maatregelen neemt om het beëindigen van de leveringsovereenkomst aan een eindafnemer met een kleine aansluiting wegens betalingsachterstanden zoveel mogelijk te voorkomen. Ditzelfde geldt voor het beëindigen van de facilitering in peer-to-peer-handel ten behoeve van een eindafnemer met een kleine aansluiting wegens betalingsachterstanden. De Energieregeling bepaalt in welke gevallen en onder welke voorwaarden de leveringsovereenkomst ondanks deze preventieve maatregelen toch kan worden beëindigd en voorziet in waarborgen voor de bescherming van kwetsbare afnemers. Er worden regels gesteld over de maatregelen die een vergunninghouder neemt om betalingsachterstanden te voorkomen en, indien nodig, te verhelpen, waaronder de verstrekking van bepaalde gegevens over de eindafnemer aan aan te wijzen instanties, en over het beperken, opschorten, beëindigen of hervatten van de leveringsovereenkomst ten behoeve van eindafnemers met een kleine aansluiting. Zie voor het afsluitbeleid voor de DSB en TSB onderdeel 10 van dit hoofdstuk.

De eindafnemer is verantwoordelijk voor de betaling van de energierekening. In de praktijk is het echter zo dat het niet alle eindafnemers altijd lukt om (tijdig) de energierekening te betalen. Om te bepalen wanneer betalingsachterstanden kunnen leiden tot het beëindigen van de leveringsovereenkomst bestaan er regels voor het afsluiten van eindafnemers met een kleine aansluiting. Dit heeft als doel om ongewenste afsluiting van elektriciteit en/of gas bij eindafnemers zoveel mogelijk te voorkomen en is erop gericht om het oplopen van betalingsachterstanden te voorkomen. Deze regeling heeft tevens een signaalfunctie, omdat betalingsachterstanden op de energierekening een indicator kunnen zijn van een (dreigende) problematische schulden.

Het afsluitbeleid houdt in dat de leveringsovereenkomst van elektriciteit en/of gas aan eindafnemers met een kleine aansluiting enkel mag worden beëindigd in de voorgeschreven gevallen én nadat de voorgeschreven procedure doorlopen is. Deze procedure bevat minimeisen voor de

³⁵ Sira Consulting, 'Financiële eisen energieleveranciers & positie consument bij faillissement van een energieleverancier', d.d. 3 augustus 2022.

vergunninghouder. Zo mag de overeenkomst niet worden beëindigd indien dit zorgt voor gezondheidsrisico's voor de eindafnemer of diens huisgenoot (kwetsbare afnemer), als de eindafnemer aan zijn betalingsachterstanden werkt met het treffen en nakomen van een betalingsregeling of als deze een verzoek doet dan wel de vordering betreft bij een traject tot schuldhulpverlening. De voorgeschreven procedure bestaat uit het sturen van ten minste drie betalingsherinneringen met een nakomingstermijn van 14 dagen, een maximale inspanningsplicht voor de leverancier om persoonlijk contact te krijgen met de eindafnemer, het aanbieden van een redelijke en passende betalingsregeling en het sturen van signalen naar de gemeente ten behoeve van schuldhulpverlening. Dit wordt nader toegelicht in de artikelsgewijze toelichting.

Herimplementatie EU-voorschriften; overzetting regime voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998
Voor wat betreft het afsluitbeleid wordt voortgebouwd op de bestaande procedures zoals deze op grond van de Elektriciteitswet 1998 (artikel 95b, zevende tot en met tiende lid) en Gaswet (artikel 44, zevende tot en met tiende lid) in de Regeling afsluitbeleid voor kleinverbruikers van elektriciteit en gas geregeld was. Deze regels zijn in de periode tussen oktober 2022 en april 2023 nog aangepast om consumenten beter te beschermen tegen de hoge energieprijzen door onder meer de extra bescherming die al gold in de winterperiode gedurende het jaar te laten gelden en extra stappen in het proces voor afsluiting in te bouwen. Inmiddels zijn er weer aanpassingen wenselijk. Deze aanpassingen komen zowel voort uit Europese regelgeving als uit nationaal beleid. Er geldt al een brede bescherming tegen afsluiting voor alle eindafnemers met een kleine aansluiting en hiermee wordt ook al voldaan aan nieuwe verplichtingen uit de herziene Elektriciteitsrichtlijn (2024/1711) en Gasrichtlijn (2024/1788). Hierin zijn voorschriften opgenomen die lidstaten verplichten om kwetsbare afnemers en afnemers die worden getroffen door energiearmoede volledig te beschermen tegen afsluiting van elektriciteit of gas. Hiervoor dienen passende maatregelen genomen te worden zoals een verbod op afsluiting gedurende het hele jaar of een bepaalde periode, schuldpreventie en duurzame oplossingen ter ondersteuning van afnemers die moeilijkheden ondervinden bij het betalen van hun energierekening (zie artikel 28 bis, eerste lid, van de herziene Elektriciteitsrichtlijn en artikel 28, eerste lid, van de Gasrichtlijn).

Nieuwe elementen: implementatie Elektriciteitsrichtlijn en Gasrichtlijn en nationaal beleid

Naast de verplichting om kwetsbare afnemers en afnemers die worden getroffen door energiearmoede te beschermen tegen afsluiting, zijn in de Elektriciteitsrichtlijn en Gasrichtlijn ook voorschriften opgenomen waardoor lidstaat ervoor dienen te zorgen dat leveranciers de leveringsovereenkomsten met afnemers niet beëindigen wanneer er sprake is van een nog lopende klachtenprocedure over de reden van het beëindigen van de leveringsovereenkomst. Een dergelijke klacht doet overigens geen afbreuk aan de contractuele rechten en plichten van de partijen (artikel 28 bis, tweede lid, van de gewijzigde Elektriciteitsrichtlijn en artikel 28, tweede lid, van de Gasrichtlijn). Deze nieuwe verplichting uit de herziene Elektriciteitsrichtlijn en Gasrichtlijn wordt hiermee overgenomen.

In de praktijk blijkt dat de regeling op een aantal onderdelen verbeterd kan worden. De grondslag voor gegevensuitwisseling tussen leverancier en gemeente ten behoeve van schuldhulpverlening is uitgebreid zodat er in meer situaties van betalingsachterstanden een signaal naar de gemeente kan worden verstuurd. Ook is de regeling eenvoudiger opgeschreven en wordt voor de regels met betrekking tot schuldhulpverlening beter aangesloten op de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs). Het gaat daarbij om de volgende nieuwe elementen, dit betreft nationaal beleid:

- De bepaling dat er een vroegsignaal gestuurd moet worden na ten minste twee gemiste termijnbedragen wordt verruimd naar ten minste twee gemiste facturen. Onder een factuur wordt naast het termijnbedrag ook de jaarnota verstaan. Met deze verruiming worden alle facturen op dezelfde manier behandeld en worden gemiste jaarnota's ook onderdeel van de grondslag om een vroegsignaal te kunnen versturen.
- Geregeld wordt dat leveranciers in het vroegsignaal aan de gemeente ook de geboortedatum van de klant met een betalingsachterstand op moeten nemen. Dit biedt gemeenten de mogelijkheid om een goede persoonsverificatie uit te voeren op de ontvangen signalen.

- In de definitie van schuldhulpverlening wordt aangesloten bij de definitie uit de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening in plaats van een verwijzing naar de Faillissementswet en de Wet op het consumentenkrediet.
- In artikel 4a, eerste lid, onderdeel c, van de huidige regeling wordt gesproken over een termijn van ten minste twintig werkdagen. In artikel 4b, eerste lid, wordt dezelfde termijn bedoeld maar wordt gesproken over een termijn van in ieder geval vier weken. Dit wordt gelijkgetrokken op vier weken.

Ex-ante inschatting effecten Energieregeling

De bescherming van eindafnemers met een kleine aansluiting tegen het beëindigen van de leveringsovereenkomst door de vergunninghouder wegens betalingsachterstanden wordt uitgebreid. Het is in meer situaties mogelijk om vanuit de leverancier een signaal te sturen naar de gemeente om deze te attenderen op betalingsachterstanden van een van haar inwoners. De gemeente kan nu ook in deze gevallen tijdig met een passend hulpaanbod komen. Het effect van het overnemen van artikel 28 bis, tweede lid, van de gewijzigde Elektriciteitsrichtlijn en artikel 28, tweede lid, van de Gasrichtlijn met betrekking tot het niet beëindigen van de leveringsovereenkomst wanneer er sprake is van een nog lopende klachtenprocedure over de reden van het beëindigen van de leveringsovereenkomst is naar verwachting beperkt. Deze bepaling is vaak al standaard praktijk in de voorwaarden van vergunninghouders. De extra regeldruk voor vergunninghouders lijkt beperkt. Ze moeten weliswaar eenmalig hun systemen aanpassen om in te regelen dat een signaal gestuurd kan worden bij ten minste twee gemiste facturen in plaats van bij ten minste twee gemiste termijnbedragen zoals nu de regels zijn, maar dit betreft naar verwachting een beperkte aanpassing van de systemen. Gemeenten zullen te maken krijgen met een relatieve toename van het aantal vroegsignalen. Hoewel dit kan zorgen voor extra regeldruk, helpt dit de gemeenten bij het vinden van passende oplossingen voor inwoners met betalingsachterstanden.

Voor een inschatting van de gevolgen voor de verwerking van persoonsgegevens wordt verwezen naar hoofdstuk 3 van deze toelichting.

5. Leveranciersmodel: faciliteren aansluit- en transportovereenkomst en innen tarieven

De Energiewet bevat in paragraaf 2.2.5 (artikel 2.27 tot en met 2.29) een uitwerking van het zogeheten 'leveranciersmodel' dat in 2013, dus onder de voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998, is ingevoerd ter verbetering van de dienstverlening aan aangeslotenen. Kort samengevat regelt de Energiewet voor kleine aansluitingen dat de leverancier op het primaire allocatiepunt verantwoordelijkheid draagt voor de uitvoering van een aantal processen gerelateerd aan het systeembeheer. Het leveranciersmodel is primair een nationale beleidsinvulling, zonder directe link naar de Gasrichtlijn of de Elektriciteitsrichtlijn. Wel is het zo dat het algemene belang van transparante en duidelijke informatie en contractvoorwaarden wordt benadrukt, zowel in de Gasrichtlijn (artikel 11 en 26) als de Elektriciteitsrichtlijn (Bijlage I).

Overzetting voormalige regime Gaswet en Elektriciteitswet 1998; met enkele nieuwe elementen

Binnen het leveranciersmodel gaat het hier concreet om het faciliteren in de totstandkoming van de aansluit- en transportovereenkomst en de inning van tarieven door de leveranciers (respectievelijk artikel 2.28 lid 2 en 2.27 lid 5 Energiewet), alsmede hetgeen de DSB aan informatie moet verstrekken (3.126 lid 2 Energiewet). Waar de Energiewet een grotendeels beleidsneutrale overzetting van de voorschriften onder de voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998 vormt, sluit ook de Energieregeling grotendeels aan op dit voormalige regime. Het gaat dan met name om onderdelen uit de voormalige Regeling afnemers en monitoring Elektriciteitswet 1998 en Gaswet en de voormalige Informatiecode Elektriciteit en Gas.

De Energiewet legt, ten opzichte van het voormalige regime, meer nadruk op de aansluit- en transportovereenkomst als noodzakelijke basis voor het contracteren van andere diensten op de aansluiting, zoals een leveringsovereenkomst of aggregatieovereenkomst. In de voorbereidingen op de Energiewet is gebleken dat het vastleggen van de aansluit- en transportovereenkomst in de praktijk niet altijd goed ging, wat dan later tot juridische knelpunten leidde. Immers, als een aangeslotene privaatrechtelijk niet over een aansluiting beschikt dan ontstaan problemen met de

rechtsgeldigheid en uitvoerbaarheid van navolgende dienstovereenkomsten. Dit speelt bijvoorbeeld bij het gebruik van gegevens uit de meetinrichting die aan een specifieke aansluiting en contractant (aangeslotene) gekoppeld is. Ook kan onduidelijk zijn wie verantwoordelijk is voor het afdragen van tarieven en belastingen, alsmede voor eventueel frauduleus gebruik van de aansluiting. De extra nadruk op de aansluit- en transportovereenkomst is ook zichtbaar in de uitwerking van de Energieregeling. Hierbij is er voor gekozen om explicieter aan te sluiten bij het reguliere proces van de totstandkoming van een overeenkomst (via 'aanbod en aanvaarding'), zoals dat in het privaatrecht gebruikelijk is.

De DSB zorgt voor tijdige beschikbaarheid documenten en informatie – Logischerwijze dient de DSB te zorgen dat de leverancier kan beschikken over de juiste informatie en documenten die hij nodig heeft in het proces richting de (potentiële) aangeslotene. Concreet gaat het dan om (i) de aansluit- en transportovereenkomsten die moeten worden afgesloten, (ii) de daarbij geldende voorwaarden en (iii) de geldende tarieven voor de verschillende aansluitingen. Aangesloten is op de bestaande processen onder de voormalige Informatiecode Elektriciteit en Gas:³⁶

- **Minimuminformatie in de aansluit- en transportovereenkomst** – De Energieregeling neemt beleidsneutraal over welke informatie minimaal in de overeenkomst wordt opgenomen;
- **Codes t.b.v. geautomatiseerde gegevensverwerking** – Beleidsneutraal is overgenomen dat de DSB zorgt voor de vaststelling van (administratieve) tarief- en capaciteitscodes. Dit helpt de DSB's en leveranciers bij de geautomatiseerde verwerking van gegevens;
- **Tijdig kenbaar maken van wijzigingen** – Voorgeschreven was dat de DSB eventuele wijzigingen in zijn aansluit- en transportovereenkomst en de algemene voorwaarden ten minste één maand vóór inwerkingtreding aan de leverancier stuurde. Voor de wijzigingen in de nettarieven gold dezelfde eis: ten minste één maand vóór inwerkingtreding aan de leverancier doorgeven. Beide zijn overgenomen in de Energieregeling.
- **Specificaties t.b.v. inning tarieven** – Op beleidsneutrale wijze is overgenomen dat de DSB de leverancier maandelijks de specificaties van de te factureren bedragen verstrekt. Op het niveau van een individuele aansluiting gaat het dan met name om het aantal dagen dat gebruik is gemaakt van de aansluiting en het bijbehorende (net-) tarief per dag.

Facilitering in de totstandkoming van de aansluit- en transportovereenkomst – Zoals gezegd bestond het leveranciersmodel reeds onder de voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998 en faciliteert de leverancier reeds jaren in de totstandkoming van de aansluit- en transportovereenkomst. De Energieregeling sluit hier direct op aan, maar regelt het proces van de totstandkoming van de overeenkomst wel veel explicieter.

- **Vooraf informeren en doen van aanbod** – De leverancier wordt verplicht om de (potentiële) aangeslotene te informeren (i) dat een geldige aansluit- en transportovereenkomst een noodzakelijke voorwaarde is voor het afsluiten van een leveringsovereenkomst en (ii) welke voorwaarden en tarieven bij de desbetreffende DSB gelden. Dit moet logischerwijze gedaan worden voordat op de aansluiting een leveringsovereenkomst wordt afgesloten. Daarna krijgt de (potentiële) aangeslotene een concreet aanbod voor het aangaan van een aansluit- en transportovereenkomst, waarbij de leverancier dit voorafgaand of gelijktijdig met het sluiten van de leveringsovereenkomst kan doen. Deze combinatie van (vrijwel) gelijktijdig afsluiten is thans gangbaar in de sector, zodat extra regeldrukkosten worden voorkomen.
- **Vastleggen van de aanvaarding** – Normaal gesproken zal het aanbod gevolgd worden door aanvaarding, waarmee de aansluit- en transportovereenkomst rechtsgeldig wordt. De Energieregeling schrijft voor dat de leverancier zorgt voor een proces waar de uitdrukkelijke aanvaarding van het aanbod onderdeel van is wat achteraf ook kan worden aangetoond. Dit is een expliciete verduidelijking ten opzichte van de voormalige Informatiecode Elektriciteit en

³⁶ Informatiecode Elektriciteit en Gas, zie hoofdstuk 8 ('Informatie-uitwisseling t.b.v. van het leveranciersmodel bij een kleinverbruiker'). Concreet gaat het hier om de artikelen 8.1.4, 8.1.5, 8.1.7, 8.1.9 en 8.2.1.

Gas.^{37,38} De aanvaarding moet uitdrukkelijk zijn, zodat dit achteraf ook te verifiëren is voor de DSB.

- **Controle op betrouwbare en volledige gegevens** – Gelet op de rechtsgeldigheid is het belangrijk dat de aanvaarding van de aansluit- en transportovereenkomst gebeurt op basis van betrouwbare en volledige gegevens, zoals de naam van contractant, ingangsdatum, etc. Deze gegevens dienen namelijk als belangrijke basis in het verdere gegevensstelsel zoals hoofdstuk 4 van de Energiewet dat voorschrijft. Artikel 4.2 Energiewet schrijft daarom ook reeds voor dat een 'gegevens verzamelde partij' (in dit geval de leverancier) zorg draagt voor de betrouwbaarheid en volledigheid daarvan. De Energieregeling herhaalt deze eis expliciet. Logisch is dat de leverancier de (potentiële) aangeslotene eenvoudigweg vraagt om betrouwbare en volledige gegevens te verstrekken.
- **Correctie gegevens en melding bij de DSB** - De praktijk onder de voormalige Informatiecode Elektriciteit en Gas wees uit dat (potentiële) aangeslotenen bewust of onbewust toch foutieve gegevens verstrekken die een cascade effect hebben in de hele gegevensketen. Vanwege het grote ketenbelang van betrouwbare en volledige gegevens verplicht de Energieregeling nu tot aanvullende processtappen om de betrouwbaarheid en volledigheid te vergroten.³⁹ Na overleg met de DSB's en leveranciers schrijft de Energieregeling nu voor dat de leveranciers binnen 90 dagen na het afsluiten van de overeenkomst een controle uitvoeren op basis van de hen bekende bankgegevens van de aangeslotene in zijn rol als eindafnemer (hij betaald immers voor de afgenomen elektriciteit en gas). Hiermee wordt aangesloten op de bij banken (en andere financiële ondernemingen) reeds bestaande identificatiesystematiek voor hun klanten. De controle via de bankgegevens kan er toe leiden dat foutieve gegevens worden geïdentificeerd, welke gecorrigeerd moeten worden. Gelet op het genoemde artikel 4.2 Energiewet wordt van de leverancier verwacht dat hij hier redelijke procedures hanteert. De Energieregeling vult dit in door voor te schrijven dat de leverancier (i) kennelijke schrijffouten zelf herstelt, (ii) de aangeslotene in de gelegenheid stelt fouten te corrigeren en (iii) van de overblijvende gevallen melding te doen bij de desbetreffende DSB.

Innen van tarieven – Ten aanzien van de uiteindelijke inning van de nettarieven neemt de Energieregeling op beleidsneutrale wijze over wat hierover was vastgelegd in de voormalige Regeling afnemers en monitoring Elektriciteitswet 1998 en Gaswet en de voormalige Informatiecode Elektriciteit en Gas. Kort samengevat dient de leverancier hierbij een administratie bij te houden namens de DSB en maandelijks de afdracht aan de DSB's te doen.

Ex-ante inschatting effecten Energieregeling

Voor dit onderdeel geldt dat veel voorschriften op beleidsneutrale wijze zijn overgenomen uit de voormalige Regeling afnemers en monitoring Elektriciteitswet 1998 en Gaswet en de voormalige Informatiecode Elektriciteit en Gas, waardoor hiervoor geen bijzondere effecten te verwachten zijn van de Energieregeling. De Energieregeling legt de verschillende processtappen nu wel expliciet vast dan voorheen. Nieuw in de Energieregeling is dat (i) de leverancier verplicht wordt om de aanvaarding van het gedane aanbod voor een overeenkomst vast te leggen, zodat dit nadien ook verifieerbaar is voor de DSB en (ii) de leverancier de ontvangen gegevens ook controleert op basis van de bekende bankgegevens en nadien eventuele correcties maakt of een melding doet aan de DSB. Verwacht wordt dat deze voorschriften leiden tot een hogere kwaliteit van de gegevens in de keten en de registers, zodat ook nadelige cascade-effecten verminderen. Dit leidt wel tot extra (regeldruk-)kosten voor de leveranciers, maar de controle achteraf op basis van de bankgegevens past wel beter in de geautomatiseerde processen dan andere denkbare varianten (bijvoorbeeld een 1-cent betaling rondom het moment van aanvaarding van de overeenkomst).

³⁷ Hierin werd wel gesproken over (i) de 'tot stand gekomen aansluit- en transportovereenkomst', en (ii) de verplichting om aan de DSB te kunnen aantonen dat aan 'de informatieverplichting' richting de aangeslotene was voldaan, maar het vastleggen van het aanvaarde aanbod was niet duidelijk.

³⁸ Artikel 8.1.3 van de Informatiecode spreekt over het aantonen van 'de wijze waarop aan de informatieverplichting in 8.1.1, 8.1.2 en 8.1.2a is voldaan', waarbij artikel 8.1.2 ook voorschrijft dat "de leverancier namens de regionale netbeheerder aan de aangeslotene de tot stand gekomen aansluit- en transportovereenkomst met de daarop van toepassing zijnde algemene voorwaarden verstrekt."

³⁹ De voormalige Informatiecode Elektriciteit en Gas (paragraaf 2.10) gaf de DSB de gelegenheid om twee keer per jaar een controle van de naamsgegevens van de aangeslotene uit te voeren, waarna eventueel een wijziging van de tenaamstelling kon volgen.

Voor een inschatting van de gevolgen voor de verwerking van persoonsgegevens wordt verwezen naar hoofdstuk 3 van deze toelichting.

6. Erkenning (sub-)meetverantwoordelijke partij

Meetverantwoordelijke partijen dienen op grond van de Energiewet over een erkenning te beschikken alvorens zij bij aangeslotenen meetinrichtingen mogen installeren en beheren en metingen mogen uitvoeren (artikel 2.54 Energiewet).

Overzetting regime voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998; nieuwe elementen

In artikel 2.50 van de Energiewet is een grondslag opgenomen om bij ministeriële regeling nadere eisen op te nemen over de procedure en voorwaarden waaraan een erkenningsaanvraag van de meetverantwoordelijke partij moet voldoen. Deze regels zijn in Wet 2.50.6, Artikel 1 neutraal overgenomen vanuit de voormalige situatie onder de Gaswet en Elektriciteitswet 1998, meer in het bijzonder de technische ACM-codes (o.a. Meetcode Elektriciteit). Verder is er in artikel 2.52 van de Energiewet een grondslag opgenomen om nadere regels te stellen over de rapportageverplichting van de meetverantwoordelijke partij. De enige toevoeging ten opzichte van de voormalige situatie is dat de meetverantwoordelijke partij verplicht is om de inschatting van de kosten als bedoeld in artikel 4.1, eerste lid, onderdeel f, van het Energiebesluit te actualiseren.

Voor de submeetverantwoordelijke partij zijn bovenstaande artikelen eveneens van toepassing, met uitzondering van de regels over de inschatting van de kosten als bedoeld in artikel 4.1, eerste lid, onderdeel f, van het Energiebesluit omdat dit artikel en deze kostenberekening niet van toepassing zijn voor een submeetverantwoordelijke partij. De submeetverantwoordelijke partij is een nieuwe rol ten opzichte van het regime van de voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998.

Ex-ante inschatting effecten Energieregeling

Omdat er weinig verandering is ten opzichte van de situatie voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998 worden neutrale effecten verwacht voor burgers en bedrijven.

2.4 Beheer van systemen (hoofdstuk 3 Energieregeling)

Het derde hoofdstuk van de Energieregeling bevat de nadere regels omtrent het beheer van de verschillende systemen, zoals de transmissie- en distributiesystemen voor gas en elektriciteit, de interconnectorsystemen, LNG-systemen en gasopslagsystemen. De grondslagen voor deze regels zijn hoofdzakelijk terug te vinden in hoofdstuk 3 van zowel de Energiewet als het Energiebesluit en worden sterk gedreven voor de Europese regelgeving, met name de Elektriciteitsrichtlijn en Gasrichtlijn. In de Energieregeling komen de volgende kernonderdelen aan bod:

- 7. Bescherming vitale processen TSB's en DSB's;
- 8. Taken TSB's en DSB's inzake beheer en ontwikkeling – investeringsplannen;
- 9. Taken TSB's en DSB's inzake beheer en ontwikkeling – verplaatsen en verkabelen;
- 10. Taken TSB's en DSB's inzake aansluiten en transporteren - voorschriften inzake de aansluiting;
- 11. Voorschriften inzake het aansluiten van gas;
- 12. Voorschriften inzake invoed- en afleverspecificatie van gas;
- 13. Taken TSB's en DSB's inzake balanceren;
- 14. Bijzondere taken TSB voor gas: ramingen;
- 15. Verplichtingen TSB's en DSB's inzake kwaliteitsborging, calamiteiten en voorvallen;
- 16. Tarieven en voorwaarden TSB's en DSB's;
- 17. Tarieven en voorwaarden bijzondere systeembeheerders (LNG);
- 18. Verplichtingen TSB's en DSB's t.a.v. overeenkomsten;
- 19. Kredietwaardigheid DSB's en boekhoudverplichtingen systeembeheerders;
- 20. Overige verplichtingen: openbaar maken geaggregeerde gegevens door TSB's/DSB's
- 21. Ontheffingen nieuwe systemen;
- 22. Schadevergoeding transmissiesysteem voor elektriciteit op zee.

7. Bescherming vitale processen TSB's en DSB's

Het goed functioneren van de elektriciteits- en gassystemen zijn van groot belang voor de Nederlandse maatschappij. Eventuele verstoringen kunnen grote maatschappelijke, economische en financiële gevolgen hebben en daarmee de nationale veiligheid schaden. In dat kader bevat de Energiewet (artikel 3.18) voorschriften voor de bescherming van de elektriciteits- en gassystemen als zijnde vitale infrastructuur. Deze voorschriften zijn in meer detail uitgewerkt in het Energiebesluit (artikel 3.3 en 3.4), maar een belangrijk deel van deze regels is opgenomen in de Energieregeling. Deze voorschriften zijn nieuw ten opzichte van het regime van de voormalige Gaswet en Elektriciteitswet. Er is geen directe relatie met de Elektriciteitsrichtlijn of Gasrichtlijn, anders dan dat de TSB's en DSB's de integriteit van hun systemen dienen te beschermen.

Nieuwe elementen (nationaal beleid)

De Minister wijst in afdeling 3.2 van deze regeling de gegevens, hulpmiddelen en materialen, werkmethoden of processen waarop artikel 3.18 van de Energiewet en de daarop gebaseerde regelgeving in het Energiebesluit (artikel 3.3) van toepassing is.

Doorlopen procedure - Voor het aanwijzen van deze gegevens, hulpmiddelen, materialen, werkmethoden en processen is een trapsgewijze benadering toegepast. De eerste stap is het inventariseren van kritische processen bij de transmissie- of distributiesysteembeheerders. Binnen deze processen zijn ondersteunende bedrijfsmiddelen (supporting assets) geïdentificeerd. En ten slotte is voor deze ondersteunende bedrijfsmiddelen geïdentificeerd of de risico's van een potentiële verstoring zo groot zijn dat deze raken aan de nationale veiligheid. Als deze ondersteunende bedrijfsmiddelen worden ingekocht door middel van een aanbesteding, dan moet daarvoor de Aanbestedingswet op defensie- en veiligheidsgebied worden toegepast.

Van deze selectie van ondersteunende bedrijfsmiddelen wordt een inventarislijst opgesteld, die ook als geheim is aangewezen. In de meeste gevallen zijn de bedrijfsmiddelen in hun geheel aangewezen, en daarmee alle gegevens, hulpmiddelen, materialen, werkmethoden en processen die een onderdeel zijn van deze bedrijfsmiddelen. Voor een kleine selectie van bedrijfsmiddelen, geldt dat niet alle gegevens, hulpmiddelen, materialen, werkmethoden en processen als geheim zijn aangewezen. De werking van het artikel 3.18 van de Energiewet is beperkt tot die onderdelen, waar de risico-beoordeling voldoet aan de criteria. De inventarislijst biedt in die gevallen uitkomst en duidelijkheid over welke onderdelen wel als geheim zijn aangewezen. Het is evenwel niet de bedoeling dat in de inventarislijst bedrijfsspecifieke gegevens, termen of zelfs versienummers worden opgenomen. Beoogd is dat deze lijst een zekere abstractie en daarmee langdurige gelding kent. Omdat de bevoegdheid tot aanwijzen bij de Minister is belegd, is vaststelling van die inventarislijst ook daar belegd. De Minister ontbeert inzicht in de dagelijkse bedrijfsvoering van de transmissie- en distributiesysteembeheerders, vandaar dat de vaststelling van de concrete inventarislijst in overleg gaat met hen die het aangaat. De Minister beoordeelt of voldaan is aan de criteria van het tweede lid en of de risicobeoordeling aannemelijk is. De Minister behartigt hierbij niet alleen de belangen die raken aan de nationale veiligheid, maar wil voorkomen dat wordt ingekocht met toepassing van de Aanbestedingswet op defensie- en veiligheidsgebied, terwijl daartoe geen objectieve aanleiding bestaat. Het bestaan van een inventarislijst ontslaat de transmissie- of distributiesysteembeheerder niet van diens verantwoordelijkheid om voor andere gegevens, hulpmiddelen, materialen, werkmethoden en processen na te gaan of deze ook aangewezen zijn als geheim, op grond van de Energieregeling.

Identificatie kritische processen - De kritische processen tussen de verschillende TSB's en DSB's en tussen elektriciteit en gas verschillen van elkaar. Voor de kritische processen is voor de elektriciteitssector gebruik gemaakt van de inventarisatie van processen met kritieke impact die vastgesteld is op grond van de gedelegeerde verordening 2024/1366. Op grond van artikel 48 van deze gedelegeerde verordening 2024/1366 is een voorlopige lijst van kritieke processen vastgesteld. Als deze voorlopige lijst vervangen wordt door de definitieve lijst op grond van artikel 23 van de gedelegeerde verordening 2024/1366, dan geldt die nieuwe lijst automatisch voor specifieke artikelen in de Energieregeling.

Een vergelijkbare lijst van kritieke processen voor de transmissie en distributie van gas was niet beschikbaar. Daarom is op nationaal niveau beoordeeld welke processen het meeste kritiek zijn. Deze lijst is beperkter, in verband met de aard en eigenschappen van gas, de beperktere digitalisering en de lagere complexiteit. Voor Gasunie als TSB voor gas geldt dat daarbij ook rekening is gehouden met aspecten die voor Gasunie uniek zijn, als gevolg waarvan Gasunie minder vergelijkbaar is met de andere TSB's en DSB's. Deze aspecten hangen samen met de organisatorische inrichting van Gasunie en van operationele aspecten van het gas-transmissienet. Ook voor de DSB's voor gas is een lijst van kritische processen vastgesteld.

Ondersteunende bedrijfsmiddelen - De ondersteunende bedrijfsmiddelen functioneren in een keten. Binnen deze keten dragen de bedrijfsmiddelen bij aan een of meer processen. In de artikelsgewijze toelichting zijn de ondersteunende bedrijfsmiddelen toegelicht, die onder deze regelgeving vallen.

Risicobeoordeling - Het beoordelen van de impact van een (potentiële) verstoring in een proces, vergt een risicobeoordeling. Deze risicobeoordeling sluit aan bij de voor TSB's en DSB's gebruikelijke wijze. Voor de risicobeoordeling wordt gebruik gemaakt van een methode die aansluit bij de, voor de TSB's en DSB's gebruikelijke, NEN-norm NTA8120:2020 " *Assetmanagement - Eisen aan een veiligheids-, kwaliteits- en capaciteitsmanagementsysteem voor het elektriciteits- en gasnetbeheer*". Over de TSB is aangegeven dat deze gebruik maakt van een risicobeoordeling voor het assetmanagement, die in ISO-norm 550011:2024 is vastgelegd. De regeling beoogt niet een nieuwe risico-beoordeling voor te schrijven, maar slechts aan te sluiten bij de bestaande en toegepaste risicobeoordelingen.

De verstoring kan betrekking hebben de betrouwbaarheid van de levering, de integriteit van het energiesysteem of het netwerk, de veiligheid ervan of het vertrouwen in het energiesysteem. De betrouwbaarheid van de levering is in gevaar als de elektriciteit of het gas niet geleverd wordt, of de kwaliteit ervan onvoldoende is. De veiligheid van het proces is in gevaar als er risico's ontstaan op doden en gewonden. Het vertrouwen in het energiesysteem hangt samen met het imago van de TSB of DSB.

Om binnen de reikwijdte van de regeling van artikel 3.18 van de Energiewet te vallen, is een grenswaarde voor de risicobeoordeling opgenomen. Deze grenswaarde is hoog. De grenswaarde is vastgesteld op een niveau waarbij de nationale veiligheid in het geding kan komen. Dergelijke risico overstijgen de verantwoordelijkheid van de individuele TSB of DSB. Daarbij is sprake van een meer gedeelde verantwoordelijkheid binnen de sector en tussen de sector en de overheid. Dit wil uiteraard niet zeggen dat risico's en incidenten die de grenswaarde niet halen acceptabel zijn. Deze worden geadresseerd binnen de reguliere risicobeheersingsmaatregelen van de TSB of DSB.

Bij de risicobeoordeling is het van belang dat de omvang van de effecten wordt afgemeten aan de voorgenomen inzet van de bedrijfsmiddelen, en niet de actuele inzet. TSB's of DSB's die nieuwe technologieën willen implementeren, doen dat stapsgewijs. Zo kan eerst een proof-of-concept worden ontwikkeld, daarna wordt een pilot op een beperkt aantal locaties gedraaid. Tenslotte wordt de technologie breed of breder uitgerold. Voor deze regelgeving is het van belang dat de vertrouwelijkheid zich ook uitstrekt over de vroegste fasen van dat proces. De impact is in die fasen voldoet dan mogelijk niet aan de hoge grenswaarden, bedoeld in de subonderdelen 1° tot en met 4° van het eerste lid van de artikelen [Besluit 3.3 Artikel 1 en Artikel 2], waarbij de nationale veiligheid in het geding kan komen. Maar als in deze voorfase de gegevens, hulpmiddelen, materialen, werkmethoden en processen onthuld worden, heeft vertrouwelijkheid in een latere fase (bij grootschaliger inkoop) geen effect meer. Voor dergelijke proof-of-concepts en pilots geeft de voorgenomen uiteindelijke omvang van deze concepten de doorslag voor de risicobeoordeling. Het gevolg is dat bij het aanbesteden van deze projecten ook de Aanbestedingswet op defensie en veiligheidsgebied zou moeten worden toegepast. Een en ander neemt niet weg dat als er geen aanbesteding plaatsvindt, de verplichtingen tot geheimhouding, bedoeld in artikel 3.4 van het Energiebesluit, eveneens in acht moeten worden genomen.

Ex-ante inschatting effecten Energieregeling

Deze voorschriften zijn nieuw ten opzichte van het regime onder de voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998 en hebben primair betrekking op de TSB's en DSB's. In de voorbereiding op het Energiebesluit is een inschatting gemaakt van de (regel-) effecten van de voorschriften, waar deze Energieregeling weer een verbijzondering van is. Uit het onderzoek van Sira Consulting bleek dat de structurele regeldruklasten werden geschat op ruim EUR 4,5 miljoen per jaar (circa 70.000 u / 50 fte).⁴⁰ Deze lasten hebben vooral te maken met risicoanalyses, toezichthouden op het uitvoeren van analyses, opstellen van maatregelen, gesprekken met veiligheidsdiensten, screening van personeel, beleid aanpassen voor inkoop en personeel, additionele beveiliging van locaties, opleiding van personeel en het in dienst nemen van meerdere security officers.

8. Taken TSB's en DSB's inzake beheer en ontwikkeling - investeringsplannen

Uit de artikelen 3.34, 3.35 en 3.36 van de wet volgt dat een TSB of DSB om de twee jaar een investeringsplan op moet stellen waarin deze beschrijft en onderbouwt welke investeringen voor de komende 15 jaren op de planning staan om te realiseren. De wet stelt hier ook eisen aan. In de artikelen 3.23, 3.24, 3.25 en 3.6 van het besluit zijn deze eisen verder uitgewerkt. In deze Energieregeling worden nadere regels gesteld aan de inhoud en inrichting van een investeringsplan. Het gaat daarbij om de in het investeringsplan op te nemen scenario's en procedure van totstandkoming daarvan (artikel 3.24 Energiebesluit), de prioritering van investeringen (artikel 3.25 Energiebesluit) en de consultatie- en toetsingstermijn (artikel 3.26 Energiebesluit).

Herimplementatie EU-voorschriften; overzetting Gaswet en Elektriciteitswet 1998

In de Energieregeling worden de artikelen uit paragraaf 2 van de Regeling investeringsplan en kwaliteit elektriciteit en gas onder de Gaswet en Elektriciteitswet 1988 grotendeels beleidsneutraal overgezet.

Nieuwe elementen: implementatie Elektriciteitsrichtlijn en Gasrichtlijn en nationaal beleid

Nieuw is een uitwerking van de beschrijving en onderbouwing die een DSB of TSB in het investeringsplan moet op nemen voor de inkoop van congestie- een systeembeheersdiensten ter voorkoming van of ter overbrugging tot een uitbreiding van het systeem. Dit betreft een nieuwe verplichting uit de Elektriciteitsrichtlijn die in de wet is geïmplementeerd en waarover bij of krachtens algemene maatregel van bestuur nadere regels worden gesteld (zie artikel 3.34, tweede lid, onderdeel b, en artikel 3.36, eerste lid, onderdeel b, van de wet).

Daarnaast is nieuw dat in de Energieregeling specifiek gemaakt wordt welke voorgenomen investeringen een TSB in het investeringsplan moet onderbouwen aan de hand van een alternatievenanalyse. Deze artikelen dienen ter vervangen van artikel 2.5, tweede lid, van de Regeling investeringsplan en kwaliteit elektriciteit en gas [onder Gaswet en Elektriciteitswet 1998], die zowel TSB's en DSB's verplicht de onderzochte oplossingsvarianten voor knelpunten in het transmissie- of distributiesysteem op te nemen en noodzaak voor investeringen te onderbouwen aan de hand van een maatschappelijke kosten-batenanalyse. Gezien de verwachte afname van de vraag naar aardgas in het systeem is ervoor gekozen om een relatief lage grens op te nemen voor de TSB voor gas voor de investeringen waarvoor alternatieven moeten worden geanalyseerd. Voor de TSB voor elektriciteit is bepaald dat een alternatievenanalyse alleen hoeft te worden opgenomen voor investeringen waarvoor onze Minister op grond van artikel 6.1 van de wet een projectbesluit heeft genomen.

Ex-ante inschatting effecten Energieregeling

Aangezien de Energieregeling op het gebied van de investeringsplannen grotendeels beleidsneutraal is overgenomen uit het de regeling onder Gaswet en de Elektriciteitswet 1988, is de inschatting dat de regeldruk voor TSB's en DSB's niet significant zal toenemen. Enerzijds zijn er regels gewijzigd waardoor ze minder capaciteit vereisen van de TSB's en anderzijds dat ze mogelijk meer capaciteit vereisen. De wijzigingen in de Energieregeling zijn bedoeld om het bestaande proces om te komen tot investeringsplannen, mede aan de hand van scenario's en het kwaliteitsborgingsstelsel, te

⁴⁰ Sira Consulting 'Ex-ante effectentoets Energiebesluit', 11 juni 2024.

verbeteren. Hiermee wordt beter navolgbaar voor bedrijven en burgers welke investeringen TSB's en DSB's wanneer en waarom van plan zijn te realiseren.

9. Taken TSB's en DSB's inzake beheer en ontwikkeling - verplaatsen en verkabelen

Artikel 3.27 Energiewet verplicht een TSB of DSB voor elektriciteit onder bepaalde voorwaarden een bovengronds gedeelte van een transmissiesysteem of distributiesysteem voor elektriciteit te verplaatsen of te vervangen door een ondergronds deel. Het Energiebesluit, in het bijzonder artikel 3.17 tot en met 3.22, bevat vervolgens nadere voorschriften hiervoor. Ten aanzien van de hoogte van de bijdrage (artikel 3.19 Energiebesluit) en de uitvoeringskosten (artikel 3.20 Energiebesluit) is in deze Energieregeling een nadere uitwerking opgenomen.

Overzetting regime voormalige Elektriciteitswet 1998

Hetgeen nu is opgenomen in de Energiewet en het Energiebesluit betreft een grotendeels beleidsneutrale omzetting van artikel 22a van de voormalige Elektriciteitswet 1998 en het voormalige Besluit verplaatsen en verkabelen hoogspanningsverbindingen. Deze lijn van beleidsneutrale overzetting is doorgezet in deze Energieregeling. De voorschriften voor zowel de hoogte van de bijdrage als de uitvoeringskosten waren reeds onderdeel van het voormalige Besluit verplaatsen en verkabelen hoogspanning, respectievelijk artikel 2 en 4.

Ex-ante inschatting effecten Energieregeling

Omdat het hier gaat om een beleidsneutrale overzetting van voorschriften uit het voormalige Besluit verplaatsen en verkabelen hoogspanning zijn als gevolg van de Energieregeling geen effecten te verwachten.

10. Taken TSB's en DSB's inzake aansluiten en transporteren - voorschriften inzake de aansluiting

Artikel 3.41, derde lid, van de Energiewet bepaalt dat er nadere regels worden gesteld over de procedure die een transmissie- of distributiesysteembeheerder doorloopt voordat hij overgaat tot buiten werking stellen of verwijderen van een aansluiting en de informatie die voorafgaand hieraan door de systeembeheerder aan de aangeslotene wordt verstrekt. Er zijn meerdere redenen waardoor een distributiesysteembeheerder over zal gaan tot het buiten werking stellen en eventueel verwijderen van de aansluiting. Zo kan dit als de aangeslotene de aansluitovereenkomst opzegt en geen gebruik meer wil maken van de aansluiting. De aansluiting zal ook buiten werking worden gesteld indien er sprake is van fraude, misbruik of een onveilige situatie op de aansluiting of indien er bij de transmissie- of distributiesysteembeheerder geen leverancier of balanceringsverantwoordelijke meer bekend is op de aansluiting en er daardoor geen rekening wordt gestuurd door een leverancier, marktdeelnemer of balanceringsverantwoordelijke voor het verbruik of balancerings op de aansluiting.

De laatste situatie kan zich bijvoorbeeld voordoen als een leverancier de leveringsovereenkomst met de aangeslotene heeft beëindigd vanwege betalingsachterstanden op de energierekening. Een vergunning houdende leverancier mag de leveringsovereenkomst met een eindafnemer beëindigen wegens betalingsachterstanden indien de op grond van artikel 2.26 van het besluit voorgeschreven procedure is gevolgd. Nadat de leveringsovereenkomst is beëindigd, is er geen vergunninghouder meer bekend op de aansluiting van een aangeslotene en is de distributiesysteembeheerder verplicht om de aansluiting buiten werking te stellen. De Energieregeling bevat de procedure die de distributiesysteembeheerder in dat geval moet doorlopen. Ook in deze procedure stuurt de distributiesysteembeheerder de nodige waarschuwingen aan de aangeslotene en wijst deze nogmaals gewezen op de mogelijkheden om een betalingsregeling te treffen met zijn leverancier of de betalingsachterstanden in te lopen, bijvoorbeeld met schuldhulpverlening. Daarnaast wordt de aangeslotene erop gewezen dat de aansluiting niet buiten werking zal worden gesteld als hij kan aantonen dat dit ernstige gezondheidsrisico's met zich meebrengt voor de aangeslotene of diens huisgenoot. Op deze manier kan de aangeslotene ongewenste afsluiting nog voorkomen. De Energieregeling bevat ook de procedure die de transmissie- of distributiesysteembeheerder moet doorlopen in de overige gevallen die leiden tot het buiten werking stellen en eventueel verwijderen

van de aansluiting. In deze gevallen zal de transmissie- of distributiesysteembeheerder zo spoedig mogelijk de nodige waarschuwingen en vereiste informatie verstrekken aan de aangeslotene.

Herimplementatie EU-voorschriften; overzetting regime voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998

Voor wat betreft het afsluitbeleid wordt voortgebouwd op de bestaande procedures zoals deze op grond van de Elektriciteitswet 1998 (artikel 95b, zevende tot en met tiende lid) en Gaswet (artikel 44, zevende tot en met tiende lid) in de Regeling afsluitbeleid voor kleinverbruikers van elektriciteit en gas geregeld was. Volgens het leveranciersmodel factureert en int de vergunninghouder de periodieke kosten van de distributiesysteembeheerder bij de eindafnemer. Hierom is het overgrote deel van de bescherming tegen afsluiten van energie belegd bij de vergunninghouder in de uitwerking van artikel 2.26 van het besluit in deze regeling.

De distributiesysteembeheerder dient echter zelf kosten met een eenmalig karakter te innen bij de aangeslotene. Dit zijn kosten die verband houden met het in- of buitenwerkingstellen of verwijderen van een aansluiting. De distributiesysteembeheerder is verplicht om bij het contact met de aangeslotene in verband met de werkzaamheden voor het buiten werking stellen van de aansluiting nogmaals te wijzen op de mogelijkheden om het buitenwerkingstellen van de aansluiting te voorkomen. Voorts is de distributiesysteembeheerder verplicht om een redelijke en passende betalingsregeling aan te bieden om de eenmalige kosten voor het buitenwerkingstellen, verwijderen of het weer inwerkingstellen van de aansluiting te kunnen voldoen. Ook de bepalingen met betrekking tot het opnieuw in werking stellen van de aansluiting indien er sprake is van schuldhelpverlening of een kwetsbare afnemer zijn overgenomen uit de Regeling afsluitbeleid voor kleinverbruikers van elektriciteit en gas.

Nieuwe elementen: implementatie Elektriciteitsrichtlijn en Gasrichtlijn en nationaal beleid

De procedure waaraan de systeembeheerder moet voldoen alvorens deze de aansluiting buitenwerking kan stellen of kan verwijderen, is aangevuld met een verplichting tot het verstrekken van informatie aan de aangeslotene die de aansluiting dreigt te verliezen. In de volledige procedure wordt onderscheid gemaakt tussen aangesloten van wie de leveringsovereenkomst is beëindigd door de vergunninghouder (Besluit 3.41.3 artikel 6) en de overige aangesloten (Besluit 3.41.3 artikel 7). In beide gevallen informeert de systeembeheerder de aangeslotene echter over:

- dat de aansluiting buiten werken zal worden gesteld;
- hoe de aangeslotene het buitenwerkingstellen van de aansluiting kan voorkomen;
- de kosten voor het buitenwerkingstellen en voor het weer inwerkingstellen van de aansluiting.

De systeembeheerder dient de procedure eerst te hebben voltooid voordat deze kan overgaan tot het buitenwerkingstellen of verwijderen van de aansluiting.

Ex-ante inschatting effecten Energieregeling

De informatieverplichting vanuit de systeembeheerder heeft als doel om de aangeslotene te attenderen op de bedreigende situatie van het verliezen van de toegang tot elektriciteit en/of gas. Hierbij wordt de aangeslotene geïnformeerd over de gevolgen hiervan en hoe dit te voorkomen valt. Dit heeft een positief effect op de informatiepositie van de aangeslotene en kan bijdragen aan het voorkomen van ongewenste afsluiting. Tegelijkertijd is het verstrekken van deze informatie al bestaande praktijk. Hierom zal het uiteindelijke effect op zowel de bescherming van de aangesloten als op de regeldruk voor de TSB's en DSB's beperkt zijn.

11. Voorschriften inzake het aansluiten van gas

De Energiewet en het Energiebesluit bevatten ten aanzien van het aansluiten van gas enkele artikelen waar bij ministeriële regeling nadere regels worden gesteld. Concreet gaat het dan om artikel 3.42 Energiewet voor het aan de ACM melden van besluiten door een college van burgemeester en wethouders over gebieden met een beperking voor gasaansluitingen en artikel 3.27 Energiebesluit over gebieden waar de DSB geen kleine aansluitingen hoeft te realiseren. De ACM dient deze besluiten op te nemen in een openbaar register. Op het moment dat de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie in werking treedt zal artikel 3.42 van de Energiewet worden uitgebreid en nog een categorie van besluiten van een college van burgemeester en wethouders aan de ACM moeten worden gemeld. Dit betreft besluiten waarbij in een omgevingsplan als bedoeld in artikel 2.4

van de Omgevingswet het gebruik van gas wordt uitgesloten als warmtevoorziening van gebouwen en, voor zover op dezelfde locatie milieubelastende activiteiten worden verricht, de energievoorziening voor die milieubelastende activiteiten.

Overzetting regime voormalige Gaswet

In het artikel [Wet 3.42.5 Artikel 1 melding besluiten college van burgemeester en wethouders en register ACM] is de regeling onder artikel 10, achtste en negende lid, van de Gaswet en artikel 3 van de daarop gebaseerde Regeling gebiedsaanwijzing gasaansluitplicht, beleidsneutraal overgenomen.

Ex-ante inschatting effecten Energieregeling

Doordat de regeling onder artikel 10, achtste en negende lid, van de Gaswet en artikel 3 van de daarop gebaseerde Regeling gebiedsaanwijzing gasaansluitplicht, beleidsneutraal in de Energieregeling is overgenomen worden geen bijzondere effecten voorzien als gevolg van deze regeling.

12. Voorschriften inzake invoed- en afleverspecificatie van gas

Op grond van artikel 3.48, eerste lid, van de Energiewet accepteert en levert een transmissie- of distributiesysteembeheerder – behoudens de uitzonderingen genoemd in artikel 3.48, derde en vierde leden van de Energiewet – alleen gas af dat voldoet aan de bij ministeriële regeling opgestelde invoed- en afleverspecificaties. De invoedspecificaties en de afleverspecificaties kunnen in ieder geval verschillen per invoed- en afleverpunten en naar energie-inhoud, drukniveau en regio.

Overzetting regime voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998

Op grond van [Wet 3.48 artikel 1] van deze regeling moet de gaskwaliteit voldoen aan in de als bijlage opgenomen waarden. Hierbij is beoogd om op beleidsneutrale wijze aan te sluiten bij de kwaliteitsregels onder de voormalige Regeling Gaskwaliteit, zoals deze onder de voormalige Gaswet gold. Er is geen directe relatie met de Gasrichtlijn, anders dan dat TSB en DSB's voor gas in generieke zin verantwoordelijk zijn voor de toegang tot hun systeem en het transport van gas; logischerwijze dient daarbij ook de kwaliteit gewaarborgd te worden.

Ex-ante inschatting effecten Energieregeling

Daar de voormalige Regeling Gaskwaliteit op neutrale wijze is overgezet in de Energieregeling worden geen bijzondere effecten voorzien als gevolg van deze regeling.

13. Taken TSB's en DSB's inzake balanceren

De Energiewet legt in artikel 3.49 en artikel 3.50 een verplichting op aan respectievelijk de TSB voor elektriciteit en de TSB voor gas om (i) voorzieningen te treffen voor de balancering van het door hen beheerde transmissiesysteem en (ii) de balanceringsverantwoordelijken te faciliteren in de uitvoering van hun verantwoordelijkheden. In de Energieregeling wordt nader invulling gegeven aan de faciliterende rol van de DSB's bij de administratieve afhandeling van de balanceringstaak van de TSB's.

NB: Dit onderdeel bevat een uitwerking van de faciliterende rol die de DSB's spelen ter ondersteuning van de wettelijke taken van de TSB's (artikel 3.49 en 3.50 Energiewet). Echter, deze uitwerking staat in een veel bredere context waarbij tevens wordt vastgelegd welke meetgegevens worden verzameld (artikel 2.48, 2.54, 3.57, 3.59, 3.60 Energiewet) en welke gegevens worden verstrekt aan bijvoorbeeld de balanceringsverantwoordelijken (artikel 4.9 Energiewet).

De uitwerking van de grondslagen onder de genoemde artikelen wordt echter niet in de Energieregeling opgenomen, maar in twee aparte regelingen die nog in voorbereiding zijn. Omdat in april 2024 reeds werd voorzien dat deze aparte regelingen niet gelijktijdig met de Energiewet, Energiebesluit en Energieregeling in werking konden treden, is bij nota van wijziging reeds voorzien in overgangsrecht, namelijk artikel 7.52 (meten) en 7.53 (gegevens). In de komende periode wordt bezien of ten behoeve van deze overgangsfase nog nadere regels gesteld moeten

worden over de toepassing van 7.52 en 7.53 in de praktijk vanaf 1 januari 2026; dit dan tot het moment dat de twee aparte regelingen gereed zijn en in werking treden.

Balanceren als uitvoering van Europese verordeningen; methoden en voorwaarden ACM

Het elektriciteitssysteem functioneert uitsluitend als vraag en aanbod voortdurend (op seconde basis) in balans worden gehouden. Elke keuze van een individuele gebruiker van het systeem om elektriciteit te onttrekken of in te voeden verstoort in beginsel deze balans, ofwel op zeer kleine schaal (huishoudens) ofwel op zeer grote schaal (industrie, wind- en zonneparken, etc.). Voor gas speelt dit in zekere zin ook, maar het op druk houden van het gassysteem is eenvoudiger en minder tijd kritisch. Vanwege het zeer grote maatschappelijke belang van de balanshandhaving, legt de Europese regelgeving deze expliciet op aan de TSB's voor elektriciteit en gas. Hun taken voor het balanceren zijn in vergaande mate Europees gereguleerd. Het gaat daarbij met name om gedelegeerde Verordeningen 312/2014 (gas, 'NC BAL')⁴¹ en 2017/2195 (elektriciteit, 'EBGL')⁴². De desbetreffende gedelegeerde verordeningen en de daarin opgenomen voorschriften zijn direct werkend. Onder de term 'balanceren' zijn grofweg drie fases te onderscheiden, hier uitgewerkt voor elektriciteit.

1. De balanceringsverantwoordelijken (BRP's) dienen vooraf een inschatting (een 'programma' of 'portfolio') in van de vraag en het aanbod die hun klanten in een bepaald kwartier zullen hebben. Deze inschatting wordt steeds verfijnder: van enkele dagen vooruit tot één dag vooruit;
2. De TSB voor elektriciteit corrigeert real-time de optredende onbalans, namelijk het optredende verschil tussen vraag en aanbod;
3. De TSB bepaalt achteraf in welke mate de feitelijke realisatie per BRP afweek van zijn ingediende inschatting en rekent de gemaakte kosten voor de real-time correcties door aan de BRP. Het gaat hier dan om de energievolumes (invoeding minus onttrekking) per portfolio. Dit proces van toerekening wordt 'allocatie' genoemd en vindt plaats binnen enkele dagen op basis van de dan bekende meetgegevens. Nadien volgt nog de 'reconciliatie', waarbij op basis van nadien verzamelde of gerepareerde meetgegevens een correctie wordt uitgevoerd op de allocatie.

Bij gas geldt een soortgelijke systematiek, maar omdat het daar om druk in het transportsysteem gaat is dit is minder tijd-kritisch. Bij gas gaat het om energetische hoeveelheden (niet om energievolumes) en de afrekening van de onbalans is bij gas per uur.

Naast de direct werkende Europese verplichtingen zijn ook op nationaal niveau methoden en voorwaarden opgesteld die hier een nadere invulling geven aan. Dit zijn met name de Netcode Elektriciteit (zie hoofdstuk 10) en de Allocatiecode gas, welke vallen onder het wettelijke kader van artikel 3.119 e.v. Energiewet en worden goedgekeurd door de ACM. Om deze reden zijn, afgezien van artikel 3.49 en 3.50, ook geen uitgebreide bepalingen over de balanceringstaak opgenomen in de Energiewet; de formele wetgever dient zich hier zeer terughoudend op te stellen.

Nieuwe elementen: inzet van werkelijke meetgegevens i.p.v. profielen (nationaal beleid)

Zoals toegelicht schatten BRP's vooraf per kwartier (elektriciteit) of per uur (gas) vraag en aanbod in van hun klantenportfolio. De BRP's nemen dan (vooraf) posities in op de groothandelmarkt om zo aan de vraag en aanbod van hun klantenbestanden te voldoen en rekenen logischerwijs alle ontstane onbalanskosten toe aan hun klantenbestand. Voor een groot deel van de aansluitingen (met name huishoudens) wordt voor deze toerekening achteraf gewerkt met profielen, namelijk de veronderstelde energievolumes op basis van bepaalde kenmerken. Met de voortgang van de energietransitie gaat het gebruik van deze profielen met name voor elektriciteit steeds meer knellen. Door de opkomst van bijvoorbeeld elektrische auto's en invoeding vanuit zonnepanelen wijken de voorheen gehanteerde profielen meer en meer af van de werkelijkheid. Dit leidt ertoe dat de onbalans steeds groter en onvoorspelbaarder wordt, wat leidt tot verschillende maatschappelijke problemen: (1) de financiële onzekerheid voor BRP's neemt toe, met risico's op faillissementen en daarmee

⁴¹ Verordening (EU) nr. 312/2014 van de Commissie van 26 maart 2014 tot vaststelling van een netcode inzake gasbalanceren van transmissienetten.

⁴² Verordening (EU) 2017/2195 van de Commissie van 23 november 2017 tot vaststelling van richtsnoeren voor elektriciteitsbalanceren.

gevolgen voor de leveringszekerheid, (2) de kosten voor de onbalans kunnen in steeds mindere mate bij de daadwerkelijke 'veroorzaker' worden gelegd en (3) de aangesloten met een kleine aansluiting wordt onvoldoende geprikkeld worden om hun gebruik van het systeem aan te passen naar wat maatschappelijk gezien optimaal is.

Gelet op de toenemende bovenstaande problematiek zet de Energiewet, binnen de grenzen die de Europese verordeningen en door de ACM vastgestelde methoden en voorwaarden bieden, in op het mogelijk maken van de verrekening van de onbalans op basis van werkelijke meetgegevens in plaats van profielen. Dit sluit aan op een groot sector breed project, waar onder de titel 'Allocatie 2.0' reeds jaren wordt toegewerkt naar een herziene aanpak van de toerekening van de onbalans. Allocatie 2.0 beoogt een toekomstbestendige toewijzingsmethodiek, waarin marktpartijen eerlijk worden afgerekend op basis van werkelijk gemeten energiestromen en representatieve prijzen van hun portfolio. Specifiek voor de inzet van meetgegevens uit op afstand uitleesbare meetinrichtingen is het herziene regime van de Energiewet (inclusief de Energieregeling) noodzakelijk. De Energieregeling schrijft nu voor welke rol de DSB's dan innemen in de administratieve afhandeling van de balancering, waarbij verschillen bestaan tussen gas/elektriciteit en grote/kleine aansluitingen.

Bepalen allocatiemethode en aansluitingcategorie – Vanwege de verschillen in de beschikbaarheid van meetgegevens, bepaalt de Energieregeling dat de DSB's dagelijks voor elk van hun aansluitingen de allocatiemethode (elektriciteit) of de aansluitingcategorie (gas) moeten vaststellen. Bij gas moet dit ook dagelijks worden doorgegeven aan de TSB voor gas ten behoeve van het 'stuursignaal', een toepassing waarbij voor een deel van alle aansluitingen de allocatie *near-real-time* wordt uitgevoerd. Dit alles sluit beleidsneutraal aan op de huidige praktijk in de Netcode Elektriciteit en de Allocatiecode gas.

Bepalen calorische waarde gas – De samenstelling van het gas verschilt tussen systeemgebieden (voorheen: 'netgebied'), wat van invloed is op de hoeveelheid energie in het gas. Daarom worden specifieke metingen uitgevoerd om deze samenstelling te bepalen. De Energieregeling bepaalt vervolgens dat de DSB voor gas voor elk van zijn systeemgebieden de calorische waarde bepaalt, alsmede aan het einde van de maand de calorische omrekenfactoren per systeemgebied. Samen met de overige meetgegevens worden deze gebruikt voor het bepalen van de uiteindelijke energetische hoeveelheden.

Gebruik meetgegevens grote aansluitingen – Voor de grote aansluitingen (en systeemkoppelingen) gold in beginsel onder de voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998 reeds dat meetinrichtingen dagelijks werden uitgelezen en dat de werkelijke kwartierwaarden (elektriciteit) en uurwaarden (gas) werden gebruikt voor het bepalen van de energievolumes de daaropvolgende allocatie en reconciliatie. Hier bestonden een paar uitzonderingen op, maar deze 'profiel metingen' worden komende jaren uitgefaseerd (zie overgangsrecht in artikel 7.23 tot en met 7.25 Energiewet), zodat ook hier gebruik gemaakt kan worden van werkelijke meetgegevens.

Bij de grote aansluitingen en systeemkoppelingen zijn het de meetverantwoordelijke partijen die de metingen uitvoeren (artikel 2.46 Energiewet), met enkele uitzonderingen waarbij de TSB voor gas zelf meet (artikel 3.59 en 3.60 Energiewet). De meetverantwoordelijke partijen leveren deze meetgegevens aan de DSB aan (artikel 4.8 Energiewet). De Energieregeling schrijft ten behoeve van de allocatie vervolgens voor dat de DSB voor elk van de allocatiepunten in zijn systeem het energievolume (elektriciteit) of de energetische hoeveelheid (gas) bepaalt en doorgeeft aan de TSB's. Dat proces herhaalt zich min of meer ten behoeve van het reconciliatieproces.

Gebruik meetgegevens kleine aansluitingen – Onder de voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998 werden bij kleine aansluitingen de onttrekking van en invoeding op het systeem enkel per kwartier (elektriciteit) of uur (gas) dagelijks uitgelezen als de aangeslotene daar toestemming voor had gegeven. Onder de Energiewet is nu de wettelijke taak opgenomen dat de DSB deze gegevens dagelijks moet verzamelen met het specifieke doel van de (financiële) afhandeling van de balancering. Artikel 3.49 van de Energiewet bepaalt voor elektriciteit hierbij in lid vijf dat ten hoogste

kwartierwaarden mogen worden gebruikt en bij eerste gelegenheid moeten worden geaggregeerd (naar het niveau van de BRP portfolio).

De Energieregeling bepaalt dat de DSB ook voor de kleine aansluitingen per allocatiepunt het energievolume (elektriciteit) of de energetische hoeveelheid (gas) bepaalt. Hierbij dient hij de meetgegevens te gebruiken van de op afstand uitleesbare meetinrichtingen in zijn systeem. Daarnaast dient hij het energievolume of de energetische hoeveelheid te berekenen voor de overige situaties waarin deze meetgegevens ontbreken omdat (i) de meetgegevens niet betrouwbaar of onvolledig zijn, (ii) de meetinrichting op afstand administratief is uitgeschakeld of niet over een communicatiefunctie beschikt, of (iii) er sprake is van een onbemeten aansluiting. In die gevallen wordt gewerkt met profielen. Ten behoeve van de allocatie worden het energievolume (elektriciteit) en de energetische hoeveelheid (gas) door de DSB's verstrekt aan de TSB's. Voor de definitieve verrekening van de balancering (reconciliatie) voert de DSB wederom deze berekeningen uit, maar nu kan worden volstaan met een veel hoger aggregatieniveau voor op afstand uitleesbare meetinrichtingen (maandstanden). Voor de groep allocatiepunten waar de meetinrichting niet op afstand uitgelezen kan worden, wordt bij de reconciliatie gebruikt gemaakt van de door de aangeslotene zelf opgegeven (jaarlijkse) meetstanden.

Bepalen profiel fracties (kleine aansluitingen elektriciteit) – Zoals hiervoor toegelicht worden in die situaties waar geen meetgegevens beschikbaar zijn vanuit de op afstand uitleesbare meetinrichtingen, gebruik gemaakt van profielen. De Energieregeling verplicht de DSB's om voor het bepalen van die profielen gebruik te maken van de meetgegevens die wel beschikbaar zijn. Op die manier kunnen de profielen worden geactualiseerd, wat weer bijdraagt aan een betere en eerlijkere afrekening van de onbalans.

Ex-ante inschatting effecten Energieregeling

De financiële belangen van het afrekenen van de onbalans zijn groot. In directe zin bij de BRP's en de betrokken leveranciers, in meer indirecte zin bij de aangeslotenen die deze kosten doorberekend krijgen. Deze belangen stijgen nu, mede als gevolg van de energietransitie, de voorspelbaarheid af neemt en daarmee de onbalanskosten toenemen. De grotere betrokkenheid van de DSB middels het gebruik van de meetgegevens uit de op afstand uitleesbare meetinrichtingen zal leiden tot een veel nauwkeurigere en eerlijkere verdeling van de onbalans over de verschillende BRP's. Immers: waar voorheen de door 7 à 8 miljoen kleine aansluitingen veroorzaakte onbalans werd bepaald op basis van profielen, kan onder de Energieregeling voor meer dan 90% van deze aansluitingen gebruik gemaakt worden van daadwerkelijke metingen. Hoe dit qua afrekening uitvalt voor individuele BRP's en leveranciers is nog niet te zeggen. Gelet op de verschillen in de portfolio's tussen BRP's is te verwachten dat sommigen hiervan profiteren en anderen er op achter uitgaan ten opzichte van de oude situatie met profielen. Immers, aan een portfolio met relatief veel klanten die afwijken van het standard profiel (bijvoorbeeld vanwege een elektrische auto of zonnepanelen) zullen in de nieuwe situatie waarschijnlijk meer onbalanskosten worden toegerekend en vice versa. Ten aanzien van de regeldrukkosten, zal deze verplichting zeker grote impact hebben op de DSB's. Tegelijkertijd kan worden opgemerkt dat de DSB's hier, samen met andere sectorpartijen binnen het project Allocatie 2.0 al jaren naar toe werken en dat de Energiewet/Energieregeling eerder het sluitstuk is dan de aanleiding om deze herziening in te zetten.

Voor een inschatting van de gevolgen voor de verwerking van persoonsgegevens wordt verwezen naar hoofdstuk 3 van deze toelichting.

14. Bijzondere taken TSB voor gas: ramingen (PM)

PM. De wet waarmee de gaswinning uit het Groningenveld is beëindiging, wijzigt ook onderdelen van de Energiewet.⁴³ Het gaat dan concreet om wijziging van artikel 3.66 van de Energiewet, zoals deze in december 2024 door de Eerste Kamer is aangenomen. Het oude artikel 3.66 van de Energiewet ziet nog op de ramingen ten behoeve van het vaststellingbesluit over de winning uit het

⁴³ Wet van 17 april 2024, houdende wijziging van de Gaswet en Mijnbouwwet in verband met de beëindiging van de gaswinning uit het Groningenveld (Stb. 2024, 95).

Groningenveld en sloot aan bij het toenmalige artikel 10a van de Gaswet. De noodzaak voor deze raming is komen te vervallen met de beëindiging van de gaswinning uit het Groningenveld en de Gaswet vraagt inmiddels om een 'overzicht leveringszekerheid'.

De transmissiesysteembeheerder voor gas is nu onder de Gaswet (en vanaf 1 januari 2026 onder de Energiewet) verplicht de Minister elk jaar een overzicht leveringszekerheid aan te bieden. Onder de huidige Gaswet wordt nog een aanpassing van de onderliggende regelgeving voorzien: de Regeling beëindiging gaswinning uit het Groningenveld, die gebaseerd is op artikel 10a, tiende lid van de Gaswet. Deze regeling is in april 2025 geconsulteerd.⁴⁴ Deze Regeling beëindiging gaswinning uit het Groningenveld zal later in 2025 beleidsneutraal worden overgenomen in de Energieregeling.

15. Verplichtingen TSB's en DSB's inzake kwaliteitsborging, calamiteiten en voorvallen

De Energiewet legt de TSB's en DSB's in afdeling 3.4 verschillende verplichtingen op ten aanzien van de wettelijke taken die zij dienen uit te voeren. Voor dit onderdeel in de Energieregeling gaat het concreet om het ontvangen en afhandelen van klachten en het melden van storingen en onregelmatigheden in het transmissie- en distributiesysteem en (artikel 3.79 Energiewet), alsmede de verplichting om bij de uitvoering van de wettelijke taken en verplichtingen de kwaliteit daarvan te waarborgen (artikel 3.74 Energiewet). In beide gevallen is er sprake van nadere uitwerking in het Energiebesluit, waarbij zowel voor (i) het melden, registreren en openbaarmaken van onderbrekingen en storingen, (ii) de genoemde kwaliteitsborging en (iii) het calamiteitenplan sprake is van delegatie naar de Energieregeling.

15a. Regels over het melden, registreren en openbaarmaken van onderbrekingen en storingen

Het Energiebesluit draagt de TSB's en DSB's voor zowel gas als elektriciteit in artikel 3.36 op dat aangeslotenen op eenvoudige wijze melding kunnen doen van onderbrekingen in het transport, afwijkingen in de kwaliteit of waarnemingen van gaslucht. De Energieregeling legt vervolgens in meer detail regels vast over de registratievorm van de meldingen en dat onderbrekingen via het internet bekend worden gemaakt. Dit betreft de beleidsneutrale overzetting van hetgeen was voorgeschreven onder het regime van de voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998, meer in het bijzonder artikel 4.2 en 4.3 van de voormalige Regeling investeringsplan en kwaliteit elektriciteit en gas. Hier is geen directe relatie met de Gasrichtlijn of de Elektriciteitsrichtlijn.

Ex-ante inschatting effecten Energieregeling

Omdat het gaat om beleidsneutrale overzetting vanuit het regime van de voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998, zijn geen effecten als gevolg van de Energieregeling te verwachten.

15b. Regels over het kwaliteitsborgingssysteem en het kwaliteitsplan

Zoals gezegd verplicht de Energiewet de TSB's en DSB's bij de uitvoering van hun wettelijke taken en verplichtingen de kwaliteit daarvan te waarborgen. Het Energiebesluit bepaalt vervolgens dat:

- De TSB's en DSB's een doeltreffend kwaliteitsborgingssysteem dienen te hanteren en dienen te handelen overeenkomstig de plannen, processen en procedures van het kwaliteitsborgingssysteem voor de uitvoering van zijn wettelijke taken en verplichtingen (artikel 3.31 Energiebesluit). Bij ministeriële regeling kunnen nadere regels worden gesteld.
- De TSB's en DSB's een kwaliteitsplan vaststellen en uit welke onderdelen dit kwaliteitsplan tenminste bestaat (artikel 3.32 Energiebesluit). Dit plan wordt tweejaarlijks getoetst door de ACM en de SodM (artikel 3.33 Energiebesluit). Dit plan is nieuw ten opzichte van het regime onder de voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998. Bij ministeriële regeling kunnen nadere regels worden gesteld.

Overzetting regime voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998; nieuwe elementen

Gelet op het bovenstaande bevat de Energieregeling nadere regels over (i) de uitvoering van het te hanteren doeltreffende kwaliteitsborgingssysteem, (ii) de inhoud van het kwaliteitsplan, waaronder de kritische prestatie-indicatoren en (iii) de procedure voor de toetsing van het kwaliteitsplan.

⁴⁴ Consultatie Regeling beëindiging gaswinning uit het Groningenveld, zie:
https://www.internetconsultatie.nl/regeling_beeindiging_gaswinning_groningenveld/b1

Bij de uitwerking is er voor gekozen om voort te bouwen op de voorschriften die reeds bestonden onder het regime van de voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998, met name (i) het voormalige Besluit investeringsplan en kwaliteit elektriciteit en gas (hierna ook: Bikeg) en (ii) de voormalige Regeling investeringsplan en kwaliteit elektriciteit en gas (hierna ook: Rikeg). Hoewel hier reeds enkele nieuwe accenten en elementen aan zijn toegevoegd, is bij de voorbereiding ook duidelijk geworden dat dit onderdeel in de nabije toekomst meer aandacht vraagt. Met name vanuit de betrokken toezichthouders (ACM, SodM) is aangegeven dat de huidige opzet beperkingen kent en dat daarom qua beleidsvorming nagedacht moet worden over verdere aanpassingen die de doeltreffendheid van het kabinetsbeleid, de Energieregeling en het bijbehorende toezicht versterken. Hierbij wordt met name gedacht aan verdere harmonisatie in het gebruik van definities ten aanzien van de kwaliteitsborging, nadere eisen ten behoeve van de doeltreffendheid van het kwaliteitsborgingssysteem, verdere concretisering van het kwaliteitsplan en verbreding van de huidige set aan kritische prestatie-indicatoren. Volgtijdelijk aan de Energieregeling die per 1 januari 2026 in werking treedt, zal de beleidsvoorbereiding in gang worden gezet ten behoeve van eventuele aanpassing van deze voorschriften.

Uitvoering kwaliteitsborgingssysteem - Het kwaliteitsborgingssysteem is in feite het geheel van samenhangende plannen, processen, procedures (en de data die daarmee samenhangt) die de TSB of DSB in staat stelt om navolgbaar, systematisch en proactief regie te voeren op de te behalen kwaliteitsniveaus van de verschillende kwaliteitsaspecten genoemd in artikel 3.31 Energiebesluit. De verplichting met betrekking tot kwaliteitsborging is niet vrijblijvend van aard. Het Energiebesluit vereist namelijk dat het te hanteren kwaliteitsborgingssysteem doeltreffend moet zijn, dat betekent dat de doelstellingen daadwerkelijk gerealiseerd moeten worden door de inzet van onderliggende plannen, processen, procedures, etc. Onderlinge consistentie in de plannen, processen, procedures, alsmede transparantie voor- en achteraf over (het bereiken van) de doelstellingen zijn belangrijke elementen in het realiseren van een doeltreffend systeem. Op deze wijze worden de verschillende publieke belangen die de TSB of DSB dient ook geborgd en legt de TSB of DSB in zekere zin ook verantwoording af over de keuzes die hij daarin maakt.

Voor wat betreft de uitvoering bepaalt de Energieregeling dat het kwaliteitsborgingssysteem uit verschillende processen, plannen en procedures dient te bestaan, die deels ook onderling van karakter verschillen (voorwaardenscheppend, ondersteunend, controlerend en evaluerend). Vanuit de voormalige Rikeg (artikel 3.6) zijn hierbij verschillende verplichtingen overgenomen, zoals (i) het registreren van de benodigde gegevens voor bijvoorbeeld het monitoren van de kwaliteitsniveaus en de vereiste kritische prestatie-indicatoren, (ii) het bijhouden van verschillende actuele registers, bijvoorbeeld voor de bedrijfsmiddelen, systeemonderdelen en geïdentificeerde risico's en (iii) het toepassen van procedures qua aan te pakken meldingen, storingen, onderhoud, etc. Ten aanzien van het bedrijfsmiddelenregister zijn de voorschriften vanuit het Rikeg (artikel 3.7) beleidsneutraal overgenomen.

Nieuwe voorschriften zijn relatief beperkt, maar leggen wel duidelijke accenten. Dit is met name gedaan middels voorschriften die moeten bijdragen aan het meer systematisch en over de tijd navolgbaar maken van de kwaliteitsborging, bijvoorbeeld door te vereisen dat ook wijzigingen in de registers en de verwerkingstijd hiervan wordt vastgelegd. Meer aandacht wordt ook gegeven aan doorlopende monitoring, zodat plannen, processen en procedures ook tijdig kunnen worden aangepast.

Inhoud kwaliteitsplan - Het Energiebesluit bevat reeds een opsomming van elementen die onderdeel moeten zijn van het kwaliteitsplan, zoals (i) een beschrijving van het gehanteerde kwaliteitsborgingssysteem, (ii) de doelstelling van het kwaliteitsborgingssysteem, (iii) kwaliteitsniveaus die op de verschillende kwaliteitsaspecten worden nastreeft, (iv) de belangrijkste risico's voor de kwaliteitsniveaus, (v) geïdentificeerde bestaande en toekomstige knelpunten, etc.

De Energieregeling geeft hieraan extra duiding en invulling, ten einde bij te dragen aan de transparantie, de navolgbaarheid van de realisatie en beheersing van de kwaliteitsniveaus. De

Energieregeling doet dat door bijvoorbeeld voor te schrijven dat moet worden ingegaan op: (i) de missie, visie en strategie bij het beheersen van de kwaliteitsaspecten (ii) de voortgang van kritische prestatie-indicatoren en streefwaardes ten opzichte van het voorgaande jaar, (iii) de verschillende knelpunten, onderscheiden naar organisatorische knelpunten en fysieke knelpunten en (iv) de uitkomsten van de jaarlijkse directiebeoordeling. Hierbij is voortgebouwd op het voormalige Bikeg en voormalige Rikeg, maar zijn diverse voorschriften wel explicieter gemaakt.

Nieuw is wel de eis om bovenstaande elementen volgordelijk te nemen in het kwaliteitsplan, teneinde de transparantie in de kwaliteitsplannen en de onderlinge vergelijkbaarheid tussen met name de DSB's te versterken. De vereisten beogen enerzijds structuur en eenduidigheid qua inhoud van het kwaliteitsplan te bieden, maar anderzijds ook voldoende ruimte te laten voor de TSB's en DSB's om zelf invulling te geven in de manier waarop zij verantwoording over de kwaliteitsborging invullen. Ook nieuw is de manier waarop aandacht gegeven wordt aan de verschillende knelpunten. Hierbij is aansluiting gezocht met de voorschriften voor het investeringsplan, zodat het oplossen van de knelpunten in de kwaliteitsborging waar relevant ook ingebed wordt in de investeringsplannen.

Een specifiek onderdeel van het kwaliteitsplan zijn de kritische prestatie-indicatoren (KPI's) voor zowel elektriciteit als gas. De Energieregeling neemt hier de bestaande voorschriften uit het voormalige Rikeg (artikel 3.1 tot en met 3.5) beleidsneutraal over, maar presenteert deze nu wel apart voor elektriciteit en gas. Middels dit onderscheid kunnen ook verschillen tussen gas en elektriciteit beter geaccentueerd worden. Hierbij is per kwaliteitsaspect (zie artikel 3.31 Energiebesluit) ook expliciet gemaakt welke KPI's hierbij hoort. Nieuw in het Energiebesluit was het kwaliteitsaspect 'kwaliteit van meetdata en het beheer daarvan', wat in de Energieregeling nader is geduid als de juistheid, tijdigheid en volledigheid van de verzamelde meetdata.

Procedure voor de toetsing van het kwaliteitsplan – De Energieregeling legt vast dat het kwaliteitsplan begin januari in een oneven kalenderjaar aan de ACM en de SodM moet worden voorgelegd. Hiermee verschilt de cyclus van het kwaliteitsplan precies een jaar met de cyclus van het investeringsplan, zodat deze goed op elkaar kunnen aansluiten.

Ex-ante inschatting effecten Energieregeling

Op het niveau van het Energiebesluit is eerder onderzoek gedaan naar de te verwachten effecten, met name effecten als gevolg van de aanpassingen aan de voorschriften voor het kwaliteitsborgingssysteem (artikel 3.31 Energiebesluit) en de introductie van het kwaliteitsplan (artikel 3.32 Energiebesluit). In dit onderzoek geeft Sira Consulting⁴⁵ aan dat met name effecten te verwachten zijn voor de TSB's en DSB's, niet voor burgers of andere bedrijven. De TSB's en DSB's hebben er, aldus Sira Consulting, op hebben gewezen dat de wijzigingen grote gevolgen kunnen hebben voor de tijdbesteding, kosten en bedrijfsvoering, maar dat dit wel afhankelijk is van de uitwerking in de ministeriële regeling. Men wees er met name op dat kosten samenhangen met (i) de vraag in hoeverre andere rapportages konden worden samengevoegd, (ii) het detailniveau van de rapportage en (iii) in hoeverre extra of andere parameters nodig zijn om de gerealiseerde kwaliteit bij te houden en of via dezelfde methodiek gerapporteerd kan worden.

In de Energieregeling is uiteindelijk gekozen voor een groot deel neutrale overzetting uit de voormalige Rikeg en (in mindere mate ook) Bikeg onder de voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998. Desalniettemin zal het opstellen van het kwaliteitsplan een regeldrukeffect op de TSB's en DSB's hebben, afgezien van enkele andere aanpassingen in de Energieregeling. Daartegenover wordt verwacht dat deze voorschriften een positieve bijdrage hebben aan de algemene kwaliteitsborging; eerder is de ACM daar kritisch over geweest, met name over de aantoonbaarheid.⁴⁶ Via nieuw extern onderzoek worden de effecten nog nader in kaart gebracht (zie ook paragraaf 1.2).

15c. Regels over het calamiteitenplan

⁴⁵ Sira Consulting 'Ex-ante effectentoets Energiebesluit', 11 juni 2024.

⁴⁶ ACM, 'Beoordeling KBS en melding als bedoeld in artikel 22 van de Elektriciteitswet 1998', d.d. 29 maart 2024.

In artikel 3.37 van het Energiebesluit wordt de TSB's en DSB's voor zowel gas als elektriciteit opgedragen ten minste iedere vijf jaar een calamiteitenplan vast te stellen en deze (plus eventuele tussentijdse aanpassingen) voor goedkeuring aan de Minister toe te sturen. De Energieregeling stelt enkele nadere eisen aan het calamiteitenplan, bijvoorbeeld het opnemen van een (beschrijving van) de crisisorganisatie en de besluitvormingsstructuur. Dit betreft de beleidsneutrale overzetting van hetgeen was voorgeschreven onder het regime van de voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998, meer in het bijzonder artikel 4.1 Rikeg. Hier is geen directe relatie met de Gasrichtlijn of de Elektriciteitsrichtlijn.

Ex-ante inschatting effecten Energieregeling

Omdat het gaat om beleidsneutrale overzetting vanuit het regime van de voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998, zijn geen effecten als gevolg van de Energieregeling te verwachten.

16. Tarieven en voorwaarden TSB's en DSB's

De Energiewet geeft de Minister van Klimaat en Groene Groei de bevoegdheid om nadere regels te stellen over tarieven, methoden en voorwaarden en over overige verplichtingen ten aanzien van overeenkomsten met aangeslotenen, netgebruikers, marktdeelnemers, of balanceringsverantwoordelijken voor de toegang tot en het transport over de transmissie- en distributiesystemen voor elektriciteit en gas (zie artikel 3.110, 3.120 en 3.121 Energiewet).

Herimplementatie EU-voorschriften; aanpassing t.o.v. regime Gaswet en Elektriciteitswet 1998

Die bevoegdheid is ten opzichte van de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet beperkt in verband met de jurisprudentie van het Hof van Justitie die, onder andere, de bevoegdheidsverdeling tussen de wetgever en de toezichthouder bij het stellen van regels voor de tariefregulering heeft verduidelijkt.⁴⁷ De materiële invulling van veel elementen van de tariefregulering zal met name gebeuren via de besluiten van de ACM en de goedkeuring van methoden en voorwaarden door de ACM. De Energieregeling zal zich daarom niet, zoals onder de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet, uitstrekken tot invulling van tariefstructuren en voorwaarden, maar tot slechts tot procedurele voorschriften die waren opgenomen in de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet. In de artikelen 3.110.1, 3.115.1 (of 3.123.1), 3.120.1, 3.120.2 en 3.121.1 wordt een aantal procedurele aspecten rondom de vaststelling van tariefstructuren en voorwaarden beleidsarm uit de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet overgenomen.

Ex-ante inschatting effecten Energieregeling

Gelet op het feit dat de verschillende procedurele aspecten beleidsneutraal zijn overgenomen uit de voormalige Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet, zijn geen effecten voorzien als gevolg van de Energieregeling.

17. Tarieven en voorwaarden bijzondere systeembeheerders (LNG)

De Energiewet bevat verschillende (proces-) voorschriften ten aanzien van de tariefregulering. Dit onderdeel ziet specifiek op artikel 3.115 met voorschriften over tarieven van de LNG-beheerder.

Herimplementatie Gasrichtlijn en nationaal beleid; nieuwe elementen

Ingevolge artikel 31, eerste lid, van de Gasrichtlijn dragen lidstaten zorg voor de invoering van een systeem voor derdentoegang tot LNG-installaties, gebaseerd op bekendgemaakte tarieven die gelden voor alle afnemers en die objectief worden toegepast. De lidstaten zorgen ervoor dat deze tarieven of de aan de berekening daarvan ten grondslag liggende methoden voorafgaand hun toepassing overeenkomstig artikel 78 van de Gasrichtlijn worden goedgekeurd door een regulerende instantie. Dit is geïmplementeerd in artikel 3.115 van de Energiewet. Op grond van artikel 3.115, vijfde lid, van de Energiewet worden bij ministeriële regeling nadere regels gesteld ten aanzien van de procedure en termijn voor het ter goedkeuring voorleggen van een voorstel voor een

⁴⁷ Hierbij gaat het met name om HvJ EU 2 december 2020, C-767/19, ECLI:EU:C:2020:984 (Commissie/België) en HvJ EU 2 september 2021, C-718/18, ECLI:EU:C:2021:662 (Commissie/Duitsland). Eerdere uitspraken betreffen: HvJ EU 29 oktober 2009, C-474/08, ECLI:EU:C:2009:681 (Commissie/België) en HvJ EU 11 juni 2020, C-378/19, ECLI:EU:C:2020:462 (Prezident Slovenskej republiky).

berekeningsmethode voor de tarieven van een LNG-systeembeheerder aan de ACM en goedkeuring door de ACM. Op grond van artikel 3.123, vijfde lid, van de Energiewet kunnen bij ministeriële regeling ten aanzien van de methoden of voorwaarden van de LNG-systeembeheerder nadere regels worden gesteld over de procedure tot goedkeuring van de publicatie en inwerkingtreding van de methoden of voorwaarden.

Er is besloten meer flexibiliteit toe te passen ten aanzien van de procedure voor het vaststellen van de berekeningsmethode van de tarieven of methoden en voorwaarden die gelden voor de LNG-systeembeheerder. Hier is voor gekozen omdat de regels onder artikel 13 van de Gaswet onvoldoende rekenschap gaven van de veranderde marktomstandigheden. Zo bleek de goedkeuring van tarieven die alleen konden gelden over één kalenderjaar de (toekomstige) praktijk in de weg te zitten en waren er zorgen of deze bepaling binnen de exclusieve bevoegdheid van de ACM zou treden. De Energieregeling laat daarom ruimte aan een LNG-systeembeheerder om een voorstel in te dienen voor de berekeningsmethode voor de tarieven of methoden en voorwaarden, die op een ander moment dan op 1 januari van een bepaald jaar in werking treden of een berekeningsmethodiek voor de tarieven of de methoden en voorwaarden voor een langere periode dan een (kalender)jaar.

LNG-systeembeheerders worden geacht zo snel mogelijk de berekeningsmethode voor de tarieven, alsmede de methode en voorwaarden, naar de ACM op te sturen en daarbij voldoende rekening te houden met de benodigde tijd voor besluitvorming door de ACM. De ACM heeft, anders dan onder de Gaswet, een beslistermijn van acht weken, die onder omstandigheden ook kan worden opgeschort (zie artikel 4:13, tweede lid van de Awb). Onder de Gaswet gold, in afwijking van de Awb, een beslistermijn van 3 maanden en werd de goedkeuring geacht te zijn verleend als niet binnen drie maanden werd beslist. Afwijken van de hoofdregel in de Awb wordt niet meer nodig geacht omdat de berekeningsmethode naar verwachting niet jaarlijks hoeft te worden aangepast en de verplichting dat deze per 1 januari in werking moet treden, is vervallen. Een LNG-beheerder is gehouden om de berekeningsmethode voor zijn tarieven of methoden en voorwaarden tijdig ter goedkeuring aan de ACM voor te leggen en het staat hem vrij, bij niet tijdig beslissen door de ACM, daar rechtsmiddelen tegen aan te wenden. Een voorstel zal daarom in ieder geval al ruim voor de beoogde datum van inwerkingtreding moeten worden ingediend bij de ACM. Voorts zal de LNG-systeembeheerder er rekening mee moeten houden dat indien de ACM het voorstel niet goedkeurt er een nieuw voorstel ingediend moet worden en er dan weer een nieuwe beslistermijn gaat lopen. Het is dus de verantwoordelijkheid van de LNG-systeembeheerder om tijdig goedkeuring te vragen aan de ACM. De berekeningsmethode voor de tarieven of de methoden en voorwaarden kunnen niet eerder in werking treden dan nadat de ACM goedkeuring heeft verleend.

Ex-ante inschatting effecten Energieregeling

Er wordt een positief effect verwacht ten aanzien van de effecten voor LNG-systeembeheerders en capaciteitshouders. Zo zorgt de Energieregeling, doordat deze niet in de weg staat aan de meerjarige vaststelling van een berekeningsmethodiek voor tarieven voor toegang tot de LNG-terminals, voor meer zekerheid bij capaciteitshouders bij het boeken van capaciteit bij de LNG-installaties.

18. Verplichtingen TSB's en DSB's t.a.v. overeenkomsten

In de Energiewet en de Energieregeling zijn enkele verplichtingen voor de TSB's en (met name) de DSB's opgenomen die nauw verband hebben met verplichtingen en werkzaamheden van andere marktpartijen.

Uitvoering leveranciersmodel - Binnen de Energieregeling gaat het dan bijvoorbeeld om de uitvoering van het leveranciersmodel, waarbij de DSB de verplichting heeft om bepaalde documenten en informatie aan de leveranciers te verstrekken zodat deze zijn faciliterende rol ten dienste van de DSB kan invullen (artikel 3.126 Energiewet). Vanwege de sterke interactie met de verplichtingen voor de leverancier op grond van artikel 2.27 en 2.28 is dit opgenomen als onderdeel van het leveranciersmodel (zie onderdeel 5 in dit hoofdstuk). Dit betreft primair nationaal beleid zonder een directe relatie met de Elektriciteitsrichtlijn of Gasrichtlijn.

Ondersteuning bij wisseling - Een tweede verplichting voor de TSB's en DSB's betreft het faciliteren in de overstap van aangeslotenen naar bijvoorbeeld een andere leveranciers of bij verhuizingen, in- en uithuizingen (artikel 3.79 onderdeel c Energiewet). Het Energiebesluit (artikel 3.38) concretiseert dit verder en bepaalt dat op het niveau van de ministeriële regeling regels gesteld worden over deze wisseling, ten minste over de termijn van de wisseling en de bij een verzoek om wisseling te verstrekken gegevens. Dit sluit aan op hetgeen bepaald is ten aanzien van het overstappen tussen leveranciers en andere marktdeelnemers, zowel op het niveau van de Energiewet (artikel 2.14 en 2.40) als op de nadere uitwerking in deze Energieregeling. Zowel de Elektriciteitsrichtlijn als de Gasrichtlijn bepalen dat het mogelijk moet zijn om onder bepaalde voorwaarden over te stappen, maar laten veel ruimte voor de nationale (technische) uitvoering en vormgeving.

De concrete voorwaarden die gelden voor gegevensprocessen en uit te wisselen gegevens vallen onder het regime van hoofdstuk 4 van de Energiewet, meer in het bijzonder artikel 4.2, 4.5 en 4.9. De uitwerking hiervan is niet opgenomen in de Energieregeling, maar komt in een afzonderlijke regeling. Totdat deze regeling er is, geldt het overgangsrecht van artikel 7.53 Energiewet. Dit betekent dat de voorschriften uit de (voormalige) Informatiecode Elektriciteit en Gas voorlopig blijven gelden, zie voor zowel kleine als grote aansluitingen bijvoorbeeld paragraaf 3.1 en 4.1 (switch van leverancier), paragraaf 3.2 en 4.2 (uithuizing op kleine aansluiting) en paragraaf 3.5 en 4.5 (switch van balanceringsverantwoordelijke).

Ex-ante inschatting effecten Energieregeling

Voor een inschatting van de effecten rondom de uitvoering van het leveranciersmodel kan worden verwezen naar onderdeel 5 van dit hoofdstuk. Van de ondersteunende taken van de TSB's en DSB's bij de wisseling van aangeslotenen wordt verwacht dat hier positieve effecten van uitgaan, met name voor het beperken van administratieve lasten en regeldruk voor aangeslotenen (bij het wisselen) en de betrokken marktpartijen (bij het aantrekken van nieuwe klanten). Een effectieve en efficiënte wisseling draagt ook bij aan het goed functioneren van de markt. Dit positieve effect is wel beperkt van omvang omdat dit voor een groot deel reeds werd gefaciliteerd onder de (voormalige) Informatiecode Elektriciteit en Gas.

19. Kredietwaardigheid DSB's en boekhoudverplichtingen systeembeheerders

De Energiewet bevat verschillende verplichtingen inzake het financieel beheer en/of de boekhouding voor verschillende typen systeembeheerders. Het betreft hier de TSB's en DSB's (artikel 3.75), de TSB voor elektriciteit op zee (artikel 3.85), de interconnectorsysteembeheerders (artikel 3.90), de LNG-beheerders (artikel 3.96) en de gasopslagbeheerders (artikel 3.102). Het Energiebesluit bevat de nadere uitwerking van deze verplichtingen, namelijk ten aanzien van de kredietwaardigheid van de DSB's en de TSB's op land en op zee (artikel 3.41) en de afzonderlijke boekhouding (artikel 3.42). Beide onderwerpen worden ook nog in meer detail uitgewerkt in deze Energieregeling.

19a. Financieel beheer; kredietwaardigheid kleinere DSB's – Op grond van artikel 3.41 Energiebesluit dienen de DSB's en TSB's op land en op zee hun kredietwaardigheid via een erkend kredietbeoordelingsbureau aan te tonen, maar bij ministeriële regeling kan hier een uitzondering op worden gemaakt.

Overzetting regime voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998; nieuwe elementen

De regels inzake het aantonen van de kredietwaardigheid bestonden reeds onder de voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998, meer in het bijzonder het toenmalige Besluit financieel beheer netbeheerder. De Energiewet en het Energiebesluit hebben hier op voortgebouwd, maar maakten de toetsing via een erkend kredietbeoordelingsbureau de standaard (waar dit eerst een keuze was). Nieuw in de Energieregeling is de drempelwaarde voor deze toetsing, waardoor de regeldruk voor de kleinere DSB's wordt beperkt.

Gelet op de bij het Energiebesluit uitgevoerde uitvoerings- en handhavingstoets van de ACM en de beoordeling van de administratieve lasten door het Adviescollege Toetsing Regeldruk (ATR) wordt een toetsing door een erkend kredietbeoordelingsbureau voor DSB's met een omzet onder een bepaald maximum niet proportioneel geacht en daarom niet verplicht gesteld. In deze regeling

worden, om toch de kredietwaardigheid te kunnen toetsen, eisen gesteld aan het financieel beheer van een distributiesysteembeheerder met een omzet van ten hoogste € 500 mln. Het gaat hier om de distributiesysteembeheerders waarop wordt gedoeld in artikel 3.41 derde lid van het Energiebesluit. Het doel is om hiermee te verzekeren dat een distributiesysteembeheerder geen onaanvaardbare financiële risico's loopt en altijd zijn wettelijke taken kan uitvoeren. Hierbij gaat het met name om de investeringen die een distributiesysteembeheerder moet doen in zijn systeem om deze in werking te hebben, te onderhouden, te vernieuwen en uit te breiden. Een aantal van deze eisen was voorheen opgenomen in het Besluit Financieel Beheer Netbeheer.

Distributiesysteembeheerders met een omzet hoger dan € 500 mln. kunnen aan de eisen van kredietwaardigheid voldoen door invulling te geven aan artikel 3,41, eerste lid van het Energiebesluit en de daarop verder van toepassing zijnde artikelen.

De financiële criteria die worden gesteld zien op verschillende aspecten van het financieel beheer van de distributiesysteembeheerder en bepalen – mede in relatie tot elkaar – op hoofdlijnen het financiële profiel van de distributiesysteembeheerder. In hoofdzaak gaat het bij deze criteria om vragen als: kan een distributiesysteembeheerder uit zijn resultaat zijn rentelasten betalen en hoe verhouden de schulden zich tot de waarde van het bedrijf? Belangrijk doel van deze regeling is tevens om te waarborgen dat de distributiesysteembeheerder die onderdeel uitmaakt van een groep, volledig zelfstandig kan functioneren en zich kan conformeren aan de eisen die de wet hem oplegt.

Ex-ante inschatting effecten Energieregeling

Het opnemen van de drempelwaarde in de Energieregeling heeft als effect dat de kleinere DSB's hun kredietwaardigheid niet via een erkend kredietbeoordelingsbureau hoeven aan te tonen, maar hiervoor gebruik kunnen maken van bepaalde financiële ratio's. Een soortgelijke mogelijkheid was reeds opgenomen in het voormalige Besluit financieel beheer netbeheerder. Het effect van de Energieregeling op bijvoorbeeld de regeldruk en het meer generieke financieel beheer wordt dan ook als neutraal gezien.

19b. Regels over afzonderlijke boekhouding - In deze regeling is uitgewerkt welke informatie verschillende typen systeembeheerders moeten opnemen in de afzonderlijke boekhouding die zij op grond van de Energiewet openbaar moeten maken en welke onderdelen door een accountant moeten zijn gecontroleerd.

Herimplementatie Elektriciteitsrichtlijn en Gasrichtlijn; overzetting regime voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998; nieuwe elementen

Zowel de Elektriciteitsrichtlijn (artikel 56) als de Gasrichtlijn (artikel 75) bevatten regels over het publiceren van een afzonderlijke boekhouding, welke ook waren opgenomen in de voormalige Gaswet en Elektriciteitswet. De belangrijkste verandering ten opzichte van de vergelijkbare verplichting uit de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet is dat de relatie hiervan tot de generieke verplichting voor publicatie van jaarrekeningen uit Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek is verduidelijkt. Ten eerste is voor alle transmissie- en distributiesysteembeheerder verplicht om de winst- en verliesrekening en het bedrijfsresultaat te publiceren voor het totaal aan activiteiten en uitgesplitst naar het elektriciteitsdomein, gasdomein en meetdomein. Ook is een verklaring verplicht waarin de transmissie- of distributiesysteembeheerder verduidelijkt dat hij voldoet aan artikel 3.22 van de Energiewet (verbod op bevoordeling verwante infrastructuurbedrijven). Ten tweede is opgenomen dat de systeembeheerders ook een verslag moeten publiceren van de ontwikkelingen van de investeringen in hun systemen en de betrouwbaarheid ervan, voor zover dat niet al onderdeel is van de jaarrekening die zij moeten publiceren op basis van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. Ten derde is uitgewerkt wat de verplichte onderdelen zijn van het bijbehorende financiële verslag. Deze laatste verplichting geldt alleen wanneer de transmissie of distributiesysteembeheer niet al verplicht is tot het opstellen van een financieel verslag op grond van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. De verschillende onderdelen van het financiële verslag zijn gelijk aan de verplichte onderdelen voor de jaarrekening opgenomen in Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. Op deze manier is gegarandeerd dat alle transmissie- en distributiesysteembeheerders de nodige financiële informatie publiceren, maar wordt voorkomen dat zij dit dubbel moeten doen.

Voor interconnectorsysteembeheerders geldt dezelfde boekhoudverplichting, met uitzondering van de verplichting om ook gesegmenteerde informatie te publiceren. Interconnectorsysteembeheerders voeren immers slechts activiteiten uit in één domein (elektriciteit of gas). De boekhoudverplichting geldt ook voor opslagsysteembeheerders en LNG-systeembeheerders.

Ex-ante inschatting effecten Energieregeling

De plicht om een afzonderlijke boekhouding te publiceren volgt zoals gezegd uit het Europese kader (artikel 56 Elektriciteitsrichtlijn en artikel 75 Gasrichtlijn). De Europese regels vullen niet in wat voor informatie hiervan onderdeel moet zijn. Dit is uitgewerkt in de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet. Zoals al in de toelichting bij de Energiewet is opgemerkt, zijn deze specifieke rapportageverplichtingen tegen het licht gehouden en is een aantal daarvan geschrapt. De inhoudelijke vereisten in artikel 43, tweede lid, derde en negende lid, van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 32, derde, vierde en elfde lid, van de Gaswet zijn materieel vergelijkbaar met de vereisten opgenomen in deze regeling. Ter aanvulling is ook een verwijzing opgenomen naar Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. De Europese bepalingen inzake de boekhoudverplichting verwijzen immers naar de voorschriften inzake de jaarrekening van kapitaalvennootschappen die zijn vastgesteld uit hoofde van Richtlijn 2013/34/EU. Deze regels zijn in Nederland opgenomen in Titel 9 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek.

Ter nadere invulling van de Europese verplichting en genoemde extra rapportageverplichtingen uit de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet, hebben de ACM en de transmissie- en distributiesysteembeheerders afgesproken ook gesegmenteerde informatie onderdeel te maken van de afzonderlijke boekhouding. Gesegmenteerde informatie betekent dat bepaalde informatie specifiek voor het elektriciteitsdomein, gasdomein en meetdomein wordt gepubliceerd. Dit vereiste is opgenomen in deze ministeriële regeling maar leidt in de praktijk dus niet tot extra uitvoering- of toezichtslasten.

20. Overige verplichtingen: openbaar maken geaggregeerde gegevens door TSB's/DSB's

De Energiewet onderscheidt in afdeling 3.4 verschillende verplichtingen voor TSB's en DSB's bij de uitoefening van hun wettelijke taken. Een van deze verplichtingen (artikel 3.78) is het openbaar maken van geaggregeerde gegevens die gebaseerd zijn op gegevens die een TSB of DSB bij de uitvoering van zijn wettelijke taken of verplichtingen verzamelt of ontvangt, ten behoeve van inzicht in (i) de structuur en het functioneren van het energiesysteem en (ii) de transitie naar een CO₂-arme energievoorziening. Om deze taak nader in te kaderen, kunnen bij ministeriële regeling gegevens worden aangewezen die een TSB of DSB in ieder geval openbaar maakt en kunnen regels worden gesteld over de wijze van en voorwaarden voor openbaarmaking. Een soortgelijke verplichting bestond niet onder de voormalige Gaswet en Elektriciteitswet 1998. Artikel 3.78 Energiewet bepaalt expliciet dat de TSB's en DSB's hierbij kunnen samenwerken indien dit de efficiënte en effectieve openbaarmaking ten goede komt.

Nieuwe elementen: uitvoering EU-voorschriften

Hoewel er voor artikel 3.78 Energiewet geen directe relatie is met verplichtingen in de Elektriciteitsrichtlijn of Gasrichtlijn, wordt dit artikel in de Energieregeling wel ingezet voor de uitvoering van Europese voorschriften, namelijk voor twee verplichtingen uit de Richtlijn hernieuwbare energie.⁴⁸

Publicatie gegevens hernieuwbare elektriciteit en gehalte aan broeikasgasemissies – Op grond van de Richtlijn hernieuwbare energie (artikel 20 bis lid 1 en 2) wordt lidstaten opgedragen de TSB voor elektriciteit en (indien zij over gegevens beschikken ook) de DSB's voor elektriciteit te verplichten gegevens beschikbaar te stellen "*over het aandeel hernieuwbare elektriciteit en het gehalte aan broeikasgasemissies van de in elke biedzone geleverde elektriciteit (..) in tijdsintervallen die ten minste overeenkomen met de marktvereffeningsperiode maar niet meer dan een uur bedragen, waar mogelijk inclusief prognoses.*" Ten einde te zorgen dat deze gegevens eenvoudig gebruikt kunnen

⁴⁸ Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen.

worden door allerlei partijen, stelt de richtlijn tevens eisen over het digitaal beschikbaar stellen en de interoperabiliteit van de gegevens.

De Energieregeling legt deze verplichting nu bij de TSB's en DSB's voor zowel elektriciteit als gas neer. In lijn met de genoemde richtlijn is voor de DSB's is aangegeven dat zij betrokken zijn voor zover zij over gegevens beschikken. Relevant is dat TenneT en GTS dergelijke gegevens reeds enige tijd online beschikbaar stellen via de website van het Nationaal Energie Dashboard. Hierop is, met circa een uur vertraging, onder andere te volgen wat de elektriciteitsproductie in Nederland is voor verschillende energiebronnen (zon, wind, zeewind, aardgas, biomassa, etc.). Daarnaast is de gasconsumptie en de CO₂-uitstoot te volgen, ook met circa een uur vertraging. Tevens worden prognoses ('voorspellingen') aangeboden, bijvoorbeeld de zonproductie voor de komende zeven dagen. Alle gegevens (inclusief historische gegevens) zijn vrij beschikbaar en, in het kader van de interoperabiliteit, ook te benaderen en te gebruiken via een gestandaardiseerde interface (API; *Application Programming Interface*).

Publicatie Dynamische Referentieprijs – Op grond van een gedelegeerde verordening onder de Richtlijn hernieuwbare energie is het gewenst dat de TSB voor elektriciteit bepaalde gegevens publiceert die bijdragen aan het bepalen van broeikasgasemissiereducties door middel van enkele specifieke typen brandstoffen.⁴⁹ De gedelegeerde verordening bevat specifieke methoden voor bedrijven om te bepalen of en hoeveel reductie van broeikasgasemissies is behaald. Dit speelt vervolgens weer een rol bij diverse certificeringsprocessen, bijvoorbeeld rondom waterstof of waterstofdragers. Bij één van deze methoden is het van belang dat de TSB voor elektriciteit gegevens publiceert over de marginale elektriciteitsproductie-eenheid in haar biedzone.⁵⁰ Dit betreft in feite de marginale kostprijs van de goedkoopste fossiele productie-eenheid, namelijk kolen of gas. In de methodiek is het dan zo dat wordt aangenomen dat bij stroomprijzen onder deze marginale kostprijs een niet fossiele elektriciteitsbron in de marginale elektriciteitsproductie voorziet en de elektriciteit in deze tijdblokken als CO₂-vrij wordt gezien.

De Energieregeling legt, in lijn met de gedelegeerde verordening, deze verplichting nu op aan de TSB voor elektriciteit. Hierbij geldt dat TenneT deze gegevens reeds enige tijd (sinds 2022) publiceert onder de term 'dynamische referentieprijs' (DRP) op een voor iedereen toegankelijke website. De onderliggende methode voor de DRP is in de afgelopen jaren ontwikkeld in een samenwerking tussen TenneT, energiebedrijven en verschillende ministeries en overheidsorganisaties.⁵¹ Aanleiding hiervoor was het belang van de DRP voor het bepalen van de energieprestatie van elektrische opwekkers binnen warmte of koude netten, welke nu ook opgenomen zijn in de NTA8800 (technische afspraken bouwregelgeving) in bijlage P onder de noemer 'flexmodus'. De DRP en bijbehorende methodiek kent dus ook toepassingen buiten de traditionele elektriciteitssector.

Ex-ante inschatting effecten Energieregeling

Aangezien de DRP-website en de onderliggende methode reeds ontwikkeld is, is het effect van de Energieregeling zeer beperkt. De website en onderliggende methode zijn immers al ontwikkeld en marktpartijen kunnen reeds over deze gegevens beschikken. Een (klein) positief effect is dat de Energieregeling nu garandeert dat de DRP beschikbaar blijft. De (regeldruk-) kosten komen nu wel verplicht bij de TSB's en DSB's te liggen, waar dit tot nu toe niet verplicht was. De kosten worden als relatief beperkt ingeschat (met name beheer en doorontwikkeling van de methodieken en website).

⁴⁹ Volledige titel: Gedelegeerde verordening (EU) 2023/1185 van de Commissie van 10 februari 2023 tot aanvulling van Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad door de vaststelling van een minimumdrempel voor broeikasgasemissiereducties door brandstoffen op basis van hergebruikte koolstof en door de methode te specificeren voor de beoordeling van broeikasgasemissiereducties door hernieuwbare vloeibare en gasvormige transportbrandstoffen van niet-biologische oorsprong en door brandstoffen op basis van hergebruikte koolstof.

⁵⁰ Dit is opgenomen in onderdeel A, onder punt 6c in de bijlage van de gedelegeerde verordening 2023/1185.

⁵¹ TenneT en Energie Nederland, 'Dynamische Referentie Prijs', weblink: <https://staging.dynamischereferentieprijs.nl/>.

21. Ontheffingen nieuwe systemen

Op grond van artikel 3.130, negende lid, van de Energiewet kunnen er regels gesteld worden over de inhoud, procedure, voorschriften, bekendmaking en inwerkingtreding van de ontheffing van nieuwe interconnectorsystemen, LNG-systemen of gasopslagsystemen.

Herimplementatie EU-voorschriften; overzetting Gaswet

Artikel 3.130 van de Energiewet betreft de vervanging van artikel 18h Gaswet en implementatie van Europese regelgeving. Ten tijde van het opstellen van de Energiewet gold nog de oude Gasrichtlijn (2009/73/EG), waar medio 2024 de (nieuwe) Gasrichtlijn voor in de plaats is gekomen. De voorschriften over de ontheffing van nieuwe systemen zijn voortaan opgenomen in artikel 78 van de Gasverordening en hebben daarmee rechtstreekse werking.

Ter uitvoering van het genoemde artikel van de Gasverordening zijn in [Wet 3.130.9 Artikel 1] een aantal aanvullende voorschriften opgenomen. Zo is voorgeschreven aan de hand van welke onderdelen de Minister een ontheffingsbesluit moet motiveren. Verder is opgenomen dat de Minister aan een ontheffing voorwaarden kan verbinden overeenkomstig artikel 78, eerste lid, derde alinea en zesde lid, derde alinea, van de Gasverordening. In artikel 78, eerste lid, derde alinea, van de Gasverordening zijn criteria opgenomen waaraan een ontheffingsaanvraag moet worden getoetst, maar deze criteria kunnen ook nog relevant zijn nadat een ontheffing is verleend. De Minister kan bijvoorbeeld als voorwaarde bij een ontheffing opnemen dat de ontheffing moet bijdragen aan het koolstofvrij maken en de verwezenlijking van de klimaatdoelstellingen van de Europese Unie. Dit zal per geval beoordeeld worden.

Ex-ante inschatting effecten Energieregeling

Gelet op de directe werking van de Gasverordening en het feit dat de voormalige Gaswet een soortgelijke regeling bevatte, zijn de te verwachten effecten van de voorschriften in deze Energieregeling beperkt. Het betreffen vooral voorschriften voor de Minister, zonder direct effect op burgers of bedrijven.

22. Schadevergoeding transmissiesysteem voor elektriciteit op zee

Het kan voorkomen dat het transmissiesysteem voor elektriciteit op zee niet of slechts gedeeltelijk beschikbaar is voor het transport van elektriciteit, bijvoorbeeld vanwege onderhoud. In artikel 3.87 Energiewet is een compensatiemechanisme opgenomen voor de (windpark-) exploitanten die hiermee geconfronteerd worden; in het Energiebesluit (artikel 3.48 tot en met 3.51) is dit recht op schadevergoeding nader uitgewerkt. Bij het bepalen van de schadevergoeding zijn windsnelheid, productieprofiel en transportcapaciteit bepalende factoren. Deze onderwerpen worden in de onderhavige regeling nader uitgewerkt. Deze schadevergoedingsregeling heeft geen relatie met de implementatie van de Elektriciteitsrichtlijn of enige andere Europese (implementatie-)voorschriften.

Overzetting regime Elektriciteitswet 1998; nieuwe elementen

De schadevergoedingsregeling maakte reeds onderdeel uit van het regime onder de voormalige Elektriciteitswet 1998 (artikel 16f, Besluit schadevergoeding net op zee), welke beleidsneutraal is overgenomen in de Energiewet en het Energiebesluit. Hetzelfde geldt voor de voorschriften over het berekenen van de schade op het niveau van de ministeriële regeling (artikel 3.51 lid), deze zijn beleidsneutraal overgenomen uit de voormalige Regeling schadevergoeding net op zee.

Nieuw in de Energieregeling is wel de verbreding van de schadevergoedingsregeling naar situaties waarin de windparken ook ontsloten worden door een interconnector, in aanvulling op het transmissiesysteem voor elektriciteit op zee. Dit is een mogelijkheid die niet bestond onder de voormalige Elektriciteitswet 1998, maar wel onder de Energiewet. Hierbij is er voor gekozen om bij het bepalen van de mogelijke beperking van de transportcapaciteit van het transmissiesysteem voor elektriciteit op zee rekening te houden met de transmissiecapaciteit op de interconnector.

Ex-ante inschatting effecten Energieregeling

Voor de reguliere ontsluiting van windparken geldt dat de voormalige Regeling schadevergoeding net op zee beleidsneutraal is overgezet; daarom zijn als gevolg van de Energieregeling geen effecten te

verwachten. Voor die windparken die tevens ontsloten zijn middels een interconnector dient de Regeling schadevergoeding rekening te houden met de additionele (grensoverschrijdende) transmissiecapaciteit die daarmee voor windparken op zee beschikbaar wordt gesteld. Deze aanvulling op de voormalige Regeling voorkomt een schadevergoeding in het geval voldoende transmissiecapaciteit beschikbaar is en ziet daarmee toe op een rechtvaardige beperking van het risico voor die windparken die tevens ontsloten zijn via een interconnector

2.5 Uitvoering, toezicht en handhaving (hoofdstuk 4 Energieregeling)

Het vierde hoofdstuk van de Energieregeling bevat nadere regels omtrent uitvoering, toezicht en handhaving, waar zowel de ACM als de Minister een rol in spelen. Dit sluit aan op hoofdstuk 5 en 6 in de Energiewet en hoofdstuk 5 in het Energiebesluit. Dit hoofdstuk gaat in op de volgende kernonderdelen:

- 23. Verhouding uitvoering en toezicht tussen de ACM en de Minister;
- 24. Verstrekken gegevens markttoezicht levering;
- 25. Procedure investeringstoets bij wijziging zeggenschap (LNG en productie elektriciteit);
- 26. Productie waterstofgas met behulp van elektrolyse als werk van nationaal belang;
- 27. Enkele overige bepalingen (retributies).

23. Verhouding uitvoering en toezicht tussen de ACM en de Minister

De ACM is als nationale regulerende instantie voor de Elektriciteitsrichtlijn en de Gasrichtlijn de belangrijkste toezichthouder binnen de wet. De RDI en het SodM zijn naast de ACM de andere twee toezichthouders binnen de Energiewet, beiden met hun eigen specialismen. Het SodM richt zich primair op het aspect veiligheid binnen de kwaliteitsborging van de taakuitvoering van TSB's en DSB's voor gas. Dat was ook onder de voormalige Gaswet reeds het geval. De rol van de RDI verbreedt zich onder de Energiewet wel, met meer toezichtstaken op het vlak van metrologie, de installatie van geschikte meetinrichtingen, de bescherming van de vitale infrastructuur, cyberbeveiliging en identificatiediensten. Voor beide toezichthouders geldt dat de Energieregeling een nadere uitwerking bevat van voorschriften waar zij toezicht op moeten houden.

(Her-) implementatie EU-voorschriften; overzetting Gaswet en Elektriciteitswet 1998

Voor wat betreft het aanwijzen van de Minister als bevoegde instantie voor de Verordening Gasleveringszekerheid, wordt artikel 52ab, eerste lid, van de Gaswet, voortgezet, waarin de Minister aangewezen is als bevoegde instantie, bedoeld in artikel 3, tweede lid, van verordening 2017/1938. Ook wordt artikel 52ab, tweede lid, van de Gaswet, voortgezet, op grond waarvan de Minister belast is met de taak, bedoeld in artikel 5, eerste lid, van verordening 2017/1938. Nieuw is de aanwijzing van de Minister als bevoegde instantie om biedzones aan te wijzen wordt artikel 14 van de Elektriciteitsverordening geïmplementeerd, dit was eerder geen onderdeel van de Elektriciteitsrichtlijn.

Uitvoering en toezicht door de Minister - Artikel 5.7, tweede lid, onderdeel a, van de wet, biedt een grondslag om bij ministeriële regeling de Minister aan te wijzen als bevoegde instantie of bevoegde autoriteit, of te belasten met taken of bevoegdheden, ter uitvoering van bindende EU-rechtshandelingen op het gebied van elektriciteit of gas. Tevens kunnen op grond van artikel 5.7, tweede lid, onderdeel b, van de wet, ook procedurevoorschriften worden gesteld ter uitvoering van de in onderdeel a bedoelde taken of bevoegdheden.

In deze regeling is de Minister als bevoegde instantie aangewezen voor de volgende EU-verordeningen:

- Verordening gasleveringszekerheid (2017/1938) - De Minister is aangewezen als bevoegde instantie voor de gasleveringszekerheid. De gasleveringszekerheid is de gedeelde verantwoordelijkheid van de aardgasbedrijven, de lidstaten, met name via hun bevoegde instanties, en de Europese Commissie, elk binnen hun respectieve activiteitenterreinen en bevoegdheidsgebieden.
- Netcode cyberbeveiliging (2024/1366) - De Minister is aangewezen als bevoegde instantie voor de netcode cyberbeveiliging. Deze netcode omvat regels voor met cyberbeveiliging samenhangende aspecten van grensoverschrijdende elektriciteitsstromen.

- Verordening risicoparaatheid in de elektriciteitssector (2019/941) - De Minister is aangewezen als bevoegde instantie voor de verordening risicoparaatheid in de elektriciteitssector. Deze verordening bevat voorschriften over het treffen van voorbereidingen tegen elektriciteitscrises.

In deze regeling is de Minister belast met de volgende taken of bevoegdheden:

- Verordening gasleveringszekerheid (2017/1938), artikel 5, eerste lid - Ook wordt de Minister belast met de taak om te waarborgen dat in het geval van verstoring van de grootste afzonderlijke gasinfrastructuur, de technische capaciteit van de resterende infrastructuur, in staat is om te voldoen aan de totale gasvraag van het berekende gebied gedurende een dag van uitzonderlijk hoge gasvraag die met een statistische waarschijnlijkheid van eens in de 20 jaar voorkomt. Hierbij wordt rekening gehouden met de gasverbruikontwikkelingen, de langetermijneffecten van de energie-efficiëntiemaatregelen en de benuttingsgraad van de bestaande infrastructuur.
- Elektriciteitsverordening (2019/943), artikel 14 - Hiermee wordt de Minister belast met de taak om biedzones aan te wijzen, als bedoeld in Verordening 2019/943, artikel 14.

In artikel 5.17 van de wet is bepaald dat de ACM belast is met het toezicht op het bepaalde in de wet. In het tweede lid is bepaald dat de ACM belast is met het toezicht op de naleving van de in dat lid genoemde verordeningen. Artikel 5.17, tweede lid, van de wet, biedt tevens de mogelijkheid om bij ministeriële regeling voorschriften aan te wijzen, gesteld krachtens de in dat lid genoemde verordeningen, voor zover deze handelen over of samenhangen met cyberbeveiliging. Het toezicht op de naleving van deze voorschriften wordt niet door de ACM uitgevoerd. Artikel 5.18, eerste lid, onderdeel c, van de wet, stelt dat de Minister belast is met het toezicht op de naleving van de bij ministeriële regeling aan te wijzen voorschriften. Gezien haar kennis op het gebied van cybersecurity is de RDI beoogd toezichthouder voor deze bepalingen en het wordt beoogd haar hiervoor te mandateren.

Analyse leveringszekerheid en voorzieningszekerheid - Artikel 20 van de Elektriciteitsverordening geeft lidstaten de mogelijkheid nationale beoordelingen van de toereikendheid van de elektriciteitsvoorziening te verrichten. Artikel 24 van de Elektriciteitsverordening verplicht lidstaten vervolgens om een dergelijke beoordeling openbaar te maken. Artikel 3.23, zesde lid, van de wet, biedt een grondslag om bij ministeriële regeling taken op te dragen aan TSB's en DSB's ter uitvoering van EU-verordeningen. Artikel 5.13, derde lid, van de wet regelt dat de Minister de werkzaamheden voor de analyse en het opstellen van het verslag kan opdragen aan een TSB. In deze regeling worden deze grondslagen toegepast en heeft de TSB voor elektriciteit de taak gekregen de werkzaamheden te verrichten en het verslag op te stellen.

Artikel 5.13, vierde lid, van de wet, biedt een mogelijkheid om bij ministeriële regeling nadere regels te stellen over het verslag. Nadere regels kunnen worden gesteld over de gegevens die in het verslag moeten worden opgenomen (onderdeel a), de frequentie van publicatie (onderdeel b) en de wijze van publicatie (onderdeel c). In de Energieregeling is vastgelegd dat het verslag jaarlijks moet worden opgesteld en dat publicatie op een website van de TSB voor elektriciteit moet plaatsvinden. Deze taak is niet nieuw. Het jaarlijkse monitoringrapport van de leveringszekerheid wordt sinds enkele decennia reeds door TenneT opgesteld. Voor gas was een bevoegdheid voor het opstellen van een analyse leveringszekerheid en voorzieningszekerheid geregeld in artikel 52a van de Gaswet. In de Gasrichtlijn is deze verplichting komen te vervallen. In de Energiewet is op grond van artikel 3.66 de TSB voor gas verplicht om elk jaar een overzicht leveringszekerheid aan te leveren. Om die reden wordt er voor gas geen uitwerking gegeven aan artikel 5.13, vierde lid.

Ex-ante inschatting effecten Energieregeling

Omdat met het aanwijzen van de Minister als bevoegde instantie of het belasten met enkele taken via deze Energieregeling huidig beleid wordt voortgezet en enkele EU-verordeningen worden geïmplementeerd, wordt een neutraal effect beoogd.

24. Verstrekken gegevens markttoezicht levering - In deze regeling is een verplichting voor leveranciers opgenomen om informatie aan te leveren die nodig is voor ACM om het functioneren

van de leveringsmarkt te beoordelen. Het specificeert om wat voor gegevens het gaat per type leveringsovereenkomst dat wordt aangeboden aan huishoudelijk eindafnemers en micro-ondernemingen. Zo dient de leverancier onder andere te vermelden: de handelsnaam waaronder het product wordt aangeboden, de kenmerken van de leveringsovereenkomst, de leveringsprijs en overige voorwaarden of kosten, waaronder gegevens over kortingen of beloningen. Ook dient de leverancier, indien van toepassing, aan te geven aan welke groep of categorie van huishoudelijk afnemers of micro-ondernemingen de leveringsovereenkomst wordt aangeboden. De leverancier is verplicht om onverwijld de ACM op de hoogte te stellen van wijzigingen in het aanbod aan leveringsovereenkomsten. Dat betekent dat de leverancier de ACM informeert op het moment dat hij gewijzigde voorwaarden bij de aangeboden leveringsovereenkomsten of een nieuw type leveringsovereenkomst op de markt brengt.

Naast het aanbod van leveringsovereenkomsten aan nieuwe klanten zijn ook de aan bestaande klanten voorgestelde wijzigingen van of nieuw aangeboden prijzen of andere voorwaarden van belang voor een volledig beeld van de ontwikkeling van het prijsniveau in de markt, de mate van concurrentie of anderszins het functioneren van de leveringsmarkt. Ook daarover dienen leveranciers tijdig gegevens te verstrekken aan de ACM.

Het voorgaande laat onverlet dat indien een leverancier een wijziging in bestaande contracten wil doorvoeren, voor zover de contractvoorwaarden dat toelaten, hij zich daarbij moet houden aan de bepalingen in het Energiebesluit. Met name de verplichting om de eindafnemer tijdig te informeren over de voorgenomen wijziging van de prijzen en voorwaarden (voor huishoudelijk eindafnemers of micro-ondernemingen uiterlijk een maand voordat de wijziging in werking treedt).

Herimplementatie EU-voorschriften; overzetting Gaswet en Elektriciteitswet 1998

In het kader van de huidige vangnetregeling onder de Elektriciteitswet 1998 en Gaswet wordt de leverancier gevraagd om maandelijks via een formulier de gevraagde informatie aan te leveren ten behoeve van het toezicht op de redelijkheid van tarieven⁵². Deze regeling wordt in de Energiewet niet overgenomen. Artikel 5.2 van de Energiewet betreft een nieuwe taak van de ACM. In onderhavige regeling worden elementen uit de huidige praktijk van de ACM voor het opvragen van informatie in het kader van het toezicht op redelijke tarieven overgenomen, maar is de informatie beperkt tot en toegespitst op de nieuwe markttoezichttaak. Voor zover de ACM in het kader van haar algemene toezichttaak op grond van artikel 5.17 van de Energiewet informatie wenst op te vragen kan zij gebruikmaken van de bestaande toezichtbevoegdheden.

Nieuwe elementen: implementatie Elektriciteitsrichtlijn en Gasrichtlijn en nationaal beleid

Naast het algemene toezicht op de naleving van de verplichting voor individuele leveranciers om redelijke tarieven en voorwaarden te hanteren uit artikel 2.5 Energiewet, krijgt de ACM in artikel 5.2 de taak om toe te zien op het goed functioneren van de markt voor levering van elektriciteit en gas zodat huishoudelijke eindafnemers en micro-ondernemingen verzekerd zijn van een aanbod voor levering van elektriciteit of gas tegen concurrerende, transparante, goed vergelijkbare en non-discriminatoire prijzen. De ACM ziet dus toe op het functioneren van en de mate van concurrentie op de leveringsmarkt. Zij dient te monitoren en erop toe te zien dat er voldoende aanbod is en dat de markt voldoende concurrerend is. Dit is een nieuwe taak die invulling geeft aan het recht op universele dienstverlening zoals bedoeld in artikel 27 van de Elektriciteitsrichtlijn.

Ex-ante inschatting effecten Energieregeling

Het toezicht in artikel 5.2 Energiewet kent een ander karakter dan het bepaalde in de Gaswet en Elektriciteitswet 1998. Om die reden wordt de verstrekking van gegevens in dit artikel nader gespecificeerd. Hiermee wordt de leveranciers meer duidelijkheid geboden over welke informatie zij dienen te verstrekken ten behoeve van het markttoezicht. Doordat de ACM tijdig gegevens ontvangt over het aanbod van leveranciers voor leveringsovereenkomsten en de daarbij behorende prijzen en voorwaarden, is zij in staat om te beoordelen of er sprake is van een goed functionerende leveringsmarkt en kan zij haar taak van markttoezicht uitvoeren.

25. Procedure investeringstoets bij wijziging zeggenschap (LNG en productie elektriciteit)

⁵² Artikel 95b, tweede lid van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 44, tweede lid, van de Gaswet.

Deze regeling bevat uitwerking van artikel 6.3 van de Energiewet, waarin een meldingsplicht is opgenomen voor wijzigingen in de zeggenschap van elektriciteitsproductie-installaties of LNG-systemen, of in de eigenaren of beheerders van deze installaties of systemen. Op grond van dit artikel is de Minister bevoegd om, in het kader van de nationale veiligheid, leveringszekerheid of voorzieningszekerheid, te beoordelen of een voorgenomen wijziging in zeggenschap kan plaatsvinden, dient te worden verboden, of dat passende maatregelen noodzakelijk zijn. De onderhavige regeling precificeert de invulling van deze meldingsplicht, in het bijzonder met betrekking tot de te hanteren termijnen en de te verstrekken informatie.

Overzetting vanuit regime Gaswet en Elektriciteitswet 1998

Artikel 6.3 van de Energiewet bouwt voort op artikel 86f van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 66e van de Gaswet. Met de Energiewet is voor de beoordeling van risico's voor de nationale veiligheid aangesloten bij de Wet veiligheidstoets investeringen, fusies en overnames (Wet vifo) en zijn de toetsingscriteria, zoals opgenomen in de artikelen 19 en 20 van die wet, van overeenkomstige toepassing verklaard. Ten opzichte van de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet is de grens voor toetsing van wijzigingen in zeggenschap elektriciteitsproducenten verlaagd naar 100 MW. Er is geen directe relatie met de Elektriciteitsrichtlijn of de Gasrichtlijn.

Nieuwe elementen: implementatie Elektriciteitsrichtlijn en Gasrichtlijn en nationaal beleid

De in deze regeling opgenomen voorschriften ten aanzien van de melding, verschillen in een aantal opzichten van de regels onder de huidige wetten. De melding dient, net als onder de huidige wetten, uiterlijk vier maanden voor de datum van de voorgenomen wijziging met betrekking tot zeggenschap te geschieden. In deze regeling is echter een nieuwe termijn opgenomen voor het nemen van een beschikking, bedoeld in artikel 6.3, derde lid, van de wet, te weten vier maanden na de melding. Ook is er in deze regeling bepaald dat de termijn van vier maanden voor het nemen van een beschikking, kan worden verlengd met ten hoogste drie maanden indien er sprake is van een buitenlandse directe investering die valt binnen de reikwijdte van Verordening (EU) 2019/452 van het Europees Parlement en de Raad van 19 maart 2019 tot vaststelling van een kader voor de screening van buitenlandse directe investeringen in de Unie (PbEU 2019, L 79). Op grond van deze regeling kan de Minister de termijn van vier maanden voor het nemen van een beschikking opschorten, indien de Minister op grond van artikel 5.22 van de wet verzoekt om aanvullende informatie, tot de dag waarop de verzochte informatie is verstrekt. Dit was onder de huidige wetten eerder niet mogelijk.

Ex-ante inschatting effecten Energieregeling

De informatieverplichtingen op basis van deze regeling zijn zo beperkt mogelijk gehouden. Om de regeldruk te verlagen is ervoor gekozen om zo dicht mogelijk bij Besluit Wet Vifo te blijven. Daarom is er een meldingsformulier – zoals ook bij Wet vifo - met een limitatieve lijst met vragen opgesteld. Omdat de drempel voor de meldingsplicht lager ligt dan in de vorige regeling en er dus sneller sprake zal zijn van een meldingsplicht, is kritisch gekeken naar de informatie die de toezichthouder daadwerkelijk nodig heeft voor haar beoordeling. Zo is vastgesteld dat het (vrijblijvend) verzoeken om een verklaring van een bij de zeggenschapswijziging betrokken bank of accountant, een onnodig zware (financiële) last vormt voor kleinere partijen. Daarom is besloten dit vereiste niet op te nemen in de huidige regeling. Aangezien de overige vragen eenvoudig via een formulier beantwoord kunnen worden en de kosten en lasten beperkt zijn, zullen de administratieve lasten van deze regeling naar verwachting gering zijn. De inschatting is dat deze lasten beneden de 10.000 euro zullen liggen.

26. Productie waterstofgas met behulp van elektrolyse als werk van nationaal belang

Artikel 6.1 van de Energiewet bevat een opsomming van werken van nationaal belang waarvoor de Minister een projectbesluit kan nemen, zoals bedoeld in afdeling 5.2 Omgevingswet. Op grond hiervan gelden dan andere procedureregels dan voor reguliere projecten.

In de voormalige Gaswet en Elektriciteitsrichtlijn 1998 bestonden soortgelijke voorschriften, welke zijn overgezet naar de Energiewet.

Nieuwe elementen: nationaal beleid

Nieuw in de Energiewet is dat een dergelijk projectbesluit nu ook mogelijk is voor de aanleg van een productie-installatie voor grootschalige elektrolyse, een zogenaamde elektrolyser⁵³, dat was eerder geen onderdeel van de Elektriciteitsrichtlijn 1998. De ministeriële regeling legt de minimale aansluitcapaciteit van de elektrolyzers vast (namelijk 100 MW) en de locaties waar dit voor gaat gelden (Nederland, met uitzondering van de zogenaamde 'voorkeursgebieden'). Er is geen relatie met de Elektriciteitsrichtlijn of de Gasrichtlijn.

Ex-ante inschatting effecten Energieregeling

Op het niveau van de Energiewet zelf is eerder aangegeven dat de toepassing van de projectprocedure voor de aanleg van grootschalige elektrolyse, in het licht van de bredere energietransitie, er naar verwachting toe leidt dat grootschalige elektrolyse sneller van de grond komt en dat ook allerlei (procedurele) kosten kunnen worden beperkt. In de Energieregeling wordt slechts duidelijkheid verschaft over de minimale aansluitcapaciteit voor projecten die hiervoor in aanmerking komen en de locatie. Het directe effect van de Energieregeling is daarom naar verwachting beperkt en hangt af van de concrete omstandigheden, maar draagt in bredere zin wel bij aan de snelheid van de betrokken procedures. De regeling heeft betrekking op grote elektrolyzers en raakt geen MKB-bedrijven. De regeldrukkosten zijn beperkt tot kennisnamekosten en deze zijn nihil.

27. Overige bepalingen (retributies)

In artikel 5.27 van de wet wordt geregeld dat de Minister een vergoeding kan vaststellen die een leverancier verschuldigd is voor kosten die samenhangen met het behandelen van een aanvraag om of het geven van een beschikking inzake een bij of krachtens deze wet door de Minister te verlenen instemming, aanwijzing, ontheffing of vergunning. In artikel 5.6 van het Energiebesluit is bepaald dat de hoogte van deze vergoeding bij ministeriële regeling wordt vastgesteld. De Minister behandelt de aanvragen voor aanwijzing als systeembeheerder. De hoogte van de vergoedingen voor beschikkingen van de ACM, bijvoorbeeld een vergunningaanvraag voor het leveren van elektriciteit en/of gas aan eindafnemers met een kleine aansluiting, worden vastgesteld in de regeling doorberekening kosten ACM. Deze voorschriften hebben geen relatie met Europese regelgeving, dit betreft een nationale invulling.

2.6 Slotbepalingen en intrekking en wijziging van ministeriële regelingen

Hoofdstuk 5 van de Energieregeling regelt de citeertitel en inwerkingtredingsdatum van de regeling. De regeling treedt in werking met ingang van 1 januari 2026.

Er zullen nog verschillende ministeriële regelingen worden aangepast. Het gaat bijvoorbeeld om regelingen waarin termen worden gebruikt die onder de Energiewet zijn gewijzigd. Daarnaast worden nog verschillende ministeriële regelingen ingetrokken die op grond van de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet waren vastgesteld. Het intrekken en wijzigen van andere ministeriële regelingen gebeurt via een aparte invoeringsregeling.

⁵³ Een elektrolyser splitst water door middel van elektrische energie in waterstofgas en zuurstof. De zuurstof die hierbij vrijkomt wordt ofwel vrijgelaten ofwel afgevangen en gebruikt in een (industriële) proces. Het waterstofgas wordt afgevangen en al dan niet omgezet in vloeibare waterstof.

3. Gevolgen van de Energieregeling

In lijn met de Aanwijzingen voor de regelgeving en het Beleidskompas dient vooraf een inschatting gemaakt te worden van de te verwachten effecten van de Energieregeling. Logischerwijze passen deze effecten binnen de reikwijdte van de Energiewet en het Energiebesluit, waar eerder ook onderzoek naar is gedaan^{54,55} en waarvan de resultaten zijn opgenomen in respectievelijk de memorie van toelichting bij de Energiewet en de nota van toelichting bij het Energiebesluit.

3.1 Gevolgen voor burgers, bedrijven en instellingen

In hoofdstuk 2 van deze toelichting is voor de verschillende kernonderdelen aangegeven wat de ex-ante inschatting is van de mogelijk optredende effecten als gevolg van de inwerkingtreding van de Energieregeling. Zoals toegelicht in paragraaf 1.2 worden deze effecten ook extern onderzocht. Op een later moment wordt in dit hoofdstuk uitgebreider aandacht besteed aan de uitkomsten van dit uitgezette externe onderzoek naar de gevolgen van de Energieregeling. Het gaat hier dan om:

- Gevolgen voor burgers (o.a. regeldruk, doenvermogen, consumentenbescherming, etc.)
- Gevolgen voor bedrijven en instellingen (regeldruk, effecten MKB, markteffecten)

3.2 Gevolgen voor de overheid

Zowel de Aanwijzing voor de regelgeving als het Beleidskompas vragen aandacht voor de gevolgen van het Energiebesluit voor de overheid. Deze gevolgen komen hierna per type actor aan bod: (i) uitvoerende en handhavende instanties, (ii) de Rijksoverheid, (iii) decentrale overheden en (iv) de rechtspraak.

Gevolgen voor uitvoerende en handhavende instanties

In de memorie van toelichting bij de Energiewet (paragraaf 11.4) is reeds uitgebreid ingegaan op de gevolgen voor de uitvoerende en handhavende instanties. In het algemeen kan wel worden opgemerkt dat de bekostiging van de (nieuwe) wettelijke taken voor de ACM, RDI en SodM onderdeel is van het reguliere traject voor het opstellen van de jaarlijkse begroting van voorheen het ministerie van EZK en nu het ministerie van Klimaat en Groene Groei. Vanaf 2023 is reeds geanticipeerd op de toekomstige inwerkingtreding van de Energiewet.

De Autoriteit Consument en Markt (ACM) – De ACM is als nationale regulerende instantie voor de Elektriciteitsrichtlijn en de Gasrichtlijn, de belangrijkste toezichthouder binnen de wet. Zowel de Energiewet, het Energiebesluit als de Energieregeling hebben significante impact op de werkzaamheden van de ACM. Zoals gezegd is via het reguliere begrotingstraject reeds geanticipeerd op de nieuwe wettelijke taken voor de ACM, zodat dit in de toekomst geen knelpunt gaat vormen.

De Rijksinspectie Digitale Infrastructuur (RDI) en Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) – De RDI en het SodM zijn naast de ACM de andere twee toezichthouders binnen de Energiewet, beiden met hun eigen specialismen. De SodM richt zich primair op het aspect veiligheid binnen de kwaliteitsborging van de taakuitvoering van TSB's en DSB's voor gas, dat was ook onder de voormalige Gaswet reeds het geval. De rol van de RDI verbreedt zich onder de Energiewet wel, met meer toezichtstaken op het vlak van metrologie, de installatie van geschikte meetinrichtingen, de bescherming van de vitale infrastructuur, cybersecurity en identificatiediensten. Voor beide toezichthouders geldt dat de Energieregeling de nadere uitwerking bevat van voorschriften waar zij toezicht op moeten houden. Voor SodM gaat het dan met name om het kwaliteitsborgingssysteem en het kwaliteitsplan (zie onderdeel 15 in hoofdstuk 2 van deze toelichting) en voor de RDI om de bescherming van vitale belangen (zie onderdeel 7 in hoofdstuk 2 van deze toelichting). De bekostiging van eventuele nieuwe taken verloopt via het reguliere begrotingstraject.

De Autoriteit Persoonsgegevens – De Autoriteit Persoonsgegevens (hierna ook: de AP) is toezichthouder op de naleving van de wettelijke regels voor de bescherming van persoonsgegevens, en dan met name van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). In zowel de Gaswet,

⁵⁴ Sira Consulting, 'Bedrijfseffectentoets Energiewet', 17 februari 2021.

⁵⁵ Sira Consulting 'Ex-ante effectentoets Energiebesluit', 11 juni 2024.

Elektriciteitswet 1998 en de beoogde Energiewet is geen specifieke taak of rol voor de AP weggelegd. Dat geldt ook voor de Energieregeling. Wel is duidelijk dat binnen de bredere context van de Energiewet het belang van het verzamelen, beheren en uitwisselen van gegevens steeds belangrijker wordt. Dit omvat ook de verwerking van persoonsgegevens, waar de AP vanuit de AVG toezicht op houdt. De Energiewet legt in meer detail vast om welke gegevens en processen het gaat alsmede welke voorwaarden gelden en welke actoren hierbij betrokken zijn. Daarmee is de borging van veilige, doelmatige en doeltreffende uitwisseling van gegevens beoogd, ook als bijdrage aan de bescherming van persoonsgegevens. Waarschijnlijk is dat, als gevolg van de toenemende digitalisering en uitwisseling van gegevens, de rol van de AP groter zal worden; het effect hiervan is echter lastig te bepalen. Uitgaande van structureel twee voltijdmedewerkers extra, gaat het om een stijging in de toezichtslasten van EUR 266.000 per jaar voor de Energiewet als geheel.⁵⁶

De Belastingdienst – Binnen het energiesysteem zijn verschillende belastingen en heffingen van toepassing, bijvoorbeeld de Energiebelasting. De Belastingdienst heeft op het niveau van de wet een toets uitgevoerd op de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid, met name vanwege alle nieuwe 'actieve' marktvormen (aggregatie, peer-to-peer-handel, etc.). Binnen de Energieregeling zijn er niet direct nieuwe voorschriften opgenomen die impact hebben op deze eerdere analyse.

Gevolgen voor de Rijksoverheid

De Energiewet heeft primair betrekking op de ordening van de elektriciteits- en gasmarkt en als gevolg daarvan zijn de gevolgen voor de Rijksoverheid zeer beperkt. Dat geldt ook voor het Energiebesluit. De 'Aanwijzing voor de regelgeving' vereist dat een aantal gevolgen wordt vermeld:

- Financiële gevolgen voor de Rijksoverheid – De Energieregeling zelf heeft geen directe gevolgen voor de financiën van de Rijksoverheid. Eventuele gevolgen voor de inning van belastingen en heffingen zijn eerder in kaart gebracht op het niveau van de wet en raken aan de bredere transitie naar een CO₂-arme energievoorziening.
- Gevolgen voor de informatievoorziening van de Rijksoverheid – De Energieregeling heeft geen directe gevolgen voor de informatievoorziening van de Rijksoverheid. In beginsel zijn alle verschillende actoren op de markt zelf verantwoordelijk voor het verstrekken van informatie.
- Gevolgen voor de verwerking van persoonsgegevens door de Rijksoverheid – Binnen het energiesysteem is de rol van de Rijksoverheid in de uitwisseling van gegevens van zowel natuurlijke als niet-natuurlijke personen vrijwel nihil. De Energieregeling heeft hier verder geen impact op.

Gevolgen voor decentrale overheden

De 'Aanwijzing voor de regelgeving' vereist het in kaart brengen van de gevolgen voor de decentrale overheden, namelijk voor provincies, gemeenten en waterschappen. Zowel de Energiewet, het Energiebesluit als de Energieregeling hebben geen directe invloed op deze decentrale overheden. Meer indirect effecten zijn wel te verwachten als gevolg van:

- De voorschriften inzake het voorkomen van de beëindiging levering, zie onderdeel 4 in hoofdstuk 2 van de toelichting. De grondslag voor gegevensuitwisseling tussen leverancier en gemeente ten behoeve van schuldhelpverlening is uitgebreid zodat er in meer situaties van betalingsachterstanden een signaal naar de gemeente kan worden verstuurd. Ook is de regeling eenvoudiger opgeschreven en wordt voor de regels met betrekking tot schuldhelpverlening beter aangesloten op de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening (Wgs). Er zal enige budgettaire impact zijn, maar deze wordt als beperkt ingeschat; hiertegenover staan de enige positieve effecten (vaker een signaal, beter aansluiting op de Wgs).
- De voorschriften rondom de investeringsplannen van de TSB's en DSB's, waar de Energieregeling in navolging van de Energiewet en het Energiebesluit invulling geeft aan de manier waarop rekening gehouden moet worden met bredere maatschappelijke belangen en ruimtelijke ontwikkelingen;

⁵⁶ Hierbij is uitgegaan van de gemiddelde totale kosten van een overheidsmedewerker in schaal 12 in 2024. De totale kosten zijn bepaald op EUR 133.000, bestaande uit directe loonkosten (EUR 107.000) en overheadkosten (EUR 26.000). Bron: ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 'Handleiding overheidsstarieven 2024', november 2023.

Voor Caribisch Nederland is geen enkel effect te verwachten, daar deze eilanden buiten de reikwijdte van de Energiewet vallen.

Gevolgen voor de belasting van de rechtspraak

Zowel de Energiewet, het Energiebesluit als de Energieregeling hebben in beginsel geen directe gevolgen voor de belasting van de rechtspraak, al kunnen er wel indirecte positieve en negatieve gevolgen zijn. Hoewel beoogt wordt op onderdelen de legaliteit te versterken en meer duidelijkheid en transparantie te bieden, is ook voorstelbaar dat deze herzieningen en wijzigingen leiden tot nieuwe juridische geschillen, waarbij ook een beroep op de rechtspraak gedaan zal worden.

De omvang van de combinatie van de positieve en negatieve gevolgen voor de belasting van de rechtspraak is lastig in te schatten. De Raad voor de Rechtspraak heeft eerder aangegeven dat onder de Energiewet in generieke zin het waarschijnlijk is dat de herzieningen en wijzigingen in de energieregelgeving zullen leiden tot nieuwe juridische geschillen. Naar hun inschatting betreft dit circa twintig extra zaken per jaar, die ook aanzienlijk zwaarder zullen zijn dan de gemiddelde zaak bij het CBb vanwege complexe materieelrechtelijke en procedurele vraagstukken; de financiële impact wordt door de Raad geschat op circa € 250.000 per jaar. De nadere detaillering van voorschriften in de Energieregeling is onderdeel van deze bredere inschatting; de Energieregeling zelf heeft daar geen bijzondere directe invloed op.

3.3 Gevolgen voor de verwerking van persoonsgegevens

Het Beleidskompas schrijft voor dat er aandacht dient te zijn of eventuele beperkingen op het grondrecht tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer gerechtvaardigd zijn. Het Beleidskompas verwijst hierbij naar het instrument van de gegevensbeschermingseffectbeoordeling (of 'Privacy Impact Assessment', PIA), meer in het bijzonder het 'Model gegevensbeschermings-effectbeoordeling rijksdienst PIA'.

Eerdere toetsing en advisering AP op niveau Energiewet

Op het niveau van de Energiewet is in de periode oktober 2021 tot en met maart 2022 aan de hand van het genoemde model een PIA uitgevoerd, waarvan de belangrijkste resultaten ook zijn opgenomen in paragraaf 11.5 van de memorie van toelichting bij de Energiewet. De Autoriteit Persoonsgegevens heeft in dit kader in juni 2022 ook een advies uitgebracht, welke is samengevat in paragraaf 13.7 van de memorie van toelichting bij de Energiewet. Voor de Energieregeling zijn twee destijds ingebrachte punten relevant:

- **Rechtsgronden** – Onder verwijzing naar de beschreven rechtsgronden in §11.5 van de toelichting, gaf de AP destijds aan in zijn algemeenheid te kunnen onderschrijven dat bij zo'n breed scala aan verwerkingen verschillende rechtsgronden aan de orde kunnen zijn. Echter, de AP wees er ook op dat "voor elke verwerking op zichzelf uiteindelijk een van toepassing zijnde rechtsgrond aanwijsbaar moet zijn". De AP gaf destijds aan dat de wet en toelichting deze duidelijkheid niet gaven.
- **Intervalgegevens** – De AP constateerde destijds dat het wetsvoorstel beoogde dat, met het oog op de balanceringsstaak voor elektriciteit, kwartierwaarden dagelijks worden uitgelezen bij huishoudelijk eindafnemers met een kleine aansluiting. Mede gelet op de inbreuk op de bescherming van de persoonsgegevens adviseerde de AP om "de voorgenomen intervalfrequentie van een kwartier in de wetstekst op te nemen en daarbij te bepalen dat de deze gegevens, voor zover noodzakelijk voor de balanceringsstaak, niet vaker dan dagelijks worden uitgelezen, bij eerste gelegenheid worden geaggregeerd en uitsluitend geaggregeerd worden verstrekt." Dit advies van de AP is destijds overgenomen door aanpassing van de artikelen die betrekking hebben op de balancering (artikel 3.49 en 3.50 Energiewet).

De concrete omgang met de intervalgegevens is, als uitwerking van het bepaalde onder artikel 3.49 en 3.50, onderdeel van de Energieregeling (zie ook hierna). Voor wat betreft de rechtsgronden is bij de uitwerking van de concrete voorschriften in de Energieregeling een nadere afweging gemaakt.

Persoonsgegevens binnen de Energieregeling en het bredere regime van de Energiewet

Verreweg de meeste grondslagen in de Energiewet voor nadere regels die te maken hebben met de verzameling en uitwisseling van gegevens, worden onderdeel van aparte regelingen die nog in

voorbereiding zijn. Voor de Energieregeling geldt dat slechts enkele voorschriften een relatie hebben met de verwerking van gegevens, waaronder persoonsgegevens. Zie ook hierna.

In generieke zin is van belang dat slechts een deel van de gegevens die op grond van de Energiewet, het Energiebesluit en de Energieregeling classificeren als persoonsgegeven in de zin van de AVG. Met andere woorden: de reikwijdte van het hele Energiewet regime is veel breder dan enkel de AVG:

- Verschillende type actoren in het wetsvoorstel (i.c. aangeslotene, eindafnemer, actieve afnemer, etc.) zijn geen natuurlijke personen, maar dit betreffen rechtspersonen. Bij deze rechtspersonen gaat het veelal om bedrijven, maar deze groep omvat ook overheden, verenigingen, stichtingen, kerken, etc. Gedetailleerde informatie is niet te geven vanwege de grote variatie binnen deze type actoren, maar de aansluitcapaciteit vormt hier wel een indicatie. In het algemeen geldt dat, zowel voor gas als elektriciteit, grote aansluitingen primair betrekking hebben op rechtspersonen (bedrijven); slechts in specifieke omstandigheden zullen natuurlijke personen (i.c. huishoudelijke afnemers) er voor kiezen om gebruik te maken van een grote aansluiting. Voor de kleine aansluitingen is het beeld veel gevarieerder: verreweg het grootste deel van de kleine aansluitingen voor elektriciteit (8,2 miljoen) en gas (7,2 miljoen) heeft betrekking op huishoudelijke afnemers, maar in deze groep zitten ook bedrijven, overheden, verenigingen, stichtingen, kerken, etc.
- In aanvulling hierop geldt dat gegevens niet altijd direct of indirect in relatie staan met een identificeerbare natuurlijk persoon. Zo kunnen metingen op een kleine aansluiting bij een 'huishoudelijke afnemer' betrekking hebben op één persoon, maar ook op vier of vijf gezinsleden, woongroepen, een groep van studenten die op kamers woont of een huishouden in combinatie met een in pandig (klein) bedrijf. De mate van identificeerbaarheid kent hierbij als het ware een glijdende schaal, afhankelijk van de specifieke omstandigheden. De samenstelling van de (eventuele) gebruikers op een aansluiting wordt niet geregistreerd, daar dit binnen de energiesystemen voor gas en elektriciteit irrelevant is. Wel regelt de Energiewet (artikel 2.7) dat leverancier vastleggen met welk type afnemer zij te maken hebben, teneinde te borgen dat deze afnemers het juiste niveau van consumentenbescherming krijgen. Hierbij wordt onderscheid gemaakt naar huishoudelijke eindafnemers en ondernemingen (micro, klein en groot).
- Tevens geldt voor sommige gegevensprocessen dat gegevens slechts tijdelijk als persoonsgegeven classificeren. Zo worden ten behoeve van het gegevensproces 'allocatie en reconciliatie' de verzamelde intervalgegevens (per allocatiepunt op een aansluiting) in het vervolgproces geaggregeerd naar het niveau van alle aansluitingen/allocatiepunten voor een individuele balanceringsverantwoordelijke, leverancier en netgebied combinatie

Verder is relevant dat er binnen het brede regime van de Energiewet een grote variatie bestaat tussen de verzamelde en uitgewisselde gegevens in het algemeen, maar ook tussen (eventuele) persoonsgegevens in het bijzonder. Het gaat in het wetsvoorstel primair om 'gewone' persoonsgegevens. Het wetsvoorstel bevat geen verplichtingen inzake bijzondere of strafrechtelijke persoonsgegevens. De verwerking van wettelijk identificatienummers komt alleen terug in het kader van artikel 4.20 Energiewet inzake de identificatie van aangeslotenen en eindafnemers door de gegevensuitwisselingsentiteit. Gegevens kunnen grofweg geclassificeerd worden naar vier hoofdgroepen. In elk van deze hoofdgroepen gaat het in meer of mindere mate ook om persoonsgegevens. Het gaat hierbij om de volgende hoofdcategorieën:

1. Technische, fysieke en administratieve kenmerken;
2. Identificatie & betrokkenheid markt;
3. Metingen (en bewerkingen);
4. Identificatie van en communicatie met contractanten/rechthebbenden.

Binnen de Energieregeling zijn de volgende onderdelen relevant inzake de verwerking van persoonsgegevens en de rechtvaardiging daarvan:

- Registratie identificatiegegevens aangeslotene/eindafnemer
- Registratie gegevens t.b.v. voorkomen van beëindiging levering
- Gebruik intervalgegevens t.b.v. balancering.

Registratie identificatiegegevens aangeslotene/eindafnemer – Binnen het bredere kader van de Energiewet kunnen verschillende typen overeenkomsten en diensten worden onderscheiden en hieraan zijn vaak ook verplichtingen gekoppeld inzake het verstrekken van informatie, facturatiegegevens, verbruiksgegevens, etc. Ook kent de Energiewet aan bepaalde type actoren (aangeslotenen, eindafnemers, actieve afnemers, etc.) verschillende rechten toe, bijvoorbeeld op het vlak van het delen van gegevens met derden en inzage. Daarom is het noodzakelijk om de betrokken rechthebbenden/contractanten goed te kunnen identificeren en met hen te kunnen communiceren en in contact te treden. De Energieregeling bevat enkele van deze voorschriften die zich concreet richten op de registratie van gegevens ten behoeve van de identificatie van en communicatie met deze contractanten/rechthebbenden:

- Op grond van artikel [Wet 2.18 artikel 1] tweede lid dient de leverancier specifieke gegevens over de eindafnemer in zijn administratie op te nemen, namelijk identificatiegegevens (naam, adresgegevens) en correspondentiegegevens (factuuradres, telefoonnummer, e-mail). Zie ook onderdeel 3 in hoofdstuk 2 van deze toelichting.
- De leverancier dient op grond van [Wet 2.28 Artikel 1] te registreren dat een aangeslotene met een kleine aansluiting het aanbod voor een aansluit- en transportovereenkomst heeft aanvaard, alsmede te controleren of de identiteit van de aangeslotene overeenkomt met de bekende bankgegevens en omissies daaromtrent te melden aan de DSB. Zie ook onderdeel 5 in hoofdstuk 2 van deze toelichting.

Afgezien van het feit dat deze gegevens voor de leverancier benodigd zijn in het kader van de uitvoering van de leveringsovereenkomst en verplichtingen inzake de aansluit- en transportovereenkomst, dienen deze gegevens ook een breder doel. Deze gegevens dienen op grond van artikel 4.8 Energiewet te worden aangeleverd aan bijvoorbeeld de betrokken DSB, die deze in zijn rol als registerbeheer in zijn register opneemt (artikel 4.5 Energiewet). Vervolgens vormen deze gegevens de noodzakelijke basis voor diverse vervolprocessen waarbij gegevens worden gebruikt of verstrekt. Een concreet voorbeeld is de uitvoering van artikel 2.14 en artikel 2.15, tweede lid, van het Energiebesluit, waarin middels (automatische) gegevensuitwisseling wordt geregeld dat eindafnemers niet zonder leverancier komen te zitten op het moment dat hun leverancier failliet gaat. Immers: de levering van gas en elektriciteit is een essentiële levensbehoefte voor huishoudens die geen moment mag wegvallen. Om dit binnen enkele dagen te regelen zijn allerlei sectorpartijen intensief hierbij betrokken. Twee andere illustraties: (i) indien een meetinrichting vervangen dient te worden, dient de DSB de betrokken aangeslotene te kunnen benaderen voor het maken van een afspraak op het specifieke adres waar de desbetreffende meetinrichting staat en (ii) een leverancier moet zijn klant kunnen factureren op basis van de geleverde gas en elektriciteit op zijn adres (waar een meetinrichting staat die beheert en uitgelezen wordt door de DSB).

De noodzaak van de beschreven gegevensverwerkingen ligt dus primair in het kunnen uitvoeren van de taken van de verschillende systeembeheerders alsmede het uitvoeren van de verplichtingen en dienstovereenkomsten door commerciële partijen. Het dient bekend te zijn om welke contractanten/rechthebbenden het gaat, zodat ook de koppeling gelegd kan worden met de uitvoering van deze taken en verplichtingen, alsmede het invoeren van bepaalde rechten. Correspondentiegegevens zijn hierbij essentieel, zodat ook daadwerkelijk gecommuniceerd kan worden met de contractanten/rechthebbenden. De verwerkingen worden gezien als proportioneel: voor het bredere systeembelang moet het mogelijk zijn om een koppeling te leggen tussen de natuurlijke persoon die gebruikt maakt van de energiesystemen voor gas en elektriciteit en de verschillende dienstverleners. Min of meer het zelfde geldt voor de subsidiariteit: de identificatie- en communicatiegegevens zijn een basale randvoorwaarde voor de uitvoering van de taken en verplichtingen onder het wetsvoorstel.

Registratie gegevens t.b.v. voorkomen van beëindiging levering - Artikel 2.26 van het de Energiewet bepaalt dat een vergunninghouder preventieve maatregelen neemt om het beëindigen van de leveringsovereenkomst aan een eindafnemer met een kleine aansluiting wegens betalingsachterstanden zoveel mogelijk te voorkomen. De Energieregeling bepaalt in welke gevallen en onder welke voorwaarden de leveringsovereenkomst ondanks deze preventieve maatregelen toch

kan worden beëindigd en voorziet in waarborgen voor de bescherming van kwetsbare afnemers (zie ook onderdeel 4 in hoofdstuk 2).

Vergunninghouders worden in de Energieregeling verplicht om onder bepaalde vastgelegde omstandigheden een beperkte lijst van persoonsgegevens te delen met gemeenten. Bij de laatste wijziging van de Regeling afsluitbeleid voor kleinverbruikers van elektriciteit en gas is hier in de toelichting uitgebreid op ingegaan. Verstrekking van de gegevens van de eindafnemer aan de gemeente als onderdeel van het afsluitbeleid is in het belang van de bescherming van de gezondheid van deze eindafnemer. De inbreuk op de privacy van de eindafnemer wordt dan ook gerechtvaardigd door de dringende maatschappelijke behoefte om de gezondheid van mensen met oplopende schulden en hun eventuele huisgenoten te beschermen. Een gemeente kan alleen tijdig ingrijpen en ondersteuning bieden bij de betalingsproblemen als voldoende informatie beschikbaar is over (de ontwikkeling van) de betalingsachterstanden. Anderzijds moet informatie over eindafnemers niet onnodig aan schuldhulpverlening worden verstrekt. Hierom is limitatief vastgelegd in welke gevallen bepaalde persoonsgegevens gedeeld mogen worden. Dit is verbreed door het delen van persoonsgegevens mogelijk te maken na twee gemiste facturen in plaats van twee gemiste termijnbedragen. Hierdoor worden alle betalingsachterstanden op facturen eenduidig behandeld en geniet iedereen van eenzelfde bescherming die het afsluitbeleid biedt. In de regeling is ook limitatief aangegeven welke gegevensuitwisseling is toegestaan. De geboortedatum is op verzoek van de gemeenten toegevoegd aan de limitatieve lijst van contactgegevens die gedeeld mogen worden. Door dit toe te voegen kan er door de gemeente nauwkeuriger en efficiënter worden vastgesteld bij welke inwoner het signaal hoort om hier het hulpaanbod op af te kunnen stemmen.

Deze gegevensverwerkingen worden als noodzakelijk en proportioneel beoordeeld in het licht van het te behartigen belang, zeker omdat het gaat om een kwetsbare groep van burgers. Bij alternatieve methoden moet juist deze kwetsbare groep meer zelf ondernemen, waar ze in de praktijk niet of slecht toe in staat zijn. Qua subsidiariteit geldt dat deze gegevens het minimum vormen voor wat nodig is voor de uitvoering van de taken en verplichtingen.

Gebruik intervalgegevens t.b.v. balanceren – Zoals hiervoor aangegeven heeft de AP op het niveau van de Energiewet reeds eerder geadviseerd over het gebruik van intervalgegevens. De Energieregeling werkt deze specifieke onderdelen van artikel 3.49 en 3.50 Energiewet in meer detail uit: de DSB's gaan de verzamelde kwartier- en uurwaarden na aggregatie verstrekken aan de TSB's ten behoeve van hun wettelijke taken inzake de balanceren.

In de voorbereiding bij het opstellen van de Energiewet is in 2022 een gegevensbeschermingseffectbeoordeling (PIA) uitgevoerd, waar ook dit specifieke onderdeel uitgebreid in terug kwam. Een samenvatting van de uitkomsten is opgenomen als bijlage bij deze algemene toelichting. Geconcludeerd is dat deze voorschriften weliswaar een aanzienlijke inbreuk op privacyrechten van betrokkenen betekenen, maar dat dit in het licht van de huidige energietransitie noodzakelijk en rechtmatig wordt geacht. In navolging van de geïdentificeerde risico's is beoordeeld welke maatregelen in redelijkheid kunnen worden getroffen om de hiervoor beschreven risico's te voorkomen of te verminderen. De analyse laat zien dat alle geïdentificeerde risico's in meer of mindere mate worden ondervangen door mitigerende maatregelen in de Energiewet of de Energieregeling, met één type restrisico: gegevens kunnen in kwaadwillende handen vallen. In deze situaties is duidelijk sprake van overtreding van wet- en regelgeving, bijvoorbeeld van het wetsvoorstel of de AVG of zelfs van strafrechtelijke overtredingen. In dat geval moet teruggevallen worden op toezicht en handhaving.

4. Uitkomsten publieke consultatie

PM. Dit document is de basis voor de publieke internetconsultatie, deze is dus nog niet uitgevoerd. Op een later moment zal in dit gedeelte aandacht worden besteed aan:

- *Het doorlopen proces rondom de internetconsultatie*
- *Weergave / samenvatting van de uitkomsten van de internetconsultatie*
- *Hoe in dit Energiebesluit is omgegaan met de ontvangen reacties.*

5. Omgang met uitgevoerde toetsen en ontvangen adviezen

PM. Op dit moment zijn er nog geen wetgevingsadviezen of toetsen op de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid uitgevoerd, deze volgen op een later moment. Uitgaande van uitgevoerde toetsen en ontvangen adviezen op het niveau van (1) de Energiewet⁵⁷ en (2) het Energiebesluit⁵⁸ kan gedacht worden aan de volgende actoren:

- *Autoriteit Consument en Markt: toets op uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid*
- *Rijksinspectie Digitale Infrastructuur: toets op uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid*
- *SodM: toets op uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid*
- *Adviescollege Toetsing Regeldruk: wetgevingsadvies*
- *Raad voor de Rechtspraak: wetgevingsadvies*
- *Autoriteit Persoonsgegevens: wetgevingsadvies*

⁵⁷ Zie hoofdstuk 13 in de memorie van toelichting; Kamerstukken II 2021/22, 36378, nr. 3.

⁵⁸ Zie hoofdstuk 5 in de nota van toelichting; Kamerstukken II 2024/25, 36378, nr. 91, zie bijlage 1185691.

Bijlage A - gegevensbeschermingseffectbeoordeling inzake 'balanceren'

In hoofdstuk 2 is in onderdeel 13 uitgewerkt welke rol de DSB's moeten gaan spelen bij de balancering. Omdat het hier gaat om de verzameling van kwartier- en uurwaarden bij kleine aansluitingen is ook de verwerking van persoonsgegevens relevant. In de voorbereiding bij het opstellen van de Energiewet is in 2022 een gegevensbeschermingseffectbeoordeling (PIA) uitgevoerd, waar ook dit specifieke onderdeel uitgebreid in terug kwam. De onderstaande tabel vat de resultaten van de toets samen.

Tabel: Gegevensbeschermingseffectbeoordeling inzake 'balanceren'

Onderdelen	Toelichting
Kenmerken gegevensverwerkingen	
Persoonsgegevens, gegevensverwerkingen, verwerkingsdoelen	➤ Het gaat om detailgegevens over de onttrekking van en invoeding op het elektriciteitssysteem op het niveau van individuele allocatiepunten. Voor gas gaat het primair om onttrekking. Van directe herleidbaarheid naar individuele natuurlijke personen is in veel gevallen geen sprake, daar deze gegevens in vrijwel alle gevallen zien op grotere onbekende groep natuurlijke personen (een gezin, huisgenoten, etc.). Desondanks is verondersteld dat het hier toch gaat om 'gewone' persoonsgegevens binnen de reikwijdte van de AVG. ➤ Ten behoeve van de afrekening van de onbalans bepaalt de DSB het energievolume (elektriciteit) of de energetische hoeveelheid (gas). Hiervoor gebruikt hij meetgegevens die hij dagelijks verzamelt middels het uitlezen van op afstand uitleesbare meetinrichtingen. Deze gegevens worden in geaggregeerde vorm verstrekt aan de TSB's (op het niveau van de portfolio van de BRP).
Betrokken partijen en belangen bij de gegevensverwerkingen	➤ In beginsel gaat het hier enkel om de DSB's die persoonsgegevens verwerken. Na aggregatie is er geen sprake meer van persoonsgegevens, maar deze gegevens dienen voor de financiële afrekening van de onbalans.
Praktische uitvoering: techniek, locaties, bewaartermijnen	Beschrijving voor elektriciteit; voor gas is dit minder tijd kritisch: ➤ De meetgegevens zijn opgeslagen in het interne geheugen van elke meetinrichting; op die manier kan een aangeslotene ook zelf via het 'display' bij zijn gegevens. Het geheugen van alle meetinrichtingen omvat: (1) maandstanden, voor 13 maanden, (2) dagstanden, voor 40 dagen, en (3) intervalstanden voor 10 dagen (15 minuten elektriciteit, uur voor gas). ➤ De DSB verzamelt de intervalstanden één maal per dag, meestal 's nachts. Uit de kwartierstanden worden de energiehoeveelheden per kwartier bepaald en er is een validatie op de juistheid en volledigheid. Eventuele gaten in de reeks worden gerepareerd vòòr de feitelijke allocatie (= toerekening); ➤ De energiehoeveelheden per kwartier worden vervolgens per leverancier/BRP combinatie, per netgebied geaggregeerd tot 1 PTE-waarde (=programmatijdseenheid) voor die combinatie. De geaggregeerde waarde is vrijwel nooit meer herleidbaar tot een specifieke aansluiting (<i>NB: in een klein netgebied met een leverancier/BRP combinatie met zeer weinig klanten is dit niet helemaal uitgesloten</i>); ➤ In de allocatie worden de reeksen van geaggregeerde PTE-waarden gebruikt: er zijn dus evenveel waardenreeksen als combinaties LV/PV/netgebied. In het allocatieproces worden dus geen kwartierwaarden van individuele aansluitingen gedistribueerd. Ook in het geval een leverancier/BRP-combinatie slechts één aansluiting heeft in een netgebied, zal die in de allocatie gekenmerkt worden met de identificatie van die combinatie en dus niet de EAN van de aansluiting (gepseudonimiseerd).

Onderdelen	Toelichting
	➤ Na de afloop van de kalendermaand worden de gealloceerde totaalwaarden vergeleken met de maandstanden. Eventuele verschillen (bijv als gevolg van missende PTE data of reparaties) worden in kaart gebracht en verrekend (reconciliatie of settlement). Na aggregatie zouden de verbruiken per kwartier direct kunnen worden vernietigd. Echter, het kan voorkomen dat niet alle meetinrichtingen in de aggregatie bereikt konden worden. De aggregatie kan dus mogelijk groeien en voor die situatie is het verstandig de brondata per aansluiting nog enkele dagen beschikbaar te hebben. De allocatie voor elektriciteit wordt na 10 dagen definitief.
Beoordeling rechtmatigheid gegevensverwerkingen	
Rechtsgrond en doelbinding	Het gaat hier om een wettelijke verplichting (AVG art. 6 sub c), namelijk de combinatie van de wettelijke verplichting deze gegevens te verzamelen (o.a. 3.57 Energiewet) en deze te gebruiken inzake de balancerings (3.49/3.50 Energiewet). Dit alles ter uitvoering van Europese verplichtingen inzake de balancerings. De Energiewet/Energieregeling regelt expliciet waar deze gegevens voor gebruikt moeten worden. Dat vormt de doelbinding
Noodzaak	In beginsel gaat het hier om een kostenverdelingsvraagstuk: (i) moeten, zoals nu het geval is, de met deze profielen samenhangende toenemende onbalanskosten (via hun BRP) worden verdeeld over alle aangeslotenen, of (ii) dienen de veroorzakers van de onbalanskosten (via hun BRP) ook zelf zoveel mogelijk de financiële consequenties te dragen van keuzes die samenhangen met het gebruik van het publieke elektriciteitssysteem. In de Energiewet is gekozen voor deze tweede optie. Dit leidt tot een eerlijke(re) toerekening van kosten, beperkt de financiële risico's van zowel de eigen BRP als andere BRP's en biedt vervolgens ook de juiste (financiële) prikkels om andere keuzes te maken die het elektriciteitssysteem minder belasten, bijvoorbeeld het gebruik van thuisbatterijen. Daar de onbalansverrekening voor elektriciteit per 15 minuten geschiedt, wordt het noodzakelijk geacht dat de DSB's deze meetgegevens ook bij kleine aansluitingen (achteraf) verzamelen. Vervolgens kunnen de ontstane onbalanskosten door de TSB's/DSB's (als publieke en gereguleerde spelers) op geaggregeerd niveau worden toegerekend aan de desbetreffende BRP waar een eindafnemer een overeenkomst mee heeft (veelal via de leverancier).
Evenredigheid	Het verplicht verzamelen, bewerken en gebruiken van de intervaldata moet gezien worden als een inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van natuurlijke personen. Hierbij is duidelijk dat verschillende publieke doelen elkaar raken: (1) het belang dat het eenieder vrij staat zelf te bepalen op welke manier en op welke tijd hij gebruik maakt van het energiesysteem voor elektriciteit, waardoor kosten ontstaan en onbalanskosten onvermijdelijk zijn, (2) het publieke belang dat het gebruik van energiesysteem voor elektriciteit bekostigd wordt en dat alle betrokken marktpartijen daarvoor eerlijk vergoed worden door de aangesloten en gebruikers van hun diensten en (3) het belang dat natuurlijke personen recht hebben om de bescherming van hun persoonsgegevens. Desalniettemin wordt deze keuze als proportioneel beschouwd om op deze manier te komen tot een eerlijkere afrekening van het gebruik van het elektriciteitssysteem: de veroorzakers van de onbalanskosten dienen ook zelf de financiële consequenties te dragen van hun keuze; dit geldt zeker nu de energietransitie naar een CO₂-arme energievoorziening nog maar aan het begin staat en deze problematiek de komende jaren sterker zal worden. Dit oordeel moet mede in het licht beschouwd worden van alle mitigerende maatregelen (zie hierna).

Onderdelen	Toelichting
Subsidiariteit	De veroorzaakte onbalans raakt aan de keuze die een individuele betrokkene op een specifiek tijdstip maakt, bijvoorbeeld het opladen van de elektrische auto. Dit betekent dat, uitgaande van het uitgelegde kostenveroorzakingsprincipe, er intervalgegevens per individuele aansluiting/allocatiepunt benodigd zijn om deze veroorzaakte onbalans vast te stellen. Deze gegevens zijn enkel beschikbaar in de (op afstand uitleesbare) meetinrichtingen zoals deze thans reeds geïnstalleerd zijn onder de Elektriciteitswet 1998. Er zijn een aantal denkbare alternatieven ten aanzien van het uitlezen van de meetinrichting en allocatiemethodiek, namelijk: ➤ Variant A. Gebruik maken van dagstanden ➤ Variant B. Gebruik maken van kwartierstanden op basis van de 'toestemming' van de aangeslotene ➤ Variant C. Steekproef onder deel van de aangeslotenen met kleine aansluiting ➤ Variant D. Uitbreiden van de profielenmethodiek ➤ Variant E: Alternatieve technologie (encryptie, blockchain, etc.) De overwogen alternatieven bieden in zekere zin meer bescherming van de privacy van aangeslotenen met aan kleine aansluiting, al zijn voor een betrouwbare en doeltreffende steekproef of profilering om sommige vlakken juist meer persoonsgegevens vereist. Tegelijkertijd is duidelijk dat deze alternatieven slechts in beperkte mate bereiken wat het wetsvoorstel beoogt, namelijk: eerlijke(re) toerekening van kosten, beperking van de financiële risico's van BRP's en het bieden van de juiste (financiële) prikkels om keuzes te maken die het elektriciteitssysteem minder belasten. De subsidiariteit van het voorkeursalternatief wordt daarom als positief beoordeeld. Ook hier geldt dat deze positieve proportionaliteitsbeoordeling sterk samenhangt met mitigerende maatregelen die gelden (zie hierna).
Rechten van betrokkenen	Het blijft voor aangeslotenen met een kleine aansluiting mogelijk om hun meetinrichting 'administratief uit' te laten zetten of een meetinrichting zonder communicatiefunctionaliteit te laten installeren (artikel 3.53 Energiewet).
Beoordeling risico's betrokkenen; maatregelen	
Risico's voor de betrokkenen	De gegevensverwerkingen kunnen een risico vormen voor de rechten en vrijheden van betrokkenen. In de risicoanalyse is onderscheid gemaakt naar: ➤ Risico I: onbevoegde externe partijen verkrijgen (illegaal) toegang tot de op afstand uitleesbare meetinrichtingen of dataregisters of gegevensprocessen ➤ Risico II: gebruik van gegevens door onbevoegden ➤ Risico III: DSB's verzamelen en/of registreren verkeerde gegevens, wat leidt tot cascade-effecten in de dataketen ➤ Risico VI: DSB's verzamelen/gebruiken meer gegevens dan noodzakelijk voor uitvoering van taak of verplichting
Voorgenomen maatregelen	In navolging van de identificatie van de risico's is beoordeeld welke maatregelen in redelijkheid kunnen worden getroffen om de hiervoor beschreven risico's te voorkomen of te verminderen. De analyse laat zien dat alle geïdentificeerde risico's in meer of mindere mate worden ondervangen door mitigerende maatregelen, met één type restrisico, namelijk gegevens kunnen in kwaadwillende handen vallen. In deze situaties is duidelijk sprake van overtreding van wet- en regelgeving, bijvoorbeeld van het wetsvoorstel of de AVG of zelfs van strafrechtelijke overtredingen. In dat geval moet teruggevallen worden op toezicht en handhaving. <u>Generieke maatregelen:</u> ➤ Energiewet: hier gaat het om de bestaande stringente sectorregulering (inclusief ingebed toezicht ACM en RDI), keuzes in de (markt-) ordening en uitvoering, alsmede aanpalende wet- en regelgeving (o.a. cyber, metrologie);

Onderdelen	Toelichting
	➤ Inzake balanceren: expliciete keuze om DSB meetinrichtingen te laten uitlezen en vervolgens de meetgegevens in geaggregeerde vorm te verstrekken <u>Juridische maatregelen:</u> ➤ Energiewet: dit draait primair om het vastleggen van gegevensprocessen op wetsniveau, in combinatie met het opnemen van voorschriften inzake de omgang met gegevens en welke actoren dit betreft ➤ Inzake balanceren: vastleggen in 3.49 en 3.50 dat gegevens bij eerste gelegenheid moeten worden geaggregeerd; nadere uitvoeringsvoorschriften in de Energieregeling. <u>Organisatorische en technische maatregelen:</u> ➤ Energiewet: generieke eisen aan meetinrichtingen en metingen, registerbeheer als gereguleerde taak (incl. eisen), de taakuitvoering GUE (incl. eisen) etc.

II. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Hoofdstuk 1: Algemene bepalingen

Artikel 1.1 begripsbepalingen

De Energieregeling bevat circa 30 begripsbepalingen, ter nadere duiding van termen die een te weinig bepaalde of een van het spraakgebruik afwijkende betekenis hebben. De meeste van deze begripsbepalingen zijn gerelateerd aan de invoed- en afleverspecificaties van gas, zie ook toelichting bij artikel [Wet 3.48 Artikel 1]. Inzake de kwaliteitsborging zijn de begripsbepalingen opgenomen in de desbetreffende afdeling 3.7; dit is ook in de artikelsgewijze toelichting gedaan.

Wet 1.3.2 Artikel 1 aansluitingen

Dit artikel betreft de beleidsneutrale omzetting van artikel 1, tweede en derde lid, van de Elektriciteitswet 1998. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar het algemene deel van de toelichting, specifiek onderdeel 1 in hoofdstuk 2.

Hoofdstuk 2: Energiemarkt

Afdeling 2.1 Contractuele verhouding tussen eindafnemer en leverancier of actieve afnemer en marktdeelnemer die aggregeert

Paragraaf 2.1.1 Algemene bepalingen

Besluit 2.1.2 artikel 1 maximale hoogte waarborgsom

Met dit artikel wordt invulling gegeven aan de delegatiegrondslag in artikel 2.1, tweede lid, van het besluit. Ten eerste regelt het artikel dat indien een leverancier voorafgaand aan het sluiten van een leveringsoverkomst met een huishoudelijke eindafnemer of micro-onderneming een waarborgsom vraagt wanneer eerder sprake is geweest van betalingsproblematiek, deze redelijk en passend moet zijn. Dat betekent dat de hoogte van de waarborgsom zorgvuldig tot stand komt en is toegesneden op de situatie van de individuele huishoudelijke eindafnemer of micro-onderneming voor zover deze redelijkerwijs bekend kan zijn bij de leverancier ten tijde van de totstandkoming van de overeenkomst met de afnemer. Wanneer sprake is van bewind, mag een waarborgsom enkel gevraagd worden door de energieleverancier indien het bewind onvoldoende garantie biedt voor de energieleverancier dat de energiefactuur wordt betaald door de klant. Wel is een leverancier hierbij verantwoordelijk voor het nagaan van de reden van bewind. In geval van bewind vanwege medische indicaties is het bijvoorbeeld niet noodzakelijkerwijs zo dat er een financieel risico bestaat voor een leverancier. Per geval zal daarom gekeken moeten worden of het in rekening brengen van een waarborgsom gerechtvaardigd is (Oordeel College voor de Rechten van de Mens, oordeelnummer 2024-69, d.d. 13/8/24).

Leveranciers kunnen onderling verschillen in de manier waarop zij invulling geven aan de termen redelijk en passend en hiervoor is dus geen uitputtende lijst, gezien rekening gehouden moet worden met de persoonlijke omstandigheden van de eindafnemer. In ieder geval ligt het voor de hand dat bij het vaststellen van de hoogte van de waarborgsom door de leverancier getoetst wordt of er eerder sprake is geweest van betalingsproblematiek door middel van het opvragen van een BKR-registratie, door te controleren of de eindafnemer reeds een betalingsachterstand heeft bij de huidige leverancier of dat het een betalingsachterstand bij een vorige partij betreft. Verder ligt het voor de hand dat de leverancier rekening houdt met de financiële draagkrachtsituatie van de eindafnemer, welke een verlagend effect kan hebben op de hoogte bij het vaststellen van de hoogte van de waarborgsom. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn indien er sprake is van schuldhulpverlening.

Ten tweede bepaalt het artikel dat de hoogte van de waarborgsom ten hoogste een derde van de hoogte van de verwachte jaarafrekening bedraagt. De ACM houdt hierop toezicht. De reikwijdte van het artikel is reeds in het besluit beperkt tot huishoudelijk eindafnemers en micro-ondernemingen. De maximering van de hoogte van de waarborgsom via dit artikel betreft een vermindering ten aanzien van de maximering van de waarborgsom, zoals deze momenteel geformuleerd is in de Algemene Voorwaarden van Energie-Nederland. Momenteel is voornoemde maximering van de waarborgsom gemaximeerd op zesmaal het voorschotbedrag, wat ongeveer gelijk staat aan ten hoogste de helft van de hoogte van de verwachte jaarafrekening. Door deze vermindering komt de maximale hoogte van de waarborgsom beter overeen met de periode die over het algemeen benodigd is voor de leverancier om vast te stellen dat een klant definitief niet aan zijn betalingsverplichtingen kan voldoen – en geen betalingsregeling kan of wil afspreken – en de leverancier het energiecontract kan beëindigen op grond van een betalingsachterstand. Voor leveranciers blijft deze risicovolle periode dus gedekt, maar wordt de ruimte om een hogere waarborgsom te vragen dan daarvoor nodig is ingeperkt door deze maximering in combinatie met dat de hoogte van de waarborgsom redelijk en passend moet zijn. Hiermee wordt gestreefd naar een balans in enerzijds het afdekken van een bedrijfsrisico voor de leverancier (betalingsproblemen bij de afnemer) en de proportionaliteit van de hoogte van het bedrag dat een afnemer tijdelijk ter beschikking moet stellen.

Wet 2.8.2 en 2.36.2 Artikel 1 klachtenprocedure

Op grond van de artikelen 2.8 en 2.36 van de wet is een leverancier die levert of die aan aggregatie doet verplicht een (interne) klachtenprocedure in te stellen. Dit artikel is een voortzetting van artikel 95o, tweede lid, van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 52d, tweede lid, van de Gaswet. Indien een leverancier wordt geconfronteerd met vragen of klachten over systeembeheer, moeten leveranciers op basis van artikel 2.29 van de Energiewet deze vragen of klachten doorsturen naar de desbetreffende systeembeheerder. Dit artikel strekt tot implementatie van artikel 10, negende lid, van de Elektriciteitsrichtlijn en artikel 11, negende lid, van de Gasrichtlijn.

Paragraaf 2.1.2 Factureren

Met de artikelen in deze paragraaf worden regels gesteld over factureren en informeren. Hiermee wordt uitwerking gegeven aan artikel 2.7 van de Energiewet, over de facturen en informatie die een leverancier verstrekt aan zijn eindafnemers, en aan artikel 2.35 van de Energiewet, over de facturen en informatie die een marktdeelnemer die aggregeert verstrekt aan een actieve afnemer waarmee hij een aggregatieovereenkomst heeft gesloten. Grotendeels betreft dit een beleidsneutrale overzetting van de artikelen uit het Besluit factuur, verbruiks- en indicatief kostenoverzicht energie. Daarbij wordt opgemerkt dat dit besluit blijft bestaan voor zover het brandstof, warmte en koude betreft.

Wet 2.7.2 en 2.35.3 Artikel 1 frequentie factuur

Met dit artikel wordt uitwerking gegeven aan de artikelen 2.7, tweede lid, onderdeel b, en 2.35, derde lid, onderdeel c, van de Energiewet en wordt de minimale frequentie van het verstrekken van een factuur geregeld. Dit artikel is zowel van toepassing op het verstrekken van facturen voor leveringsovereenkomsten als voor aggregatieovereenkomsten. Dit artikel regelt dat een leverancier (lid 1) of een marktdeelnemer die aggregeert (lid 2) tenminste één keer per jaar een factuur verstrekt voor de betreffende producten of diensten.

Deze bepaling strekt ter implementatie van bijlage I, punt 2, onder a, van de Gasrichtlijn en bijlage I, punt 2, onder a, van de Elektriciteitsrichtlijn. Het betreft een neutrale overzetting van artikel 2 van het Besluit factuur verbruiks- en indicatief kostenoverzicht energie, met uitzondering van de toevoeging van de marktdeelnemer die aggregeert (lid 2).

Wet 2.7.2 en 2.35.3 artikel 2 nadere uitleg factuur

Dit artikel regelt dat een leverancier of een marktdeelnemer die aggregeert op verzoek meer informatie over een factuur verstrekt. Dit voorschrift vloeit voort uit artikel 18, eerste lid, van de

Elektriciteitsrichtlijn en artikel 16, eerste lid, van de Gasrichtlijn en is beleidsneutraal overgezet vanuit artikel 3 van het Besluit factuur verbruiks- en indicatief kostenoverzicht energie.

Wet 2.7.2 artikel 3 inhoud factuur

Dit artikel komt grotendeels overeen met artikel 4 van het Besluit factuur verbruiks- en indicatief kostenoverzicht energie. Een factuur bevat alleen de informatie die een eindafnemer nodig heeft om de factuur goed te begrijpen. De informatie komt overeen met bijlage I, punt 1.2, van de Elektriciteitsrichtlijn.

In de artikelen 35 en 35a van de Wet op de omzetbelasting 1968 is al omschreven wanneer een factuur aan ondernemers moet worden verstrekt, en welke informatie daarop moet staan. Dit artikel bevat enkele aanvullende voorschriften op die bepalingen en dit artikel is ook van toepassing op facturering van particulieren. In het eerste lid zijn daarom voorschriften opgenomen voor een factuur van een eindafnemer.

Op grond van het eerste lid, onderdeel a, wordt de periode vermeldt waarop de factuur betrekking heeft. Het is aan de leverancier om de omvang van deze periode te bepalen. Deze periode moet echter dusdanig gekozen worden dat de factuur begrijpelijk blijft. Een leverancier kan dus niet teveel facturen verstrekken, of facturen verstrekken over onsamenhangende tijdsintervallen.

Op grond van het eerste lid, onderdeel b, wordt de totale hoeveelheid afgenomen elektriciteit of gas vermeld die is afgenomen in de betreffende periode.

Op grond van het eerste lid, onderdeel c, vermeldt een factuur de totale kosten voor de afgenomen elektriciteit of gas in de betreffende periode. Dit is het gehele bedrag dat een eindafnemer betaalt aan een leverancier. Dit bedrag bestaat uit de verbruiksafhankelijke energiekosten en de verbruiksonafhankelijke kosten, indien van toepassing verminderd met de waarde van de op het systeem ingevoede elektriciteit. De toevoeging over de tariefnaam, een uitsplitsing van de kosten waar mogelijk en de dag waarop de betaling verschuldigd is vloeien voort uit bijlage I, punt 1.1, en punt 1.2, onderdeel c, van de Elektriciteitsrichtlijn.

Ingevolge het eerste lid, onderdeel d, bevat de factuur de verbruiksafhankelijke kosten die herleidbaar zijn tot de in het aanbod gepresenteerde tarieven welke zijn overeengekomen en vastgelegd in de leveringsovereenkomst.

Ook vermeldt de factuur op grond van onderdeel e de verbruiksonafhankelijke energiekosten die door een leverancier in rekening worden gebracht bij een eindafnemer. Deze verbruiksonafhankelijke kosten bestaan uit bijvoorbeeld de vaste leveringskosten.

Het eerste lid, onderdeel f regelt dat een factuur – indien hiervan sprake is – de totale door een eindafnemer teruggeleverde elektriciteit vermeldt. Deze informatie is van belang voor de inschatting van de uiteindelijke kosten van een eindafnemer, die tevens elektriciteit teruglevert, bijvoorbeeld met behulp van zonnepanelen en indien een eindafnemer beschikt over een meter die dergelijke informatie kan registreren, zoals een slimme meter. Onderdeel g regelt dat een leverancier in voorkomend geval ook de overeengekomen prijs voor de teruggeleverde elektriciteit op de factuur vermeldt.

Het eerste lid, onderdeel h bepaalt dat een leverancier op een factuur het netto verbruik vermeldt. Dit is de hoeveelheid afgenomen elektriciteit of gas (als bedoeld in onderdeel b), verminderd met de teruggeleverde elektriciteit (als bedoeld in onderdeel c). Hierdoor krijgt een eindafnemer inzicht in zijn huidige kosten.

Ter implementatie van bijlage I, punt 1.2, onderdeel f, van de Elektriciteitsrichtlijn is in het eerste lid, onderdeel I opgenomen dat een leverancier contactgegevens verstrekt via de factuur.

Het eerste lid, onderdeel j, regelt dat de factuur de einddatum van de overeenkomst bevat. Dit strekt ter implementatie van bijlage I, punt 1.2, onderdeel d, van de Elektriciteitsrichtlijn. Indien er geen einddatum is opgenomen in de overeenkomst kan dat ook worden vermeld.

Voorts bevat de factuur informatie over de mogelijkheid en voordelen van overstappen (eerste lid, onderdeel k), dit vloeit voort uit bijlage I, punt 1.2, onderdeel e, van de Elektriciteitsrichtlijn.

Op grond van het eerste lid, onderdeel l, bevat de factuur de EAN-code van de betreffende eindafnemer. Dit strekt ter implementatie van bijlage I, punt 1.2, onderdeel f, van de Elektriciteitsrichtlijn.

Het eerste lid, onderdeel m, bepaalt dat de factuur informatie over buitengerechtelijke geschilbeslechting moet bevatten.

Ter implementatie van bijlage I, punt 1.2, onderdeel h, van de Elektriciteitsrichtlijn is een verwijzing naar Consuwijzer van de ACM op de factuur toegevoegd aan dit artikel (eerste lid, onderdeel n)

Tot slot bevat de factuur op grond van het eerste lid, onderdeel o, een verwijzing naar een vergelijkingsinstrument als bedoeld in artikel 2.68 van de Energiewet. Dit strekt ter implementatie van bijlage I, punt 1.2, onderdeel i, van de Elektriciteitsrichtlijn.

In het tweede lid is geregeld dat een leverancier ten minste eenmaal per jaar bij de factuur een samenvattend voorblad verstrekt, met daarin de totale hoeveelheid verbruikte gas en elektriciteit (onderdeel a), de totale hoeveelheid teruggeleverde elektriciteit (onderdeel b) de totale kosten (onderdeel c), het totaal aan betaalde voorschotten (onderdeel d), of een klant moet bijbetalen of geld terugkrijgt (onderdeel e) en het nieuwe termijnbedrag (onderdeel f). De reikwijdte van dit lid is beperkt tot huishoudelijk eindafnemers en micro-ondernemingen. Dit betreft nieuw nationaal beleid.

Het derde lid betreft implementatie van bijlage I, onder 1.3, onder 3, van de Elektriciteitsrichtlijn en bijlage I, onder 3, van de Gasrichtlijn, en bepaalt de uitsplitsing van de prijs voor de eindafnemers op de factuur.

Wet 2.35.3 artikel 3a inhoud factuur aggregatieovereenkomst

Dit artikel komt grotendeels overeen met wet artikel 2.7 artikel 3 [inhoud factuur], wat ziet op de inhoud van de factuur bij een leveringsovereenkomst of leveringsovereenkomst inzake peer-to-peer-handel. Voor toelichting wordt daarom deels verwezen naar de toelichting bij dat artikel.

Dit artikel ziet op de inhoud van de factuur ingeval van een aggregatieovereenkomst. Het eerste lid regelt de informatie die een marktdeelnemer die aggregaat opneemt in de factuur. Het tweede lid voorziet, evenals wet artikel 2.7 artikel 3 [inhoud factuur], in een verplichting om bij de factuur een samenvattend voorblad op te nemen.

Wet 2.7.2 artikel 4 meetgegevens factuur

De kosten voor elektriciteit of gas zijn een zo nauwkeurig mogelijk weerspiegeling van het energieverbruik. Om die reden worden energiekosten zo min mogelijk geschat. Alleen indien een eindafnemer geen, of niet tijdig, zijn verbruik aan een leverancier meldt, kan een factuur op grond van bijlage I, onder 1.3, onder 2, onder c, van de Elektriciteitsrichtlijn, worden gebaseerd op het geschatte verbruik.

Paragraaf 2.1.3 Informeren verbruikskostenoverzicht

Wet 2.7.2 Artikel 5 frequentie verbruikskostenoverzicht

Dit artikel strekt ter implementatie van bijlage I, punt 2, onder b, van de Elektriciteitsrichtlijn en bijlage I, punt 2, onder b, van de gasrichtlijn.

Naast een factuur, is een verbruikskostenoverzicht een belangrijk middel om een eindafnemer te informeren over het verbruik en om energiebesparing te stimuleren. Daarom regelt dit artikel dat een leverancier tenminste één keer per zes maanden een verbruikskostenoverzicht verstrekt aan een eindafnemer. Op verzoek van een eindafnemer kan de frequentie worden verhoogd naar ten minste eenmaal per drie maanden. Indien een eindafnemer beschikt over een meetinrichting waarvan de communicatiefunctie wordt gebruikt verstrekt een leverancier ten minste iedere maand een verbruikskostenoverzicht (lid 3). Op basis van het vierde lid kan deze frequentie op verzoek van de eindafnemer worden verlaagd.

Wet 2.7.2 Artikel 6 begrijpelijkheid verbruikskostenoverzicht

Dit artikel komt inhoudelijk overeen met artikel 9 van het Besluit factuur verbruiks- en indicatief kostenoverzicht energie. Het artikel regelt dat het verbruikskostenoverzicht in duidelijke en begrijpelijke taal moet worden opgesteld (lid 1), dat een leverancier op verzoek nadere informatie verstrekt (lid 2) en dat een verbruikskostenoverzicht betrekking heeft op de individuele situatie van de eindafnemer betrekking heeft en geen betalingsverzoek bevat (lid 3).

Wet 2.7.2 Artikel 7 inhoud verbruikskostenoverzicht

Dit artikel komt inhoudelijk grotendeels overeen met artikel 10 van het Besluit factuur verbruiks- en indicatief kostenoverzicht energie en beschrijft de informatie die een verbruikskostenoverzicht moet bevatten. De informatie is niet noodzakelijk om een factuur goed te begrijpen, maar is noodzakelijk om een eindafnemer meer inzicht te geven in het verbruik en te prikkelen tot besparing. Daarom moet een leverancier deze informatie op het verbruikskostenoverzicht vermelden.

Op grond van het eerste lid, onderdeel a, vermeldt het verbruikskostenoverzicht de periode waarop het overzicht betrekking heeft.

Op grond van het eerste lid, onderdeel b, vermeldt een verbruikskostenoverzicht de gegevens die ook op een factuur zouden worden vermeld. Deze gegevens zijn al toegelicht in wet 2.7 artikel 3 over de inhoud van de factuur.

Ingevolge het eerste lid, onderdeel c, vermeldt een verbruikskostenoverzicht de standaard jaarafname en standaard jaarinvoeding van elektriciteit en het standaard jaarverbruik van gas van een eindafnemer. Een leverancier gebruikt deze inschatting eveneens bij het berekenen van de eventuele voorschotten op de factuur die een eindafnemer moet betalen. Die informatie stelt een eindafnemer in staat om op basis van zijn verbruik de aanbiedingen van verschillende leveranciers met elkaar te vergelijken.

Het eerste lid, onderdeel d bepaalt dat een leverancier, indien een eindafnemer beschikt over een meetinrichting waarvan de communicatiefunctie wordt gebruikt, een vergelijking opstelt van het verbruik van een eindafnemer met het verbruik van een gemiddelde eindafnemer uit een vergelijkbare verbruikerscategorie. Hierbij wordt rekening gehouden met bijvoorbeeld de gezinssamenstelling (aantal personen in het huishouden), het woningtype, de bouwperiode of het verwarmingstype. In de vergelijking met de gemiddelde genormaliseerde of benchmark eindafnemer zijn geen gegevens van het voorgaande jaar nodig. Het is daarom niet relevant of een eindafnemer in het vorige jaar gebruik maakte van dezelfde aansluiting of van dezelfde leverancier.

Op grond van het eerste lid, onderdeel e, bevat een verbruiks- en kostenoverzicht indien dit mogelijk is een vergelijking van het energieverbruik van de eindafnemer in de periode waarop het verbruiks- en kostenoverzicht betrekking heeft, met het energieverbruik in dezelfde periode van het voorgaande jaar. Deze vergelijking geschiedt op grafische wijze. Als het niet mogelijk is om een grafische vergelijking te maken, vermeldt een leverancier een numerieke vergelijking. De vergelijking kan

alleen worden opgesteld als een eindafnemer in dezelfde periode van het voorgaande jaar gebruik maakte van dezelfde aansluiting en zijn energie in die periode afnam van dezelfde leverancier. In andere gevallen, wanneer een eindafnemer is verhuisd of van leverancier is gewisseld, is het niet mogelijk dat een leverancier een dergelijke vergelijking weergeeft in het verbruiks- en kostenoverzicht. Een leverancier gebruikt voor deze vergelijking het energieverbruik in de betreffende periode als bedoeld wet 2.7 artikel 3, eerste lid, onder b.

Een leverancier informeert een eindafnemer op grond van het eerste lid, onderdeel f over de contactgegevens, waaronder de internetpagina, van organisaties die informatie verstrekken over energiebesparing. Deze contactinformatie kan worden verstrekt in het verbruikskostenoverzicht.

Het tweede lid beschrijft hoe een verbruikskostenoverzicht eruit moet zien dat meerdere keren per jaar wordt verstuurd, zoals wanneer een eindafnemer van gas en elektriciteit beschikt over een slimme meter. Wanneer een verbruikskostenoverzicht meerdere keren per jaar verstrekt wordt, is het gebaseerd op het daadwerkelijke verbruik in de betreffende periode en een reële indicatie van de energiekosten, zoals die voor de factuur daadwerkelijk worden berekend.

Op grond van het derde lid kan een leverancier besluiten om bepaalde informatie niet op een verbruikskostenoverzicht te verstrekken als die informatie al is opgenomen op een factuur die gelijktijdig met het overzicht wordt verstrekt. Dit is het geval wanneer de periode waarop de factuur betrekking heeft dezelfde periode is als waar het verbruikskostenoverzicht op heeft. Dit komt bijvoorbeeld voor bij eindafnemers die niet beschikken over een meetinrichting waarvan de communicatiefunctionaliteit wordt gebruikt, bij eindafnemers die wel over zo'n meter beschikken maar die hebben verzocht om de communicatiefunctionaliteit uit te schakelen of die een leverancier hebben gevraagd om maar één keer per jaar een verbruikskostenoverzicht te verstrekken. In dergelijke gevallen kunnen de gegevens op het verbruikskostenoverzicht worden beperkt tot nog niet op de factuur vermelde gegevens voor zover deze gegevens beschikbaar zijn. Wanneer de periode waarop de factuur en het verbruikskostenoverzicht betrekking hebben verschillen, hoeft de standaard jaarafname, de standaard jaarinvoeding en het standaard jaarverbruik niet te worden vermeld op het verbruikskostenoverzicht. Omdat jaarlijks een factuur wordt verstuurd en het totale verbruik van het afgelopen jaar al op de factuur staat, is hiermee voldoende informatie verschaft.

Wet 2.7.2 Artikel 8 verstrekking verbruiksgegevens verbruikskostenoverzicht

Indien een eindafnemer beschikt over een meetinrichting waarvan de communicatiefunctionaliteit wordt gebruikt heeft een leverancier periodiek de beschikking over het energieverbruik van een eindafnemer. Dit artikel bepaalt dat deze informatie beschikbaar wordt gesteld aan een eindafnemer. Daartoe vermeldt een leverancier de hoeveelheid energie die een eindafnemer volgens ieder verbruikskostenoverzicht heeft afgenomen in de afgelopen 36 maanden of, indien dit korter is, in de periode van de leveringsovereenkomst (bijlage I, onder 1.3, onder 4, onder a, van de Elektriciteitsrichtlijn en bijlage I, punt 4, onder a, van de Gasrichtlijn).

Wet 2.7.2 Artikel 9 advies energiebesparing verbruiks- en indicatief kostenoverzicht

Dit artikel komt inhoudelijk overeen met artikel 11a van het Besluit factuur verbruiks- en indicatief kostenoverzicht energie. Op basis van dit artikel krijgen eindafnemers besparingsadviezen op hun verbruikskostenoverzichten over het aanpassen van gedrag, het nemen van maatregelen of een combinatie daarvan.

Voor het geven van deze besparingsadviezen op of bij het verbruikskostenoverzicht baseren de leveranciers zich op de verbruiksgegevens van de desbetreffende eindafnemer. Deze verbruiksgegevens worden gegenereerd uit de meetgegevens waar de leverancier toegang tot heeft gegeven zodat hij de factuur en het verbruikskostenoverzicht kan opstellen. Leveranciers zullen hiervoor geen toegang krijgen tot andere gegevens dan de gegevens die ze verkrijgen voor het opstellen van de factuur en het verbruikskostenoverzicht. Daarnaast kan de leverancier indien nuttig openbare gegevens gebruiken voor het advies. Hierbij valt te denken aan informatie over

energiebesparing van bijvoorbeeld Milieu Centraal. Voor het verkrijgen van andere niet-openbare gegevens is toestemming van de eindafnemer nodig.

Paragraaf 2.1.4 Informatie-uitwisseling factuur en verbruikskostenoverzicht

Wet 2.7.2 Artikel 10 verzending

Dit artikel komt inhoudelijk overeen met artikel 12 van het Besluit factuur verbruiks- en indicatief kostenoverzicht energie. Een eindafnemer moet kunnen kiezen of hij de factuur of verbruikskostenoverzichten elektronisch wil ontvangen. Hij kan zijn verzoek bijvoorbeeld indienen bij het aangaan van een leveringsovereenkomst, of gedurende de looptijd van zijn contract. Wel moet de leverancier een verbruikskostenoverzicht actief aanbieden aan de eindafnemer. Het is dus niet voldoende dat de leverancier het verbruikskostenoverzicht op een (persoonlijke) webpagina zet zonder de eindafnemer hierop te wijzen, door bijvoorbeeld het verzenden van een emailbericht aan de eindafnemer.

Wet 2.7.2 Artikel 11 verstrekking verbruiksgegevens

Dit artikel betreft een neutrale overzetting van artikel 12a van het Besluit factuur verbruiks- en indicatief kostenoverzicht energie en borgt dat een leverancier gedetailleerde verbruiksgegevens beschikbaar stelt op het internet aan eindafnemers die beschikken over een meetinrichting waarvan de communicatiefunctie wordt gebruikt. Nieuw is dat het verbruik ook wordt uitgesplitst naar de tariefperiode.

Paragraaf 2.1.5 Stroometikettering

Wet 2.7.2 Artikel 12 stroometikettering

Dit artikel betreft een voortzetting van artikel 95k, eerste lid, van de Elektriciteitswet 1998, en artikel 13 van de Regeling afnemers en monitoring Elektriciteitswet 1998 en Gaswet.

Het eerste lid is de kern van het systeem van stroometikettering. Het bevat de verplichting voor de leverancier ten minste eenmaal per jaar op de nota aan zijn eindafnemers de opwekkingsgegevens van de door hem in het voorgaande kalenderjaar geleverde elektriciteit te vermelden. De formulering «aan zijn eindafnemers geleverde» impliceert een ex-post portfolio benadering. Om tot zo volledig en betrouwbaar mogelijke informatieverstrekking aan de afnemers te komen is het noodzakelijk om de voorgaande schakels in de keten te verplichten om de informatie door te geven aan de leverancier.

Het tweede lid verplicht de leverancier een etiket op of bij de rekening te plaatsen als het etiket betrekking heeft op het voorgaande kalenderjaar respectievelijk op of bij de rekening te plaatsen of te voegen als het etiket betrekking heeft op de periode waarop de rekening betrekking heeft, dat betrekking heeft op de totale hoeveelheid elektriciteit die de leverancier in het desbetreffende kalenderjaar respectievelijk de desbetreffende periode aan eindafnemers heeft geleverd, uitgedrukt in kilowatturen, uitgesplitst naar de energiebronnen opgenomen in de bijlage bij de regeling en onder vermelding van het procentuele aandeel van die energiebronnen in de totale brandstofmix.

De tabel in de bijlage bepaalt in grote lijnen hoe het etiket er uit moet zien. Er is gekozen voor een model waarin een aantal belangrijke energiebronnen (kolen, gas, duurzaam) worden onderscheiden, waarbij de leverancier voor elke bron het procentuele aandeel in zijn totale brandstofmix dient aan te geven. Indien een leverancier duurzaam opgewekte elektriciteit levert, dient hij nog een nadere uitsplitsing naar opwekkingswijze te maken (wind, zon, waterkracht, biomassa). Met betrekking tot 'biomassa' wordt nog opgemerkt dat is aangesloten bij de definitie in artikel 1.1 van de Energiewet, met het oog op de overzichtelijkheid en begrijpelijkheid van het etiket is ervan af gezien te differentiëren tussen zuivere en niet-zuivere biomassa.

Het model noemt geen energiebron 'stookolie'. Reden hiervoor is dat deze energiebron in Nederland slechts op kleine schaal wordt gebruikt. De restcategorie 'onbekend' is bedoeld voor elektriciteit

waarvan de opwekkingswijze niet kan worden achterhaald. Het is wenselijk dat het percentage 'onbekend' zo beperkt mogelijk blijft. In voornoemde aanbevelingen van de Europese Commissie wordt een maximumpercentage van vijf procent genoemd. Een aparte categorie 'import' is niet opgenomen. Het is de bedoeling dat geïmporteerde elektriciteit zoveel mogelijk wordt getraceerd en gerubriceerd onder de desbetreffende energiebron in het etiket. Bij duurzaam opgewekte elektriciteit kan dit door middel van het systeem van garanties van oorsprong. Indien de opwekkingswijze van de geïmporteerde elektriciteit redelijkerwijze niet te achterhalen is, maar wel bekend is dat het om import gaat, wordt zij vermeld in de subcategorie 'onbekend – import'; indien de herkomst noch de opwekkingswijze bekend is, komt zij in de subcategorie 'onbekend – overige' terecht.

Het derde lid bepaalt dat, als de leverancier een in het etiket opgenomen energiebron niet in zijn portfolio heeft, die bron wel op het etiket wordt vermeld, maar op nul wordt gesteld. De achtergrond hiervan is de vergelijking van de etiketten te vergemakkelijken.

Het vierde lid heeft betrekking op de informatie die het etiket moet bevatten over de door de elektriciteitsproductie veroorzaakte milieugevolgen, in termen van uitstoot van koolstofdioxide en radioactief afval, veroorzaakt door de totale brandstofmix van de leverancier in het voorgaande jaar. Een uitzondering is gemaakt voor de categorie 'onbekend'. Immers, de milieugevolgen van de opwekkingswijze van deze elektriciteit zijn naar hun aard onbekend. De leverancier heeft de keuze de informatie op of bij de rekening of het geadresseerd promotiemateriaal zelf te verstrekken dan wel te volstaan met duidelijke verwijzingen naar publiek toegankelijke bronnen, zoals websites. Deze websites moeten onafhankelijk en betrouwbaar zijn. Hierbij kan gedacht worden aan websites die worden beheerd door overheidsinstanties of onafhankelijke wetenschappelijke instituten, die internationaal geaccepteerde gemiddelden hanteren voor milieueffecten per opwekkingsbron. Een voorbeeld is de website van ECN. De eigen websites van de leverancier of een site van een belangenorganisatie zal in de regel niet voldoende onafhankelijk zijn om te kunnen fungeren als referentiebron.

Ten slotte wordt opgemerkt dat het in dit artikel voorgeschreven etiket een minimum is. Het staat een leverancier vrij om, in aanvulling op dit etiket, zijn eindafnemers nadere informatie of informatie in een andere vorm (bijvoorbeeld met een cirkeldiagram) over de door hem geleverde elektriciteit, te verstrekken.

Wet 2.7.2 Artikel 13 juistheid en volledigheid stroometikettering

Het toezicht op en de handhaving van de juistheid en volledigheid van het etiket is een belangrijke schakel bij het slagen van stroometikettering.

Dit artikel heeft betrekking op de leverancier. Het eerste lid bepaalt dat de leverancier verantwoordelijk is voor de volledigheid en de juistheid van het etiket. Hierdoor wordt buiten twijfel gesteld wie de normadressant is. Om een effectieve controle op de naleving van deze verplichting mogelijk te maken, bepaalt het tweede lid dat de leverancier de ACM tijdig van bepaalde gegevens voorziet die van belang zijn voor de bepaling van de juistheid en volledigheid van het etiket.

Dit artikel komt inhoudelijk overeen met artikel 14 van de Regeling afnemers en monitoring Elektriciteitswet 1998 en Gaswet.

Paragraaf 2.1.6 overstappen

Wet 2.13 en 2.38 artikel 1 termijn eindafrekening

Een eindafnemer heeft binnen zes weken nadat de leverancier in kennis is gesteld over de leverancierswissel recht op een eindafrekening van zijn oorspronkelijke leverancier. Dit artikel betreft een beleidsneutrale overzetting van artikel 10a van de Regeling afnemers en monitoring Elektriciteitswet 1998 en Gaswet en betreft implementatie van artikel 10, twaalfde lid, van de Elektriciteitsrichtlijn en artikel 11, elfde lid, van de Gasrichtlijn. De termijn is van toepassing op het

verstrekken van een eindafrekening bij het eindigen van een leveringsovereenkomst, een leveringsovereenkomst inzake peer-to-peer-handel en een aggregatieovereenkomst.

Wet 2.14.2 en 2.40.2 Artikel 1 overstappen

Met dit artikel wordt uitwerking gegeven aan de artikelen 2.14 en 2.40 van de Energiewet. In het eerste en tweede lid wordt de wijze van overstappen geregeld. Een eindafnemer (of actieve afnemer) stapt over door een nieuwe overeenkomst te sluiten. De nieuwe leverancier of marktdeelnemer die aggregaat zorgt er vervolgens voor dat de handelingen die noodzakelijk zijn voor deze overstap worden verricht.

In het derde lid wordt, ter implementatie van artikel 12, eerste lid, van de Elektriciteitsrichtlijn en artikel 12, eerste lid, van de Gasrichtlijn, geregeld dat de termijn waarbinnen een overstap moet worden gerealiseerd ten hoogste 24 uur bedraagt.

Paragraaf 2.1.7 Hoogte opzegvergoeding

Wet 2.15.2 Artikel 1 hoogte opzegvergoeding

Dit artikel is beleidsneutraal overgenomen uit artikel 4 van de Beleidsregel Redelijke opzegvergoedingen vergunninghouders 2023 en regelt dat een opzegvergoeding voor elektriciteit of gas (dus per product) niet hoger mag zijn dan de rekenkundige uitkomst van de in het artikel opgenomen formule. Ten opzichte van de Beleidsregel Redelijke opzegvergoedingen vergunninghouders 2023 is in dit onderdeel verduidelijkt is hoe de leverancier het resterende verbruik dient te berekenen. Het betreft een uitwerking van de delegatiegrondslag in artikel 2.15, tweede lid, van de Energiewet.

De maximale opzegvergoeding wordt berekend aan de hand van het positieve prijsverschil tussen de prijs in de op te zeggen overeenkomst minus de prijs in een soortgelijke of vergelijkbare overeenkomst op het moment van opzeggen (referentieproductaanbod), vermenigvuldigd met de resterende hoeveelheid elektriciteit of gas die niet meer voor de overeengekomen vaste prijs kan worden geleverd (lid 1). Bij gelijke of gestegen prijs is een redelijke opzegvergoeding in elk geval nihil (lid 2).

Voor de berekening van de maximale opzegvergoeding worden in de formule de volgende elementen meegenomen:

- het prijsverschil tussen de overeengekomen prijs van de op te zeggen overeenkomst en de prijs van het referentieproductaanbod; en
- de resterende hoeveelheid elektriciteit of gas die op basis van de overeenkomst zou worden geleverd gedurende de looptijd van deze overeenkomst als geen tussentijdse opzegging zou plaatsvinden. Voor de berekening van de resterende hoeveelheid elektriciteit of gas wordt door de leverancier een objectieve en transparante berekeningswijze gebruikt, waarbij, indien de eindafnemer beschikt over een meetinrichting waarvan de communicatiefunctie wordt gebruikt, gebruik wordt gemaakt van het standaard jaarverbruik, de standaard jaarafname en de standaard jaarinvoeding.

Het prijsverschil in de formule wordt berekend aan de hand van prijzen in de overeenkomst en het referentieproduct, exclusief overheidsheffingen, per kilowattuur elektriciteit of kubieke meter gas. In Wet 2.15 artikel 2 [referentieproductaanbod] is uitgewerkt wat een geschikt referentieproductaanbod is voor de berekening van de opzegvergoeding. De prijs in de overeenkomst en van het referentieproductaanbod zal in de regel het (op kilowattuur elektriciteit of kubieke meter gas gewogen) gemiddelde zijn van het enkeltarief, daltarief en dubbeltarief, inclusief eventuele verminderingen als gevolg van een loyaliteitsbonus op het verbruiksafhankelijke tarief. Hierbij zijn loyaliteitsbonussen waar de kleinverbruiker pas in de toekomst aanspraak op zou maken (dat wil zeggen op een tijdstip waarop de vergunninghouder geen elektriciteit of gas meer levert wegens opzegging van de leveringsovereenkomst) geen onderdeel van de prijs in de overeenkomst. In het

geval van een overeenkomst met een vaste klikprijs, geldt de prijs die is vastgezet voor de resterende te leveren hoeveelheid elektriciteit of gas. De variabele prijzen voor de andere hoeveelheden waarvoor geen vaste prijs geldt en eventuele vergoedingen voor terugleveren van elektriciteit, worden buiten beschouwing gelaten.

Dit artikel strekt ter implementatie van artikel 12, derde lid, van de Elektriciteitsrichtlijn, waarin is bepaald dat een opzegvergoeding evenredig moet zijn en niet meer mag bedragen dan het rechtstreeks economisch verlies dat een leverancier lijdt als gevolg van de opzegging.

Wet 2.39.2 Artikel 1a hoogte opzegvergoeding aggregatieovereenkomst

Dit artikel stelt regels over de maximale hoogte van de opzegvergoeding ingeval van een aggregatieovereenkomst, en strekt ter implementatie van artikel 12, derde lid, van de Elektriciteitsrichtlijn. In het eerste lid is geregeld dat de opzegvergoeding evenredig moet zijn en niet meer mag bedragen dan het rechtstreekse economisch verlies dat de marktdeelnemer die aggregeert lijdt als gevolg van de opzegging van de aggregatieovereenkomst. Dit vloeit voort uit de Elektriciteitsrichtlijn. In het tweede lid is geregeld dat een actieve afnemer op elk moment op verzoek een indicatie van de hoogte van de opzegvergoeding op kan vragen bij de marktdeelnemer die aggregeert met wie hij een aggregatieovereenkomst heeft gesloten.

Wet 2.15.2 en 2.39.2 Artikel 2 referentieproductaanbod

In dit artikel worden regels gesteld over het referentieproductaanbod. Het betreft een beleidsneutrale overzetting van artikel 5 van de Beleidsregel Redelijke opzegvergoedingen vergunninghouders 2023. Ten opzichte van de Beleidsregel Redelijke opzegvergoedingen vergunninghouders 2023 geldt dat in dit onderdeel verduidelijkt is hoe het referentieproduct gekozen wordt, ten behoeve van transparantie en begrijpelijkheid voor de eindafnemer.

Een voorbeeld van een referentieproductaanbod is de levering van elektriciteit voor de vaste looptijd van één jaar en voor een vaste leveringsprijs per kilowattuur, met als kenmerk dat de levering groene energie betreft. Met het openbaar bekendmaken van het referentieproductaanbod is er een actueel productaanbod dat transparant aan iedereen (die hiervoor in aanmerking komt) wordt aangeboden, bijvoorbeeld op de website van de leverancier. In principe is het referentieproductaanbod geschikt als dit hetzelfde aanbod betreft dat met de overeenkomst is aanvaard wat betreft looptijd, type product en herkomst van de elektriciteit of gas, waarbij de prijs uiteraard inmiddels kan verschillen. Als de leverancier niet meer over hetzelfde aanbod beschikt, dan dienen de kenmerken van het referentieproductaanbod zo veel mogelijk vergelijkbaar te zijn met de kenmerken van de overeenkomst. Dan moet in ieder geval in de eerste plaats de vaste looptijd ervan gelijk zijn aan de vaste looptijd van de overeenkomst en de kenmerken van het referentieproductaanbod, met inbegrip van type product (elektriciteit of gas) en in de tweede plaats herkomst van de elektriciteit of gas (bijvoorbeeld de energiebron zoals groene energie of grijze energie).

Als de leverancier niet een vergelijkbaar productaanbod voor dezelfde looptijd als de op te zeggen leveringsovereenkomst aanbiedt, bijvoorbeeld omdat dit productaanbod niet meer bestaat of als er sprake is van een individuele maatwerkovereenkomst, dan is het actuele productaanbod aan huishoudelijk eindafnemers of micro-ondernemingen met de hoogste prijs per kilowattuur of kubieke meter het geschikte referentieproductaanbod. De reeds ingekocht energie kan de leverancier tegen die prijs verkopen. Hiermee wordt voorkomen dat de opzegvergoeding onevenredig is of meer bedraagt dan het rechtstreeks economisch verlies.

Wet 2.15.2 Artikel 3 actuele prijs referentieproductaanbod

Dit artikel stelt regels over het referentieproductaanbod. Ten eerste moet het referentieproductaanbod actueel zijn. Ten tweede maakt het artikel onderscheid tussen verschillende momenten die relevant zijn voor het hanteren van een actuele prijs van het referentieproductaanbod.

Onderdeel a ziet op het moment dat een huishoudelijk eindafnemer of micro-onderneming een indicatie opvraagt van de hoogte van de opzegvergoeding. Een eindafnemer kan deze indicatie op ieder moment opvragen. De actuele prijs van het referentieproductaanbod is in dit geval de prijs die geldt op de dag waarop de indicatie is opgevraagd.

Onderdeel b heeft betrekking op het moment dat de leveringsovereenkomst tussentijds wordt beëindigd. De actuele prijs van het referentieproductaanbod is de prijs die geldt op de datum van mededeling van de overstap of opzegging.

In het tweede lid is ter verduidelijking opgenomen dat ten aanzien van leveringsovereenkomsten met een vaste klikprijs de vaste klikprijs van het referentieproductaanbod geldt voor dezelfde periode en hoeveelheden van elektriciteit of gas als in de leveringsovereenkomst is overeengekomen.

Paragraaf 2.1.8 Voorwaarden opzegvergoeding

Wet 2.15.2 Artikel 4 transparantie opzegvergoeding

In het eerste lid is geregeld dat een leverancier verantwoordelijk is voor de kenbaarheid en navolgbaarheid van de berekening van de hoogte van de opzegvergoeding en welk referentieproductaanbod wordt gehanteerd.

De voorwaarde in de leveringsovereenkomst stelt daarmee de kleinverbruiker in staat om geïnformeerd te worden over hoe de vergunninghouder de opzegvergoeding berekent en aan de hand van welk referentieproductaanbod dit gebeurt.

Het tweede lid bepaalt welke informatie een leverancier met betrekking tot de opzegvergoeding moet verstrekken. Het gaat om een indicatie van de hoogte op verzoek van de eindafnemer (onderdeel a) en de definitieve hoogte van de opzegvergoeding (onderdeel b) bij opzegging of een overstap. Ten opzichte van de Beleidsregel Redelijke opzegvergoedingen vergunninghouders 2023 is de 'voorlopige opzegvergoeding' komen te vervallen en krijgt de eindafnemer direct de definitieve opzegvergoeding, zodat de eindafnemer beter weet waar hij aan toe is. De hoogte van deze opzegvergoeding blijft, op grond van lid 2, onderdeel b, voor twee maanden vaststaan. Indien een eindafnemer eerder dan twee maanden voor de opzegging of overstap dit aankondigt, dan moet de leverancier de hoogte opnieuw berekenen na twee maanden.

Wet 2.15.2 en 2.39.2 Artikel 5 uitgesloten termijnen

In dit artikel worden twee situaties omschreven waarin geen opzegvergoeding in rekening mag worden gebracht. Dit betreft in onderdeel a een beëindiging van de overeenkomst binnen de bedenkt termijn waarin een herroepingsrecht geldt. De bedenkt termijn van veertien dagen na de dag waarop de overeenkomst is gesloten, is opgenomen in artikel 230o, eerste, onderdeel a, van Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek. Volgens het tweede lid van dit artikel kan er een langere termijn gelden bij het onvoldoende informeren over deze bedenkt termijn. In het geval deze wettelijke bedenkt termijn niet van toepassing is, kan er ook geen opzegvergoeding in rekening worden gebracht indien de opzegvergoeding is verschuldigd binnen een overeengekomen bedenkt termijn. Een opzegvergoeding vormt immers een barrière om daadwerkelijk gebruik te maken van de bedenkt termijn. Onderdeel b

ziet op de situatie dat een overeenkomst binnen één week (zeven kalenderdagen) voor het einde van een overeenkomst wordt beëindigd. In dat geval zou een opzegvergoeding onevenredig zijn.

Wet 2.15.2 en 2.39.2 Artikel 6 bijzondere omstandigheden

Dit artikel strekt ertoe dat in de overeenkomst ruimte moet zijn voor een lagere of geen opzegvergoeding als sprake is van zodanige bijzondere omstandigheden dat het in rekening brengen van de vastgestelde hoogte van de opzegvergoeding onevenredig zou zijn. Dat kan bijvoorbeeld gaan over situaties waarin de eindafnemer geen of een beperkt voordeel behaalt uit de opzegging, maar de overeenkomst uit dringende noodzaak moet beëindigen. Ook kan het gaan om een opzegvergoeding die volgens de eindafnemer te hoog is berekend vanwege structureel genomen maatregelen die leiden tot een significant lagere afname van elektriciteit of verbruik van gas dan door de vergunninghouder is berekend.

Wet 2.15.2 en 2.39.2 Artikel 7 welkomstcadeau of loyaliteitsbonus

Dit artikel regelt in het eerste lid aan welke voorwaarden moet worden voldaan indien een bij het sluiten van de overeenkomst verstrekt voordeel (een zogeheten welkomstcadeau) wordt teruggevorderd. Zo moet in de overeenkomst duidelijk worden aangegeven dat dit een welkomstcadeau betreft en dit duidelijk worden onderscheiden van andere vergoedingen (onderdeel a). Het geldbedrag moet uiterlijk bij de tweede inning van het termijnbedrag zijn verrekkend of uitbetaald (onderdeel b). De opzegging moet hebben plaatsgevonden binnen een termijn van zes maanden vanaf de start van de levering en er mag niet meer dan het uitbetaalde geldbedrag worden teruggevorderd.

In het tweede lid wordt geregeld dat een zogeheten loyaliteitsbonus niet mag worden ingehouden of teruggevorderd. Een loyaliteitsbonus is een beloning voor een voorafgaande periode waarin de eindafnemer klant is gebleven, waarvan de hoogte vooraf kan worden afgesproken in de overeenkomst.

Een leverancier mag geen voorwaarde opnemen in de overeenkomst die ertoe strekt dat de uitbetaling van een loyaliteitsbonus wordt ingehouden of teruggevorderd. Het gaat hier om een loyaliteitsbonus waarop de eindafnemer aanspraak maakt omdat hij in een overeengekomen periode klant is gebleven. De prestatie is daarmee geleverd en wordt niet ongedaan gemaakt door de opzegging van de overeenkomst.

Afdeling 2.2 Vergunning leveranciers

Paragraaf 2.2.1 Vergunningplicht

Wet 2.17.2 Artikel 1 uitzondering vergunningplicht energiegemeenschappen

Met dit artikel wordt uitwerking gegeven aan de delegatiegrondslag in artikel 2.17, tweede lid, onderdeel a, onder 3°, van de Energiewet, en wordt een uitzondering gemaakt op de vergunningsplicht zoals vastgelegd in het eerste lid van artikel 2.17. Dit betekent dat een energiegemeenschappen niet vergunningplichtig is indien de energiegemeenschap niet meer dan 500 leden of afzonderlijke aandeelhouders heeft. De keuze voor het aantal van 500 wordt nader toegelicht in het algemeen deel van de toelichting.

Paragraaf 2.2.2 Eisen vergunning: organisatorische, financiële en technische kwaliteiten en deskundigheid

In paragraaf 2.2.2 tot en met 2.2.4 wordt uitwerking gegeven aan de delegatiegrondslag in artikel 2.18 van de Energiewet. Er worden nadere regels gesteld voor de vereisten waaraan een vergunningplichtige leverancier moet voldoen op basis van artikel 2.18, tweede lid, van de Energiewet. Daarnaast worden er op grond van artikel 2.18, vijfde lid, van de Energiewet, regels

gesteld over de voorwaarden waaraan een aanvraag voor een vergunning moet voldoen en de informatie die een vergunninghouder na het verlenen van de vergunning moet verstrekken aan de ACM.

Het Besluit vergunning levering elektriciteit aan kleinverbruikers, het Besluit vergunning levering gas aan kleinverbruikers en de Beleidsregel betrouwbare levering van elektriciteit of gas en continuïteit van energieleveranciers hebben als uitgangspunt gediend bij het opstellen van de artikelen. Voor een uitgebreidere toelichting en achtergrond wordt verwezen naar onderdeel 3 in hoofdstuk 2 van het algemeen deel van de toelichting.

Wet 2.18.2 Artikel 1 administratieve organisatie

Het eerste lid bepaalt aan welke eisen een vergunningplichtige leverancier moet voldoen voor wat betreft de administratieve organisatie en de interne en externe controle hierop. De vereisten sluiten aan bij de huidige toezichtspraktijk van de ACM. In de onderdelen a tot en met g worden vereisten gesteld aan de interne controle die een leverancier voert. Hiermee kan hij aantonen dat hij de verantwoording en controle van zijn administratieve processen inzichtelijk en onder controle heeft (interne controle). In onderdeel h is geregeld dat een leverancier over het voldoen aan de administratieve vereisten in het eerste lid een assurance-rapport op laat stellen door een onafhankelijke accountant (externe controle). In de huidige toezichtspraktijk hanteert ACM een invulformulier voor de administratieve organisatie van leveranciers. Het formulier is bedoeld voor de accountant om een assurance-rapport op te kunnen stellen over de AO/IC. Deze is gebaseerd op het Toetsingskader AO/IC dat de ACM hanteert om te beoordelen of de aanvrager van een vergunning kan voldoen aan de wettelijke vereisten ten aanzien van organisatorische kwaliteiten.

Het tweede en derde lid komen grotendeels overeen met artikel 3 van het Besluit vergunning levering elektriciteit aan kleinverbruikers en artikel 3 van het Besluit vergunning levering gas aan kleinverbruikers. De energieleverancier dient ervoor te zorgen dat de klantgegevens aansluiten bij het format en de procedures voor het uitwisselen zoals deze in de sector tussen leveranciers en transmissie- en distributiesysteembeheerders zijn vastgesteld. Ook moet de leverancier ervoor zorgdragen dat deze gegevens in groten getale kunnen worden geëxtraheerd en geïmporteerd. Ingeval van bijvoorbeeld een faillissement van een vergunninghouder borgen deze voorschriften een ordentelijke overdracht van eindafnemers met een kleine aansluiting naar een andere vergunninghouder.

In het vierde lid is geregeld dat indien een leverancier processen heeft uitbesteed, dit in de beschrijving van de opzet van de administratieve organisatie en interne beheersing is meegenomen.

Wet 2.18.2 Artikel 2 financiële positie

In dit artikel worden eisen gesteld aan de financiële positie van een vergunningplichtige leverancier. De vereisten in de artikelen 3 en 5 van de Beleidsregel betrouwbare levering van elektriciteit of gas en continuïteit van energieleveranciers hebben hierbij als uitgangspunt gediend.

Een leverancier dient te beschikken over een solvabiliteitsprognose, een liquiditeitsprognose, een risicomanagementplan (in de Beleidsregel betrouwbare levering van elektriciteit of gas en continuïteit van energieleveranciers het 'ondernemingsplan') en een beschrijving van de procedures die een leverancier heeft ingericht om blijvend te voldoen aan de vergunningseisen.

Het tweede lid bepaalt welke elementen er opgenomen moeten worden in de solvabiliteitsprognose, die ziet op de komende drie jaar. Deze vereisten zijn niet nieuw, maar zijn beleidsneutraal overgenomen uit de Beleidsregel betrouwbare levering van elektriciteit of gas en continuïteit van energieleveranciers. Door te voldoen aan deze vereisten kan een leverancier aantonen dat hij voldoende financieel weerbaar is voor het opvangen van risico's voor zijn financiële positie. Bij de beoordeling hiervan wordt de risicobereidheid van de leverancier meegenomen.

In het derde en vierde lid worden regels gesteld over de liquiditeitsprognose waarover een leverancier moet beschikken. Uit de liquiditeitsprognose moet blijken dat de stand van de liquide middelen

gedurende de volgende twaalf maanden positief is. Er worden in het vierde lid eisen gesteld aan het onderscheiden van de kasstromen (onderdeel a), het inzichtelijk maken van de maandelijkse stand van de liquide middelen (onderdeel b) en een onderbouwing ingeval van financiering (onderdeel c). Onderdeel d bepaalt dat de liquiditeitsprognose in verschillende (door de ACM) vastgestelde scenario's, waaronder volatiele marktomstandigheden, positief blijft. Dit sluit aan bij de huidige toezichtspraktijk waarin de ACM ('stress')scenario's vaststelt waarmee wordt getoetst of leveranciers over een voldoende solide en stabiele financiële positie beschikken.

Het risicomanagementplan (vijfde lid) strekt ertoe inzicht te geven in het beleid dat een leverancier voert op het gebied van bedrijfs- en financiële risico's. In het risicomanagementplan worden risico's geïdentificeerd en wordt omschreven op welke wijze deze risico's worden beheerst.

Wet 2.18.2 Artikel 3 inkoopstrategie

Leveranciers kopen dagelijks energie in om te kunnen voldoen aan hun dagelijkse leveringsverplichtingen jegens afnemers. Daarnaast dekken zij het prijsrisico van toekomstige leveringen af op de termijnmarkt. Door het aangaan van termijncontracten wordt de prijs voor levering op een later moment vastgelegd, waarmee het risico van prijsschommelingen op de energiemarkt wordt afgedekt. Het onderscheid tussen inkopen en afdekken is hierbij van belang: inkopen ziet op de feitelijke verwerving van energie voor dagelijkse levering, terwijl afdekken betrekking heeft op het beperken van financiële risico's die samenhangen met toekomstige prijsontwikkelingen.

Dit artikel bepaalt wat onder een gedegen inkoopstrategie wordt verstaan en beoogt risicovolle inkoopstrategieën te voorkomen die leveranciers kwetsbaar maken voor marktprijsfluctuaties. Hier is sprake van wanneer een leverancier verkoopverplichtingen niet voldoende afdekt. Ook kan het zijn dat een leverancier juist meer energie inkoopt dan hij verwacht te moeten leveren in een specifieke periode. Er wordt dan teveel energie ingekocht, dat later weer verkocht moet worden. Bij marktprijsdalingen in de tussentijd kunnen daar dan grote verliezen op worden gemaakt. Artikel 4 van de Beleidsregel betrouwbare levering van elektriciteit of gas en continuïteit van energieleveranciers heeft hierbij als uitgangspunt gediend.

Een vergunningplichtige leverancier dekt op basis van dit artikel als onderdeel van zijn inkoopstrategie zijn afgesloten leveringsovereenkomsten af wat betreft de verwachte verplichtingen voor de levering van elektriciteit of gas in de leveringsperiode waarin de prijs vaststaat. De norm is dat een leverancier zijn afgesloten leveringsovereenkomsten volledig afdekt. Indien hiervan wordt afgeweken kan de ACM verzoeken om een herstelmaatregel (Wet 2.18 artikel 7). De ACM kan desgewenst een beleidsregel vaststellen met daarin nadere regels hoe de ACM hierop toeziet.

Dit artikel strekt ertoe te voorkomen dat leveranciers onvoldoende hun leveringsverplichtingen hebben afgedekt. Indien leveranciers niet beschikken over een gedegen inkoopstrategie, kan dit tot problemen leiden wanneer de inkooprijzen stijgen. Mogelijk kan een leverancier dan niet aan zijn verplichtingen tot levering op basis van de afgesloten leveringsovereenkomsten voldoen. In het uiterste geval kan dit leiden tot een faillissement. Vanwege het publieke belang van de continuïteit van de levering van elektriciteit en gas is het van belang dat een leverancier kan aantonen dat de gehanteerde termijn voor het sluiten van posities en de wijze waarop hij de bijbehorende risico's beheerst geen gevaar opleveren voor de financiële positie. De ACM houdt in de huidige praktijk toezicht op naleving van dit vereiste en kan nadere duiding geven aan de invulling van.

Wet 2.18.2 Artikel 4 onafhankelijke risicomanager

In dit artikel worden eisen gesteld aan de onafhankelijke risicomanager waarover een leverancier moet beschikken. Zo dient er een (interne of externe) risicomanager te zijn die verantwoordelijk is voor het risicomanagement en die onafhankelijk opereert en binnen de onderneming een onafhankelijke rol vervult. Ook moet de leverancier kunnen aantonen dat de risicomanager beschikt over aantoonbare meerjarige en relevante werkervaring. Hiermee wordt invulling gegeven aan het wettelijk vereiste van voldoende deskundigheid in artikel 2.18 van de Energiewet.

Deze bepaling is beleidsneutraal overgenomen uit artikel 8 van de Beleidsregel betrouwbare levering van elektriciteit of gas en continuïteit van energieleveranciers.

Paragraaf 2.2.3 Aanvraag vergunning

Wet 2.18.2 Artikel 5 aanvraag vergunning

Dit artikel betreft een uitwerking van de delegatiegrondslag in artikel 2.18, vijfde lid, van de Energiewet, om regels te stellen over de voorwaarden waaraan een aanvraag moet voldoen. De bepaling komt grotendeels overeen met artikel 2 van het Besluit vergunning levering elektriciteit aan kleinverbruikers en artikel 2 van het Besluit vergunning levering gas aan kleinverbruikers en is aangevuld op basis van gegevens die de ACM in de praktijk opvraagt om een aanvraag te kunnen beoordelen. Nieuwe elementen zijn het overleggen van een Verklaring Omtrent het Gedrag (eerste lid, onderdeel l) en een ingevuld formulier op basis van de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (eerste lid, onderdeel m).

Het tweede lid bevat een opsomming van de informatie die een aanvraag moet bevatten. Het doel hiervan is dat een aanvrager aantoont dat hij voldoet en zal voldoen aan de vergunningsvereisten gesteld bij of krachtens de Energiewet.

Ingevolge onderdeel a dient de aanvrager de leverancier informatie aan te leveren over zijn financiële positie en de financiering van de aanvrager, met als doel aan te tonen dat hij voldoet aan de gestelde eisen over de financiële kwaliteiten in Wet 2.18 artikel 2.

Onderdeel b bepaalt dat de aanvrager zijn EAN-code aanlevert, dit is noodzakelijk voor het adequaat inrichten van zijn processen.

Op basis van onderdeel c dient de aanvrager een uittreksel uit het Handelsregister van de Kamer van Koophandel aan te leveren. Het gaat hier om een uittreksel uit het Kamer van Koophandel register, dat een overzicht van geregistreerde gegevens van een bedrijf zoals naam, adres, oprichtingsdatum en functionarissen geeft, alsmede informatie over de rechtspersoon, onderneming en vestiging(en) bevat. Opgemerkt zij dat hetgeen in de uittreksel(s) Kamer van Koophandel is opgenomen, moet overeenkomen met de verstrekte organisatiestructuur (zie ook de toelichting bij onderdeel o).

Ingevolge onderdeel d wordt om een opgave van de te verwachten afzet voor tenminste de eerste 12 maanden na vergunningverlening gevraagd. De te verwachten afzet zal een combinatie zijn van een opgave van het verwachte aantal eindafnemers met een kleine aansluiting, in combinatie met het gemiddeld gebruik per afnemer. Onderdeel e en f vragen de leverancier om de overeenkomsten ten behoeve van de inkoop en de balanceringsverantwoordelijkheid te overhandigen. Ingevolge artikel 2.10, eerste lid, onderdeel c van het Energiebesluit dienen deze overeenkomsten een voldoende lange looptijd te hebben, van minimaal één jaar. Daarmee wordt het risico voor de leveringszekerheid geminimaliseerd.

Op basis van onderdeel g wordt een recente jaarrekening of een recente openingsbalans gevraagd. Met behulp van deze documenten kan een algemeen beeld van het bedrijf en de financiële kwaliteiten van de aanvrager worden gevormd. Indien de jaarrekening of openingsbalans hiervoor onvoldoende houvast biedt, kan de ACM nadere informatie vragen. Gelet op artikel 4:2, tweede lid, van de Awb, kan bij de vergunningaanvraag aanvullende informatie worden gevoegd of kan hierom worden gevraagd indien het niet mogelijk is zonder deze informatie te beoordelen of de aanvrager over de benodigde organisatorische, financiële en technische kwaliteiten alsmede over voldoende deskundigheid voor een goede uitvoering van zijn taak beschikt.

Ingevolge onderdeel h wordt van de aanvrager een verklaring verlangd waarmee wordt aangetoond dat geen faillissement is uitgesproken en dat geen surseance van betaling is verleend. Deze verklaring wordt afgegeven door de rechtbank in het arrondissement waar de aanvrager (statutair) gevestigd is.

Artikel 2.18, eerste lid, van de wet vereist dat een vergunningplichtige leverancier is aangesloten bij een instantie voor buitengerechtelijke geschilbeslechting, hiervoor is een jaarlijkse registratie nodig. Ingevolge onderdeel j verstrekt een aanvrager een bewijs van registratie bij een instantie voor buitengerechtelijke geschilbeslechting. Ingevolge onderdeel k levert de aanvrager de gehanteerde klachten- en geschillenregeling voor eindafnemers met een kleine aansluiting aan.

Op basis van onderdeel l verstrekt de aanvrager een Verklaring Omtrent het Gedrag voor de rechtspersoon, een zogenaamde VOG RP. De VOG RP ziet slechts op bestuurders met de Nederlandse nationaliteit. Voor een VOG RP wordt een bestuurder/vennoot met een buitenlandse nationaliteit niet gescreend. Er moet voor deze functionaris een Verklaring Omtrent het Gedrag voor natuurlijke personen (VOG NP) worden aangevraagd in de EU-lidstaat of het land waar deze persoon woonachtig is. Wanneer een buitenlandse bestuurder ingeschreven staat in de Basisregistratie Personen (BRP) van een Nederlandse gemeente, dient deze in Nederland een VOG NP aan te vragen en deze bij de aanvraag indienen. Dit kan omdat de gegevens in de BRP worden gebruikt om de identiteit van de aanvrager vast te stellen en te verifiëren.

Indien de buitenlandse bestuurder niet in Nederland woonachtig is, is het niet mogelijk om een VOG NP aan te vragen. De aanvrager dient daarom voor een buitenlandse bestuurder die niet woonachtig is in Nederland een vergelijkbare buitenlandse verklaring aan te leveren. Deze verklaring dient net als de VOG in ieder geval aan te tonen dat er geen strafbare feiten zijn gepleegd die een risico vormen voor het werk of de taak die zal worden uitgevoerd. Het is aan de ACM om een verklaring te wegen bij de beoordeling van een aanvraag.

Onderdeel n bepaalt dat de aanvrager een AO/IC met interne en externe controle dient aan te leveren. AO/IC staat voor Administratieve Organisatie en Interne Controle. De administratieve organisatie bestaat uit de processen, procedures, werkinstructies en taken, verantwoordelijkheden, bevoegdheden binnen de organisatie van de aanvrager. Tevens ziet de AO/IC op de contracten die worden afgesloten. Met een interne controle wordt aangetoond dat de aanvrager heeft gecontroleerd dat alle onderdelen van de administratieve organisatie kloppen. Met het voeren van een AO/IC worden risico's gedefinieerd en wordt vooraf bepaald hoe deze risico's afgevangen kunnen en zullen worden. Hiermee toont de aanvrager aan dat hij de verantwoording en controle van zijn administratieve processen inzichtelijk en onder controle heeft. Ook dient er bij aanvraag een externe controle op de AO/IC plaats te vinden. Deze moet gedaan worden door een onafhankelijke accountant. Op het tijdstip van indienen van de aanvraag mag deze verklaring niet ouder zijn dan twee maanden.

Onderdeel m bepaalt dat de aanvrager een ingevuld formulier op basis van de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur dient aan te leveren. De ACM toetst bij aanvraag van een vergunning op de integriteit en betrouwbaarheid van bestuurders. Indien zij dit nodig acht voor de beoordeling van een aanvraag kan zij hierbij tevens een advies vragen aan het Landelijk Bureau Bibob (LBB). Op het tijdstip van indienen van de aanvraag mag dit formulier niet ouder zijn dan twee maanden.

Op basis van onderdeel o verstrekt een aanvrager informatie over de structuur van de onderneming. Deze informatie is van belang om inzicht te geven in de structuur van de onderneming en de natuurlijke personen, personenvennootschappen of rechtspersonen die in de onderneming van de aanvrager feitelijke zeggenschap of een belang in het geplaatste kapitaal hebben. De beoordeling van de juridische en eigendomsstructuur is erop gericht om na te gaan welke verantwoordelijkheden en bevoegdheden in welke juridische entiteiten belegd zijn en wat de eigendomsverhoudingen zijn. De organisatiestructuur beschrijft welke verantwoordelijkheden en welke taken (activiteiten) waar belegd zijn binnen de organisatie. Dit is de (juridische) entiteit waar de leveringsverplichtingen belegd zullen gaan worden door de aanvrager. Een aanvrager kan ervoor kiezen om bepaalde werkzaamheden (bijvoorbeeld balanceringsverantwoordelijkheid) onder een andere juridische entiteit te beleggen. Afhankelijk van de complexiteit van de structuur van de aanvrager zal het hierbij dus gaan om een of meerdere documenten. Aan de hand van deze gegevens wordt vastgesteld of de juiste juridische entiteit en bevoegde bestuurders de aanvraag hebben ingediend. Daarnaast is de juridische en eigendomsstructuur van belang voor de beoordeling of er bedrijfsmatige, organisatorische of financiële risico's zijn die de betrouwbaarheid of het nakomen van de

leveringsverplichtingen van de aanvrager kunnen beïnvloeden. De beschrijving van de organisatiestructuur geeft tevens inzicht in de administratieve organisatie en interne controle.

Onderdeel p bepaalt dat de aanvrager het risicomanagementplan, bedoeld in Wet 2.18 artikel 2, vierde lid dient aan te leveren. Dit risicomanagementplan geeft de ACM inzicht in het risicobeheer van de aanvrager en de mate waarin de aanvrager de risico's inzichtelijk en onder controle heeft. Het risicomanagementplan dient een adequate weergave te zijn van het daadwerkelijk gevoerde beleid.

Om in aanmerking te komen voor een 403-vrijstelling dient aan een aantal voorwaarden te zijn voldaan. Zo dient de moedermaatschappij zich schriftelijk hoofdelijk aansprakelijk te stellen voor de uit de rechtshandelingen van de dochtermaatschappij voortvloeiende schulden (artikel 403, eerste lid, onderdeel b van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek), en dienen alle aandeelhouders van de dochtermaatschappij dienen met de afwijking van de voorschriften te hebben ingestemd (artikel 403, eerste lid, onderdeel f van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek). Ingevolge onderdeel q dient de aanvrager, wanneer van toepassing, de verklaring als bedoeld in artikel 403, eerste lid, onderdeel b en f van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek aan.

Omdat de ACM als bestuursorgaan bevoegd is op de aanvraag te beslissen, is de ACM gelet op artikel 4:4 van de Awb ook bevoegd om voor de beoordeling van de aanvraag gebruik van een aanvraagformulier verplicht te stellen. De aanlevering van gegevens door middel van een formulier kan een zorgvuldige beoordeling van de aanvraag vergemakkelijken en kan voorkomen dat bij de aanvraag gegevens ontbreken. In de huidige praktijk hanteert de ACM reeds een aanvraagformulier. De bevoegdheid tot het vaststellen van een formulier biedt niet de mogelijkheid om meer of andere gegevens te vragen dan die voor een verantwoorde voorbereiding van een besluit op de aanvraag van belang zijn (artikel 4:2, tweede lid, van de Awb).

Paragraaf 2.2.4 Verplichtingen vergunninghouder

Wet 2.18.2 Artikel 6 verstrekking gegevens na verlenen vergunning

Dit artikel strekt ter uitwerking van de delegatiegrondslag in artikel 2.18, vijfde lid, onderdeel c, van de Energiewet, en betreft gegevens die een vergunninghouder op verzoek aan de ACM verstrekt (lid 1). Hierbij is aangesloten bij de huidige praktijk, waarin de ACM verschillende informatieverzoeken doet, bijvoorbeeld met betrekking tot de financiële positie.

Het tweede lid houdt rekening met de mogelijkheid dat de financiële positie van een vergunninghouder wordt ondersteund door te beschikken over een rechtsgeldige verklaring van een andere rechtspersoon of vennootschap binnen de groep waarvan de vergunninghouder deel uitmaakt, waarin deze schriftelijke heeft verklaard zich hoofdelijk aansprakelijk te stellen voor de uit rechtshandelingen van de vergunninghouder voortvloeiende schulden (een 403-verklaring, genoemd naar artikel 403, eerste lid, onder f, van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek). Een dergelijke verklaring, met de benodigde geconsolideerde financiële gegevens waaruit duidelijk blijkt dat deze andere rechtspersoon of vennootschap een voldoende weerbare financiële positie heeft, speelt een rol in het onderbouwen dat een vergunninghouder aan zijn betalingsverplichtingen kan voldoen. De vergunninghouder blijft immers verantwoordelijk voor de betrouwbaarheid van de wijze van levering. De liquiditeitsprognose heeft dan dus mede betrekking op deze andere rechtspersoon of vennootschap. Daarbij wordt opgemerkt dat de ACM op basis van artikel 6b van de Instellingswet Autoriteit Consument en Markt reeds over het recht beschikt om van een ieder te informatie te vragen én te ontvangen die de ACM redelijkerwijs nodig heeft voor de uitvoering van haar wettelijke taken.

Wet 2.18.2 Artikel 7 herstelplan

Deze bepaling is grotendeels beleidsneutraal overgenomen uit artikel 6 van de Beleidsregel betrouwbare levering van elektriciteit of gas en continuïteit van energieleveranciers. De reikwijdte van het artikel is uitgebreid, zodat een vergunninghouder (al dan niet op verzoek van de ACM) een herstelplan indient indien hij niet langer voldoet aan een van de vergunningsvereisten gesteld bij of krachtens artikel 2.18, eerste en tweede lid, van de wet. In afwijking van deze verplichting om een herstelplan uit eigen beweging op te stellen, is een vergunninghouder bij afwijking van norm voor

de inkoopstrategie (wet 2.18 artikel 3) slechts verplicht dit te doen indien de vergunninghouder hierom verzoekt. Er kan bijvoorbeeld sprake zijn van een situatie dat een leverancier operationeel gezien geen mogelijkheid heeft om blokken energie in te kopen op de groothandelsmarkt die een-op-een aansluiten op de verwachte leveringsverplichtingen richting eindafnemers met een kleine aansluiting. Daarom is het bij de inkoopstrategie passend dat de ACM eerst een inschatting maakt van de ernst van de afwijking van de regel dat sprake moet zijn van volledige afdekking.

Afdeling 2.3 Leveranciersmodel

Wet 3.126.a en 3.126.b, 2.28.2 en 2.27.5 bepalingen ten behoeve van het leveranciersmodel

Zoals staat opgenomen in onderdeel 5 van paragraaf 2.3 Energiemarkten van de algemene toelichting, draagt de leverancier, die actief is op een primair allocatiepunt behorende bij een kleine aansluiting, verantwoordelijkheid voor een aantal processen tussen de distributiesysteembeheerder en de aangeslotene op dat allocatiepunt. Zo regelt artikel 2.28 Energiewet dat de betreffende leverancier faciliteert bij de totstandkoming, wijziging en opzegging van de aansluit- en transportovereenkomst tussen een distributiesysteembeheerder en de aangeslotene met een kleine aansluiting en bij de informatieverstrekking tussen beide partijen. In deze ministeriële regeling wordt gebruik gemaakt van de delegatiegrondslag die in artikel 2.28 is opgenomen en worden nadere regels gesteld over de wijze waarop de leverancier invulling moet geven aan de op hem rustende plicht tot facilitering en informatieverstrekking. In artikel 2.27 Energiewet is geregeld dat de hiervoor bedoelde leverancier, namens de distributiesysteembeheerder, de tarieven factureert en int voor dit primaire allocatiepunt behorende bij een kleine aansluiting. Hiervoor mag de leverancier geen kosten in rekening mag brengen aan de distributiesysteembeheerder. In deze ministeriële regeling staan regels over de administratie die de leverancier dient bij te houden ten behoeve van deze taak en de omvang en het moment van afdracht van de geïnde tarieven aan de distributiesysteembeheerder. Artikel 3.126 van de Energiewet bevat tenslotte de bevoegdheid om bij ministeriële regeling regels te stellen over de informatie die ten minste in de aansluit- en transportovereenkomst moet zijn opgenomen en de documenten en informatie die een distributiesysteembeheerder aan een leverancier verstrekt ten behoeve van de naleving van artikel 2.28 en 2.27 van de Energiewet.

Zoals in het hiervoor aangehaalde onderdeel 5 van paragraaf 2.3 van de algemene toelichting, staat vermeld, zijn de bepalingen die vorm geven aan het leveranciersmodel zoveel als mogelijk beleidsneutraal overgenomen uit bestaande regelgeving. Dit gaat in hoofdzaak om bepalingen uit de Informatiecode elektriciteit en gas. Omdat in de algemene toelichting al is ingegaan op de nut en de noodzaak van de artikelen en het bovendien gaat om een beleidsneutrale omzetting van reeds bestaande artikelen, wordt in de artikelsgewijze toelichting volstaan met een overzicht van de nieuwe artikelen met daarnaast de delegatiegrondslagen en de artikelen die zijn omgezet.

Energieregeling	Toelichting op de omzetting
Wet 3.126.b Artikel 1	Uitwerking van artikel 3.126, aanhef en onder b, en artikel 2.28 van de Energiewet, omzetting van artikel 8.1.6 van de Informatiecode elektriciteit en gas
Wet 3.126.a Artikel 2	Uitwerking van artikel 3.126, aanhef en onder a, en artikel 2.28 van de Energiewet, omzetting van artikel 3 van Regeling afnemers en monitoring Elektriciteitswet 1998 en Gaswet.
Wet 3.126.b Artikel 3	Uitwerking van artikel 3.126, aanhef en onder b, en de artikelen 2.28 en 2.27 van de Energiewet, met omzetting van de artikelen 8.1.4, 8.1.5, 8.1.7 en 8.1.8 van de Informatiecode elektriciteit en gas.
Wet 3.126.b artikel 4	Uitwerking van artikel 3.126, aanhef en onder b, en artikel 2.27 van de Energiewet, met omzetting van artikel 8.2.1 van de Informatiecode elektriciteit en gas.
Wet 2.28.2 Artikel 1	Uitwerking van artikel 2.28, tweede lid, en artikel 3.126, aanhef en onder b, van de Energiewet, waarbij is geput uit artikel 8.1.1 van de Informatiecode elektriciteit en gas. In dit artikel is tevens nadere uitwerking gegeven aan artikel 4.2., eerste lid,

Energieregeling	Toelichting op de omzetting
	van de Energiewet dat aan partijen die gegevens verzamelen of bewerken de plicht oplegt om zorg te dragen voor de betrouwbaarheid en de volledigheid daarvan en om redelijke procedures voor correctie van gegevens toe te passen.
Wet 2.28.2 artikel 2	Idem als [Wet 2.28.2 Artikel 1] met het verschil dat dit artikel geen uitwerking bevat van artikel 8.1.1. van de Informatiecode elektriciteit en gas, maar nieuw wordt geïntroduceerd teneinde duidelijkheid te verschaffen over wat onder een redelijke procedure voor correctie van gegevens door de leverancier wordt verstaan.
Wet 2.28.2 Artikel 3	Uitwerking van artikel 2.28, tweede lid, van de Energiewet en omzetting van artikel 8.2.1 van de Informatiecode elektriciteit en gas.
Wet 2.27.5 artikel 1	Uitwerking van artikel 2.27, vijfde lid, van de Energiewet, omzetting van artikel 8.3.1 tot en met 8.3.6 van de Informatiecode elektriciteit en gas en artikel 9 van de Regeling gegevensbeheer en afdracht elektriciteit en gas.

Afdeling 2.4 Voorkomen beëindiging levering en maatregelen leveringszekerheid

Wet 2.26.2 Artikel 1 beëindigen levering

Het beëindigen van de leveringsovereenkomst door de vergunninghouder heeft tot gevolg dat de eindafnemer de toegang tot elektriciteit en/of gas verliest. Alle eindafnemers met een kleine aansluiting worden hiertegen beschermd. De afsluitbescherming houdt in dat de leveringsovereenkomst met eindafnemers met een kleine aansluiting, buiten beëindiging op eigen verzoek of in situaties van fraude of misbruik, enkel wegens betalingsachterstanden mag worden beëindigd en pas nadat een voorgeschreven procedure (minimumeisen) doorlopen is en voorts geen sprake is van een van de uitzonderingssituaties. Deze procedure is erop ingesteld om eindafnemers in de gelegenheid te stellen om hun betalingsachterstanden te verhelpen en zo het beëindigen van de leveringsovereenkomst en afsluiting te voorkomen. Zo mag de vergunninghouder de leveringsovereenkomst niet beëindigen wegens betalingsachterstanden als er een betalingsregeling is overeengekomen die wordt nagekomen, er een traject van schuldhulpverlening is aangevraagd of gestart (uitzonderingssituatie schuldhulpverlening), of er ernstige gezondheidsrisico's dreigen bij afsluiting (uitzonderingssituatie kwetsbare afnemers). Ook mag er geen sprake zijn van een conform de klachtenprocedure van de vergunninghouder in behandeling zijnde klacht van de eindafnemer over de facturering of betaling waar de betalingsachterstand op ziet. Deze bescherming geldt direct voor iedere eindafnemer met een kleine aansluiting die zelf een leveringsovereenkomst sluit met een vergunninghouder.

Gelet op het leveranciersmodel² factureert en int de vergunninghouder ook de aan de distributiesysteembeheerder verschuldigde periodieke bedragen bij de eindafnemer en draagt deze aan de distributiesysteembeheerder af. Dit betekent dat bij betalingsachterstanden op de factuur de vergunninghouder ook degene is die daarop moet handelen, mede ten aanzien van de voor de distributiesysteembeheerder te innen en aan hem af te dragen bedragen.

De Elektriciteitsrichtlijn (2024/1711) en Gasrichtlijn (2024/1788) stellen dat in het bijzonder kwetsbare afnemers en afnemers die door energiearmoede worden getroffen volledig beschermd moeten worden tegen afsluiting van elektriciteit en/of gas. Voor kwetsbare afnemers voor wie de beëindiging van de levering van elektriciteit en/of gas zeer ernstige gezondheidsrisico's tot gevolg zou hebben voor hemzelf of voor een huisgenoot, geldt dat deze altijd toegang moeten blijven houden tot elektriciteit en/of gas zo lang die risico's bestaan. Dit houdt in dat de leveringsovereenkomst van elektriciteit en/of gas niet beëindigd mag worden door de vergunninghouder als de afnemer kan aantonen dat het afsluiten zeer ernstige gezondheidsrisico's tot gevolg heeft. Ook eindafnemers die door energiearmoede worden getroffen genieten een uitgebreide bescherming tegen het beëindigen van de leveringsovereenkomst wegens

betalingsachterstanden. De geboden bescherming uit artikel 2.26 van de Energiewet geldt immers voor alle eindafnemers met een kleine aansluiting. Hiermee voldoet de reeds langer bestaande Nederlandse praktijk aan de vereiste Europese bescherming voor kwetsbare afnemers en afnemers in energiearmoede. De regeling beschermt alle afnemers tegen afsluiten wegens betalingsachterstanden en verbiedt specifiek het afsluiten in geval van schuldhelpverlening of medische noodzaak.

Er is toegevoegd dat vergunninghouders de leveringsovereenkomst niet mogen beëindigen als er sprake is van een conform de klachtenprocedure van de vergunninghouder in behandeling zijnde klacht van de eindafnemer over de facturering of betaling met betrekking tot de facturen waar de betalingsachterstand op ziet. Deze klacht kan zowel in behandeling zijn bij de vergunninghouder zelf als bij een buitengerechtelijke geschilleninstantie. De contractuele verplichtingen blijven voor beide partijen gelden tijdens de duur van de klachtenafhandeling. Hiermee wordt artikel 28 bis, tweede lid, van de Elektriciteitsrichtlijn en artikel 28, tweede lid, van de Gasrichtlijn geïmplementeerd. Als een eindafnemer een klacht heeft over de betaling of facturering, dan dient deze klacht eerst schriftelijk ingediend te worden bij de vergunninghouder zelf. Hoe dit kan staat aangegeven in de algemene voorwaarden van de vergunninghouder. Hierna kunnen de eindafnemer en vergunninghouder proberen gezamenlijk een oplossing te vinden voor de klacht. Als dit niet lukt, of als de eindafnemer binnen vier weken geen antwoord heeft gehad van de vergunninghouder, dan kan de eindafnemer de klacht indienen bij de Geschillencommissie Energie. Deze zal zich dan over de klacht buigen en een uitspraak doen. Deze uitspraak is bindend voor alle partijen. Op de website van de Rijksoverheid wordt de eindafnemer geïnformeerd over deze mogelijkheden tot het indienen van een klacht¹.

Wet 2.26.3a Artikel 2 maatregelen bij betalingsachterstanden

Dit artikel regelt welke maatregelen de vergunninghouder moet nemen indien een eindafnemer met een kleine aansluiting een betalingsachterstand heeft.

Ten eerste moet de vergunninghouder indien een eindafnemer met een kleine aansluiting een factuur niet binnen de daarvoor gestelde termijn voldoet ten minste driemaal een schriftelijke betalingsherinnering sturen met een nakomingstermijn van ten minste veertien dagen. De vergunninghouder moet de eindafnemer daarbij, naast de mogelijkheden tot schuldhelpverlening in het geval de eindafnemer een natuurlijk persoon betreft, eveneens wijzen op de mogelijkheid om een betalingsregeling te treffen en daarover met hem in contact te treden. Daarnaast moet de vergunninghouder wijzen op de uitzonderingsgronden waarbij de leveringsovereenkomst niet zal worden beëindigd. Voorts moet de vergunninghouder als onderdeel van de betalingsherinnering aanbieden om informatie te verstrekken aan een instantie ten behoeve van schuldhelpverlening (hierna: de gemeente). Dit is geregeld in onderdeel a van dit artikel.

Ten tweede dient de vergunninghouder zich maximaal in te spannen om in persoonlijk contact te treden met de eindafnemer (onderdeel b). De vergunninghouder moet hiertoe zo nodig herhaaldelijk en via diverse communicatiekanalen persoonlijk contact proberen te krijgen met de eindafnemer met als doel de betalingsachterstand in te lopen of gezamenlijk te zoeken naar een oplossing. Dit betekent dat niet kan worden volstaan met alleen schriftelijke communicatie, zoals bijvoorbeeld een brief, e-mail, of andere vorm van elektronische berichten, maar dat ook per telefoon of door middel van een huisbezoek moet worden geprobeerd persoonlijk contact te krijgen met de eindafnemer. Daarnaast kunnen vergunninghouders ook meer informele netwerken benutten om met de eindafnemer in contact te komen, zoals teams van vrijwilligers die in diverse gemeenten actief zijn en hulp bieden bij het ondersteunen van mensen met betalingsproblemen. Van persoonlijk contact is sprake als er een tweezijdig gesprek tot stand komt dat erop is gericht om de eindafnemer te wijzen op de mogelijkheden om betalingsachterstanden te beëindigen, waaronder ook het aanbod om een redelijke en passende betalingsregeling te treffen. Verder kan gedacht worden aan informatie over publieke voorzieningen die strekken tot het bieden van financiële ondersteuning, verwijzing naar organisaties die ondersteuning bieden bij betalingsproblematiek, of tips voor energiebesparing en verwijzing naar instanties die daarbij behulpzaam kunnen zijn. Daarbij zal de eindafnemer dan ook in de gelegenheid moeten worden gesteld om dergelijke ondersteuningsmogelijkheden te verkennen en te organiseren.

Bij alle contactpogingen, zoals bedoeld in de onderdelen a en b van dit artikel, dient de vergunninghouder de eindafnemer te wijzen op de mogelijkheid om een betalingsregeling te treffen. Indien de eindafnemer hierop ingaat, is de vergunninghouder verplicht om tijdig een redelijke en passende betalingsregeling aan te bieden (onderdeel c). Dat betekent dat de vergunninghouder zorgdraagt voor een zorgvuldig proces van totstandkoming van een betalingsregeling, zoals het bieden van redelijke reactietermijnen en het opschorten van eventueel reeds ingezette incassomaatregelen. Het betekent ook dat de tussen de vergunninghouder en de eindafnemer overeen te komen betalingsregeling is toegesneden op de situatie van de individuele eindafnemer en rekening houdt met diens persoonlijke omstandigheden, waaronder financiële draagkracht. De betalingsregeling omvat in ieder geval afspraken over de afwikkeling van de opgebouwde betalingsachterstand. De vergunninghouder moet voldoende tijd bieden om tot een redelijke en passende betalingsregeling te komen. Als een dergelijke betalingsregeling tot stand komt kan de leveringsovereenkomst niet worden beëindigd zo lang de betalingsregeling ook wordt nagekomen. De nadruk wordt hiermee structureel gelegd op het gedeelde belang van zowel eindafnemer als vergunninghouder bij het treffen van een redelijke en passende betalingsregeling. Dit betekent dat uitsluitend wanneer een dergelijke betalingsregeling niet geaccepteerd wordt door de eindafnemer of als deze niet nagekomen wordt, de leveringsovereenkomst kan worden beëindigd wegens betalingsachterstanden, mits ook aan alle andere eisen uit de regeling is voldaan. In het kader van het toezicht van de ACM zal de vergunninghouder zo nodig aan de ACM aan moeten kunnen aantonen dat aan de voorschriften uit de van toepassing zijnde regeling is voldaan. Hij zal de ondernomen stappen dan ook zorgvuldig moeten documenteren.

Wet 2.26.3a Artikel 3 gegevensuitwisseling schuldhulpverlening

Eerste lid - Vroegsignalen

Het is mogelijk dat zich situaties voordoen waarin de vergunninghouder, ondanks diens uiterste inspanningen om met de eindafnemer persoonlijk in contact te treden, geen enkele reactie ontvangt van de eindafnemer of dat deze eindafnemer niet bereid blijkt om met de vergunninghouder, ondanks een redelijk en passend aanbod, een betalingsregeling overeen te komen. Ook is het mogelijk dat een dergelijke betalingsregeling wordt overeengekomen maar vervolgens niet wordt nagekomen. De vergunninghouder zal in zo'n situatie een zogenaamd vroegsignaal sturen aan de gemeente. Dit om tijdig signalen te kunnen geven aan de gemeenten over de ontwikkelingen bij oplopende betalingsproblemen die problematische schulden en het verliezen van de toegang tot energie als gevolg kunnen hebben. Ten eerste is het mogelijk dat de eindafnemer instemt met het delen van de gegevens met de gemeente. In dit geval wordt gesproken over een warme doorverwijzing en kunnen de gegevens al na één schriftelijke betalingsherinnering verstuurd worden. Een signaal moet verstuurd worden als er ten minste twee facturen niet zijn voldaan, de leverancier ten minste twee schriftelijke herinneringen aan de eindafnemer heeft verstuurd waarbij de nakomingstermijn is verstreken, waarbij de eindafnemer niet afwijzend heeft gereageerd op het aanbod om de gegevens met de gemeente te delen, en er geen betalingsregeling is overeengekomen. Onder facturen worden zowel de facturen voor termijnbedragen als de jaarnota verstaan.

Tweede lid - Actualisatiesignalen

Om de gemeente op de hoogte te kunnen stellen van de ontwikkeling van de betalingsachterstand en het eventuele voornemen om de leveringsovereenkomst te beëindigen, bevat het artikel twee grondslagen om het eerder gestuurde signaal te actualiseren. Ten eerste dient het signaal geactualiseerd worden indien de betalingsachterstand van de eindafnemer aanmerkelijk hoger wordt. Hiervan is bijvoorbeeld sprake indien er opnieuw een factuur niet voldaan wordt en er niet gewerkt wordt aan het verminderen van de achterstand op de al eerder openstaande facturen. Verder bevat het artikel een grondslag voor het actualiseren van het signaal naar de gemeente als de vergunninghouder voornemens is om over te gaan tot het beëindigen van de leveringsovereenkomst: het zogeheten eindeleveringssignaal. De vergunninghouder is verplicht om dit signaal te sturen vier weken voordat de leveringsovereenkomst daadwerkelijk wordt beëindigd. Het beëindigen van de leveringsovereenkomst heeft tot gevolg dat de distributiesysteembeheerder moet overgaan tot het buitenwerkingstellen van de aansluiting. Door een eindeleveringssignaal naar de gemeente te sturen voordat de leveringsovereenkomst daadwerkelijk wordt beëindigd, kan de gemeente gericht ingrijpen

en ondersteuning bieden bij de betalingsproblemen voordat deze eindafnemer de toegang tot elektriciteit en/of gas verliest. Als de eindafnemer niet afwijzend heeft gereageerd op het aanbod om de gegevens met de gemeente te delen, zal de vergunninghouder dus altijd zowel een vroegsignaal (lid 1) als een eindeleveringssignaal (lid 2, onderdeel b) naar de gemeente versturen. De situaties op basis waarvan deze signalen moeten worden verstuurd doen zich immers altijd voor in het proces tot eindelevering wegens betalingsachterstanden. Het actualiseren van het signaal wegens het aanmerkelijk oplopen van de betalingsachterstanden is alleen verplicht indien deze situatie zich voordoet. Het kan immers zo zijn dat de betalingsachterstand tussen het moment van het versturen van het vroegsignaal en het beëindigen van de leveringsovereenkomst niet verder toeneemt. In dat geval zal de actualisatie van het signaal volgens het tweede lid, onderdeel a, achterwege blijven.

De mogelijkheden tot gegevensuitwisseling zijn uitgebreid door de grondslag die de regeling biedt van toepassing te laten zijn op twee gemiste facturen in plaats van alleen op twee gemiste termijnbedragen. De voorwaarden voor het sturen van een vroegsignaal blijven verder onveranderd. Er dienen dus ten minste twee schriftelijke herinneringen aan de afnemer te zijn verstuurd en er dient geen betalingsregeling te zijn overeengekomen. De reden voor het uitbreiden van de grondslag is de constatering dat er zich situaties voordeden waarin de gemeente een eindeleveringssignaal ontving zonder dat hier een vroegsignaal aan vooraf was gegaan. In deze gevallen was de gemeente pas op de hoogte van de betalingsachterstand op het moment dat de vergunninghouder al voornemens was de leveringsovereenkomst te beëindigen. De gemeente had hierdoor minder tijd om in contact te treden en eventueel tot een passend hulpaanbod te komen dan wanneer de gemeente al met een eerder vroegsignaal op de hoogte zou zijn gebracht. In deze gevallen ging het voornamelijk om een niet betaalde jaarnota. Waar de niet betaalde jaarnota reden kon zijn voor de vergunninghouder om over te gaan tot het beëindigen van de leveringsovereenkomst, was dit geen grond voor het versturen van een vroegsignaal. Door te specificeren dat er sprake moet zijn van twee gemiste facturen voor het sturen van een vroegsignaal, is duidelijk dat de jaarnota hier ook onder valt. Tevens wordt hiermee verduidelijkt dat een betalingsachterstand op één enkele factuur, zoals een jaarnota, geen reden kan zijn om tot het beëindigen van de leveringsovereenkomst over te gaan. Het volgen van de procedure, waar het sturen van het vroegsignaal onderdeel van is, is immers een vereiste voor het kunnen beëindigen van de leveringsovereenkomst wegens betalingsachterstanden.

Om de privacy van de eindafnemer te borgen is limitatief vastgelegd welke signalen wanneer gestuurd kunnen worden. Met het verbreden van de mogelijkheid om een vroegsignaal te kunnen sturen bij twee gemiste facturen in plaats van bij twee gemiste termijnbedragen, worden alle betalingsachterstanden op facturen eenduidig behandeld. Hiermee geniet iedereen met betalingsachterstanden op de facturen eenzelfde bescherming die door de regeling wordt geboden.

Derde lid - Te verstrekken gegevens

In de regeling is ook limitatief aangegeven welke gegevensuitwisseling is toegestaan. De gegevens die met de signalen uitgewisseld worden omvatten de contactgegevens van de kleinverbruiker, diens geboortedatum, diens klantnummer en informatie over de hoogte van diens schuld. Onder contactgegevens worden de NAW-gegevens, een e-mailadres, een telefoonnummer en de geboortedatum van de eindafnemer verstaan. De geboortedatum is op verzoek van de gemeenten toegevoegd aan de limitatieve lijst van contactgegevens die gedeeld mogen worden. Door dit toe te voegen kan er nauwkeuriger en efficiënter worden vastgesteld bij welke inwoner het signaal hoort. Verder wordt de informatie over (de ontwikkeling van) de betalingsachterstand doorgegeven. Deze informatie kan duidelijk maken of de betalingsachterstand verder is opgelopen, gelijk is gebleven of is afgenomen. Zo blijft de gemeente op de hoogte van de toename van, of nieuwe betalingsachterstanden en kan deze het hulpaanbod daarop aanpassen. Voor zover van toepassing wordt ook het voornemen om de leveringsovereenkomst te beëindigen opgenomen. De vergunninghouder is verwerkingsverantwoordelijke en daarmee te allen tijde verantwoordelijk voor een zorgvuldige verwerking van persoonsgegevens die deze van eindafnemers heeft verkregen.

Wet 2.26.2 Artikel 4 uitzonderingssituaties

Een vergunninghouder mag de leveringsovereenkomst met de eindafnemers niet beëindigen indien de eindafnemer kan aantonen dat hij zich heeft gewend tot een instantie voor schuldhulpverlening en in afwachting is van een beschikking als bedoeld in artikel 4a van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening of als de vordering van de vergunninghouder wordt betrokken bij een traject van schuldhulpverlening aan de eindafnemer. De eindafnemer kan dit aantonen door overlegging van een afschrift van een ontvangstbevestiging of een schriftelijke verklaring van een schuldhulpverlener. Ook komt het voor dat de gemeente de vergunninghouder hierover informeert. Op het moment dat een gemeente een vroegsignaal ontvangt vanuit de vergunninghouder dient deze op basis van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening binnen vier weken na ontvangst van dit signaal een eerste gesprek aan te bieden aan de inwoner zodat de hulpvraag kan worden vastgesteld. Ditzelfde geldt na het ontvangen van het eindeleveringssignaal. Voor de vergunninghouder geldt daarom als aanvullende verplichting dat ten minste deze termijn wordt afgewacht voordat over kan worden gegaan tot het beëindigen van de leveringsovereenkomst. Een eindafnemer is overigens niet verplicht de aangeboden hulp in het kader van de gemeentelijke schuldhulpverlening naar aanleiding van een signaal te aanvaarden. In dat geval geldt echter ook dat de eindafnemer - na het verstrijken van de termijn van 4 weken - niet onder de uitzonderingssituatie uit dit artikel valt.

Een eindafnemer mag niet afgesloten worden van elektriciteit of gas als dit ernstige gezondheidsrisico's met zich meebrengt voor de eindafnemer of huisgenoten van de eindafnemer. Hiertoe dient de eindafnemer een verklaring over te leggen van een arts, die geen behandelend arts van de betrokkene is. Ook voor deze groep geldt dat zij het beëindigen van de leveringsovereenkomst kunnen voorkomen door aan de betalingsachterstanden te werken door het treffen van een betalingsregeling met de vergunninghouder of het aanvragen van schuldhulpverlening. Desalniettemin kan het verkrijgen van een geneeskundige verklaring om het beëindigen van de leveringsovereenkomst te voorkomen de nodige rust en ruimte bieden om aan een duurzame oplossing voor de betalingsachterstanden te werken. Gevallen waarin deze uitzonderingssituatie mogelijk geldt, zijn wanneer de eindafnemer of diens huisgenoot gebruik maakt van chronische thuisbeademing, thuisdialyse of zuurstofapparatuur thuis. In deze gevallen ligt het voor de hand dat het afgesloten worden van elektriciteit ernstige gezondheidsrisico's met zich meebrengt. Omdat deze apparaten veel elektriciteit verbruiken worden deze eindafnemers ook geconfronteerd met hogere elektriciteitskosten. Hiervoor bestaat er op grond van de Zorgverzekeringswet³ een vergoeding voor de elektriciteitskosten bij gebruik van deze medische hulpmiddelen. Indien de eindafnemer ondanks deze vergoeding een betalingsachterstand oploopt kan deze gebruikmaken van alle beschermingsmogelijkheden die de regeling biedt.

Wet 2.26.3b Artikel 5 hervatten levering

Het afsluitbeleid heeft als doel om eindafnemers in bepaalde situaties te beschermen tegen het moeten leven zonder elektriciteit en/of gas. Ook als de leveringsovereenkomst al is beëindigd is dit nog relevant. Om die reden zijn de bepalingen met betrekking tot het beëindigen van de leveringsovereenkomst met kwetsbare afnemers en in het geval van (een verzoek tot) schuldhulpverlening gecompleteerd door voor dezelfde situaties een recht op het hervatten van de leveringsovereenkomst op te nemen. In het geval de eindafnemer na het beëindigen van de leveringsovereenkomst alsnog een geneeskundige verklaring kan overleggen of de vorderingen van de vergunninghouder alsnog betrokken worden bij een schuldhulpverleningstraject, is de vergunninghouder verplicht om de leveringsovereenkomst weer te hervatten. De vergunninghouder mag de hervatte leveringsovereenkomst weer beëindigen indien het verzoek tot schuldhulpverlening wordt afgewezen en de betalingsachterstanden op basis waarvan de eerdere leveringsovereenkomst was beëindigd nog niet zijn opgelost. De regeling voorziet niet in een plicht voor vergunninghouders tot het hervatten van de leveringsovereenkomst ingeval er sprake is van een overeengekomen betalingsregeling tussen de eindafnemer en vergunninghouder, omdat het in dat geval aan de partijen is om de voorwaarden van de betalingsregeling af te spreken. Het ligt voor de hand dat onderdeel van een betalingsregeling is dat er weer een leveringsovereenkomst wordt aangegaan. Wanneer een leveringsovereenkomst wordt beëindigd omdat er wordt overgestapt naar een andere vergunninghouder, is het hervatten van de leveringsovereenkomst niet van toepassing. Deze vergunninghouder heeft immers de eerdere leveringsovereenkomst niet beëindigd en zal zijn eigen contractvoorwaarden voor leveringsovereenkomsten hanteren. Uit het overstappen van de

eindafnemer naar een andere vergunninghouder kan ook worden opgemaakt dat deze de leveringsovereenkomst met de voormalige vergunninghouder ook niet meer wenst te hervatten. De plicht tot hervatten van de leveringsovereenkomst is in dat geval niet van toepassing. Deze plicht geldt alleen als de leveringsovereenkomst wegens betalingsachterstanden is beëindigd en vervalt als de eindafnemer na het beëindigen van de leveringsovereenkomst een overeenkomst is aangegaan met een andere vergunninghouder.

Afdeling 2.5 Erkenning (sub-)meetverantwoordelijke partij

Voor een toelichting van de artikelen onder deze afdeling wordt verwezen naar de algemene toelichting, meer specifiek onderdeel 6 in hoofdstuk 2.

Hoofdstuk 3: Beheer van elektriciteits- en gassystemen

Afdeling 3.1 Aanwijzing en inrichting systeembeheerders

Geen artikelen voorzien onder deze afdeling

Afdeling 3.2 Bescherming vitale processen transmissie- en distributiesysteembeheerder

Besluit 3.3 Artikel 1 Vitale processen transmissie- of distributiesysteembeheerder voor elektriciteit

Eerste lid

In dit lid worden de gegevens, hulpmiddelen, materialen, werkmethoden en processen aangewezen als essentieel in het kader van de bescherming van vitale processen voor de nationale veiligheid, wanneer deze voldoen aan de criteria die erin zijn opgenomen.

Voor de TSB voor elektriciteit zijn ondersteunende bedrijfsmiddelen (supporting assets) geïdentificeerd voor kritieke processen op grond van de gedelegeerde verordening 2024/1366. Deze lijst (provisional list) is bekendgemaakt door de ENTSO-e en EU DSO entity's.⁵⁹ Deze lijst is 'provisional' omdat deze gebaseerd is op artikel 48 van de gedelegeerde verordening 2024/1366. Er zal ook een lijst worden opgesteld met een definitief karakter. De geïdentificeerde ondersteunende bedrijfsmiddelen voor de TSB zijn:

- a) Draadloze telecommunicatie;
- b) Telecommunicatie over glasvezel;
- c) Stationsautomatisering;
- d) Distributieautomatisering;
- e) SCADA systemen (Supervisory Control And Data Acquisition);
- f) Werkplekken met en voor operationele technologie
- g) Centrale systemen voor de operationele technologie;
- h) Toewijzen van subscriber identity modules/SIM op afstand (Remote SIM provisioning of RSP);
- i) Inter-Control Center Communications Protocol (ICCP);
- j) Schakelaars op onderstations (beveiligingsrelais, secundaire componenten voor beveiliging);
- k) Noodcommunicatiekanalen zoals satellite-telefoon of radio;
- l) Hulpmiddelen voor het activeren van de automatic frequency restoration reserve (AFRR) en de manual frequency restoration reserve (mFRR);
- m) Hulpmiddelen voor herstel;
- n) Hulpmiddelen voor congestie voorspelling en beheer (GOPACS).

Het artikel is ook van toepassing op de DSB's voor elektriciteit. De grote DSB's zijn: Enexis, Liander, Stedin. Er zijn drie kleinere DSB's, te weten: Coteq, Rendo en Westland infra. Het is de vraag of van deze laatste drie partijen de impact van een verstoring in potentie groot genoeg is om de grenswaarden van het eerste lid, onder b, subonderdelen 1° tot en met 4°, van Besluit 3.3 Artikel 1

⁵⁹ Te raadplegen via <https://member.eudsoentity.eu/publications/download/149>.

of Besluit 3.3 Artikel 2, te bereiken. Echter, deze partijen zijn in het netwerk verbonden met andere TSB's en DSB's. Ze maken daarbij ook gebruik van dezelfde gegevens, hulpmiddelen, materialen, werkmethoden en processen. Deze kleinere DSB's kunnen beschikken over relevante gegevens, die ze ontvangen hebben onder een verplichting tot geheimhouding. Dan geldt voor hen ook een verplichting tot geheimhouding op grond van artikel 3.18 van de Energiewet, jo. artikel 3.3, aanhef en onder b, van het Energiebesluit. Om die reden moeten de kleinere DSB's geïnformeerd zijn over welke gegevens, hulpmiddelen, materialen, werkmethoden en processen als essentieel in het kader van de bescherming van vitale processen voor de nationale veiligheid zijn aangewezen. Daarom worden ze betrokken bij het opstellen van de inventaris, bedoeld in het tweede lid. Deze kleine DSB's moeten dan voor het inkopen door middel van aanbesteding gebruik maken van de Aanbestedingswet op defensie en veiligheidsgebied. Een andere optie is dat ze meedoen met een aanbestedingsprocedure die door een andere DSB wordt gedaan.

Deze DSB's zijn tevens DSB voor gas. Voor hen geldt dat ook Besluit 3.3 Artikel 2 relevant is.

De geïdentificeerde ondersteunende bedrijfsmiddelen voor de DSB's zijn:

- a) Draadloze telecommunicatie;
- b) Telecommunicatie over glasvezel;
- c) Stationsautomatisering;
- d) Distributieautomatisering;
- e) SCADA systemen (Supervisory Control And Data Acquisition);
- f) Werkplekken met en voor operationele technologie;
- g) Centrale systemen voor de operationele technologie (OT);
- h) Toewijzen van subscriber identity modules/SIM op afstand (Remote SIM provisioning of RSP);
- i) Inter-Control Center Communications Protocol (ICCP);
- j) Schakelaars op onderstations (beveiligingsrelais, secundaire componenten voor beveiliging);
- k) Noodcommunicatiekanalen zoals satelliet-telefoon of radio
- l) Hulpmiddelen voor herstel;
- m) Hulpmiddelen voor congestie voorspelling en beheer (GOPACS);
- n) Distributed Energy Resources, Real-time-interface -systemen / DER V1 / RTI systems (technische bronnen voor vraagsrespons);

De processen bedoeld in onderdeel a en hierboven toegelicht, kunnen verstoord worden als de vertrouwelijkheid, beschikbaarheid of integriteit van gegevens, hulpmiddelen, materialen, werkmethoden of processen gecompromitteerd wordt. Om te beoordelen welke impact deze verstoring zou kunnen hebben passen TSB's en DSB's een risicobeoordelingsmethodiek toe. Zowel voor gas als elektriciteit is deze methodiek beschreven in onder meer de NEN-norm NTA 8120:2020. TSB's en DSB's kunnen in plaats daarvan ook een methode toepassen, die aansluit op deze NEN-norm. Dit kan nodig zijn omdat de grenswaarden van de subonderdelen 1° tot en met 4° van onderdeel b van het eerste lid afwijken van die NEN-norm. Door aan te sluiten bij deze NEN-norm, wordt beoogd te voorkomen dat de TSB een nieuwe risico-beoordelingssystematiek moet ontwikkelen of zijn bestaande risicobeoordelingssystematiek geheel moet herzien. Het gaat in deze regeling om het toevoegen van risico's waarbij de nationale veiligheid in het geding kan komen. Deze risico's overstijgen de reguliere bedrijfsrisicomatrix.

ISO 55000 is een internationale norm die de eisen voor het ontwikkelen, implementeren, onderhouden en verbeteren van een managementsysteem voor Asset Management specificeert. De norm specificeert welke elementen in een Asset Managementsysteem zouden moeten voorkomen en hoe deze met elkaar verbonden zijn.

De verwijzing naar deze normen beoogt aan te sluiten bij het zelfregulerende vermogen van de TSB's en DSB's. Deze normen zijn niet publiekrechtelijk van aard.

Normalisatie is het systeem waarbij private partijen door tussenkomst van een normalisatie-instituut, zoals het Nederlands Normalisatie-instituut NEN, gezamenlijk normen voor hun handelen opstellen. Op normalisatienormen rust auteursrecht zodat zij alleen tegen betaling bij het normalisatie-instituut kunnen worden verkregen. Om die reden is van het dwingend opleggen van dergelijke normen in de

Energieregeling afgezien. Omdat de kenbaarheid van deze normen voor alle betrokkenen voldoende verzekerd is, wordt van mededeling van deze normen in de Staatscourant afgezien.

TSB's en DSB's beoordelen deze risico's in termen van betrouwbaarheid, veiligheid, toegankelijkheid van hun systeem, betaalbaarheid en imago. Deze belangen raken soms aan de belangen van nationale veiligheid. Voor het bepalen waar deze belangen elkaar raken en welke grenswaarden daaruit volgen is gebruik gemaakt van onder meer de Veiligheidsstrategie voor het Koninkrijk der Nederlanden 2023-2029⁶⁰, de Rijksbrede Risicoanalyse 2022⁶¹, Leidraad risicobeoordeling Rijksbrede Risicoanalyse Nationale Veiligheid⁶² en de Themarapportage bedreiging vitale infrastructuur 2022⁶³. Deze (en andere bronnen) leiden tot de identificatie van meerdere veiligheidsbelangen. Deze veiligheidsbelangen betreffen de territoriale veiligheid van de staat (m.n. de integriteit van de digitale ruimte), de fysieke veiligheid, de economische veiligheid (m.n. de kosten) en de sociale en politieke stabiliteit.

De grenswaarden, bedoeld in de subonderdelen 1° tot en met 4° van het eerste lid, onder b, zijn in overleg met de TSB's en DSB's opgesteld en waar mogelijk geconcretiseerd in voor de sector meetbare gebruikelijke eenheden (zoals het bepalen van de omvang van de storing in gebruikersminuten).

Maatschappelijke schade in termen van euro's lijkt concreet te zijn, toch is het exact bepalen van de omvang van schade van een bepaald incident bijzonder moeilijk. Dit hangt niet alleen af van de verwachte generieke gevolgen van de uitval van een energievoorziening, maar ook van het geografische gebied. Zo kan een verstoring niet voldoen aan de grenswaarde in termen van gebruikersminuten, en toch een grote impact hebben, bijvoorbeeld als daardoor grote delen van Nederland onder water komen te staan.

Bij de toepassing van de grenswaarde voor maatschappelijke schade gaat het niet om schade als gevolg van netcongestie.

Een verstoring kan ook sociaal maatschappelijke impact hebben waarbij grote delen van de maatschappij het vertrouwen in de energievoorziening kwijtraken. Of dat aan de orde is, kan niet kwantitatief gemeten worden, maar kan blijken uit massale uitingen van negatieve emoties en daaruit voortvloeiende grote maatschappelijke gevolgen, zoals oproer, onlusten, geweld, grootschalige demonstraties, internationale commotie of een zeer groot aantal klachten.

Deze grenswaarde is noodzakelijkerwijs wat minder helder, maar vormt een bruikbare aanvulling op de kwantitatieve benadering. Dit zal vooral van toegevoegde waarde zijn, wanneer de andere (kwantitatieve) grenswaarden niet worden gehaald. De TSB's en DSB's worden niet geacht deze grenswaarden te kwantificeren. De verwachting is dat TSB's en DSB's niet altijd precies in staat zullen zijn te bepalen wanneer deze grenswaarden geraakt zijn. Daar zit discretionaire ruimte.

Aan de verplichting uit artikel 3.4 van het Energiebesluit om de geheimhouding te waarborgen, wordt ook uitvoering gegeven door technische maatregelen te treffen. De gegevens, hulpmiddelen, materialen, werkmethoden en processen, die met het waarborgen van de geheimhouding samenhangen, zijn daarmee ook kwetsbaar. Om die reden zijn deze ook aangewezen als essentieel in het kader van de bescherming van vitale processen voor de nationale veiligheid.

Tweede lid

Van de aangewezen gegevens, hulpmiddelen, materialen, werkmethoden en processen wordt een inventarislijst opgesteld. De Minister kan deze lijst in overeenstemming met en op verzoek van de TSB's en DSB's voor elektriciteit aanpassen.

⁶⁰ Te raadplegen via <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2023/04/03/veiligheidsstrategie-voor-het-koninkrijk-der-nederlanden>.

⁶¹ Te raadplegen via: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/07/31/rijksbrede-risicoanalyse-nationale-veiligheid-2022>.

⁶² Te raadplegen via <https://www.rivm.nl/sites/default/files/2022-09/Leidraad%20risicobeoordeling%202022.pdf>.

⁶³ Te raadplegen via: <https://www.nctv.nl/documenten/publicaties/2022/09/26/themarapportage-bedreiging-vitale-infrastructuur-2022>.

De inventaris wordt voor de TSB apart opgesteld. Voor de DSB's zal een gezamenlijke inventaris worden opgesteld. Dit is nodig en wenselijk om verschillen tussen de DSB's onderling te voorkomen.

Besluit 3.3 Artikel 2 Vitale processen transmissie- of distributiesysteembeheerder voor gas

Eerste lid, onder a

Voor de TSB voor gas zijn ondersteunende bedrijfsmiddelen (supporting assets) geïdentificeerd voor kritieke processen. Daarbij is gezocht naar een zo groot mogelijk paralleliteit met de andere TSB's en DSB's. De omstandigheden wijken ook af, hetgeen de oorzaak is van afwijkende eigenschappen van (Gronings) gas, de operationele aspecten van het gastransport en de organisatorische inrichting van de TSB. De indeling van kritieke processen sluit aan op het NBility-model⁶⁴ dat de TSB gebruikt en een onderdeel is van de Nederlandse Overheid Referentie Architectuur (NORA).

NTA 8120 geeft eisen voor een assetgerelateerd veiligheids-, kwaliteits- en capaciteitsmanagementsysteem voor transmissie- en distributiesysteembeheerders om gedurende alle fasen van de levenscyclus van elektriciteits- en gasnetten afwijkingen, storingen en incidenten te voorkomen. Verwijzing naar deze norm, evenals verwijzing naar ISO 55000, is reeds toegelicht bij de TSB's en DSB's voor elektriciteit.

Voor de TSB voor gas is het transport en de opslag van gas het kritieke proces. Voor dat proces zijn de volgende kritieke (deel)processen geïdentificeerd:

1. **Planning:** Netwerk planning omvat het organiseren en beheren van de fysieke infrastructuur en de logistiek van het gastransport. Dit proces is essentieel om ervoor te zorgen dat het transport van gas veilig, efficiënt en betrouwbaar verloopt. Belangrijk is dat de infrastructuur de juiste capaciteit heeft om aan de vraag van transport door marktpartijen te kunnen voldoen.
2. **Besturing:** Om de gasstromen op de juiste manier te laten verlopen in het netwerk worden naast de leidingen actieve componenten gebruikt als afsluiters, mengstations, compressorstations, reduceerstations en regelkleppen. Dit zorgt ervoor dat de dispatchers veilig, efficiënt en betrouwbaar de juiste hoeveelheid gas met de juiste samenstelling kunnen innemen op de entries en op de exits met de juiste samenstelling en hoeveelheid kunnen afleveren. De componenten worden vanuit de centrale commandopost gestuurd.
3. **Monitoring:** Om het netwerk op de juiste manier te kunnen besturen moet in de gaten worden gehouden of het gas op de juiste manier wordt ingenomen en wordt afgeleverd. Dit gebeurt door op vele plekken in het netwerk metingen te verrichten en te controleren of deze metingen binnen de gestelde grenzen zijn en blijven. Valt een meting of conditie buiten zijn grenzen of werkt een component niet goed of komt de veiligheid in het geding, dan wordt een alarm gegenereerd en kan de dispatcher actie ondernemen.
4. **Metingen:** Er zijn grofweg twee soorten metingen: operationele metingen en comptabele metingen. Operationele metingen worden gebruikt bij het uitvoeren van het operationele transport proces en bestaan uit druk, flow, kwaliteit, temperatuur, etc. Deze operationele metingen vinden plaats op de randen van en op belangrijke punten binnen het systeem. Comptabele metingen op de entries en de exits worden gebruikt om de hoeveelheid gas/energie die wordt getransporteerd op de juiste manier te kunnen toedelen aan marktpartijen en te kunnen factureren op basis van de transporttarieven.
5. **Kwaliteitsbewaking:** GTS moet bij het transport voldoen aan de gereguleerde gaskwaliteit. De kern van de regulering van gaskwaliteit draait om het vaststellen van de specificaties waaraan gas moet voldoen om veilig en efficiënt te worden gebruikt en getransporteerd. GTS bewaakt dat de kwaliteit uitgedrukt in grootheden (o.a. calorische bovenwaarde, wobbe-index, relatieve dichtheid, PE getal, etc.) binnen de norm blijft, zodat tijdens gebruik en transport de veiligheid en efficiëntie gewaarborgd blijft.
6. **Dienstenlevering:** Gasunie levert o.a. transport, nominatie en onderhoudsdiensten voor dochterondernemingen en joint ventures. Ze doet dit op een non-discriminatoire wijze. Voorbeelden hiervan zijn: GTS, Energy Stock, EET, BBL en Gate terminal.

⁶⁴ Te raadplegen via: <https://www.edsn.nl/nbility-model/>.

Voor deze kritieke deelprocessen zijn de volgende ondersteunende bedrijfsmiddelen geïdentificeerd:

Voor de digitale besturing, monitoring en beveiliging van de gasnetten:

1. Operationele Technologie (OT) & Industriële Control Systemen (ICS)
 - a. Centrale en decentrale SCADA-systemen (Supervisory Control and Data Acquisition): centrale en de-centrale monitoring en besturing van gastransport en -distributie;
 - b. DCS (Distributed Control Systems): voor geautomatiseerde besturing en controle binnen gasvoerende installaties;
 - c. PLC's (Programmable Logic Controllers): besturingseenheden voor o.a. kleppen, compressoren en druksystemen;
 - d. integratieproducten en -diensten voor veilige interne en externe uitwisseling van gastransport gerelateerde gegevens;
 - e. tijdsbron en tijddistributie;
2. Cybersecurity en ICT-Netwerkbeveiliging:
 - a. encryptieoplossingen, netwerkbeveiligingsproducten en -diensten voor veilige communicatie en opslag van – en tussen kritieke systemen;
 - b. Intrusion Detection & Prevention Systems (IDS/IPS) om cyberaanvallen op gasnetwerkbesturing en gerelateerde informatieverwerking te detecteren en te blokkeren;
 - c. Security Information and Event Management (SIEM) voor de Real-time monitoring en analyse van cybersecuritygebeurtenissen.
3. Communicatie- en gegevensbeheer:
 - a. vaste (glasvezel/koper, lokale (LAN), Wide Area (WAN)) en draadloze (WIFI-, Satelliet-, 4G/5G- of vergelijkbaar) netwerken) voor gegevensoverdracht tussen en binnen controlecentra en met veldapparatuur;
 - b. data-opslag en backup-systemen voor het vastleggen en beveiligen van kritieke operationele data;
 - c. 'cloud'en 'On Premises' -computing voor gegevensverwerking t.b.v. de monitoring en besturing van het gastransport;
 - d. telefooncentrales, noodcommunicatiemiddelen en alarmeringssystemen voor de detectie van incidenten, bijna-incidenten en overige gevaarlijke situaties en communicatie in geval van calamiteiten;
 - e. remote access producten en diensten die digitale toegang op afstand mogelijk maken voor onderhoud, monitoring en bediening van gasvoerende installaties.
4. Operationele en fysieke infrastructuur:
 - a. gasvoerende installaties;
 - b. beveiligings- en fysieke controlemaatregelen als fysieke toegangscontrole en bewakingssystemen;
 - c. noodstroomvoorzieningen.

Eerste lid, onder a onder 2°,

Voor DSB's voor gas zijn de volgende ondersteunende bedrijfsmiddelen geïdentificeerd:

- DSO SCADA systemen;
- automatisering van gasoverslagstations (GOS) en districtsstations;
- (druk)beveiligingen;
- draadloze communicatie;
- gasboosters.

Voor de toelichting op de onderdeel b, subonderdelen 1° tot en met 4° wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting op Besluit 3.3 Artikel 1, eerste lid.

Tweede lid

Van deze aangewezen gegevens, hulpmiddelen, materialen, werkmethoden en processen wordt een inventarislijst opgesteld. De Minister kan deze lijst in overeenstemming met en op verzoek van de TSB's en DSB's voor gas aanpassen.

De inventaris wordt voor de TSB apart opgesteld. Voor de DSB zal een gezamenlijke inventaris worden opgesteld. Dit is nodig en wenselijk om verschillen tussen de DSB onderling te voorkomen.

Besluit 3.3 Artikel 3 Mate van geheimhouding

In artikel 3.3 van het Energiebesluit is voorgeschreven dat de mate van geheimhouding wordt bepaald voor de aangewezen gegevens. Dat wordt in dit artikel uitgewerkt. De mate van geheimhouding wordt in eerste instantie gevormd door de maatregelen die de TSB of DSB treft op grond van artikel 3.4, eerste en tweede lid.

Het eerste lid heeft mede artikel 3.4, vierde lid, van het Energiebesluit als grondslag. Het beschrijft dat de aangewezen gegevens, hulpmiddelen, materialen, werkmethoden en processen vertrouwelijk zijn. Dat is een beschrijving van de mate van geheimhouding, die in het tweede lid wordt aangevuld. Het artikellid bevat ook een beperking van de verplichting tot geheimhouding van aangewezen gegevens, hulpmiddelen, materialen, werkmethoden en processen. Deze beperking houdt in dat gegevens, hulpmiddelen, materialen, werkmethoden en processen, die reeds aan derden zijn bekendgemaakt of geopenbaard, niet alsnog geheim moeten worden gehouden met behulp van alle maatregelen, bedoeld in artikel 3.4, eerste en tweede lid van het Energiebesluit, maar slechts met een deel ervan. Dit geldt bijvoorbeeld voor reeds gepubliceerde delen van het bestek van een aanbesteding, maar ook voor de gegevens en materialen waarover overeenkomsten zijn gesloten. De beperking voorkomt dat deze overeenkomsten moeten worden aangevuld. Een dergelijke verplichting zou niet in alle gevallen proportioneel zijn.

De beperking ziet voorts op verplichtingen die zijn opgelegd bij een wet in formele zin, of in gevallen wanneer verstrekking of openbaarmaking door een rechter wordt opgedragen. Wanneer een wet in formele zin beperkingen of uitzonderingen op de bekendmaking of openbaarmaking kent (zoals de Wet open overheid), kunnen die uiteraard wel van toepassing zijn.

De beperking betekent dat de gegevens niet slechts op 'need-to-know' basis worden verstrekt (artikel 3.4, tweede lid, onderdeel c, van het Energiebesluit) en tevens dat er geen screeningsverplichting geldt voor diegenen die kennis hebben van deze gegevens (artikel 3.4, tweede lid, onderdeel d, van het Energiebesluit). De overige maatregelen, bedoeld in artikel 3.4, tweede lid, van het Energiebesluit hoeven alleen getroffen te worden, voor zover deze zich binnen de invloedssfeer van de TSB of DSB bevinden. Daarmee wordt bijvoorbeeld bedoeld dat de publieke bekende informatie (ook) op afgeschermd delen van het eigen netwerk worden beschermd tegen raadpleging door een onbevoegde.

Deze beperking betekent niet dat de gegevens, etc. niet langer als essentieel in het kader van de bescherming van vitale processen voor de nationale veiligheid zijn aangewezen.

Het tweede lid beschrijft dat TSB's en DSB's informatie over aangewezen gegevens, hulpmiddelen, materialen, werkmethoden en processen markeren met toepassing van het Traffic Light Protocol (TLP). Het TLP is een breed toegepaste standaard die wordt onderhouden en beschikbaar gesteld door FIRST.⁶⁵ Deze standaard wordt ook door de NCSC toegepast en maakt communiceren over de mate van geheimhouding makkelijker. Voor de aangewezen gegevens, hulpmiddelen, materialen, werkmethoden en processen geldt dat deze gemarkeerd worden met TLP:AMBER of TLP:AMBER+STRICT. Dat is het op een-na-hoogste niveau. De markering beperkt noch verruimt de reikwijdte van artikel 3.18 van de wet en laat ook de verplichting maatregelen als bedoeld in artikel 3.4 van het Energiebesluit onverlet.

In aanvulling op het eerste lid, is in het derde lid een verplichting opgenomen om de verdere openbaarheid van de in het eerste lid, bedoelde geopenbaarde gegevens, hulpmiddelen, etc. te

⁶⁵ Weblink: <https://www.first.org/tlp/>.

belemmeren. Dit is zowel in het eigen belang als in het belang van de nationale veiligheid. TSB's en DSB's kunnen hieraan voornamelijk uitvoering geven door anderen te verzoeken de openbaarmaking van gegevens te verhinderen. De verplichting om zelf niet langer openbaar te maken volgt immers al uit artikel 3.4, tweede lid, onder a, van het Energiebesluit.

Afdeling 3.3 Taken transmissie- en distributiesysteembeheerder inzake beheer en ontwikkeling

Paragraaf 3.3.1 Investeringsplan

Besluit 3.24.4 Artikel 1 aggregatieniveau in het investeringsplan

Het eerste lid van dit artikel regelt welke investeringen een TSB of DSB of TSB voor elektriciteit op zee niet geaggregeerd in het investeringsplan mag opnemen. Dit zijn investeringen waarvoor een projectbesluit als bedoeld in afdeling 5.2 van de Omgevingswet is vastgesteld (eerste lid, onderdeel b). Voor de TSB voor gas geldt daarnaast dat ook investeringen ten behoeve van het transport van gas uit gasvoorkomens niet op een geaggregeerd mogen worden opgenomen (eerste lid, onderdeel a). Het tweede lid van dit artikel regelt dat, indien een transmissie- of distributiesysteembeheerder of TSB voor elektriciteit op zee knelpunten voor het beheer van zijn systeem, investeringen of inkoop van congestie- of systeembeheersdiensten ter voorkoming van of overbrugging tot verzwaring van zijn systeem op een geaggregeerd niveau in zijn investeringsplan opneemt, de systeembeheerder het toegepaste aggregatieniveau moet toelichten.

Systeembeheerders doen duizenden kleine investeringen in het systeem. Zonder de mogelijkheid om investeringen te aggregeren wordt het investeringsplan te omvangrijk, kost het te veel capaciteit van de systeembeheerders en gaat de leesbaarheid van het investeringsplan achteruit. Hetzelfde geldt voor de inkoop van congestie- of systeembeheersdiensten. Daarnaast zijn veel van de kleinschalige investeringen ook niet relevant voor de toets van de ACM. Daarom wordt de mogelijkheid geboden om investeringen op een geaggregeerde wijze in het investeringsplan op te nemen. De ACM kan erop toezien dat het aggregatieniveau niet te hoog wordt en het investeringsplan te weinig inzicht biedt in relevante investeringen.

Besluit 3.24.4 Artikel 2 terugblik op vorige investeringsplan

Dit artikel gaat over de terugblik op het voorgaande investeringsplan en met name de wijzigingen ten opzichte van het voorgaande investeringsplan, die ingevolge artikel 3.24 van het besluit in het investeringsplan moet worden opgenomen. Het betreft wijzigingen ten aanzien van de noodzakelijke uitbreidings- en vervangingsinvesteringen en ten aanzien van de congestie- en systeembeheersdiensten die worden ingekocht ter voorkoming van of overbrugging tot verzwaring van het systeem. In de aanduiding van en verklaring voor deze wijzigingen moet nader worden gespecificeerd wat de afwijking is ten opzichte van planning in tijd en kostenraming per jaar (onderdeel a), nadelige gevolgen van deze afwijking voor de uitvoering van de taken (onderdeel b) en de maatregelen om dergelijke afwijkingen in de toekomst te minimaliseren (onderdeel c).

Het doel van dit artikel is dat systeembeheerders documenteren wat er ten opzichte van het vorige investeringsplan is gewijzigd en dit inzichtelijk maken voor zowel de lezer als de ACM. De terugblik kan bijvoorbeeld inzicht geven in de reden waarom er vertraging in de planning van investeringen wordt opgelopen. Hiervan kan worden geleerd bij het plannen van toekomstige investeringen.

Besluit 3.24.4 Artikel 3 inhoud scenario's en totstandkoming

Op grond van artikel 3.24, derde lid, van het besluit moet een investeringsplan een analyse bevatten van de ontwikkelingen in de energiemarkt en andere ontwikkelingen die van invloed zijn op de inrichting van het transmissie- of distributiesysteem. Dit gebeurt in de vorm van scenario's voor de eerstkomende vijftientig jaar. Dit artikel bevat een nadere specificatie van de elementen die dergelijke scenario's moeten bevatten. Deze elementen staan opgesomd in het eerste lid. Voorts bevat het tweede lid van dit artikel een verplichting om relevante betrokkenen bij de totstandkoming

van de scenario's betrekken op verschillende momenten in het proces van totstandkoming van de scenario's. Ter afronding van dit proces moeten de scenario's, nadat de inbreng van de diverse betrokkenen is verwerkt, ook openbaar worden gemaakt. Daarin dienen ook de belangrijkste gebruikte bronnen en aannames te zijn opgenomen. Dat is geregeld in het derde lid.

Ten opzichte van de regeling onder Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet is expliciet gemaakt dat systeembeheerders ten minste relevante overheidsinstanties en organisaties van betrokken marktdeelnemers, netgebruikers, balanceringsverantwoordelijken en aangeslotenen betrekken bij de totstandkoming van de scenario's. Dit moet ervoor zorgen dat de scenario's niet alleen worden opgesteld vanuit het perspectief en de kennis van systeembeheerders, maar ook gebruik wordt gemaakt van het perspectief en de kennis van partijen die vaak specifieke kennis hebben over de verwachte ontwikkelingen op het gebied van energie in hun sector of gemeente of provincie. In dit artikel is ook geregeld dat de scenario's na afronding worden gepubliceerd zodat voor de lezer en de ACM transparant is wat hoe de inbreng is verwerkt en op basis van welke aannames en bronnen de scenario's zijn opgesteld.

Besluit 3.24.4 Artikel 4 knelpuntenanalyse

Dit artikel bevat in het eerste lid de verplichting voor een transmissie- of distributiesysteembeheerder om in het investeringsplan ook een analyse op te nemen van de knelpunten voor het beheer en de ontwikkeling van zijn systeem. Zo'n knelpuntenanalyse wordt mede aan de hand van het kwaliteitsborgingssysteem en de scenario's opgesteld. De knelpuntenanalyse heeft een zichttermijn van vijftien jaren en moet een aantal nader gespecificeerde elementen bevatten. Dat is opgenomen in het tweede lid.

Het doel van de knelpuntenanalyse is het inzichtelijk maken van waar, wanneer en waardoor in het systeem een knelpunt ontstaat. Dit kunnen knelpunten zijn die betrekking hebben op de capaciteit of de kwaliteit van het systeem. De scenario's en het kwaliteitsborgingssysteem zijn hierbij de belangrijkste bronnen. Het overzicht van knelpunten biedt de systeembeheerders inzicht in waar in het systeem risico's ontstaan voor een goede invulling van hun beheer- en ontwikkeltaak. In de knelpuntenanalyse wordt ook onderbouwd hoe knelpunten ten opzichte van elkaar worden geprioriteerd. Samen met de scenario's en het kwaliteitsborgingssysteem vormt de knelpuntenanalyse de belangrijkste input voor de investeringen in het investeringsplan.

Besluit 3.24.4 Artikel 5 voorgenomen investeringen en voorgenomen inkoop congestie- en systeembeheersdiensten ter voorkoming of overbrugging van investeringen

Dit artikel specificeert nader wat er in het investeringsplan moet worden opgenomen over de uitbreidings- en vervangingsinvesteringen en de inkoop en congestie- en systeembeheersdiensten ter voorkoming of overbrugging van verzwaring van het systeem, die de systeembeheerder voornemens is in de eerstkomende vijf jaren te plannen (zie artikel 3.24, eerste lid, onderdeel b, en tweede lid, onderdeel b, van het besluit). Dit betreft ten eerste een onderbouwing van de noodzaak en een raming van de kosten per jaar. Het tweede lid bepaalt voorts dat de onderbouwing van de noodzaak voor bepaalde voorgenomen investeringen in ieder geval een alternatievenanalyse moet omvatten. Die investeringen zijn aangeduid in de onderdelen a tot en met d van het tweede lid. Indien ten aanzien van een voorgenomen investering in een voorgaand investeringsplan al een alternatievenanalyse is opgenomen hoeft dit niet opnieuw. Het derde lid bepaalt nader wat in een alternatievenanalyse moet omvatten. In ieder geval moeten de verschillende alternatieven, waaronder het alternatief zonder dat de investering niet wordt gedaan (nul-alternatief), worden beschreven en onderbouwd. Daarnaast moet een inschatting worden gegeven van de effecten van de verschillende alternatieven en moet een onderbouwing worden gegeven voor het gekozen alternatief.

De alternatievenanalyse heeft als doel dat de transmissie- of distributiesysteembeheerder inzicht geeft in de overwogen alternatieven en aan de hand van deze alternatieven de gekozen investering onderbouwt. Hierbij is expliciet het nul-alternatief opgenomen omdat dit duidelijk maakt wat de gevolgen zijn van niet investeren

Besluit 3.24.4 Artikel 6 Investerings gepland in de eerstkomende vijf jaren

Dit artikel specificeert wat in het investeringsplan moet worden opgenomen ten aanzien van uitbreidings- of vervangingsinvesteringen die voor de eerstkomende vijf jaren zijn gepland en in uitvoering zijn of worden gerealiseerd. Van de investeringen die in de eerstkomende vijf jaren zijn gepland wordt verwacht dat hier meer gedetailleerde en kwantitatieve informatie over bekend is. Deze informatie is relevant voor de ACM om de investeringsplannen goed te kunnen toetsen en voor de lezer om inzicht te krijgen in de verwachte realisatie van investeringen.

Besluit 3.24.4 artikel 7 Inkoop van congestie- of systeembeheersdiensten ter voorkoming van verzwaring eerstkomende vijf jaren

Dit artikel specificeert wat in het investeringsplan moet worden opgenomen ten aanzien van congestie- of systeembeheersdiensten die in de eerstkomende vijf jaren worden ingekocht ter voorkoming van of overbrugging tot verzwaring van het systeem. Het artikel specificeert dat per soort in te kopen dienst inzicht moet worden geboden in hoeveel elektriciteit er naar verwachting wordt ingekocht en wat de geraamde kosten hiervan zijn. Ook als inkoop van deze congestie- of systeembeheersdiensten niet tot doel heeft om een uitbreiding te voorkomen, maar alleen ter overbrugging dient, moet deze informatie worden opgenomen.

Besluit 3.25.2 Artikel 8 Volgorde van uitvoering uitbreidingsinvesteringen

Dit artikel bepaalt aan welke investeringen prioriteit moet worden toegekend bij het bepalen van de volgorde van uitvoering. Er dient prioriteit te worden toegekend aan achtereenvolgens investeringen voor de aanlanding van elektriciteit uit wind op zee en investeringen uit het Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (MIEK). Dit sluit aan bij de al geldende prioritering onder het regime van de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet, hetgeen beleidsneutraal is overgenomen.

Besluit 3.26.2/3 Artikel 9 Periode consultatie en termijn toets ACM

Dit artikel bepaalt de termijn van de consultatie van het ontwerp investeringsplan (ten minste vier weken) en de toetsingstermijn voor de ACM (twaalf weken). Deze zijn gelijk aan de termijnen onder het regime van de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet, die beleidsneutraal zijn overgenomen.

Paragraaf 3.3.2 Verplaatsen en verkabelen delen elektriciteitssysteem

Besluit 3.19.3 artikel 1 Hoogte van de bijdrage

Artikel 3.19 van het besluit, bevat bepalingen over het deel van de kosten van een project tot verplaatsing of vervanging van hoogspanningsverbindingen dat wordt betaald door de verzoeker(s). Onder meer is opgenomen welk percentage van de projectkosten voor rekening van verzoekende decentrale overheid of overheden komt. De kostenverdeling in artikel 3.19 van het besluit, is afhankelijk van het aantal inwoners van de gemeente waarin het desbetreffende deel van het systeem ligt. Het inwonertal op 1 januari van het jaar waarin het verzoek tot het doen van de voorbereidende onderzoeken (artikel 3.27, derde lid, van de wet) is ingediend, is bepalend. Om te voorkomen dat de reële omvang van de maximale bijdrage door inflatie afneemt, worden voorts de bedragen gemoeid met onderzoekskosten en uitvoeringskosten geïndexeerd.

Besluit 3.20.3 Artikel 2 Kosten voor onderzoek, verplaatsing of vervanging

Het deel van de kosten voor een project tot verplaatsing of vervanging dat door de verzoeker(s) wordt betaald, wordt berekend over alle kosten die de systeembeheerder maakt voor de uitvoering van het verzoek en die zijn toe te rekenen aan het project. De totale kosten voor de uitvoering van het verzoek tot verplaatsing of verkabeling bestaan uit onderzoekskosten en kosten voor de uitvoering van de verplaatsing of verkabeling.

Deze kosten bestaan in hoofdlijnen uit: ontwerpkosten, kosten voor de aanneming van werk en de levering van materialen en diensten, organisatiekosten voor het desbetreffende project, zoals personeelskosten, kosten in verband met de vestiging van zakelijke rechten, het verwijderen van

resterende onderdelen van het net en herstel van terreinen waar verplaatsing of vervanging heeft plaats gevonden.

In het tweede lid, onderdeel d, is opgenomen dat de kosten voor de verwerving van een onroerende zaak en de kosten die samenhangen met de vestiging van een beperkt recht op een onroerende zaak worden aangemerkt als projectkosten. Bij verkabeling of verplaatsing van een hoogspanningstracé is het uitgangspunt dat de systeembeheerder zijn huidige rechtspositie behoudt. Daartoe zal hij voor de aanleg van het nieuwe tracégedeelte in een beperkt aantal gevallen gronden willen verwerven, bijvoorbeeld voor stations en locaties waar een ondergrondse hoogspanningsverbinding overgaat in een bovengrondse verbinding (opstijgpunten). In de praktijk sluit de systeembeheerder voornamelijk zakelijk recht overeenkomsten met de eigenaren van de gronden waarin een kabel komt te liggen dan wel waarop een verplaatste hoogspanningslijn komt te staan. Onder kosten die samenhangen met de vestiging van een beperkt recht op een onroerende zaak vallen zowel zakelijk recht overeenkomsten als gedoogbeschikkingen.

In het derde lid is bepaald dat bepaalde opbrengsten of vermeden kosten in mindering worden gebracht op de projectkosten en daarmee op de decentrale overheidsbijdrage. In onderdeel a is opgenomen dat reeds geplande investeringen in het te vervangen of te verkabelen deel van de hoogspanningslijn van de projectkosten worden afgetrokken. Dit is het geval indien in het investeringsplan van de systeembeheerder als bedoeld in artikel 3.34 van de wet werkzaamheden aan het desbetreffende hoogspanningsdeel zijn aangekondigd. Het kan zowel gaan om vervangingsinvesteringen als om uitbreidingsinvesteringen. De systeembeheerder dient in dat geval een berekening te maken van de extra kosten die het verzoek van de indiener(s) met zich meebrengt, in vergelijking met de voorziene investering. De in artikel 3.20 van het besluit bedoelde bijdrage wordt dan berekend over de meerkosten voor de verplaatsing of verkabeling ten opzichte van het reeds geplande werk. Verder is het mogelijk dat er onroerende zaken, in eigendom bij de systeembeheerder, vrijkomen door de aanleg van het nieuwe tracégedeelte. Soms kunnen deze onroerende zaken worden verkocht of worden kosten vermeden. De opbrengsten of vermeden kosten die zijn toe te rekenen tot het project, worden ingevolge het derde lid, onderdeel b, in mindering gebracht op de projectkosten. Opbrengsten van onroerende zaken die niet zijn verkocht binnen de looptijd van het project, maar die wel worden verwacht, worden verrekend op basis van markttaxatie. Om de projectkosten goed af te bakenen is in het vierde lid ook aangegeven welke kosten hier niet onder vallen. Kosten die gemeenten of provincies zelf maken vallen niet onder de projectkosten die voortvloeien uit een verzoek tot het doen van onderzoek of tot verkabeling of verplaatsing van een tracédeel. Te denken valt aan kosten voor het opstellen van besluiten, het organiseren van bewonersbijeenkomsten en het voeren van eventuele bezwaar- en beroepsprocedures.

Afdeling 3.4 Taken transmissie- en distributiesysteembeheerder inzake aansluiten en transporteren

Wet 3.41.3a Artikel 1 Procedure afsluiten kleine aansluiting bij beëindiging leveringsovereenkomst wegens betalingsachterstanden

Het is mogelijk dat een eindafnemer met een kleine aansluiting de energierekening niet meer kan betalen en dat de vergunninghouder zich genooddaakt voelt de leveringsovereenkomst met de eindafnemer te beëindigen, ondanks het volgen van alle procedurele vereisten uit artikel 2.26 die als doel hebben om dit te voorkomen. Nadat de vergunninghouder de leveringsovereenkomst heeft beëindigd, dient de distributiesysteembeheerder over te gaan tot het buiten werking stellen van de aansluiting van deze aangeslotene. Deze verplichting is vastgelegd in artikel 3.29, eerste lid, van het Energiebesluit.

Dit artikel bevat de procedure die de distributiesysteembeheerder dient te doorlopen alvorens hij overgaat tot het buiten werking stellen van de aansluiting. Deze procedure is erop ingericht om de aangeslotene te informeren over de situatie, de gevolgen hiervan en hoe hij dit kan voorkomen. Hiertoe moet de distributiesysteembeheerder de aangeslotene zo snel mogelijk na het ontvangen van een melding dat de levering op een kleine aansluiting zal worden beëindigd informeren over:

- a. dat de aansluiting op korte termijn buiten werking zal worden gesteld;
- b. de kosten voor het buiten werking stellen en voor het weer in werking stellen van de aansluiting;

- c. dat de aansluiting niet buiten werking zal worden gesteld indien de aangeslotene:
- een betalingsregeling treft met de leverancier;
 - verzoekt om schuldhulpverlening of de vordering van de leverancier wordt betrokken bij een traject tot schuldhulpverlening;
 - valt onder een van de uitzonderingssituaties, bedoeld in [Wet 2.26.2 artikel 4].

Naast het verstrekken van deze informatie dient de distributiesysteembeheerder zich voorafgaand aan het uitvoeren van de werkzaamheden voor het buiten werking stellen van de aansluiting ervan te vergewissen dat geen melding van hervatting van de levering of van een nieuwe leverancier op de aansluiting is ontvangen en de aangeslotene in een persoonlijk contact te wijzen op de mogelijkheden om het buiten werking stellen van de aansluiting én de hieraan verbonden kosten alsnog te voorkomen. Dit zal doorgaans plaatsvinden als de distributiesysteembeheerder langsgaat bij de aangeslotene om de aansluiting buitenwerking te stellen. Als de aansluiting buitenwerking is gesteld biedt de distributiesysteembeheerder aan om met hem in contact te treden om een redelijke en passende betalingsregeling te treffen voor de eenmalige kosten die de distributiesysteembeheerder rekent voor het buiten werking stellen of herstellen van de aansluiting. Indien de betaling uitblijft geldt dat de distributiesysteembeheerder zich maximaal inspant om in persoonlijk contact te treden met de aangeslotene om deze te wijzen op de mogelijkheden om een betalingsregeling te treffen of zich te wenden tot schuldhulpverlening. In het kader van het toezicht van de ACM zal de distributiesysteembeheerder zo nodig aan de ACM aan moeten kunnen aantonen dat aan de voorschriften uit de van toepassing zijnde regeling is voldaan.

Tot slot dient de distributiesysteembeheerder de aansluiting zo spoedig mogelijk weer te herstellen als de vergunninghouder de leveringsovereenkomst hervat op grond van het bepaalde in [Wet 2.26.3b artikel 5] of indien er een nieuwe leverancier bekend is op de aansluiting. Indien de leveringsovereenkomst wordt hervat doordat de aangeslotene zich wendt tot een instantie tot schuldhulpverlening is voor het herstellen van de aansluiting ook benodigd dat de eenmalige vorderingen van de distributiesysteembeheerder betrokken worden bij het traject van schuldhulpverlening. Als de leveringsovereenkomst wordt hervat doordat er sprake is van ernstige gezondheidsrisico's voor de eindafnemer of diens huisgenoten door het beëindigen van de leveringsovereenkomst wordt de aansluiting altijd weer hersteld.

Wet 3.41.3a Artikel 2 Procedure afsluiten buiten beëindiging leveringsovereenkomst wegens betalingsachterstand

In de gevallen waarop Wet 3.41.3 artikel 6 niet van toepassing is, en dus de overige situaties als bedoeld in artikel 3.29, eerste lid, van het Energiebesluit, volgt de transmissie- of distributiesysteembeheerder een kortere procedure. De procedure is erop ingericht om de aangeslotene te attenderen op de situatie die het buiten werking stellen van de aansluiting tot gevolg zal hebben, op de kosten hiervan en van het weer in werking stellen van de aansluiting en hoe de aangeslotene dit kan voorkomen. Het is mogelijk dat de aansluiting op verzoek van de aangeslotene buiten werking wordt gesteld. In dit geval zal het voor de aangeslotene alleen relevant zijn om te weten wat de kosten hiervan zijn. Het is echter ook mogelijk dat een situatie uit artikel 3.29, eerste lid, van het Energiebesluit, zich voordoet zonder dat de aangeslotene hier weet van heeft. Met name voor die situaties is de procedure van belang. In dit geval kan de aangeslotene door de berichtgeving van de transmissie- of distributiesysteembeheerder en op basis van de informatie die deze verstrekt ongewenste afsluiting van elektriciteit en/of gas voorkomen. De transmissie- of distributiesysteembeheerder verstuurt het bericht met de vereiste informatie hierom zo spoedig mogelijk.

Wet 3.42.5 Artikel 1 melding besluiten college van burgemeester en wethouders en register ACM

De ACM heeft op grond van de wet de verplichting om een register bij te houden, waarin de gebieden zijn opgenomen waar een bijzonder regime geldt ten aanzien van aansluiting op het distributiesysteem voor gas. Mede als gevolg van de Wet voortgang energietransitie kunnen voor verschillende gebieden verschillende regimes gelden. Op de hoofdregel uit de wet dat nieuwbouw niet meer op het distributiesysteem voor gas wordt aangesloten, kan op lokaal niveau door een college van burgemeester wethouders (college van B&W) een uitzondering worden gemaakt. In dat geval wordt in die gebieden nieuwbouw toch aangesloten. Daarnaast kan een college van B&W

gebieden aanwijzen waar een warmtenet of andere energie-infrastructuur aanwezig is of wordt gepland dat kan voorzien in de verwachte warmtebehoefte. In deze gebieden realiseert de DSB voor gas geen kleine aansluitingen voor verbruik van gas. Tot slot zijn er gebieden waar een DSB voor gas niet op economische voorwaarden een distributiesysteem voor gas in werking kan hebben, onderhouden of ontwikkelen. Ook in deze gebieden realiseert de DSB geen aansluitingen. In het register worden aldus de volgende gebieden opgenomen waar juist wel, of juist niet een aansluitplicht geldt voor een DSB of TSB voor gas:

1. Gebieden die op grond van artikel 3.40, derde lid, onderdeel a, van de wet, door een college van B&W zijn aangewezen, waardoor nieuwbouw alsnog een gasaansluiting krijgt vanwege zwaarwegende redenen van algemeen belang;
2. Gebieden die op grond van artikel 3.42, eerste lid, van de wet, door een college van B&W zijn aangewezen als gebied waar zich een warmtenet als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de Warmtewet, of een andere energie-infrastructuur bevindt of gaat bevinden die kan voorzien in de verwachte warmtebehoefte en waar geen kleine gasaansluitingen voor verbruik worden gerealiseerd;
3. Gebieden die voor 1 juli 2018 waren uitgezonderd omdat zich daar een warmtenet als bedoeld in artikel 1, onderdeel c, van de Warmtewet bevond of ging bevinden en waar geen kleine gasaansluitingen voor verbruik worden gerealiseerd.

Het register uit de wet is een belangrijk instrument om te kunnen controleren of er in een bepaald gebied een aansluitplicht geldt voor de DSB of TSB voor gas. Voor een juiste registratie is het nodig dat het college van B&W specifieke informatie aanlevert. Om ervoor te zorgen dat de informatie in het register uniform is, zal de ACM voor gemeenten een formulier vaststellen. Daarnaast is het van belang dat de gemeentelijke informatie tijdig aan de ACM wordt gestuurd. Daarom wordt in deze regeling de verplichting opgenomen voor een gemeente om de door hen genomen besluiten binnen 10 werkdagen aan de ACM toe te sturen. De ACM zal na ontvangst de gegevens binnen vijf werkdagen op haar website plaatsen. Indien een besluit van een college van B&W wordt gewijzigd, ingetrokken of vernietigd, dient het college dit ook aan de ACM te melden.

Om de grenzen van de verschillende typen gebieden aan te kunnen duiden is het noodzakelijk om postcode (indien noodzakelijk met huisnummer) of kadastrale gegevens te gebruiken voor opname in het register. De locatiegegevens in het register zijn persoonsgegevens als bedoeld in de Algemene verordening gegevensbescherming, die betrekking hebben op de ingezetenen van de betreffende gemeente in het aangewezen gebied. Gemeenten verstrekken de gegevens aan de ACM ten behoeve van verwerking door de ACM in het register. Deze verwerkingen zijn noodzakelijk om te voldoen aan de wettelijke verplichtingen ten aanzien van het register.

In het register kan worden opgezocht welk aansluitregime geldt op een bepaalde locatie. Het inzichtelijk maken van het aansluitregime is in de eerste plaats een belangrijk instrument voor TSB's en DSB's voor gas om eenvoudig te achterhalen waar zij de wettelijke taak hebben om aansluitingen te verzorgen op het transmissie- of distributiesysteem voor gas en waar niet. Daarnaast is het voor partijen op de woningmarkt, zoals projectontwikkelaars, woningeigenaren, kopers en woningzoekenden zeer relevant om te weten of op een bepaalde locatie aansluiting op het transmissie- of distributiesysteem voor gas mogelijk is of niet. Zij hebben deze informatie nodig om hun handelen op af te stemmen. Het register is om die reden in beginsel toegankelijk voor eenieder. Bij de vaststelling van het formulier door ACM en de operationalisering van het register kunnen echter nog keuzes worden gemaakt waarbij telkens de, vanuit het oogpunt van privacy, minst nadelige wijze van gegevensverwerking en openbaarmaking moet worden gekozen. Zo kan bijvoorbeeld worden gekozen voor een zoekfunctie met invoering van een bepaalde postcode, in plaats van publicatie van alle postcodes.

Een college van B&W is verantwoordelijk voor de tijdige en correcte aanlevering van de gegevens aan de ACM. De TSB of DSB voor gas gaat voor de vraag of een specifiek adres moet worden voorzien van een aansluiting in beginsel uit van de juistheid van het register op het moment dat de aanvraag binnenkomt bij de TSB of DSB voor gas. Mocht er onverhoopt een besluit (nog) niet zijn verwerkt in

het register, is het betreffende rechtsgeldige besluit bepalend bij de vraag of de TSB of DSB het gebouw dient te voorzien van een aansluiting of niet.

Wet 3.40.3c en Besluit 3.27.2 Artikel 1 details gebiedsindelingscode gas

Op grond van artikel 3.37, eerste lid van de wet, stelt de ACM voor iedere TSB en DSB een gebied vast waarbinnen de desbetreffende systeembeheerder zijn taak uitvoert om op verzoek aansluitingen op zijn systeem te realiseren. Dit besluit tot vaststelling komt in de plaats van de op grond van de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet, door de ACM vastgestelde Codebesluiten Gebiedsindelingscode Elektriciteit, onderscheidenlijk Gebiedsindelingscode Gas. Gebieden waarin geen gasaansluitingen hoeven te worden gerealiseerd worden aangewezen op grond van artikel 3.40, derde lid, onderdeel c, van de Energiewet en artikel 3.27 van het Energiebesluit.

In artikel 3.27 van het Energiebesluit is de bestaande zogenaamde 'gebiedsindeling' voor het realiseren van kleine aansluitingen voor gas buiten de bebouwde kom opgenomen. De inhoud van de regeling is overgenomen uit het Codebesluit gebiedsindelingscode gas van de ACM. De gebiedsindeling heeft in de praktijk de vorm van een formule. De formule geeft DSB's voor gas duidelijkheid over de vraag wanneer zij aansluitverzoeken voor kleine aansluitingen buiten de bebouwde kom moeten accommoderen. Hier is een DSB alleen toe verplicht wanneer de daarvoor noodzakelijke uitbreidingsinvesteringen (equivalente uitbreiding) niet groter is dan de maatstaf die volgt uit berekening van de 'acceptabele uitbreiding'. Die 'acceptabele uitbreiding' wordt vastgesteld op basis van criteria die met name zijn vastgelegd artikel 3.27 van het Energiebesluit. Op enkele punten is invulling van deze criteria doorgedelegeerd naar deze ministeriële regeling. Specifiek betreft het de wijze waarop de correctie van de grootte van de 'equivalente uitbreiding' moet worden gecorrigeerd naar aanleiding van het type terrein dat doorkruist wordt met de leiding en wanneer er noodzaak is om extra reduceerstations te plaatsen.

Wet 3.48 Artikel 1 invoed- en afleverspecificaties gas

Op grond van dit artikel moet de gaskwaliteit voldoen aan in de als bijlage opgenomen waarden. Hierbij zijn de kwaliteitsregels onder de voormalige Regeling Gaskwaliteit, zoals deze onder de voormalige Gaswet gold, beleidsneutraal overgezet.

Afdeling 3.5 Taken transmissie- en distributiesysteembeheerder inzake balanceren

Deze afdeling betreft de taken die de DSB's voor elektriciteit en gas moeten uitvoeren ten behoeve van de balancering. In hoofdstuk 2 van de algemene toelichting (onderdeel 13) is reeds meer context hierover gegeven.

Wet 3.49.3 Artikel 1 Faciliteren van de distributiesysteembeheerder voor elektriciteit bij de administratieve afhandeling van de balancering

Artikel 3.49, derde lid, artikel 1, gaat over de wijze waarop de DSB de energievolumes bepaalt voor de verschillende aangeslotenen en hoe hij deze volumes al dan niet geaggregeerd per balanceringsverantwoordelijke doorgeeft aan de TSB ten behoeve van de administratieve afhandeling van de balancering. Binnen de sector wordt dit aangeduid als allocatie en reconciliatie:

- Bij de allocatie gaat het om de vaststelling door de DSB van de energievolumes die ten behoeve van de balancering van het systeem aan de verschillende balanceringsverantwoordelijken kan worden toegerekend.
- Bij reconciliatie gaat het om de verrekening (over een bepaalde periode, meestal een maand) op basis van het verschil tussen het ten behoeve van balanceringsverantwoordelijkheid vastgestelde volume (de allocatie) en het (achteraf) vastgestelde werkelijke volume tegen een gewogen marktprijs per MWh. Reconciliatie is nodig omdat er sprake kan zijn van ontbrekende of foutieve meetgegevens in de allocatie, bijvoorbeeld omdat er meetinrichtingen zijn die niet op afstand uitleesbaar zijn en waarvan de toerekening in de allocatie is gebaseerd op schattingen en door de reconciliatie verrekend worden met uiteindelijk vastgestelde energievolumes.

In de Netcode Elektriciteit zijn de balanceringsvoorwaarden nader uitgewerkt. De bepalingen ten behoeve van de allocatie en reconciliatie van elektriciteit zijn (op dit moment) opgenomen in de artikelen 10.17 tot en met art. 10.31 van de Netcode.

Eerste lid

De wijze waarop meetgegevens ten behoeve van de allocatie voor ieder individueel allocatiepunt wordt bepaald, is afhankelijk van de allocatiemethode. De allocatiemethode kan 'telemetrie', 'slimmeterallocatie' of 'profielallocatie' betreffen (zie Netcode Elektriciteit art 10.17). De allocatiemethode wordt vastgelegd in het aansluitingenregister.

Tweede en derde lid

De handelingen van de DSB voor het alloceren van elektriciteit zijn beschreven in het tweede lid. Onderdeel a gaat over het toewijzen van energievolumes bij kleine aansluitingen met een meetinrichting waarvan de communicatiemodule aan staat en op afstand uitleesbaar is. Onderdeel b ziet op het toewijzen van energievolumes wanneer dit niet het geval is. Wanneer profielallocatie van toepassing is, betreft dit een berekening die gebruik maakt van onder andere standaardjaarafname en -invoeding van een allocatiepunt en de bijbehorende profielfracties. Voor onbemeten aansluitingen geldt dat volumes worden bepaald op basis van technische informatie. Voor kleine aansluitingen worden de energievolumes geaggregeerd per balanceringsverantwoordelijke doorgegeven aan de TSB voor elektriciteit. Deze volumes zijn dus niet te herleiden tot individuele huishoudens of micro ondernemingen.

Onderdeel c en d beschrijven de toewijzing van volumes door de DSB voor grote aansluitingen waarbij meetgegevens en energievolumes worden verstrekt door de meetverantwoordelijke (art 4.11 Energiewet) en bij ontbrekende of niet plausibele meetgegevens zo nodig worden berekend door de DSB. Voor grote aansluitingen worden de energievolumes niet geaggregeerd per balanceringsverantwoordelijke.

Vierde en vijfde lid

De handelingen van de DSB voor de reconciliatie van elektriciteit zijn beschreven in het vierde lid. Voor bemeten allocatiepunten wordt periodiek of bij de overgang naar een andere leverancier, een marktdeelnemer die invoeding aggregeert of een balanceringsverantwoordelijke, de energievolumes vastgesteld. De periodiciteit voor het vaststellen van meterstanden is in het geval van een op afstand uitleesbare meetinrichting maandelijks en voor een niet op afstand uitleesbare meetinrichting minimaal één keer per jaar.

Zesde lid

Ten behoeve van het bepalen van dynamische profielfracties maakt de distributiesysteembeheerder gebruik van meetgegevens en energievolumes van allocatiepunten van kleine aansluitingen met een meetinrichting waarvan de communicatiefunctie wordt gebruikt. De regels voor de methode en het bepalen van dynamische profielfracties zijn vastgelegd in het afsprakenstelsel (Energiewet art. 4.25). Het verstrekken van profielfracties is onderdeel van een aparte regeling onder de Energiewet. Profielfracties worden ook gebruikt in andere systeemprocessen zoals het berekenen van meterstanden.

Wet 3.50.3 Artikel 1 Faciliteren van de distributiesysteembeheerder voor gas bij de administratieve afhandeling van de balancering

Ook bij gas geldt een systeem van allocatie en reconciliatie voor de toerekening en verrekening van de kosten van het in balans houden van het gassysteem. Een belangrijk verschil met elektriciteit is dat het gassysteem wordt gebalanceerd op basis van systeem van uurlijkse gegevens over afname van en invoeding op het systeem. Dit wordt het stuursignaal gas genoemd. Een ander verschil is dat energetische waarde van gas kan verschillen. Bij gas wordt daarom gekeken naar de calorische waarde van het gebruikte gas. De gecorrigeerde volumes worden de energetische hoeveelheden genoemd en deze berekende energetische hoeveelheden worden, in de meeste

gevallen geaggregeerd per balanceringsverantwoordelijke, door de DSB's doorgegeven aan de TSB voor gas. De balanceringsvoorwaarden voor gas zijn nader uitgewerkt in de door de ACM goedgekeurde Allocatiecode gas.

Eerste en tweede lid

Het stuursignaal (gas) is het systeem dat de TSB voor gas gebruikt om de balans in het landelijk gastransportnet te bewaken en de aangesloten en balanceringsverantwoordelijken hierover te informeren. Het wordt ook wel 'near-real-time allocatie' genoemd. De 'near-real-time allocatie' wordt gebruikt voor de directe balancerings van het systeem.

De gegevens die worden verstrekt ten behoeve van het stuursignaal voor gas zijn afhankelijk van de aansluitingcategorie van de aangeslotene. In het verleden werd dit ook wel de afnamecategorie genoemd, maar omdat er ook sprake kan zijn van invoeding wordt nu de term aansluitingcategorie gebruikt. Op dit moment worden de volgende aansluitingcategorieën onderscheiden. Voor profielafnemers: G1A, G2A en G2C, voor grootverbruikers met een dagelijks uitleesbare meter: GXX en GIN en voor grootverbruikers met een meter die elk uur uitgelezen kan worden: GGV en GIS. De aansluitingcategorie is vastgelegd in het aansluitingenregister.

Derde en vierde lid

Een belangrijk verschil met elektriciteit is dat de energetische waarde van gas kan verschillen. Bij gas wordt daarom gekeken naar de calorische waarde van het gebruikte gas. De calorische waarde is de hoeveelheid energie die uit een kubieke meter gas kan worden gehaald. Voor de bepaling van de calorische waarde wordt de gassamenstelling met behulp van een gaschromatograaf op representatieve punten in het transportsysteem bepaald. De calorische waarde wordt bepaald per systeemgebied. Deze systeemgebieden zijn gebaseerd op de oude netgebieden van energiebedrijven die zijn opgegaan in de huidige systeembeheerders voor gas. Ten behoeve van de omzetting van volumes naar energetische hoeveelheden, bepaalt de distributiesysteembeheerder de calorische waarden en maakt de waarden openbaar. Na de afloop van een maand worden ook de maandgemiddelde calorische omrekenfactoren berekend en openbaar gemaakt.

Vijfde en zesde lid

De DSB verzamelt de meetgegevens en bepaalt de energetische hoeveelheden voor de toerekening aan de balanceringsverantwoordelijke partijen. Dit wordt ook wel de 'offline allocatie' genoemd, om deze toewijzing te onderscheiden van het stuursignaal dat gebruikt wordt voor de directe balancerings van het gassysteem. De gegevens worden bepaald per onbalansverrekeningsperiode (voor gas is dit per uur). De energetische hoeveelheden worden berekend op basis van de meetgegevens en de geldende calorische waarde en worden in de meeste gevallen geaggregeerd per balanceringsverantwoordelijke verstrekt aan de TSB voor gas.

Zevende en achtste lid

De handelingen van de DSB voor de reconciliatie van gas zijn beschreven in het zevende en achtste lid. In de reconciliatie vindt de verrekening over een bepaalde periode plaats op basis van het verschil tussen de ten behoeve van allocatie doorgegeven hoeveelheid en de (achteraf) vastgestelde werkelijke hoeveelheid gas tegen een gewogen marktprijs. Voor bemeten allocatiepunten wordt periodiek of bij een verandering van leverancier of balanceringsverantwoordelijke, de meetgegevens en energetische hoeveelheden vastgesteld. De periodiciteit voor het vaststellen van meterstanden is in het geval van een op afstand uitleesbare meetinrichting maandelijks en voor een niet op afstand uitleesbare meetinrichting minimaal één keer per jaar. De gegevens worden verstrekt aan de TSB voor gas.

Afdeling 3.6 Bijzondere taken transmissiesysteembeheerder voor gas

PM. De TSB voor gas is nu onder de Gaswet (en vanaf 1 januari 2026 onder de Energiewet) verplicht de Minister elk jaar een overzicht leveringszekerheid aan te bieden. Onder de huidige Gaswet wordt nog een aanpassing van de onderliggende regelgeving voorzien: de Regeling beëindiging gaswinning uit het Groningenveld, die gebaseerd is op artikel 10a, tiende lid van de Gaswet, is in april 2025

geconsulteerd.⁶⁶ Deze Regeling beëindiging gaswinning uit het Groningenveld later in 2025 beleidsneutraal wordt overgenomen in de Energieregeling.

Afdeling 3.7 Verplichtingen transmissie- en distributiesysteembeheerder inzake kwaliteitsborging, calamiteiten en voorvallen

Ten opzichte van artikel 1.1 van de Regeling investeringsplan en kwaliteit elektriciteit en gas (Rikeg) zijn er verschillende wijzigingen in de gehanteerde begripsbepalingen. Een aantal begripsbepalingen van de Rikeg zijn niet overgenomen, omdat het mogelijk was om die begrippen te verwerken in de inhoudelijke artikelen. Het betreft hier bijvoorbeeld de begripsbepaling *voorziene onderbreking*, die inhoudelijk terugkomt in Besluit 3.32.3 Artikel 2, tweede lid, en Besluit 3.36.6 Artikel 2, vierde lid. Dit draagt bij aan de overzichtelijkheid van de regeling.

De Rikeg bevatte een begripsbepaling *storing*. In de onderhavige regeling is dit aangepast naar *acute systeemstoring*. Hiermee is voorkomen dat aan de term *storing* een van het normale spraakgebruik afwijkende betekenis wordt gegeven.

Het woord *bedrijfsmiddelenregister* werd reeds in de Rikeg gehanteerd, maar was daar niet als begripsbepaling opgenomen. Aangezien *bedrijfsmiddelenregister* geen term is die in het algemeen spraakgebruik wordt gehanteerd, is ervoor gekozen alsnog een begripsbepaling op te nemen. Voor deze begripsbepaling is aansluiting gezocht bij de begripsbepaling *distributiesysteem* en *transmissiesysteem* in de Energiewet. In deze begrippen wordt gesproken over 'het stelsel van leidingen en daarmee verbonden hulpmiddelen', waar het begrip *bedrijfsmiddelenregister* nu op aansluit. Waar artikel 3.7 van het voormalige Rikeg sprak over 'een overzicht van alle verbindingen, leidingen en hulpmiddelen' is daarom het woord 'verbinding' nu weggelaten, zonder dat hiermee enig bijzonder materieel effect is beoogd qua reikwijdte van het bedrijfsmiddelenregister.

Besluit 3.31.4 artikel 1 kwaliteitsborgingssysteem en artikel 2 voorwaardenscheppende, ondersteunende, controlerende en evaluerende processen

Deze artikelen zijn gedeeltelijk een inhoudelijke voortzetting van artikel 3.1, eerste lid, onderdelen c tot en met e, van het Rikeg en de artikelen 3.6 en 3.9 van de Rikeg. Besluit 3.31.4 artikel 1, eerste lid, regelt uit welke processen, plannen en procedures het kwaliteitsborgingssysteem moet bestaan. Behalve voorwaardenscheppende, ondersteunende en controlerende processen, plannen en procedures zijn ook evaluerende processen onderdeel geworden om het nagestreefde kwaliteitsniveau te bereiken en de beheersing te verbeteren. Met dit geheel van samenhangende plannen, processen, procedures worden de TSB en DSB in staat gesteld om navolgbaar, systematisch en proactief regie te voeren op de kwaliteit en de doelstellingen voor ieder kwaliteitsaspect te realiseren.

Het tweede lid vereist van de TSB of DSB om de werking van het kwaliteitsborgingssysteem te monitoren en waar noodzakelijk aanpassingen te doen. Deze verplichting zorgt ervoor dat er sprake is van zelflerend vermogen van de TSB of DSB en dat regie op de te leveren kwaliteit gestimuleerd wordt. Deze monitoringsverplichting is nieuw.

Het derde lid bevat de verplichting voor de TSB of DSB om de doeltreffendheid van het kwaliteitsborgingssysteem ten minste iedere zes jaar te evalueren en te wijzigen, indien de evaluatie daartoe aanleiding geeft.

Besluit 3.31.4 artikel 2 regelt in meer detail welke processen een kwaliteitsborgingssysteem ten minste moet bevatten. Dit artikel is grotendeels beleidsneutraal overgezet en komt voort uit artikel 3.6 van de Rikeg.

⁶⁶ Consultatie Regeling beëindiging gaswinning uit het Groningenveld, zie: https://www.internetconsultatie.nl/regeling_beeindiging_gaswinning_groningenveld/b1

Besluit 3.31.4 Artikel 3 inhoud bedrijfsmiddelenregister

Voor een goede borging van de nagestreefde kwaliteit moet een systeembeheerder op de hoogte zijn van de toestand van zijn systeem, bijvoorbeeld om te kunnen vaststellen welk onderhoud er nodig is. Het bedrijfsmiddelenregister kan daar inzicht in geven. Dit artikel is een beleidsneutrale voortzetting van artikel 3.7, tweede en derde lid, van de Rikeg. In Besluit 3.31.4 Artikel 3, eerste lid, is geregeld wat een TSB of DSB voor gas moet vermelden in het bedrijfsmiddelenregister; in het tweede lid is geregeld wat een TSB of DSB voor elektriciteit moet vermelden in het bedrijfsmiddelenregister.

In het eerste lid komt in verschillende onderdelen de term *knelpunt* terug. Via de begripsbepaling *knelpunt* is nader geregeld welke knelpunten de TSB of DSB moet vermelden.

Besluit 3.32.3 Artikel 1 inhoud van het kwaliteitsplan

In artikel 3.32, tweede lid, van het Energiebesluit is op hoofdlijnen vastgelegd welke onderdelen een kwaliteitsplan ten minste moet bevatten. Besluit 3.32.3 Artikel 1, eerste lid, specificeert welke zaken een TSB of DSB in het kwaliteitsplan dient op te nemen bij het beschrijven van die onderdelen. Hierbij geldt dat de volgorde van de onderdelen moet worden gevolgd in het kwaliteitsplan. Dit bevordert de onderlinge vergelijkbaarheid van de kwaliteitsplannen voor de toezichthouders. Het kwaliteitsplan biedt in samenhang met het kwaliteitsborgingssysteem transparantie over hoe een TSB of DSB de kwaliteit in de praktijk borgt. De toezichthouder kan toezicht houden op de naleving van het kwaliteitsplan en zo nodig handhavend optreden. Voor wat betreft de knelpunten is een onderscheid gemaakt in organisatorische knelpunten en fysieke knelpunten. Organisatorische knelpunten behelzen knelpunten die worden veroorzaakt door de handelwijze van de factor mens, het hebben en naleven van de procedures en het functioneren van de organisatie. Fysieke knelpunten zijn knelpunten met betrekking tot een systeemonderdeel of een groep van systeemonderdelen die worden geïdentificeerd vanuit het kwaliteitsborgingssysteem van de TSB of DSB.

Besluit 3.32.3 Artikel 1, tweede en derde lid, zijn grotendeels een voortzetting van artikel 3.1, vierde en vijfde lid, van de Rikeg. Ten opzichte van de Rikeg is niet langer vereist dat de TSB of DSB aangeeft op welk proces een 'eigen' kritische prestatie-indicator betrekking heeft en waarom de 'eigen' kritische prestatie-indicator een juist beeld geeft van het relevante kwaliteitsaspect.

Besluit 3.32.3 Artikel 2 kritische prestatie-indicatoren elektriciteit en Artikel 3 kritische prestatie-indicatoren gas

Deze artikelen zijn grotendeels een beleidsneutrale voortzetting van de artikelen 3.3, 3.4, 3.5 en 3.8 van de Rikeg en vormen een nadere uitwerking van artikel 3.32, tweede lid, onder h, van het Energiebesluit. De kritische prestatie-indicatoren geven inzicht in de beheersing van de belangrijkste beheersmaatregelen voor een kwaliteitsaspect. In deze regeling zijn de kritische prestatie-indicatoren voor elektriciteit en gas separaat weergegeven.

De kritische prestatie-indicator bij het kwaliteitsaspect kwaliteit van meetdata is nieuw. De reden dat kwaliteit van meetdata in brede zin onder de Energiewet – en specifiek in voorliggend artikel van de regeling – meer aandacht krijgt is dat uit de huidige praktijk blijkt dat foutieve gegevens een cascade-effect hebben, jarenlang kunnen doorwerken en de bedrijfsvoering van verschillende ketenpartijen negatief beïnvloedt. Nu de energiesector een transitie doormaakt, neemt de vraag naar hoogwaardige en hoogfrequente meetdata toe. Dit komt onder meer voort uit regels voor het activeren en beschermen van aangeslotenen en de brede ontsluiting van gegevens binnen het energiesysteem.

Besluit 3.33.6 Artikel 1 moment voorleggen ontwerp kwaliteitsplan

Dit artikel regelt op welk moment een ontwerp kwaliteitsplan moet worden voorgelegd aan de Minister en de ACM. De eerste maal dat het plan moet worden voorgelegd is, gelet op de formulering van het

artikel, 4 januari 2027. De planning van het voorleggen van het ontwerp kwaliteitsplan aan de Minister en de ACM loopt vooruit op het investeringsplan en is in samenhang met de planning van het investeringsplan bepaald.

Besluit 3.36.6 Artikel 1 meldingen van voorvallen bij gassystemen en Artikel 2 registratie en openbaarmaking van onderbrekingen en voorvallen

Deze artikelen zijn beleidsneutrale voortzettingen van de artikelen 4.2 en 4.3 van de Rikeg. In Besluit 3.36.6 Artikel 1 wordt vastgelegd wat de TSB of DSB meldt aan de Minister indien zich met betrekking tot een systeem voor gas dat bestemd is of gebruikt wordt voor het transport van gas bij een druk tot en met 16 bar een voorval voordoet of heeft voorgedaan, waardoor nadelige gevolgen voor de mens of het milieu zijn ontstaan of dreigen te ontstaan.

In Besluit 3.36.6 Artikel 2 wordt vastgelegd welke gegevens geregistreerd moeten worden op basis van de verplichting van het besluit voor TSB's of DSB's om de bij hen gemelde onderbrekingen in het transport van elektriciteit of gas te registreren evenals afwijkingen van de eisen aan de kwaliteit van het transport van elektriciteit of gas en waarnemingen van gaslucht.

Besluit 3.37.2 Artikel 1 calamiteitenplan

In artikel 3.37 van de Energiewet is opgenomen dat een transmissie- of distributiesysteembeheerder ten minste iedere vijf jaar een calamiteitenplan opstelt en aan de Minister zendt. Dit artikel geeft aan welke informatie het calamiteitenplan in elk geval moet bevatten, ter uitwerking van de delegatiegrondslag in artikel 3.37, tweede lid, van de Energiewet. Dit artikel is beleidsneutraal overgenomen uit artikel 4.1 van de Regeling investeringsplan en kwaliteit elektriciteit en gas.

Afdeling 3.8 Tarieven en voorwaarden transmissie- en distributiesysteembeheerders

Wet 3.110.6 artikel 1 voorstel voor tarieven

Dit artikel regelt dat transmissie- en distributiesysteembeheerders jaarlijks vóór 1 oktober een voorstel voor hun tarieven indienen bij de ACM zodat de ACM vervolgens een tarievenbesluit kan nemen op grond van artikel 3.110 van de wet. Uiteraard kan de ACM daarbij, indien noodzakelijk, van het voorstel afwijken en aanpassingen doorvoeren. In het tweede lid is een voorziening opgenomen voor het geval dat een transmissie- of distributiesysteembeheerder niet binnen de daarvoor gestelde termijn een tarievenvoorstel indient. De ACM kan dan uit eigen beweging de tarieven voor de transmissie- of distributiesysteembeheerder vaststellen. Soortgelijke regels waren voorgeschreven onder de voormalige Elektriciteitswet 1998 (artikel 41b, eerste lid en artikel 41c, derde lid) en onder de voormalige Gaswet (artikel 81b, eerste lid en artikel 81c, derde lid).

Wet 3.120.4 artikel 1 voorstel methoden en voorwaarden

Een transmissie- of distributiesysteembeheerder kan de overige transmissie- of distributiesysteembeheerders verzoeken een gezamenlijk voorstel te doen tot wijziging van de methoden en voorwaarden. Voor distributiesysteembeheerders geldt dat het verzoek van ten minste een derde van hen moet komen. De gezamenlijke transmissie- of distributiesysteembeheerders zijn gehouden, ook als zij het tot hen gerichte verzoek niet overnemen of zelfs niet behandelen, dat verzoek binnen 12 weken aan de ACM te zenden. Dat geeft de ACM in voorkomend geval de mogelijkheid om, mocht zij dat noodzakelijk achten, de transmissie- en distributiesysteembeheerders op te dragen een gezamenlijk voorstel als bedoeld in het eerste lid op te stellen, dan wel, op grond van artikel 3,120, derde lid, onderdeel b, van de wet, uit eigen beweging een ontwerp voor of aanvulling of wijziging van de methoden of voorwaarden op te stellen. Soortgelijke regels waren voorgeschreven onder de voormalige Elektriciteitswet 1998 (artikel 32, eerste lid) en onder de voormalige Gaswet (artikel 12c, eerste en tweede lid).

Wet 3.120.4 artikel 2 voorstel voor methoden en voorwaarden van de ACM

Zoals dat ook gold onder de regeling in artikel 34, tweede lid, van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 12e, derde lid, van de Gaswet regelt dit artikel dat, indien de ACM op grond van artikel 3.120, derde lid, onderdeel b, van de wet een ontwerp voor wijziging van de methoden of voorwaarden opstelt, zij de relevante systeembeheerders en de relevante representatieve organisaties van aangeslotenen, netgebruikers, marktdeelnemers en balanceringsverantwoordelijken daarbij betreft. De ACM stelt hen in de gelegenheid om een zienswijze in te dienen op het ontwerp voor wijziging van de methoden en voorwaarden met een termijn van twaalf weken.

Wet 3.121.6 artikel 1 opschorten beslistermijn bij eis ACM tot wijziging voorstel voor methoden en voorwaarden

Dit artikel regelt dat indien de ACM wijziging verlangt van een voorstel voor methoden en voorwaarden alvorens deze goed te keuren, beslistermijn voor de ACM wordt opgeschort. De regels in de Algemene wet bestuursrecht over het opschorten van de beslistermijn voor het bestuursorgaan worden daartoe van overeenkomstige toepassing verklaard. Dit sluit aan op hetgeen was geregeld in artikel 36, derde lid, van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 12f, derde lid, van de Gaswet.

Afdeling 3.9 Tarieven en voorwaarden bijzondere systeembeheerders

Wet 3.115.5 en 3.123.5 Artikel 1

Voor een toelichting op dit artikel wordt verwezen naar hetgeen reeds beschreven is in hoofdstuk 2, meer in het bijzonder onderdeel 17.

Afdeling 3.10 Verplichtingen transmissie- en distributiesysteembeheerders t.a.v. overeenkomsten

Geen artikelen voorzien onder deze afdeling

Afdeling 3.11 Kredietwaardigheid en boekhoudverplichting systeembeheerders

Besluit 3.41.3/6 Artikel 1 Aantonen kredietwaardigheid kleinere distributiesysteembeheerders

Dit artikel geeft in aanvulling op artikel 3.41, derde en zesde lid, van het besluit een nadere specificatie van criteria voor het aantonen van kredietwaardigheid door kleinere distributiesysteembeheerder.

Het eerste lid geeft een viertal financiële criteria aan, waaraan de distributiesysteembeheerder moet voldoen. Het eerste criterium, opgenomen in het eerste lid, onder a, strekt ertoe dat het resultaat van het bedrijf voordat er belasting en rentelasten moeten worden betaald, ruim voldoende moet zijn om er de rente van te betalen. Het resultaat van het bedrijf voordat er belasting en rentelasten moeten worden betaald staat algemeen bekend als Earnings before Interest and Tax (EBIT). Het gaat hier om continue bedrijfsactiviteiten en daarom niet over in de toekomst af te stoten bedrijfsactiviteiten. Ook buitengewone posten worden buiten beschouwing gelaten, waarbij de kwalificatie buitengewoon afhankelijk is van de vigerende verslaggevingsrichtlijnen. Onder de in Nederland meest toegepaste systemen voor jaarverslaggeving is buitengewoon iets zeer uitzonderlijks (bijvoorbeeld de financiële gevolgen van natuurrampen). Deze categorie zal zich derhalve slechts sporadisch voordoen. Ook wordt door ondernemingen vaak de term EBITDA gebruikt. Dit is EBIT zonder afschrijving en amortisatie (Depreciation en Amortization). Dit is een wezenlijk andere term dan EBIT en mag dus niet in deze ratio gebruikt worden. De term EBIT is daarom het uit de winst- en verliesrekening afgeleide bedrijfsresultaat voor de toerekening van interestlasten en belastingen. Alle overige posten dienen in het bedrijfsresultaat opgenomen te zijn.

De bruto rentelasten betreffen de rentelasten in de winst- en verliesrekening, exclusief rentebaten, koersverschillen en overige financiële baten en lasten zoals bijvoorbeeld beleggingsresultaten.

Het tweede criterium, onder b, houdt in dat een distributiesysteembeheerder met zijn kasstroom minimaal 2,5 keer de jaarlijkse rentelasten moet kunnen betalen als buffer voor een rentestijging of voor het inzakken van het resultaat. De nettowinst uit gewone bedrijfsuitoefening en daarbij opgeteld alle kosten die geen uitgaven zijn, zoals afschrijvingen, latente belastingen (belastingen die in de toekomst moeten worden betaald) en overige kostenposten waarvoor geen kasgeld noodzakelijk is, en de bruto rentelasten worden bij deze ratio gedeeld door de bruto rentelasten.

Het derde criterium, onder c, ziet op de vraag of er voldoende kasstroom is ten opzichte van de uitstaande schulden. Met de uitstaande schuld wordt hier bedoeld het totaal van de, al dan niet rentedragende, schulden. Omdat een netwerkbeheerder een stabiele kasstroom heeft en veel investeringen in vaste activa, die een lange afschrijvingsperiode kennen, wordt een afloperiode van minimaal 9 jaar als grens gezien. In tegenstelling tot de tweede ratio worden alleen de bruto rentelasten hier niet meegenomen.

Het vierde criterium, onder d, kijkt naar de verhouding tussen vreemd vermogen en het totaal vermogen, dat wil zeggen hoe de totale schulden zich verhouden tot de totale waarde van het bedrijf. Er dient voldoende buffer te zijn om incidentele verliezen op te vangen. Met totale schuld wordt bedoeld de schulden aan verschafters van vreemd vermogen zoals die blijken uit de balans van de distributiesysteembeheerder. Dit in tegenstelling tot het eigen vermogen, dat komt van de verschafters van eigen vermogen. Het onderscheid tussen vreemd en eigen vermogen is in het algemeen duidelijk, alhoewel er verschillende vreemd vermogensproducten zijn die karaktereigenschappen van eigen vermogen hebben, zoals converteerbare obligatieleningen. De accountant van de distributiesysteembeheerder toetst echter de karakteristieken van dit soort producten als onderdeel van zijn jaarlijkse accountantscontrole en waarborgt hierdoor de juiste categorisering van deze producten. De totale kapitalisatie is de optelling van eigen en vreemd vermogen, in totaliteit daarom al het vermogen. Dit is inclusief de kortlopende schulden, al dan niet rentedragend en de voorzieningen. Wat betreft het dividend geldt dat het voorgestelde dividend nog in mindering dient te worden gebracht op het eigen vermogen van de distributiesysteembeheerder. De distributiesysteembeheerder voegt jaarlijks bij zijn jaarrekening een overzicht waaruit blijkt dat hij voldoet aan de financiële ratio's.

Het tweede lid van dit artikel schrijft voor dat verplichtingen die door andere groepsmaatschappijen zijn aangegaan – en die invloed hebben op de financiële verplichtingen van de distributiesysteembeheerder – tot uitdrukking komen in de financiële ratio's van de distributiesysteembeheerder.

Het derde lid van het artikel bepaalt dat de omzetgrens uit het eerste lid wordt geïndiceerd. De Europese, geharmoniseerde prijsindex wordt hiervoor geschikt geacht.

Het vierde lid vereist dat de distributiesysteembeheerder onderbouwd aangeeft wat de verwachtingen zijn ten aanzien van de in het eerste lid genoemde financiële ratio's in de eerstkomende vijf jaren.

Het vijfde lid ziet op het vereiste uit artikel 3.41, derde lid, van het besluit dat de distributiesysteembeheerder een kredietfaciliteit aanhoudt die garandeert dat hij 12 maanden over voldoende liquiditeit beschikt om in geval van een externe of interne calamiteit dit te kunnen opvangen. Deze faciliteit zorgt ervoor dat de distributiesysteembeheerder over voldoende middelen kan beschikken in het geval hij niet direct of niet snel genoeg toegang heeft tot reguliere aanvullende financiering. In deze twaalf maanden heeft de distributiesysteembeheerder tijd om dit alsnog te regelen, bijvoorbeeld door middel van een nieuwe overeenkomst met zijn aandeelhouders.

Besluit 3.42.1/2 Artikel 1 afzonderlijke boekhouding systeembeheerders

Dit artikel bevat, in aanvulling op artikel 3.42 van het besluit, een specificatie van de elementen die een TSB of DSB of TSB voor elektriciteit op zee en een LNG-beheerder of gasopslagbeheerder moet opnemen in de afzonderlijke boekhouding en welke onderdelen daarvan door een onafhankelijke accountant moeten worden gecontroleerd.

Het eerste lid, onderdeel a, bepaalt dat de winst- en verliesrekening en het bedrijfsresultaat moeten worden gepubliceerd. Dit moet zowel voor het totaal van de activiteiten van de systeembeheerder als gesegmenteerd naar de activiteiten van de systeembeheerder ter uitvoering van de taken op het gebied van elektriciteit, gas, LNG of gasopslag en, indien van toepassing, meten. Bij die gesegmenteerde winst- en verliesrekening en het bedrijfsresultaat hoort ook een toelichting per segment (elektriciteit, gas, LNG, gasopslag, meten). Voor deze toelichting moet met name worden gedacht aan een overzicht van het bedrijfsresultaat, de omzet, afschrijvingen en buitengebruikstellingen, overige bedrijfskosten en materiële vaste activa. Voor de segmenten elektriciteit en gas daarnaast ook de transportvolumes en volumes van periodieke aansluitvergoedingen. Voorts zijn de voor segmentering gehanteerde verdeelsleutels van belang.

Voor zover dit niet al in de jaarrekening is opgenomen dient de systeembeheerder tevens een verslag te publiceren van de ontwikkelingen van de investeringen in zijn systeem en van de ontwikkelingen van de betrouwbaarheid van zijn systeem. Dit is opgenomen in het eerste lid, onderdeel c. Het eerste lid, onderdeel b, bevat de verplichting om een verklaring op te nemen dat de financiële verhouding tussen de transmissie- of distributiesysteembeheerder en de infrastructuurbedrijven die in dezelfde groep zitten voldoet aan de verplichting om infrastructuurbedrijven niet te bevoordelen. Dit is overgenomen uit de huidige bepalingen onder de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet.

Het tweede lid van dit artikel bevat een regeling voor een TSB of DSB, TSB voor elektriciteit op zee, interconnectorsysteembeheerder, LNG-beheerder of gasopslagbeheerder die geen volledig jaarverslag, inclusief jaarrekening, opstelt op basis van Titel 9 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. Deze systeembeheerder dient een financieel verslag te publiceren met de informatie zoals opgesomd in het tweede lid, onderdelen a tot en met f. Daarbij moet ook een controleverklaring van een onafhankelijke accountant op deze onderdelen worden gevoegd.

Afdeling 3.12 Overige taken en verplichtingen systeembeheerders

Wet 3.78.5 Artikel 1 actieve openbaarmaking gegevens door transmissiesysteembeheerder en distributiesysteembeheerder

Dit artikel regelt op de verplichte openbaarmaking door de TSB's en de DSB's van enkele specifieke gegevens. Zoals reeds toegelicht in hoofdstuk 2 (onderdeel 20) van de algemene toelichting wordt middels dit artikel invulling gegeven aan twee verplichtingen onder de Richtlijn hernieuwbare energie.

Lid 1 sluit aan op de verplichting uit artikel 20 bis eerste lid en eerste alinea van de Richtlijn hernieuwbare energie. De hier opgenomen verplichting is vrijwel letterlijk overgenomen in de Energieregeling, zij het dat gesproken wordt over 'onbalansverrekeningsperiode' in plaats van 'marktvereffeningsperiode'. De TSB's en DSB's worden verplicht deze gegevens dagelijks te publiceren. In de huidige praktijk worden de gegevens met een à twee uur vertraging gepubliceerd. Er is bewust geen invulling gegeven aan de keuzeruimte die de richtlijn biedt in de tweede paragraaf. Dit zijn geen gegevens waar de TSB of DSB over beschikt binnen de uitvoering van zijn wettelijke taken.

Lid 2 sluit aan op de gedelegeerde verordening 2023/1185 onder de Richtlijn hernieuwbare energie, meer in het bijzonder onderdeel A, onder punt 6c in de bijlage bij deze gedelegeerde verordening. Er is voor gekozen een begrip op te nemen voor 'dynamische referentieprijs' en de TSB voor elektriciteit vervolgens te verplichten deze dagelijks te publiceren. Voor de formulering van het begrip

'dynamische referentieprijs' is aangesloten op de reeds bestaande methodiek hiervoor in de NTA8800 (technische afspraken bouwregelgeving); zie verder de algemene toelichting.

Lid 3 ziet met name op de manier waarop deze gegevens openbaar gemaakt worden, namelijk op toegankelijke wijze en waarbij de gebruiker de mogelijkheid heeft van hergebruik en machine-uitleesbaarheid. Dit sluit aan op de soortgelijke formulering in artikel 3.78 tweede lid onder c, van de wet. Hiermee wordt tevens invulling gegeven aan de verplichtingen in het tweede lid van artikel 20 bis Richtlijn hernieuwbare energie, namelijk dat gegevens "*digitaal beschikbaar gesteld worden op een manier die zorgt voor interoperabiliteit op basis van geharmoniseerde gegevensindelingen en genormaliseerde gegevensreeksen zodat zij op niet-discriminerende wijze gebruikt kunnen worden door... etc.*"

Wet 3.23.6 Artikel 1 opstellen verslag over de geraamde flexibiliteitsbehoeften

De gewijzigde Elektriciteitsverordening bevat een aantal bepalingen gericht op bevordering van flexibiliteit in het elektriciteitssysteem (artikelen 19 sexies en septies). Flexibiliteit is het vermogen om de actuele vraag en aanbod van elektriciteit in het transmissie- of distributiesysteem voor elektriciteit omhoog of omlaag aan te passen. Bronnen van flexibiliteit zijn bijvoorbeeld batterijen, regelbaar vermogen zoals centrales, vraagrespons en interconnectiecapaciteit. De nationale regulerende instantie, of een andere instantie die wordt aangewezen door de lidstaat, moet de behoefte aan flexibiliteit van het elektriciteitssysteem voor de aankomende 5 tot 10 jaar in kaart te brengen. Eveneens moeten lidstaten een indicatief nationaal doel voor niet-fossiele flexibiliteit, met inbegrip van de respectieve specifieke bijdragen van vraagrespons en opslag aan die doelstelling, bepalen in hun nationale energie- en klimaatplannen. Artikel 19 sexies van de verordening vereist dat het verslag consistent is met de nationale voorzieningszekerheidsbeoordelingen welke door TenneT jaarlijks wordt opgesteld. Mede om deze reden wordt in deze regeling de TSB voor elektriciteit belast met de taak om, in samenwerking met de distributiesysteembeheerders voor elektriciteit, een voorstel voor het verslag op te stellen. Artikel 3.23 zesde lid van de Energiewet bevat hiervoor de grondslag. De TSB voor elektriciteit kan dit voorstel voor een verslag op grond van artikelen 19 sexies mede baseren op gegevens en analyses die de distributiesysteembeheerders verstrekken aan de hand van de gemeenschappelijke Europese methode. Het verslag dient op grond van artikel 19 sexies, eerste lid tweejaarlijks te worden opgesteld. Op grond van artikel 5.1, eerste lid, van de Energiewet, heeft de ACM de taak om het verslag goed te keuren of te wijzigen.

Afdeling 3.13 Ontheffingen nieuwe systemen

Wet 3.130.9 Artikel 1 Ontheffingen nieuwe systemen

Artikel 78 van verordening 2024/1789 bevat regels over het verlenen van ontheffingen voor nieuwe aardgas- en waterstofsysteem. [Wet Artikel 3.130, negende lid - artikel 1] is gebaseerd op de grondslag in artikel 3.13, negende lid, van de wet. Met het tweede lid van [Wet Artikel 3.130, negende lid - artikel 1] is gewaarborgd dat de motivering van het ontheffingsbesluit voldoet aan de eisen van artikel 78, negende lid, van verordening 2024/1789. Het vierde en vijfde lid van [Wet Artikel 3.130.9 artikel 1] zijn inhoudelijk grotendeels een voortzetting van artikel 18h, elfde, twaalfde en dertiende lid, van de Gaswet. Anders dan in artikel 18h, elfde lid, van de Gaswet, is niet geregeld dat het ontheffingsbesluit in werking treedt wanneer de reactietermijn van de Europese Commissie is verstreken en een besluit is uitgebleven. Een dergelijke regel zou afbreuk doen aan het vereiste van goedkeuring door de Europese Commissie. Daarbij bevat artikel 78, tiende lid, van verordening 2024/1789 dwingende regels over de termijn waarbinnen de Europese Commissie een beslissing moet nemen.

Afdeling 3.14 Schadevergoeding transmissiesysteem voor elektriciteit op zee

Besluit 3.51.9 artikel 1 Windsnelheid en Besluit 3.51.9 artikel 2 nadere regels windsnelheid

Voor de metingen van de windsnelheid wordt in eerste instantie gebruik gemaakt van 10 minuten gemiddelde metingen die verricht zijn op meetstations op zee en op land die representatief zijn voor de windsnelheid op de locatie van het windpark dat is aangesloten op het desbetreffende onderdeel van het transmissiesysteem voor elektriciteit op zee. Voor meetstations op zee betekent dit een maximale afstand van circa 100 kilometer en voor meetstations op land een maximale afstand van circa 40 kilometer. Indien de windrichting ligt tussen 0 en 180 graden (aflandige wind), dan worden de windsnelheidsmetingen van de meetstations op land niet meegenomen, omdat anders de kans bestaat dat de aldus bepaalde windsnelheid substantieel wordt onderschat. De gemeten windsnelheden door meetstations worden eerst vanaf de meethoogte verticaal geëxtrapoleerd tot de as-hoogte van het desbetreffende windpark, en vervolgens horizontaal geïnterpoleerd naar de locatie van het desbetreffende windpark op basis van een naar de afstand tot de meetstations gewogen gemiddelde. Indien metingen van de windsnelheid niet of onvoldoende beschikbaar zijn (zie voor wanneer hiervan sprake is de toelichting op Wet 3.51, artikel 7), wordt gebruik gemaakt van de 10 minuten gemiddelde metingen van de windsnelheid door een of meerdere zogenaamde LiDAR-systemen ter plaatse van het windgebied. Met behulp van een dergelijk systeem kunnen afstanden tot en snelheden van objecten worden bepaald door middel van reflectie van door het apparaat uitgezonden lasersignalen. Doordat de metingen van een dergelijk systeem ter plaatse beïnvloed kunnen worden door de zog-effecten van de windturbines, heeft deze meetmethode voor het bepalen van de windsnelheid niet de eerste voorkeur.

Besluit 3.51.9 Artikel 3 Productieprofiel

Het productieprofiel van een windpark wordt bepaald door het geleverde vermogen van het windpark per windsnelheidsklasse van 0,5 m/s tussen de inschakelsnelheid en de uitschakelsnelheid van het windpark en per windrichtingssector van 30 graden. Dit betekent dat het voor het vaststellen van het productieprofiel van een windpark noodzakelijk is om de windrichting vast te stellen. Hoe de windrichting wordt vastgesteld, is beschreven in de artikelen [Besluit 3.51.9 artikel 4] en [Besluit 3.51.9 artikel 5].

Besluit 3.51.9 Artikel 4 Windrichting en Besluit 3.51.9 artikel 5 Nadere regels windrichting

Voor het bepalen van het productieprofiel is de windrichting van belang. Op basis van deze artikelen wordt de windrichting bepaald. Voor de metingen van de windrichting wordt in eerste instantie gebruik gemaakt van 10 minuten gemiddelde metingen door een of meerdere LiDAR-systemen ter plaatse van het desbetreffende onderdeel van het transmissiesysteem voor elektriciteit op zee. In tegenstelling tot bij de bepaling van de windsnelheid heeft voor de bepaling van de windrichting een LiDAR-systeem ter plaatse de voorkeur omdat metingen van de windrichting minder gevoelig zijn voor zog-effecten van de windturbines. Indien er van een LiDAR-systeem gedurende de periode dat het net op zee niet beschikbaar niet of onvoldoende meetgegevens beschikbaar zijn, dan wordt gebruik gemaakt van metingen van de windrichting die verricht zijn op meetstations op zee en op land die representatief zijn voor de windrichting op de locatie van het desbetreffende windpark. De gemeten windrichtingen worden horizontaal geïnterpoleerd naar de locatie van het desbetreffende windpark op basis van een naar de afstand tot de meetstations gewogen gemiddelde.

Besluit 3.51.9 artikel 6 LiDAR-systeem

Als waarborg voor een zorgvuldig en correct gebruik van het LiDAR-systeem is bepaald dat het systeem wordt bediend en beheerd door een ter zake kundige en onafhankelijke partij. De meetgegevens van de LiDAR dienen daarnaast omwille van de transparantie openbaar toegankelijk te zijn voor eenieder.

Besluit 3.51.9 artikel 7 Onvoldoende gegevens en Besluit 3.51.9 artikel 8 Gemiste elektriciteitsproductie bij onvoldoende gegevens

Indien meetgegevens van de windsnelheid en de windrichting niet of in onvoldoende mate beschikbaar zijn om de gemiste elektriciteitsproductie te bepalen, wordt de gemiste elektriciteitsproductie vastgesteld op basis van de verdeling van de historische jaarlijkse elektriciteitsproductie over de kalendermaanden in een jaar. Van een onvoldoende beschikbaarheid van meetgegevens is sprake indien er van een meetstation of LiDAR-systeem gedurende de periode dat het net op zee niet beschikbaar was minder dan 95% van de tijd meetgegevens beschikbaar zijn. Om gebruik te maken van de metingen van meetstations dienen voorts ten minste meetgegevens van 2 meetstations in voldoende mate beschikbaar te zijn. De historische verdeling van de gemiddelde jaarlijkse elektriciteitsproductie over de kalendermaanden van een jaar wordt vastgesteld op basis van meetreeksen van de meetstations OWEZ voor de kust van Egmond (juli 2005 tot oktober 2006) en IJmuiden Ver (november 2011 tot augustus 2015), zoals beschreven in het ECN rapport ECN-E-15-058. Deze verdeling laat zien dat de elektriciteitsproductie groter is gedurende de wintermaanden dan in de zomerperiode. Het is denkbaar dat de gebruikte meetreeksen in de toekomst worden uitgebreid of vervangen door meer recente meetgegevens. De verwachting is echter dat dit de huidige vastgestelde verdeling niet wezenlijk zal veranderen.

Besluit 3.51.9 artikel 9 Bepaling hoeveelheid elektriciteit windparken op interconnector

Nieuw ten opzichte van de onder de Elektriciteitswet 1998 ressorterende regeling is dat in onderhavige regeling tevens wordt vastgesteld hoe de hoeveelheid elektriciteit die niet via het transmissiesysteem voor elektriciteit op zee kan worden getransporteerd, wordt bepaald voor windparken op zee, die tevens zijn ontsloten via een interconnector. Dat gebeurt eenvoudig door de beschikbare transportcapaciteit op die interconnector in mindering te brengen op de hoeveelheid elektriciteit die niet via het transmissiesysteem voor elektriciteit op zee kan worden getransporteerd.

Hoofdstuk 4: Uitvoering, toezicht en handhaving

Afdeling 4.1 Uitvoering en toezicht door de Autoriteit Consument en Markt en afdeling 4.2 Uitvoering en toezicht door Onze Minister

Voor een toelichting op de artikelen in deze twee afdelingen wordt ook verwezen naar de algemene toelichting, meer in het bijzonder onderdeel 23 in hoofdstuk 2.

Wet 5.7.2 Artikel 1 Aanwijzen Minister als bevoegde instantie

In het eerste lid van dit artikel is de Minister aangewezen als bevoegde instantie voor gedelegeerde verordening 2024/1366, verordening 2017/1938 en verordening 2019/941. Gedelegeerde verordening 2024/1366 omvat een netcode inzake sectorspecifieke regels voor met cyberbeveiliging samenhangende aspecten van grensoverschrijdende elektriciteitsstromen. Als bevoegde autoriteit bestaan de taken en bevoegdheden van de Minister onder meer uit het aanwijzen van entiteiten met zeer belangrijke of kritieke impact, incidentmanagement, de coördinatie van samenwerking, het behandelen van aanvragen van TSB's voor goedkeuring van voorwaarden, methoden of plannen en het houden van toezicht op de naleving. Een gedeelte van deze taken en bevoegdheden wordt in mandaat uitgevoerd door de RDI en het NCSC. Het gaat dan om taken als toezicht op cyberbeveiliging, die aansluiten bij de expertise en ervaring van de RDI, en taken als informatieverstrekking en incidentmanagement die aansluiten bij de dienstverlening die het NCSC biedt op grond van onder meer de Cyberbeveiligingswet. Gedelegeerde verordening 2024/1366 is in werking getreden in juni 2024 en de uitvoering van de taken van de nationale bevoegde instantie was al toebedeeld aan verschillende instanties. Bij de toedeling van deze taken is zoveel mogelijk aangesloten bij de bestaande taakverdeling en aanwezige kennis bij de instanties die zijn betrokken bij de uitvoering van gedelegeerde verordening 2024/1366.

Wet 5.18.1c Artikel 1. toezicht op de naleving van gedelegeerde verordening 2024/1366

Gedelegeerde verordening 2024/1366 omvat een netcode inzake sectorspecifieke regels voor met cyberbeveiliging samenhangende aspecten van grensoverschrijdende elektriciteitsstromen. Artikel 5.17, eerste lid, onderdeel b, van de Energiewet biedt een grondslag om bij ministeriële regeling cyberbeveiligingsvoorschriften aan te wijzen waarop de ACM geen toezicht houdt. In het verlengde hiervan moeten op grond van artikel 5.18, eerste lid, onderdeel c, van de Energiewet, bij ministeriële regeling cyberbeveiligingsvoorschriften worden aangewezen over cyberbeveiliging waarvoor de Minister is belast met het toezicht op de naleving. Deze cyberbeveiligingsvoorschriften zijn aangewezen in [Wet artikelen 5.17, eerste lid, onderdeel b en 5.18, eerste lid, onderdeel c. Artikel 1]. Voor de genoemde voorschriften is de Minister belast met het toezicht op de naleving. Het toezicht wordt namens de Minister uitgevoerd door de RDI. De RDI heeft de vereiste specialistische en technische expertise over cyberbeveiliging en houdt reeds toezicht op wetgeving over cyberbeveiliging.

De aanwijzing van voorschriften waarvoor de Minister toeziet op de naleving is beperkt tot voorschriften voor entiteiten met zeer belangrijke of kritieke impact. Hiermee is voorkomen dat de Minister zou moeten toezien op de naleving van voorschriften waarop ACER reeds toeziet.

Wet 6.3 Artikel 1 Melding wijziging zeggenschap LNG en productie elektriciteit

Dit artikel bevat regels ten aanzien van de meldingsplicht in artikel 6.3 van de Energiewet, in het bijzonder met betrekking tot de te hanteren termijnen en de te verstrekken informatie. Het artikel bevat regels over de wijze waarop de melding moet worden gedaan, de termijn waarbinnen het bevoegd gezag een beslissing neemt, en de omstandigheden waaronder deze termijn kan worden verlengd of opgeschort.

Om een tijdige en zorgvuldige beoordeling van potentiële risico's voor de nationale veiligheid, leveringszekerheid en voorzieningszekerheid mogelijk te maken, bepaalt dit artikel dat een melding van een voorgenomen wijziging in zeggenschap uiterlijk vier maanden voorafgaand aan de beoogde datum van de wijziging moet worden ingediend. Voor de indiening van de melding is een specifiek meldingsformulier voorgeschreven, dat als bijlage bij deze regeling is gevoegd. Het gebruik van dit formulier waarborgt de aanlevering van alle relevante informatie op een gestandaardiseerde wijze.

De reguliere beslistermijn voor het bevoegd gezag bedraagt vier maanden na ontvangst van de volledige melding. Echter, in gevallen waarin de gemelde wijziging kwalificeert als een buitenlandse directe investering die onder de Europese screeningverordening valt (Verordening (EU) 2019/452 van het Europees Parlement en de Raad van 19 maart 2019 tot vaststelling van een kader voor de screening van buitenlandse directe investeringen in de Unie (PbEU 2019, L 79), kan deze termijn met maximaal drie maanden worden verlengd om een nadere beoordeling in lijn met de Europese regelgeving te faciliteren. Daarnaast wordt de beslistermijn opgeschort indien de Minister van Klimaat en Groene Groei op grond van artikel 5.22 van de Energiewet om aanvullende informatie verzoekt, en wel tot het moment dat deze informatie is verstrekt.

De melding dient vergezeld te gaan van specifieke gegevens en bescheiden, zoals nader omschreven in het voorgeschreven meldingsformulier. Ten slotte regelt dit artikel op welke wijze de melding rechtsgeldig kan worden ingediend, namelijk per post of door persoonlijke overhandiging op het ministerie. Door deze procedurele aspecten helder te definiëren, beoogt dit artikel een efficiënt en transparant proces te waarborgen voor de melding en beoordeling van wijzigingen in zeggenschap binnen de genoemde cruciale sectoren van de energievoorziening.

Wet 6.3 Artikel 1 Bijlage – meldingsformulier

Een melding als bedoeld in artikel 6.3, eerste of tweede lid, van de wet wordt ingediend door middel van het formulier dat is opgenomen in bijlage 3 van deze regeling. Het meldingsformulier voor wijzigingen in zeggenschap conform artikel 6.3 van de Energiewet vereist uitgebreide gegevens van

alle betrokken partijen: de meldingsplichtigen, de verwerver (inclusief diens groep en uiteindelijk belanghebbenden), de doelonderneming, en eventuele vertegenwoordigers. Cruciaal is een gedetailleerde beschrijving van de voorgenomen verwervingsactiviteit, met inbegrip van de aard en vorm van de transactie, de sector van de doelonderneming (LNG of elektriciteitsproductie), en de huidige en beoogde eigendomsstructuren.

Een significant deel van het formulier is gericht op de beoordeling van potentiële risico's voor de nationale veiligheid. Hiertoe worden vragen gesteld over onder meer sancties, strafbare feiten, banden met buitenlandse overheden, staatsinvloed, financiële stabiliteit van de verwerver, en de economische motieven achter de transactie. Daarnaast dient de melder informatie te verschaffen over de financiering en de waarde van de transactie, en relevante documenten zoals contracten en jaarverslagen aan te leveren.

Afdeling 4.3 Bestuurlijke boete

Geen artikelen voorzien onder deze afdeling

Afdeling 4.4 Verstrekken gegevens markttoezicht levering

Wet 5.2 Artikel 1 Verstrekken gegevens aan de ACM voor markttoezicht levering

Op basis van artikel 5.2, eerste lid, van de wet, ziet de ACM erop toe dat huishoudelijk eindafnemers en micro-ondernemingen verzekerd zijn van de levering van elektriciteit of gas tegen concurrerende, eenvoudig en duidelijk vergelijkbare, transparante, redelijke en niet-discriminerende prijzen. In deze regeling wordt uitwerking gegeven aan de delegatiegrondslag in artikel 5.2, vierde lid, van de wet. Het vierde lid bepaalt dat bij ministeriële regeling regels worden gesteld over de gegevens die leveranciers aan de ACM dienen verstrekken ten behoeve van het toezicht op het functioneren van de leveringsmarkt. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de algemene toelichting, meer in het bijzonder onderdeel 24 in hoofdstuk 2.

Afdeling 4.5 Overige bepalingen

Wet 6.1.1k Artikel 1 - Projectbesluit Minister voor grootschalige elektrolyse

Met dit artikel wordt nadere invulling gegeven aan de delegatiebepaling van artikel 6.1, eerste lid, aanhef en onder k, van de Energiewet. Daarin staat geregeld dat de aanleg van een productie-installatie voor grootschalige elektrolyse, een zogenaamde elektrolyser⁶⁷, in bepaalde gevallen een werk van nationaal belang is waarvoor de Minister voor Klimaat en Groene Groei een projectbesluit neemt, zoals bedoeld in afdeling 5.2 Omgevingswet. De minimale aansluitcapaciteit van de elektrolyzers en de locaties waar dit voor gaat gelden, worden met deze ministeriële regeling vastgesteld.

Uit het voorgaande blijkt reeds dat niet voor elke aanleg van een elektrolyser een projectbesluit wordt vastgesteld. Zo wordt in beginsel geen nationaal belang aangenomen als de aansluiting van de elektrolyser een lagere capaciteit heeft dan 100 MW en wordt als gevolg daarvan geen Rijksprojectbesluit vastgesteld. Ook als wel sprake is van een nationaal belang, acht de Minister het niet altijd noodzakelijk om zelf een projectbesluit vast te stellen. In sommige gevallen is bijvoorbeeld op voorhand al duidelijk dat de gemeente of de provincie, waarbij de bevoegdheid anders zou liggen, voldoende is toegerust om het aanwezige nationale belang op doelmatige en doeltreffende wijze te behartigen. Met dit artikel wordt het duidelijk voor initiatiefnemers en medeoverheden in welke

⁶⁷ Een elektrolyser splitst water door middel van elektrische energie in waterstofgas en zuurstof. De zuurstof die hierbij vrijkomt wordt ofwel vrijgelaten ofwel afgevangen en gebruikt in een (industriële) proces. Het waterstofgas wordt afgevangen en al dan niet omgezet in vloeibare waterstof. De waterstof kan vervolgens worden toegepast als grondstof in de industrie of als energiedrager worden gebruikt. Indien bij elektrolyse gebruik gemaakt wordt van hernieuwbare energie, zoals bijvoorbeeld windenergie, komt ook bij de productie van waterstof geen CO₂ vrij en spreken we van hernieuwbare of groene waterstof. In dat geval is waterstof een duurzaam alternatief voor fossiele brandstoffen.

gevallen de Minister een projectbesluit vaststelt en daarmee bevoegd gezag is. Indien de aanleg van een grootschalige elektrolyser niet tot de gevallen behoort, zoals genoemd in deze ministeriële regeling, zal de gemeente of in voorkomend geval de provincie bevoegd zijn. Indien de productie-installatie voor grootschalige elektrolyse tevens een Seveso-inrichting betreft, zal in de regel de provincie het bevoegd gezag zijn. Of hiervan sprake is, hangt af van de hoeveelheid waterstof die op de locatie aanwezig is. Zo is bij een aanwezigheid vanaf 5 ton waterstof sprake van een Seveso-inrichting.

Minimale capaciteit 100 MW - Zoals is opgenomen in de aanhef en onder a van dit artikel stelt de Minister in beginsel alleen een projectbesluit vast als de capaciteit van de aansluiting van de productie-installatie voor waterstofgas minimaal 100 MW bedraagt. Deze grens is gekozen omdat de aansluitingen vanaf dit vermogen plaatsvinden op het landelijke hoogspanningsnet van TenneT en dergelijke aansluitingen van invloed zijn op de landelijke stabiliteit van de elektriciteitsvoorziening. Ter illustratie: een vermogen van 100 MW komt ongeveer overeen met de aansluiting van een dorp met zo'n 6000 huishoudens die hun aansluiting maximaal benutten. Dit houdt in dat een goede afweging moet worden gemaakt of het aanwezige elektriciteitsnet is toegerust op het aansluiten van een elektrolyser van deze capaciteit.

Vereiste beschikbaarheid elektriciteit, ruimte, water - Voor grote elektrolyzers is naast de schaarse aansluitcapaciteit ook behoefte aan een grote hoeveelheid elektriciteit en water en aan de noodzakelijke infrastructuur voor de aanvoer van elektriciteit en water en voor de afvoer van geproduceerde waterstof. Een elektrolyser vereist naast zeer zuiver water voor elektrolyse vaak ook voldoende (oppervlakte-) water voor koeling. Daarnaast hebben grote elektrolyzers grote hoeveelheden elektriciteit nodig. Gegeven de grote schaarste aan transportcapaciteit voor elektriciteit en waterstof, de bijbehorende investeringskosten en de langlopende procedures die met de aanleg van extra infrastructuur gepaard gaan, dient nieuwe infrastructuur zo veel als mogelijk vermeden te worden. Hoewel nieuwe infrastructuur in specifieke gevallen noodzakelijk is, dienen de locaties voor aanleg van grote elektrolyzers daarom zorgvuldig te worden gekozen.

Vanuit de branche is de wens uitgesproken om ook een projectbesluit door de Minister te laten vaststellen voor elektrolyzers met een kleiner vermogen dan 100 MW, omdat ook in dat geval sprake zou zijn van een nationaal belang. Gelet op de hiervoor genoemde randvoorwaarden voor het kunnen realiseren van grootschalige elektrolyse en de – in ieder geval – beperktere aanwezigheid van deze randvoorwaarden bij de realisatie van kleinere elektrolyzers, volgt de Minister de branche vooralsnog niet. Bovendien is de verwachting dat toepassing van de projectprocedure bij elektrolyzers met een kleiner vermogen dan 100 MW een negatief effect kan hebben op de doorlooptijden.

In beginsel geen projectbesluit binnen de voorkeursgebieden - Op land heeft het aanzienlijke voordelen om grootschalige elektrolyse te concentreren nabij locaties waar offshore windenergie aanlandt via hoogspanningskabels, nabij het landelijk transportnet van waterstof, waar voldoende zuiver water beschikbaar is en waar ook een oplossing beschikbaar is voor de vrijgekomen restwarmte. Dit voorkomt onder meer grote infrastructuuruitbreidingen en resulteert daarmee in lagere maatschappelijke kosten. Deze behoeften indachtig zijn in het Programma Energie Hoofdstructuur 2024 (PEH 2024) 'voorkeursgebieden' aangewezen voor de realisatie van grootschalige elektrolyzers³⁸. In de onderhavige regeling zijn deze voorkeursgebieden overgenomen.

Door de projectprocedure van het Rijk van toepassing te verklaren op de aanleg van grootschalige elektrolyse, beoogt de Minister de hiervoor genoemde (schaarse) middelen op de meest doelmatige en doeltreffende wijze te benutten. Hoewel bij de realisatie van grootschalige elektrolyzers sprake is van een nationaal belang, onderkent de Minister dat dit belang in voorkomende gevallen evengoed op doelmatige en doeltreffende wijze door het gemeentebestuur of provinciebestuur behartigd kan worden. Hiervan is bijvoorbeeld sprake in de gemeenten waarbinnen de in de PEH aangewezen voorkeursgebieden zich bevinden. Deze voorkeursgebieden voldoen met name bij de havengebieden grotendeels aan de hiervoor en in het PEH 2024 genoemde randvoorwaarden voor grootschalige elektrolyse (namelijk nabij aanlandingsplaatsen en dichtbij elektrische en waterstofinfrastructuur). Bovendien hebben de gemeenten waarbinnen deze gebieden zich bevinden ervaring met andere

grootschalige (energie-infrastructuur-) projecten en zijn zij naar verwachting in staat om de ruimtelijke inpassing en de benodigde vergunningverlening snel, doelmatig en doeltreffend uit te voeren. Om die reden is in deze gebieden in beginsel een projectbesluit door Onze Minister niet van toepassing.

Projectbesluit Minister buiten de voorkeursgebieden - Buiten de voorkeursgebieden zal veelal geen sprake zijn van het hiervoor genoemde samenstel van omstandigheden die wenselijk zijn voor de realisatie van grootschalige elektrolyzers. Dit vereist regie van de Minister, zodat ook in die gevallen de elektrolyzers enkel op die plaatsen worden gerealiseerd waar dit ruimtelijk past en tegen de laagste maatschappelijke kosten mogelijk is. In het PEH 2024 staan randvoorwaarden opgenomen waar grootschalige elektrolyse aan moet voldoen indien de beoogde locatie zich buiten de voorkeursgebieden bevindt. Zo moet aantoonbaar geen of beperkt behoefte zijn aan extra hoogspanningsinfrastructuur, bijvoorbeeld omdat sprake is van de aanwezigheid van grote volumes hernieuwbare energieproductie in de regio. Ook moet aantoonbaar geen of beperkt behoefte zijn aan extra infrastructuur voor aansluiting op het waterstofnetwerk en moeten er kansen zijn voor het benutten van restwarmte die vrijkomt met de productie van waterstof.

Betrokkenheid decentrale overheden - Omdat een ministeriële regeling binnen korte tijd kan worden aangepast, is het van belang dat in ieder geval de betrokken bestuursorganen mee worden genomen in toekomstige wijzigingen. Dit zal in de eerste plaats gaan om de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening in zijn hoedanigheid als beleidsverantwoordelijke voor de ruimtelijke ontwikkeling en de ruimtelijke ordening en stelselverantwoordelijke voor de Omgevingswet. Daarnaast zullen zowel de gemeenten waaronder de voorkeursgebieden vallen als de koepelorganisaties van gemeenten en provincies worden meegenomen bij de totstandkoming van deze regeling als ook bij toekomstige wijzigingen.

Indien een beoogde locatie buiten de voorkeursgebieden zich leent voor grootschalige elektrolyse, kan Onze Minister besluiten om geen projectbesluit vast te stellen als de gemeente waarbinnen de locatie zich bevindt daarmee instemt (artikel 6.3, derde lid, van de wet). In dat geval zal de bevoegdheid bij de gemeente of – in een voorkomend geval – de provincie komen te liggen. Dit zal aan de orde zijn als een bestuursorgaan van de gemeente of de provincie het project kan versnellen of als sprake is van andere aanmerkelijke voordelen. Hiervan is bijvoorbeeld sprake als de gemeente of de provincie de inpassing van de grootschalige elektrolyser doelmatiger en doeltreffender kan realiseren.

Andere grondslagen voor een projectbesluit

Ook projecten voor de aanleg van elektrolyzers die niet vallen onder de reikwijdte van dit artikel kunnen met een projectbesluit worden vastgesteld. In dat kader worden twee situaties onderscheiden die hieronder zullen worden toegelicht.

Elektrolyser als onderdeel van een ander, groter project - Soms maakt een elektrolyser deel uit van een ander grootschalig project waarop als geheel de projectprocedure van toepassing is verklaard. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn bij de aanleg van een transmissiesysteem voor elektriciteit op zee, waarvan de aanleg van een elektrolyser op land deel uitmaakt. De projectprocedure is op grond van artikel 6.1, eerste lid, aanhef en onder h, van de Energiewet, van toepassing op projecten die zien op de aanleg of uitbreiding van een transmissiesysteem voor elektriciteit op zee. Als de aanleg van de elektrolyser deel uitmaakt van een dergelijk project, zal de projectprocedure ook die aanleg omvatten.

Aanleg elektrolyser door toepassing facultatief projectbesluit - Artikel 5.44 van de Omgevingswet regelt de bevoegdheid voor het vaststellen van een projectbesluit door de Minister die het aangaat. Een projectbesluit kan worden vastgesteld, mits de grenzen van artikel 2.3 van de Omgevingswet in acht worden genomen. Dit komt er kortgezegd op neer dat de Minister altijd kan overgaan tot het vaststellen van een projectbesluit als sprake is van een nationaal belang en dat dit belang niet op doelmatige en doeltreffende wijze door het provinciebestuur of gemeentebestuur behartigd kan worden. Dit komt er in theorie op neer dat, ook indien een grootschalige elektrolyser is voorzien

binnen de voorkeursgebieden uit het PEH en de bevoegdheid voor het nemen van de vereiste besluiten bij de betrokken gemeenten of provincie ligt, de Minister de bevoegdheid alsnog naar zich toe kan trekken en een projectbesluit kan vaststellen. Hiervan zou bijvoorbeeld sprake kunnen zijn als de gemeente zelf aan de Minister vraagt om de besluitvorming op zich te nemen, omdat zij het project niet op doelmatige en doeltreffende wijze kan uitvoeren.

Besluit 5.6.3 Artikel 1 Retributies minister

In dit artikel is de retributie vastgesteld die een systeembeheerder moet voldoen voor de behandeling van een aanvraag voor aanwijzing als systeembeheerder. Voorheen was deze retributie opgenomen in de Regeling kostenverhaal beschikkingen van de Minister van Economische Zaken op energiegebied. De retributies voor de behandeling van aanvragen door de ACM, bijvoorbeeld voor leveringsvergunningen, worden vastgesteld in de Regeling doorberekening kosten ACM.

Hoofdstuk 5: Slotbepalingen

Geen opmerkingen.

III. TRANSPONERINGSTABELLEN

In dit onderdeel zijn verschillende transponeringstabellen opgenomen die meer duidelijkheid verschaffen over de overgang van de oude situatie onder de Gaswet en Elektriciteitswet 1998 naar de nieuwe situatie onder het wetsvoorstel Energiewet. Achtereenvolgens volgen:

1. Transponeringstabel artikelnummers tussen (i) het ingediende wetsvoorstel bij de Tweede Kamer en (ii) het wetsvoorstel dat in behandeling is genomen door de Eerste Kamer.
2. Transponeringstabel ministeriële regelingen onder de Gaswet en Elektriciteitswet 1998.

1. Transponeringstabel wetsartikelen Tweede Kamer / Eerste Kamer

Transponeringstabel (i) voorstel van wet ten opzichte van (ii) het gewijzigde voorstel van wet. De linkerkolom bevat de nummering van artikelen ten tijde van de behandeling in de Tweede Kamer, inclusief nota's van wijziging en aangenomen amendementen. De rechterkolom bevat de nieuwe nummering, zoals gewijzigd door de regering en door de Tweede Kamer; dat is ook de nummering in Kamerstuk I 2023/24 36378, nr. A.

Tabel 1: Transponeringstabel wetsartikelen

Voorstel van wet (Tweede Kamer)	Gewijzigd voorstel van wet (Eerste Kamer) ⁶⁸
Hoofdstuk 1	
Artikelen 1.1 t/m 1.6	Ongewijzigd
Artikel 1.7	Ongewijzigd
Hoofdstuk 2	
Artikelen 2.1 t/m 2.24	Ongewijzigd
Artikel 2.24a	Artikel 2.25
Artikelen 2.25 t/m 2.28	Artikelen 2.26 t/m 2.29
Artikel 2.28a	Artikel 2.30
Artikel 2.29 t/m 2.66	Artikelen 2.31 t/m 2.68
Hoofdstuk 3	
Artikelen 3.1 t/m 3.88	Ongewijzigd
Artikel 3.88a	Artikel 3.89
Artikelen 3.89 t/m 3.129	Artikelen 3.90 t/m 3.130
Hoofdstuk 4	
Artikelen 4.1 t/m 4.25	Ongewijzigd
Hoofdstuk 5	
Artikelen 5.1 t/m 5.27	Ongewijzigd
Hoofdstuk 6	
Artikelen 6.1 t/m 6.3	Ongewijzigd
Artikelen 6.3a en 6.3b	Artikelen 6.4 en 6.5
Artikelen 6.3c en 6.3d	Artikelen 6.6 en 6.7
Artikelen 6.4 t/m 6.10	Artikelen 6.8 t/m 6.14
Hoofdstuk 7	
Artikelen 7.1 t/m 7.7	Ongewijzigd
Artikel 7.7a (am. 85)	Artikel 7.8
Artikel 7.8 t/m 7.18	Artikelen 7.9 t/m 7.19
Artikel 7.18a	Artikel 7.20
Artikel 7.19	Artikel 7.21

⁶⁸ Kamerstukken I 2023/24 36378, nr. A.

Artikel 7.19a	Artikel 7.22
Artikelen 7.20 t/m 7.32	Artikelen 7.23 t/m 7.35
Artikel 7.33	Vervallen
Artikelen 7.34 t/m 7.49	Artikelen 7.36 t/m 7.51
Artikelen 7.49a en 7.49b	Artikelen 7.52 en 7.53
Artikel 7.50	Vervallen
Artikel 7.51	Artikel 7.54
Artikel 7.51a	Artikel 7.55
Artikelen 7.52 en 7.53	Artikel 7.56 en 7.57

2. Transponeringstabellen ministeriële regelingen onder Gaswet en Elektriciteitswet 1998

PM; wordt op later moment toegevoegd.

De Minister van Klimaat en Groene Groei,